

IJA # 1560

ספר תהילים

Sefer Tehilim

Jerusalem, 5671 (1910 or 1911)

ספר

תהלים

ונחלק לשבעה ימי שבתא ולחמשה ספרים, גם
לשלישים חלקים לימי החודש. עם כינת
המשורר קודם כל מזמור, והאומרו בכל יום מובטח
לו שהוא בן עולם הבא:
נדפס בדיוק רב, עם דגושים ומתנים. להוראת הנגינה
אשר מלעיל:

עם

באור המלות

המבאר כל מלה קשה ההבנה להועלת וטובת המעיונים
בו, ויורם מה שיאמרו, ויכונם מה שידברו, ותפלהם
תתקבל לרצון לפני אדון כל, השומע תפלה כל פה.
גם הוספנו סדר הלחש להולה ולעין הרע.

נדפס

בעה"ק ירושלם תוכב"א

בהוצאות ובדפוס לעווי ושותפיו הי"ו

שנת תרע"א לפ"ק

סדר הלחש לחולה

(א) מי שירצה ללחש על החולה ירחץ ידו ויניח על ראש החולה. הן קטן או זקן יהיה מי שיהיה ויאמר מה שצריך. או יקח איזה דבר של החולה מצנפת או מכסה צעיף, ואם אין לו יקח איזה דבר שהיה בפיו בידו ויאמר הלחש. ויניח תחת מראשותיו, ויעשן אותו בראזמרוין מושקאט ווייך. או בתשעה מיני צבעונים מבגדי צמר, ואם הוא בערוסין אזי ירגיש המלחש בעצמו איזו מוחש ויאנח מתוך כאבו :

(ב) ע"א, קח סכין והניח תחת מראשותיו. ואם הוא בערוסין מעין הרע ר"ל אזי ישחיר הסכין ויהיה חלודה עליו ואז קח הסכין והתוך בו פרוסת לחם מכבר שלם, והתוך צפרניו מידיו ורגליו של החולה ושים באותה חתיכה לחם ואם החולה יהיה זכר תן לכלב זכר לאכול ומנקה לנקבה כך תעשה ג' ימים רצופים, ובכל פעם שים בלחם מצפרני ידיו ורגליו וכן לכולם ויעיל

הלחש לחולה

ולחוש לחולה באותו ימין ג"פ זה אחר זה.

בשם ה' אלהי ישראל שיק מיר דיין מלאך רפאל דאם ער זאל היילען דעם חולה (פב"פ) פון אללע זיינע קראנקהייט און ווייטאג. סיי וואס פאר איין קראנקהייט עס איז דא, באשווער איך בייא דעם אללמעכטיגען גאט יתברך שמו, און בייא אללע זיינע גיבאט בייא דער זוהן אונד דיא לבנה, אונד בייא דיא מלאכים דיא וואס וואהנען אין היממעל בייא אונזערן הער גאט. אונד בייא דיא שמערען וואס זיינען אין היממעל, און בייא ניין דורות און ניין ספרי תורות, און בייא דיא צעהן גיבאהט, און בייא דיא צעהן אופנים, דאס דיא חולשה זאל זיך אפ שוידען פון דעם חולה (פב"פ) סיי עס איז איהם אין הויז אן גיקאטמען, אדער אין וועג האט איהם דער ווינט אין דיא אויגן גיווייעט, האט עס איהם דער רעגין

רעגין אן גישפרייט, האט עס דער האן אן גיקרייעט, האט עס דאס דיא שידית גיטאן. איז עס איהם אין וועג אן גיקומען אדער אין שמעג אדער אין שטוב וויא עס איז איהם אן גיקומען, אויף דעם אללעס הייל אים דוא אלמעכטיגער גאט אויף דיוער שטונדע בזכות אונזערע עלטערין אברהם יצחק ויעקב, ובזכות משה ואהרן דוד ושלמה, ובזכות האמהות שרה רבקה רחל ולאה, השם יתברך זאל שיקען איין רפואה שלמה להחולה (פב"פ) אויף דיוער שטונדע דאס זייא וואר אין גאטס נאהמען אמן סלה יה בימינו וברוך בשמאלו אלהים מלפניו ואדיר מאחוריו ושכינת אל על ראשו, עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן :

לחש לעין הרע מקובל מאוש גדול ומפורסם

שש נשים עומדות על שן סלע, אחת אומרת חולה ואחת אומרת אינו [לנקבה אינה] חולה, ואחת אומרת אינו [לנקבה אינה] חולה ולא יהי' [לנקבה תהי'] חולה אם עשה לו [לנקבה לה] שום איש דבר יפלו שערותיו זקנו, ואם אשה עשתה לו [לנקבה לה] שום דבר יפלו שניה ודריה, ים אין לו דרך, דג ונמלה אין בהם כליות, כך לא יהי' שום עין הרע וחולשה ממש [לפב"פ] כי מזרעו דיוסף קאתי בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, בנות צעדה עלי שור, אז ישיר ישראל את השירה הזאת, עלי באר ענו לה באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחוקק במשענותם וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא [כאן יחשוב במחשבתו השלש נשים הנזל] כשם שנתרפא חזקוהו מלך יהודה מחליו, כך יתרפא [לנקבה תתרפא] [פב"פ] מחוליו [לנקבה מחוליה], בשם **אג"א** א"ס :

(ב) ע"א **בשם ה'** אלהי ישראל אל שדי הרופא לכל תחלואי עמך ישראל יסיר כל מיני מחלה ומכאוב וצירים וכל

וכל מיני רוחות רעות ועלעולין שבעולם (מפב"פ) מכל
 רמ"ה אבריו ושם"ה גידיו ועורקיו מנפשו ורוחו ונשמתו. אליהו
 הנביא פגע במלאך **אשטרובו** ואמר אליהו למלאך אשטרובו
 לאן אתה הולך וענה לו המלאך אשטרובו אני הולך (לפב"פ)
 למצוץ את דמו ולחבל את גופו ולאכול את בשרו, ואמר לו
 אליהו הנביא להמלאך כשם שאין לך רשות לשחות כל
 המים שבים כך אין לך רשות להזיק את (פב"פ) ולשחות את
 דמו ולחבל את גופו ולאכול את בשרו. אפילו כמלא נימא
 שבעולם אם נתן לו שום אדם בעולם עין הרע לא יזיק לו
 לא ביום ולא בלילה בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות
 צעדה עלי שור [מבן פורת וגו' עד עלי שור ג"פ] אז ישיר
 משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה
 לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים, [זה יאמר ג"פ] המלאך
 הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי
 אברהם ויצחק וידגו לרוב בקרב הארץ [ג"פ]. קודם שמנה תשע
 ירפא הקב"ה אותך לחיים ולשלום ולבריאות לאורך ימים אמן:
 (ג) ע"א בל"א מיט דיא הילף פאן אלמעכטיגען גאט דער וואס
 היילט אללע קראנקע דער זאל אפ טאן פון דיר
 אללע ווייטאג און קראנקייט און בעגעגעניש וואס דיר איז אן
 גיקומען סייא פון ביזין לופט דער וואס איז גיווארין אויף
 דיר גישיקט, אדער פון איין מענטשין ביזען אהנבליק סייא
 פון איין מאן אדער פון אפרויא סייא פון אלט אדער פון יונג
 זאל דיר נישט שאדען אין דיין לייב און לעבין נישט אין דיין
 הארץ אויך נישט אין דיין לונג, דען אליהו הנביא האט באגעניגט
 דעם מלאך אשטרובו זאגט אליהו הנביא צוא דעם מלאך וואו אהין
 ווילסטו גיין זאגט ער איך וויל גיין בייא דעם (פב"פ) און
 וויל זיצען צוא זיין קאפונס און אויך אין זיינע אדערין, אונד
 אין אללע זיינע גלידער און איך וועל עססן זיין פלייש און וועל
 טרינקען זיין בלוט, האט אליהו הנביא צו אים גיוואגט, אזוי וויא
 דוא

דוא האסט נישט קיין רשות אויס צוא טרינקען גאר דיא
 וואססער אויס דעם מער אזוי זאלסטו נישט האבען קיין רשות
 צוא שעדיגן אים אין זיין לייב נאך נישט איינס פון זיינע
 גלידער אויב איינער זיי מענכיר פון דער גאנצער וועלט האט
 אים איינער געגעבין איין ביז אויב זאל עס אים נישט שאדען
 אויך נישט בייא נאכט אויך נישט בייא טאג אזוי וואהל דיא
 קינדער פון יוסף הצדיק האט אן זייא קיין ביזע אויגן קאן
 אויף לאזן, אזוי זאל דיר אויך נישט שאדן און איידער מען
 קאן ניין ציילן זאל דיר השי"ת היילן און צוא דויער שמוגדע
 זאלסטו זיין פרוש און געזונד דאס זיי וואהר אין גאטמט
 נאמען אמן סלה. ויעשן אותו בתשעה מיני צבעונים מן בגדי
 צמר, ואם החולה הוא בערופין אזי ירגיש המלחש מירות
 בעצמו עד שיתאנה מרוב מרירותו:

(ד) ע"א **משביע** אני אחכם עינא בישא, עינא אונמא עינא
 ירקא, עינא קצרה, עינא רחבה, עינא ישרה,
 עינא עקומה, עינא עגולה, עינא שוקעה, עינא בולמת, עינא
 רווחת, עינא דריכרא, עינא דנוקבא, עינא דבתולה, עינא
 דאלמנה, עינא דבעולה, עינא דאשה, עינא דאשה ובתה, עינא
 דאשה ואחותה, עינא דאשה וכלתה, עינא דבחור, עינא דוקן, כל
 מיני עינא בישא שיש בעולם. הן דיהודאי להבדיל, והן
 דארמאי שראתה והביטה בעין הרע (לפב"פ) בכח אש הטבע גורנא
 ואשתבענא עליך עינא בישא בהאי עינא עילאה, עינא חדא, עינא
 אונמא, עינא רחמי, עינא דאיהו רחמי גו רחמי, עינא דלא נאים,
 עינא דכל עיינין בישין משתמין ומתטמין גו כיסין מן
 קדמוהי, עינא דנשר לישראל לעלמין, כדכתיב הנה לא ינום
 ולא יישן שומר ישראל, וכתיב עין ה' אל יראוי למיחלים
 לחסדו בהאי עינא עילאה, עינא פיקחא גורנא ואשתבענא
 עליך עינא בישא שתסורין ותרחקין ותברחין מן הדין ביתא
 ומן הדין מחזא ומן הדין (פב"פ) ולא יהיו בהם שום כח
 לשלוט

רחש לעין הרע :

לשלוש (בפבים) לא ביום ולא בלילה, ולא בין יום ובין לילה, ולא בין לילה ליום, לא בהקיץ ולא בחלום בשום אבר מרמיח איבריו ושסיה גידיו ויהיה (פבים) שמור וסגור ונמור וניצול ונמלט ונשקט בה מכל עינא בישא, כדכתיב אחת סתר לי מצר תצירני רני פלט תסובבני סלה, סלה תסובבני פלט רני תצירני מצר לי סתר אחת, כה יאמר הפסוק ג"פ פנים ואחור, וגם הלחש יאמר ג"פ ויועיל בעוה"י ברוק ומנוסה מכ"ק הר"י בע"ש :

ה) שלא ישלוש בתינוק הנולד עין הרע או כישוף יקח עפר מאותו המקום שנפל התינוק בשעת לידה ויתלה על צווארו ובטוח שכל זמן שיתלה על צוואר התינוק לא יאונה אליו רע :

יהי רצון קודם תהלים

בשבת וביום טוב אין אומרים זה

נוסח אשכנז

יהי רצון מלפניך יי אלקינו ואלהי אבותינו הבוחר בך בך עבדך ויבחרנו אבירי ובהבחר בשירות ותשבחות שתפן ברחמים אל קריאת מזמורי תהלים שאקרא באלו אמרם בך המלך עליו השלום בעצמו זכותו גגן עלינו ויעמד לנו זכות פסוקי תהלים וזכות תבותיהם ואותיותיהם ונקודותיהם ומעמיהם והשמות היוצאים מהם מראשי תבות ומסופי תבות לכפר פשעינו ועונותינו וחטאתינו, ולזמר

ערי צים

יהי רצון קודם תהלים ד

עריצים ולהכרית כל החושים והקוצים הסוככים את השושנה העליונה ולחבר אשת געורים עם דודה באהבה ואהבה ורעות ומשם ימשך לנו שפע לגפש רים ונשמה למתקנו מעונותינו ולסלוח חטאתינו ולכפר פשעינו כמו שפלקת לדוד שאמר מזמורים אלו לפניך כמו שנאמר גם יי העביר חטאתך לא תמות, ואל תקחנו מהעולם הזה קודם זמננו עד מלאת שנותינו בהם שבעים שנה באופן שנוכל לתפן את אשר שחטנו; וזכות דוד המלך עליו השלום גגן עלינו ובעדנו שתאריך אפך עד שובנו אליך בתשובה שלמה לפניך, ומאוצר מתנת חנם חננו כדכתיב וחסותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, וכשם שאנו אומרים לפניך שירה בעולם הזה בך גזרה לומר לפניך יי אלקינו שיר ושבחה לעולם הבא, ועל ידי אמירת תהלים תתעורר מבצלת השרון לשיר בקול געים בגילת נרגן כבוד הלבנון נפן לה הוד והדר בבית אלקינו במהרה בנמינו אמן סלה :

נוסח ספרד

מתוקן, והנה לר"ף כמיושר במקלים מספר יוסף תהלות.

יהי רצון מלפניך יי אלקינו ואלהי אבותינו

הבוחר

יהי רצון קודם תהלים

הבוחר בְּדוֹד עֲבָדוֹ וּבְנִרְעוֹ אֲחֵרָיו וּבְשִׁירוֹת
וּתְשׁוּבָהוֹת שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ וּתְהֵא חֲשׂוּבָה לְפָנֶיךָ
קְרִיאַת מְזֻמְרֵי תְהִלִּים שֶׁנִּקְרָא בְּאֵלֵינוּ כְּנִגְנוֹ בְּכָל
הַבְּנֵי הַקְּרִיאוֹת לְכוּיִן וּבְכֵחַ פְּסוּקֵי תְהִלִּים
וּתְיִבּוֹתֵיהֶם וְאוֹתֵיּוֹתֵיהֶם וּנְקִידוֹתֵיהֶם וּמְעַמִּיקָם
וּשְׁמוֹתֵיךָ הַקְּדוּשִׁים הַכְּתוּבִים בָּהֶם וְהַשְּׁמוֹת
הַיּוֹצֵאִים מִרְאֵשֵׁי תְיִבוֹת וְסוֹפֵי תְיִבוֹת וְחִלּוּפֵי
תְיִבוֹת וּבְזִכּוֹת דְּוֹד הַמְּלִךְ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם יְהִמּוּנָא
בְּחֻמֵּיךָ עָלֵינוּ וְתִמְחֹל וְתִסְלַח וְתִכַּפֵּר אֶת כָּל
חַטָּאתֵינוּ עֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ וּתְהֵא קְרִיאַת
מְזֻמְרֵי תְהִלִּים רְצוּנָה לְפָנֶיךָ לְזַמֵּר עֲרִיצִים
וּלְחַכְרִית כָּל הַחֹחִים וְחַסְדִּים הַסּוֹבְכִים
הַשׁוֹשְׁנָה עָלֵינוּ וְלַחֲבֵר אֶשֶׁת גְּעוּרִים עִם הַדָּרָה
בְּאַחֲרָה וְאַחֲרָה שְׁלוֹם וְרַעוּת וּכְרוֹב רַחֲמֵיךָ יִמְשֹׁךְ
עָלֵינוּ שֶׁפַע יִשְׁעָה וְרַחֲמִים לְמַחְרָנוּ מִחַטָּאתֵינוּ
וְעֲוֹנוֹתֵינוּ וּכְמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד הַמְּלִךְ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם
שֶׁאָמַר מְזֻמְרֵים אֵלֵינוּ לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנִּיאָמַר גַּם
יְיָ הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ לֹא תִמּוֹת בֶּן בְּרַחֲמֵיךָ
הַמְּרַבִּים סְלַח לָנוּ אֲבִינוּ מִלִּפְנֵינוּ וְאֵל תִּקְחֵנוּ
מִן הָעוֹלָם הַזֶּה קוֹדֵם זְמַנֵּנוּ וּנְזִכָּה וּנְחַיֶּה שְׂכָעִים
שְׁנָה וְאֵם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שְׁנָה בְּאוֹפֵן שְׁנוֹכַל
לְתַמֵּן אֲשֶׁר שַׁחֲתָנוּ וּזְכוֹת דְּוֹד הַמְּלִךְ עָלֵינוּ

השלים

יהי רצון קודם תהלים

השלוים נגן בעקני שתאריך אפקד עד שובנו
אלךך בתשובה שלמה ומאוצר מתנת חנם
תחננו בדכתיב ומנתי את אשר אחון ורממתי
את אשר ארחם. ובשם שאנו אומרים לפנך
שירה בעולם הזה בד תחננו לומר לפנך שיר
ושבחה לעולם הבא. ועל ידי אמירת תהלים
תתעורר מבאגלת השרון לשיר בקול געים גילה
ונגן כבוד הלכנו יתן לה חוד וחדר בבית
אלהינו במהרה בימינו אמן סלה:

קודם שיתחיל לומר תהלים יאמר שלשה פסוקים אלו:

לכו נרננה ליי נרנעה לצור ישענו: נקדמה פניו
בתורה בזמרות נרנע לו: כי אל גדול
י ומלך גדול על כל אלהים:

קודם אמירת תהלים יאמר זה:

ברני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לישים חוד
קודשא בריך הוא ושבחתייה בדחילו ורחימו על ידי ההוא
טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

תהלים ליום ראשון ב ג

יבֶעַר בְּמַעַט אִפּוֹ אֲשֵׁרֵי כְלִי־חַוְסֵי בּוֹ :

אם בא על אדם לזיז עונש אל יקוץ בתוכחתו שמה לפי חטאו היה חייב יותר והקב"ה מתחסד עמו :

ג א מְזֻמּוֹר לְדָוִד בְּבִרְחוֹ מִפְּנֵי

אֲבִשָׁלוֹם בְּנוֹ : ב יי מָה רַבּוֹ צָרֵי רַבִּים

קָמִים עָלָי : ג רַבִּים אֲמָרִים לְנַפְשִׁי

אִין יִשְׁוַעְתָּה לֹא בֵאלֹהִים סֵלָה :

ד וְאַתָּה יי מִיָּגֵן בְּעַדִּי כְבוֹדִי וּמִרִים

רֵאשִׁי : ה קוֹלִי אֶל יי אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי

מִהָר קָדְשׁוֹ סֵלָה : ו אֲנִי שָׁכַבְתִּי

וְאִישָׁנָה הִקְיַצְוֹתִי כִי יי יִסְמְכֵנִי : ז לֹא

אִירָא מִרְבָּבוֹת עִם אֲשֶׁר סָבִיב שְׁתוֹ

עָלָי : ח קוֹמָה יי הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי כִי

הַקִּיַּת אֶת כָּל־אֵיבֵי לְחֵי שְׁנֵי רַשָּׁעִים

שֹׁבְרֵת : ט לֵי הִישׁוּעָה עַל עַמֶּךָ

בְּרַכְתֶּךָ סֵלָה :

מוסר

ביאור המלות

לכב מלי כבוד ונקי : פן יאבדי מלי אף פן יחרה אף : יבער יסרוף :
ג (א) מוטור מלי זמר : (ב) רבים ר"ל גדולים כמעלה : (ג) סלה :
ענינו ככ"מ כמו לעולם : בינו מתסה ומגן המליל הלוגשו מתרכ : בעדי כנגדי :
(ו) הקיצותי ענין הערה משינה : (ז) שתי כמו כמו למען שתי אותותי :
(ח) לחי הוא מקום הסמוך לעין מתחת :

למנצח

תהלים ליום ראשון ד

מוסר שלא ילבין פני חבירו ושלא יאמר רכילות ולשון הרע ושלא יקבלנו ולא יקרא
אם רואה שהרשעים מלתימים בעוה"ז רק ישמח ויאמר אם למכשסיו כך וכו :

ד א לְמַנְצַח בְּנִינּוֹת מְזֻמּוֹר לְדָוִד :

ב בְּקִרְאֵי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צְדָקִי בְצָר

הִרְחַבְתָּ לִּי חֲנֻנִי וַיִּשְׁמַע תְּפִלָּתִי :

ג בְּנֵי אִישׁ עַד מָה כְבוֹדִי לְכַלְמָה

תִּיאָהֱבוּן רִיק תִּבְקָשׁוּ כֹזֵב סֵלָה :

ד וְדַעוּ כִי הַפְלָחָה יי חֲסִיד לֹא יי יִשְׁמַע

בְּקִרְאֵי אֱלֹהֵי : ה רְגִזוּ וְאַל תִּחַטְּאוּ

אֲמָרוּ בְלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁבַּבְּכֶם וְדַמּוּ

סֵלָה : ו זָכְחוּ וּזְכִי צְדָק וּבְטַחוּ אֶל

יי : ז רַבִּים אֲמָרִים מִי־רֵאנוּ מִזֶּבֶחַ נֶסֶחַ

עָלֵינוּ אֹזֶר פְּגִיף יי : ח נְתַתָּה שְׁמֹחָה

בְּלִבֵּי מִיעַת הַגָּנֶם וְהִירוֹשָׁם רַבּוֹ :

ט בְּשָׁלוֹם יִחַדּוּ אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי

אַתָּה יי לְבָדָד לְבַטַח תּוֹשִׁיבֵנִי :

תפלה

ביאור המלות

ד (א) למנצח בעלי השיר נקראים מנצחים : בנינות מלי לגינה וזמר :
(ג) איש ר"ל גדול וחשוב : עד טה עד מתי : (ד) הפלה הפריש :
(ה) רגזו חרדו : ודוטו ושחקו : (ז) נסה הרס עלינו מלי נס וכלונס :
(ח) ויתרושם מלי תירוש והוא ענבי יין : (ט) לבדד יחודי ור"ל מבלי פחד
לשבת

לשבת

תפלה לכל יחיד שהרשעים כשכול מעשיהם יאבדו והלדיקים ישמחו כשכול מעשיהם הטובים:

ה * לַמְנַצֵּחַ אֵל הַנְּחִילוֹת מְזִמּוֹר
לְדוֹד: ב * אֲמַרִי הָאֵינִי בִּינָה הַגִּיגִי:
ג * הַקְּשִׁיבָה לְקוֹל שׁוֹעֵי מַלְכֵי וְאֱלֹהֵי
ד * כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלֵּל: י * בְּקֶרֶת תִּשְׁמַע
ה * קוֹלִי בְּקֶרֶת אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאַצְפֶּה: ו * כִּי
ז * לֹא אֵל חֲפִיץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֶה רַע:
ח * לֹא יִתְיַצְבוּ הַזּוֹלִים לְנֶגְדַי עֵינֶיךָ
ט * שָׁנְאתָ כָּל־פְּעֻלֵי אֹן: י * תֵּאָבֵד הַכְּרִי
יא * כִּזֵּב אִישׁ דְּמַיִם וּמְרֻמָּה יִתְעַב יי *
יב * וְאֲנִי בְּרוּב חֲסֵדְךָ אֲבוֹא בִירְתֶךָ
יג * אֲשֶׁתַּחֲוֶה אֵל הַיָּבֵל קִדְשֶׁךָ בִּירְאֶתְךָ:
יד * יי נַחֲנִי בְּצִדְקֶתְךָ לְמַעַן שׁוֹרְרֵי הַיָּשָׁר
טו * לְפָנַי דַּרְכֶּךָ: י * כִּי אִין בְּפִיהוּ נִכְוֶנָה
טז * קֶרֶבֶם הַזּוֹת קֶבֶר פְּתוּחַ גְּרָנָם לְשׁוֹנָם

ביאור המלות

יחליקון

לשבת בטת יחיד: ה (6) הנחילות. כלי זמר הנקרא כן: (ב) זמורה. הט
אוזן לשמוע: בינה הגיגי. הכן מחשבות לכבו: (ג) הקשיבה. ענין שמועה:
שועי. זקקתי: (ד) אשר, אסדר: ואצפה. ואקוס: (ה) ינוד. ידור עמך:
(ו) הזללים. שוטים וערכבי דעת: און. עמל ושקר: (ז) שוררי המכזבים
עלי: (ח) נכונה. מל נכון וישר: קרבים. תוך לבס: הוות. שבר: גרובם.
זארכס

ח יחליקון: י * הַאֲשִׁימָם אֱלֹהִים יִפְלוּ
מִמַּעַצְוֹתֵיהֶם בְּרוּב פְּשִׁיעֵיהֶם הִדְיַחֲמוּ
כִּי מְרוּ בָךְ: י * וַיִּשְׁמְחוּ כָּל־חֹסֵי בָךְ
לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתִסַּד עֲלֵימוּ וַיַּעֲלֶצּוּ בָךְ
אֱהִי שִׂמְךָ: י * כִּי אֶתָּה תִּבְרַךְ צְדִיק
י * בְּצִנְחָה רְצוֹן תַּעֲמִרְנוּ:

תפלה נוראה לכל אדם להתפלל בחלוו שהשי"י ירפאהו רפואת הגפס ורפואת הגוף וכל תולה המתפלל תפלה זו בכונת הלב וכלב נשכר ונדכה בטוח הוא שהקב"ה יקבל תפלתו:

ו * לַמְנַצֵּחַ בְּנִינּוֹת עַל הַשְּׁמַיִת
מְזִמּוֹר לְדוֹד: ב * יי אֵל בְּאֶפְדֶה תּוֹכִיחֵנִי
ג * וְאֵל בַּחֲמַתְךָ תִּיִּפְרְנֵנִי: ד * חֲנֲנֵנִי יי
ה * כִּי אֲמַלֵּךְ אֲנִי רַפְּאֵנִי יי כִּי
ו * נִבְהַלּוּ עַצְמוֹי: ז * וּנְפִשִׁי נִבְהַלָּה מְאֹד
ח * וְאֶתָּה יי עַד מָתַי: ט * שׁוּבָה יי חֲלִצֵה
י * נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חֲסֵדְךָ: י * כִּי אִין
יא * בַּמַּיּוֹת וּזְכָרְךָ בְּשִׂאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ:

ביאור המלות

יגעתי

זארכס: יחליקון. ענין דברים רכים: (א) האשימם. מל' אשמה: טרה.
מכדו: (ב) וחסד. ותסוכך: עלישו. פליהם: ויעלצו. וישמחו: (ג) בצנה.
דומה הוא למגן: חשירני. תסובבנו: (ד) השמינית. כלי זמר (ב) אוטלל.
נכרת ודל כח: (ה) חלצה. הולא: (ו) אשהה. אאמוס או ענין שטיס כמים:
ערכו

ז יַגַּעְתִּי וּבִאֲנַחְתִּי אֲשַׁחָה בְּכָל־לַיְלָה
מִמַּתִּי בְּדַמְעֹתַי עַרְשִׁי אֲמַסֶּה :
ח עָשִׂשָׁה מִכַּעַם עֵינַי עֵתְקָה בְּכָל־
צוּרָי : ט סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פְּעָלֵי אֱוֹן
כִּי שָׁמַע יי קוֹל בְּכוֹי : י שָׁמַע יי
תַּחֲנֻתִי יי תַּפְלֵתִי יִקַּח : יא יִבְשׁוּ וַיִּבְהֻלוּ
מֵאֵד כָּל־אֵיבֵי יוֹשְׁבוֹ יִבְשׁוּ רַגְע :

אם הקב"ה מיוסר שונאין אל תשמח באשר עונם ללדיק לא טוב וכשבול זה
יתגדל עלמו בכל כחו לפני הקב"ה שלא עשה לו רעה בידים אבל הוא עלמו
גורם הרעה שמתכנתו לא היה רק טוב:

ז א שְׁנִיזוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר שָׁר לַיי עַל
דַּבְרֵי כּוֹשׁ בֶּן יַמִּינִי : ב יי אֱלֹהֵי בְּדָ
חֲסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל־רֹדְפֵי וְהַצִּילֵנִי :
ג פֶּן יִטְרַף בְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פִּרְק וְאִין
מַצִּיל : ד יי אֱלֹהֵי אִם עָשִׂיתִי זֹאת אִם
יֵשׁ עוֹל בְּבִפִּי : ה אִם גָּמַלְתִּי שְׂלָמִי
רַע וְאַחֲלָצָה צוּרָי רִיקָם : ו יִרְדֶּף

עירי. מטתי : אפסה. מלי המסה והתכה : (ח) עששה. נכסה עיני כאלו רואה
דבר זכוכית או עיני כלים ורקעון : עתקה. נתושנה בזוקן או נעחק ממקומה :
ז (ה) שניון. שם כלי זמר או מלי שגיאה : שרי. מלי שורה : על דברי. בעבור
דברי כמו על דבר כזבי (במדבר) : (ג) סורק. משכר : (ה) ואחלצה. מלי
הפשטה

אויב נפשי וישג וירמם לארץ חיי
וכבודי לעפר ישכן סלה : י קומה יי
באפד הנשא בעברות צוררי ועורה
אלי משפט צוית : י ועדת לאמים
תסובבך ועליה למרום שובה : ט יי
ידון עמים שפטני יי בצדקו וכתמי
עלי : יגמרנא רע רשעים ותכונן
צדיק ובחן לבות וכליות אלהים צדיק :
יד מגני על אלהים מושיע ישרי לב :
יב אלהים שופט צדיק ואל זעם בכל
יום : יג אם לא ישוב חרבו ילמוש
קשתי דרך ויכוננה : יד ולו הכין כלי
מות חציו לדלקים יפעל : טו הנה
יחבל און והרהר עמל וילד שקר :

ביאור המלות
הפשטה בגדים או והולאתיו : צוררי. אויבי : ריקם. ר"ל בתנם : (ז) בעברות.
עניו הקלף והתכונן : ישרה. ועוררה : (ח) ועליה. בעבורה : (י) יגשור. מלי
במר וכליון : נא. עתה : ותכונן. מלי כן וכסום : (יא) סגיני. מחסי : (יב) וועם.
כועם : (יג) ילמוש. יחדד : דרך. הדרך לדרוך כרגל על הקשת למתחו :
(יד) לדולקים. לרודפים : (טו) יחבל. מלי חבלי הריון ולידה :
כרס (ג)

בֹּרַךְ בְּרָחָה וַיַּחֲפָרְהוּ וַיַּפְלֵךְ בְּשַׁחַת
יַפְעֵל: י יָשׁוּב עִמָּלּוּ בְּרֵאשֵׁי וְעַל
קִדְקִדּוֹ חֲמָסוֹ יִרְדּוּ: יי אֹדְהָ יי בְּצַדִּיקוֹ
וַאֲזַמְרָה שֵׁם יי עֲלִיּוֹן:

שנה גדול להקב"ה על החסד טעשה עם אדם שפל ונתן התורה לתחתונים
מה שנתקאלו בה מלאכי מעלה ע"ד אשר אומץ גבורותיו במלאכי מעלה
ואכזיב תהלה מקרובי חומר מטה:

ח א לִמְנַצַּח עַל הַגִּבּוֹרִים מִזְמוֹר לְדָוִד:
ב יי אֲדַגִּינוּ מָה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּגְהַ הוֹדֵךְ עַל הַשָּׁמַיִם:
ג מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים יַסְדֵּת עֵז לְמַעַן
צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם:
ד כִּי אֶרְאֶה שְׁמִיךָ מַעֲשֵׂה אֲצַבְעֶתְיךָ
יָרַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר בּוֹנֵנֶתָה: ה מָה
אֲנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי
תִּפְקַדְנֵנוּ: ו וַתַּחֲסֶרְהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים
וְכַבּוֹד וְהִדְר תַּעֲמַרְהוּ: ז תִּמְשִׁילֵהוּ

במעשי

ביאור המלות

(טו) כרה. חפר: בשחת. כבור: (יז) קידיו. היא אמלעות הראש:
ח (ח) הגיות. כלי זמר הכא מוגת: (ג) תנה. כמו נתת: (ג) שללים. אף כמטי
אמס יקראו עוללים: להשבית. לכסל: (ה) תפקדני. תזכרנו: (ז) שתי. שמת:
לונה

י תהלים ליום ראשון ח ט
בְּמַעֲשֵׂי יְדִיךָ כָּל שֵׁתָה תִּדְרַת רִגְלָיו:
ח צִנְהָ וְאַלְפִים כָּלָם וְגַם בְּדַמּוֹת שְׁדֵי:
ט צַפּוֹר שָׁמַיִם וְדַגֵּי הַיָּם עֵבֶר אַרְחוֹת
יָמַיִם: יי אֲדַגִּינוּ מָה אֲדִיר שִׁמְךָ
בְּכָל־הָאָרֶץ:

שוב לכל אדם ליתן שנה והודאה להקב"ה על שהציל אותו מידי רשע שהיה
טומד עליו ללערו והקב"ה שופט כלדק ללדיק כלדקתו ולרשע כרשעתו:

ט א לִמְנַצַּח עַל מוֹת לַבֵּן מִזְמוֹר
לְדָוִד: ב אֹדְהָ יי בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה
כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ: ג אֲשַׁמְחָה וְאֶעֱלֶצֶה
בְּךָ אֲזַמְרָה שִׁמְךָ עֲלִיּוֹן: ד בְּשׁוּב אוֹיְבֵי
אֲחֹזֵר וַיִּכְשְׁלוּ וַיִּאֲבְדוּ מִפְּנֶיךָ: ה כִּי
עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטֵי וְדִינֵי יִשְׁבֹּת לְכַסֵּא
שׁוֹפֵט צַדִּיק: ו גַּעֲרַתְּ גּוֹיִם אֲבָדֹת
רָשָׁע שָׁמַם מַחִית לְעוֹלָם וָעֶד:
ז הָאוֹיֵב תָּמוּ חַרְבוֹת לַנְּצַח וְעָרִים

נתשת

ביאור המלות

(ח) צנה ואלפים. זאן ובקר: שדי. כמו שדה: ט (ח) על מוח לבן. עולמות
ילדות. לבן. כמו לבן וכ"ל כשיתלבן ילדותו ושחרותו כל ישראל. או על מוח
לבן. שם אדם שנלחם עם דויד: (ה) לכסא. כמו ככסא: (ו) גערת. ענין
לעקה

בור כָּרָה וַיִּחַפְּרֵהוּ וַיִּפְלֵ בַשָּׁחַת
וַיַּפְעֵל : י יָשׁוּב עִמָּלוּ בְּרֵאשֵׁי וְעַל
קִדְקִדּוֹ חֲמָסוֹ יִרְדּוּ : י אֹדְהָ יִי כְּצִדְקֹו
וַאֲזַמְּרָה שֵׁם יִי עֲלֵיוֹן :

שבת גדול להקב"ה על החסד שטפה עם אדם שכל נתן התורה לתחתונים
מה שנתקנאו בה מלאכי מעלה ע"ד אשר אומץ גבורותיו במלאכי מעלה
ואבות תהלה מקרובי חומר מטה :

ח « לִמְנַצַּח עַל הַגְּתִית מִזְמוֹר לְדָוִד :
ב יִי אֲדַגְּנִינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֹךְ בְּכָל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּגְּהַ הַזֹּדֶךְ עַל הַשָּׁמַיִם :
ג מִפִּי עֹזֵלָיִים וַיִּנְקִים יַסְדֵּת עֵז לְמַעַן
צוֹרְרֵיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם :
ד כִּי אֶרְאֶה שְׁמִיךָ מַעֲשֵׂה אֲצַבְעֵתֶיךָ
יָרַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר בּוֹנֵנְתָה : ה מָה
אֲנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי
תִּפְקֹדְנוּ : ו וַתַּחֲסֶרְהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים
וּכְבוֹד וְהָדָר תִּעַטְּרֵהוּ : ז תִּמְשִׁלֵּהוּ

במעשי ביאור המלות

(טו) כרה. חפר. בשחת. כבור : (יו) קדקדו. הוא אמלעית הראש :
ח (א) הגתית. כלי זמר הכא מנת : (ב) תגה. כמו נתת : (ג) עוללים. אף כמעט
חמס יקראו עוללים : להשביט. לבטל : (ד) חסדקני. תזכרנו : (ז) שתה. שמת :
לונה

בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כָּל שְׁתֵּה תִדְרַת רַגְלָיו :
ח צִנְה וְאַלְפִים כָּלָם וְגַם בְּהַמּוֹת שְׂדֵי :
ט צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדַגֵּי הַיָּם עִבְר אַרְחוֹת
יָמִים : י יִי אֲדַגְּנִינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֹךְ
בְּכָל־הָאָרֶץ :

טו כלל אדם ליתן שבת והודאה להקב"ה על שהליל אותו מידי רשע שהיה
עומד עניו ללערו והקב"ה בופט בלדק ללדיק כלדקתו ולרשע כרשעתו :

ט « לִמְנַצַּח עַל מוֹת לִבְנֵי מִזְמוֹר
לְדָוִד : ב אֹדְהָ יִי בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה
כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ : ג אֲשַׁמְּחָה וְאֶעֱלֶצֶה
בְּךָ אֲזַמְּרָה שְׁמֹךְ עֲלֵיוֹן : ד בְּשׁוּב אוֹיְבֵי
אֲחֹזֵר וּכְשִׁלּוֹ וַיִּאֲבֹדוּ מִפְּנֵיךָ : ה כִּי
עֲשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יִשְׁבֹּת לְכַסֵּא
שׁוֹפֵט צִדִּיק : ו נִצַּרְתָּ גוֹיִם אֲבָדְתָּ
רָשָׁע שְׁמָם מַחִיתָ לְעוֹלָם וְעַד :
ז הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חַרְבוֹת לְנֶצַח וְעָרִים

נתשת ביאור המלות

(ח) צונה ואלפים. לאן ובקר. שדי. כמו שדה : ט (א) על מות לבן. עולמות
ילדות. לבן. כמו לבן ור"ל כשיתלבן ילדותו ושחרותו של ישראל. או על מות
לבן. שם אדם שנלחם עם דויד : (ב) לכסא. כמו בכסא : (ו) נשתה. ענין
לעקה

נְתִישֶׁת אֲבֵר וְזָכַרְתָּ הַמָּה : י וַיִּי לְעוֹלָם
יֵשֶׁב בּוֹיָן לְמִשְׁפַּט בְּסֹאֵו : ט וְהוּא
יִשְׁפֹּט תִבְלָ בְצַדִּיק יָדִין לְאֲמִים
בְּמִישָׁרִים : י וַיְהִי יי מִשְׁנֵב לְדָד מִשְׁנֵב
לְעֵתוֹת בְּצָרָה : י וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי
שִׁמְךָ כִּי לֹא עֹזְבֵת הַרְשִׁיךְ יי : י זְמָרוּ
לַיי יֵשֶׁב צִיּוֹן חֲגָדוּ בְעַמִּים עֲלִילוֹתָיו :
י כִּי דִרְשׁ דָּמִים אוֹתָם וְזָכַר לֹא שָׁכַח
צַעֲקַת עַנְוִים : י חֲנַנִּי יי רֵאֵה עַנְוֵי
מִשְׁנֵאֵי מְרוֹמָי מִשְׁעָרֵי מוֹת :
טו לְמַעַן אֲסַפְּרָה בְּלִי תִהְלֶךְ בְּשַׁעֲרֵי
בֵּת צִיּוֹן אֲנִילָה בִישׁוּעֶתְךָ : טו טַבְעוּ
גוֹיִם בְּשַׁחַת עֲשׂוּ בְרִישַׁת זֹו טַמְנוּ
נִלְבְּדָה רִגְלָם : י נוֹדַע יי מִשְׁפַּט
עֲשָׂה בְּפַעַל בְּפִיו נֹקֵשׁ רִשְׁעֵי הַגִּיּוֹן

סלה

ביאור המלות

לעקה ונויפה : (י) נגשה. נהרסו : (י) משגב. חוק : לך. מלי דכה ר"ל
שכור וכתות : לעזות. מלי עת : (יב) עלילותיו. מעשיו : (יג) עניוים. שפלו
הרות : (טז) כרשה. פח יקוש : (יז) נוקש נכשל : הגיון. נחשב : (יח) לשאלה.
כן

סָלָה : י יִשׁוּבוּ רִשְׁעִים לְשִׁאוּלָה בְּלִי
גוֹיִם שְׂכַחֵי אֱלֹהִים : י כִּי לֹא לַנְּצִיחַ
יִשְׁכַּח אֲבִיוֹן תִּקְנֹת עַנְוִים תֹּאבֵד
לְעַד : כ קוֹמָה יי אֵל יַעֲזוּ אַנּוּשׁ
יִשְׁפֹּטוּ גוֹיִם עַל פְּנֵיךָ : כא שִׁיתָה יי מוֹרָה
לְרֵגְלָם יִדְעוּ גוֹיִם אַנּוּשׁ הַמָּה סָלָה :

כו יוסף הללח הרשע ואין מתגאה בהללחתו עד שאומר לית דין ולית דין
ובאין הקב"ה משגיח בעשיו התחתונים :

יום ב י א לְמָה יי תַעֲמֹד בְּרַחוּק
תַעֲלִים לְעֵתוֹת בְּצָרָה : ב בְּנִאוֹת רִשָׁע
יִדְלַק עַנְוֵי יִתְפָּשׂוּ בְּמִזְמוֹת זֹו חֲשָׁבוּ :
ג כִּי הִלַּל רִשָׁע עַל תִּאוֹת נַפְשׁוֹ
וּבְצַע בְּרַךְ נֵאֶזַץ יי : ד רִשָׁע בְּגִבָּה
אִפּוּ בַל יִדְרֹשׁ אִין אֱלֹהִים בְּלִי
מִזְמוֹתָיו : ה יִחִילוּ דַרְכָיו בְּכַל־עַת
מְרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנְּגִדוֹ בְּלִי צוֹרְרוֹ

יפיה

ביאור המלות

כן יקרא הגיהנם : (כ) אנושי. הוא שם משמות האדם : סניד. כעסך :
(כא) שיחה. שינוי : טורה. ההלכה או מורה מלי מרות ועול או מלי תער :
י (כ) תעלים. מלי העלמה : (ב) ידלק. ירדוף : כטוימות. כמתכות :
(ג) הלל. משכת : ובוצע. הגולן : נאץ. חרף ובוה : (ה) יחילו. יליתו או
ינחו

יִפְתֵּחַ בָּהֶם : י אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל אֲמוֹט
 לְדַר וְדַר אֲשֶׁר לֹא בָרַע : י אֵלֶּה פְּיָהוּ
 מֵלֵא וּמְרֻמוֹת וְתָהּ תַחַת לְשׁוֹנוֹ עִמָּל
 וְאֵוֹן : י יֵשֶׁב בְּמֵאֲרֵב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים
 יִהְרַג נֶקֶן עֵינָיו לְחֻלְכָּה יִצְפְּנוּ :
 י יֵאָרֵב בַּמִּסְתָּר כְּאֲרִיָּה בַסֶּכֶה יֵאָרֵב
 לְחֹטֵף עֵנִי יַחְטֹף עֵנִי בַמִּשְׁכּוֹ
 בְּרִשְׁתּוֹ : י יִדְבֹּק יֵשֶׁח וְנִפְלַע בְּעֵצוֹמָיו
 חֲלַפְבָּאִים : י אָמַר בְּלִבּוֹ שָׂכַח אֵל
 הַסְתִּיר פָּנָיו בַּל רָאָה לְנִצָּח : י קוֹמָה
 יי אֵל נִשְׂא יָדָיָה אֵל תִּשְׁבַּח עֲנוּיִם :
 יג עַל מָה נֵאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר
 בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרוֹשׁ : י רָאֲתָה בִּי אֶתָּה
 עִמָּל וּכְעַם תְּבִיט לְתַת בִּידָךְ עֲלֶיךָ
 יַעֲזֹב חֲלַכָּה יְתוֹם אֶתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר :

שבר

ביאור המלות

ינותו : (ז) אלה שבעים : ותך מרמה הסתיר בלב : (ח) לחלכה עני חלש
 ודכא רות : יצטנו יסתירו : (ט) לחטוף עני מהירות הלקיחה : (י) ידכה ענין
 כתיבה : ישח מל שחיה וכפיפה בעצמותי בתוקן : חלכאים חול של ענינים
 ונדכאים : (יד) חלכה עני ותגוש : (ית) ידך כתוב ומעטה : לערוץ לשבר :
 יתר

יב שָׁבַר זְרוּעַ רָשָׁע וְרַע תִּדְרוֹשׁ רָשָׁעוֹ
 בַּל תִּמְצָא : יג יי מִלֶּךְ עוֹלָם וְעַד
 אֲבָדוּ גוֹיִם מֵאֲרָצוֹ : יד תֵּאֲוֹת עֲנוּיִם
 שָׁמַעַתָּ יי תִּכְוֵן לָבָם תִּקְשִׁיב אֲזִנְךָ :
 יו לְשֹׁפֵט יְתוֹם וְדָךְ בַּל יוֹסִיף עוֹד
 לְעַרְץ אֲנוּשׁ מִן הָאָרֶץ :

מדבר על ענין הגלות וגזרות אשר עמדו עלינו תמיד ונתנו עיניהם עלינו
 וכמה רבבות שנהרגו על דבר כבוד שמו יתברך וכל לכות הלדיק הוא
 לטובתו לרחוק זאת עונותיו ולרבע נתן לו הללחה בעוה"ז על דרך עושר
 כמור לבעליו לרעתו.

יא « לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בֵּי חֲסִיתֵי אֵיךְ
 תֹּאמְרוּ לְנַפְשִׁי גוֹדֵי הֲרָכֶם צְפוּר :
 יב כִּי הִנֵּה הָרָשָׁעִים יִדְרִכּוּן קִשְׁת
 כּוֹנְנֵנו חֲצֵם עַל יְתֵר לִירוֹת בְּמוֹ אִפְל
 לְיִשְׂרָאֵל לֵב : יג כִּי הַשְׁתּוֹת יִהְרָסוּן
 צַדִּיק מַה פָּעַל : יד יי בְּהִיבֵל קָדְשׁוֹ
 יי בְּשָׁמַיִם כְּסֹא עֵינָיו יַחֲזוּ עַפְעָפָיו
 יבְּחַנוּ בְּנֵי אָדָם : יו יי צַדִּיק יִבְחֵן

ורשע

ביאור המלות

יא (ב) יתר חבל הקשת : לירות להסליף : במו כמו בתוך : אוסף חושך :
 (ג) השתות היסודות : (ד) עפעפיו אישון העין : (ו) פחים רשתות או פתמים :
 זלעפות

תהלים ליום ראשון יא יב

וְרָשַׁע וְאֱהָב חָמֶס שָׁנְאָה נַפְשׁוֹ :
וַיִּמְטֵר עַל רָשָׁעִים פְּחִים אֵשׁ וְנִפְרִית
וְרוּחַ זַלְעָפוֹת מִנֵּת בּוֹסֶם : יִכִּי צַדִּיק יִי
צְדָקוֹת אֱהָב יִשָּׂר יַחֲזוּ פְּנֵימוֹ :

מגנה אותם האכזבים הנלשונים ומספרין דילטוכין ושפתי חלקות.

יב « לַמְּנַצֵּחַ עַל הַשְּׂמִינִית מִזְמוֹר
לְדָוִד : בְּ הוֹשִׁיעָה יִי כִּי גָמַר חָסִיד
כִּי פָסוּ אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם : בְּ שׂוֹא
יִדְבְּרוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ שִׁפְתַי חֲלָקוֹת
בְּלֵב וְלֵב יִדְבְּרוּ : וַיִּכְרַת יִי כָּל־שִׁפְתֵי
חֲלָקוֹת לְשׁוֹן מִדְּבַר־תְּהִלָּה : יֵאָשֶׁר
אָמְרוּ לְלִשְׁנֵנוּ נִגְבִּיר שִׁפְתֵינוּ אֶתְּנוּ
מִי אֲדוֹן לָנוּ : י מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאֲנָחַת
אֲבִיוֹנִים עֲתָה אֲקוּם יֹאמֵר יִי אֲשִׁית
בִּישַׁע יִפְיַח לוֹ : י אֲמָרוֹת יִי אֲמָרוֹת
מֵהָרוֹת כֶּסֶף צְרוּף בְּעֵלִיל לְאָרֶץ

ביאור המלות

מוזקק

זלעפות. ל' שרפה או רעדה : מנת. המנה שלהט וחלקם : יב (ב) גמר-
מלה : ספו. אפסו' בלו : (ד) גדולות. תשובות ויקרות : (ו) משוד. מעושק :
מאנקת. מלעקת : (ז) צרוף. חזקת מפסולת : בעליל. בגלוי : מוזקק. נלרף :
שבעתים

תהלים ליום ראשון יב יג יד

מִזְקָק שִׁבְעָתַיִם : י אֶתָּה יִי תִשְׁמְרֶם
תִּצְרְנֵנוּ מִן הַדּוֹר זֶה לְעוֹלָם : ט סָבִיב
רָשָׁעִים יִתְהַלְּכוּ כְּרֶם זֵלוֹת לִבְנֵי אָדָם :

כל אדם כשהוא בלילה יתפלל תפלה זו על לרבותיו.

יג « לַמְּנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד : בְּ עַד אָנָּה
יִי תִשְׁבַּחֵנִי נִצַּח עַד אָנָּה תִסְתִּיר אֶת
פְּנֵיךָ מִפְּנֵי : ג עַד אָנָּה אֲשִׁית עֲצוֹת
בְּנַפְשִׁי יִגוֹן בְּלִבִּי יוֹמָם עַד אָנָּה יָרוּם
אִיבֵי עָלְי : ד הַבִּיטָה עֲנֵנִי יִי אֱלֹהֵי
הָאֲרֶז עֵינֵי פֶן אִישׁן הַמּוֹת : ה פֶן
יֹאמֵר אִיבֵיכֶלְתִּי וְצָרִי יִגִּיל : ו כִּי אֲמוּט :
ו וְאֲנִי בְּחֶסֶדְךָ בְּמַחְתִּי יִגַּל לִבִּי
בִישׁוּעָתֶךָ אֲשִׁירָה לִי כִּי גָמַל עָלַי :

תפלה על שתי מקדשות שחרטנו והיאך נבוכדנצר החריב בית ראשון וטיטוס החריב בית שני.

יד « לַמְּנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבִל בְּלִבּוֹ
אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ הַתְּעִיבוּ עֲלֵיכֶם

ביאור המלות

אין

שבעתים. ב' פעמים ז' וכו' הרבה פעמים : (ט) כרום. כמו כראם והוא שם
מין חיס : זלות. מל' זולל וערכתו או כרוס זלות כשמתרוסם אוס זולל :
יג (ב) עד אנה. עד מתי : נצח. לעולם : (ד) יכלתי. מל' יכולת וכת :
נבל (ד)

תהלים ליום ראשון יד מז

אין עשה טוב: ב יי משמים השקוף
על בני אדם לראות ה'יש משפיר
ד'רש את אלהים: ג הכר סר יחדו
נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד:
ד הלא ידעו כל פעלי און אכלי עמי
אכלו לחם יי לא קראו: ה שם פחדו
פחד כי אלהים בדור צדיק: ו עצת
עני תבישו כי יי מחסהו: ז מי יתן
מציון ישועת ישראל בשוב יי שבות
עמו יגל יעקב ישמח ישראל:

מדות טובות שראוי להתנהג בהן ומוי שיש בו כל אלו המדות הוא בטוח
שישכון בשמחתו בג"ע.

טז * מזמור לדוד יי מי יגור באהלך
מי ישכן בהר רדשך: ב הולך תמים
ופעל צדק ודבר אמת בלבבו:
ג לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו

רעה

ביאור המלות

יד (ה) נבל. אדם פחות: עליה מעשה: (ב) השקוף. הניט: (ג) נאלחו.
כבאש: גמי. אפילו: (ו) בשוב. בהשקט: שבות. מלי שכי: מז (ה) יגור.
ידור: (ג) יגל. ענין רכילות ולה"ר: לא נשא. לא הטיל או לא נשא פנים:
ימיר

תהלים ליום ראשון מז טז יד

רעה וחרפה לא נשא על קרבו:
ד נבזה בעיניו נמאם ואת יראי יי
יכבד נשבע להרע ולא ימר: ה בספו
לא נתן בנשך ושחד על נקי לא
לקח עשה אלה לא ימוט לעולם:

אם אדם לריק לאויה בקשה לא יבקש בזכות עלמו כי זכותו לריק להניח
לכניו אחריו.

טז * מכתם לדוד שמרני יא כי
חסיתי בך: ב אמרת ליי אדני אתה
טובתי בל עליך: ג לקדושים אשר
בארץ הגמה ואדירי בל חפצי בם:
ד ירבו עצבותם אחר מהרו בל אסוף
נספיהם מדם ובל אשא את שמותם
על שפתי: ה יי מנת חלקי וכוסי אתה
תומך גורלי: ו חבליים נפלו לי
בנעימים אף נחלת שפחה עלי:

ביאור המלות

אברך
(ד) יסיר. יתלוף: (ה) בנשך. כרביית: יטש. ענין הטויה לנפול:
מז (ה) נכתם. מלי כתם והוא הוהב הטוב ולי' שפי' המזמור חשוב בעינו
ככתם: (ג) בל עליך. לא עליך: (ד) טהורי. ענין מתן כמו כמותה
הכתולות או לשון מהר: בל אסוף. לא אורוק: (ה) שנת. מלי מנגה:
וכוסי. תשכני מלי תכוסו על השם או וכוסי כוס המגה. הניתן בתוך הכוס:
תכלים

אֲבָרְךָ אֵת יי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אֵף לַיְלֹת
יִסְרוּנִי כְלִיֹּתַי : ה שֹׁנֵיתִי יי לְנַגְדֵי
תְּמִיד כִּי מוֹמִינִי בַל אֶמְזַם : ט לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אֵף בְּשָׂרֵי
יִשְׁכֵן לְבַטָּח : י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי
לְשֵׂאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידֶךָ לְרֵאוֹת שָׁחַת :
יא תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שִׁבְעַ שְׁמַחוֹת
אֵת פְּנִיךָ נְעִימוֹת בִּימִינֶךָ נֹצַח :

אל ידבר אדם גבוהה לפני הקב"ה שנסנו באוזה דבר עבודה או על שאר דברים ואם אדם חטא יתקן עלמו וישיב רבים משון.

יז « תַּפְלָה לְדוֹד שְׁמֵעָה יי צֶדֶק
הַקְּשִׁיבָה רִנְתִּי הֶאֱזִינָה תַּפְלָתִי בְּלֹא
שִׁפְתֵי מִרְמָה : י בְּלִפְנֵיךָ מִשְׁפָּטִי
יֵצֵא עֵינֶיךָ תַּחֲזִינָה מִיִּשְׂרָאֵל : י בַּחֲנֻת
לִבִּי פִקְדֹתַי לַיְלָה צָרַפְתָּנִי בַל תִּמְצָא
זַמְתִּי בַל יַעֲבֹר פִּי : י לַפְּעֻלֹת אָדָם

בדבר

ביאור המלות

(1) הבלים. כן יקראו המחזות כנפלים בחלק או הכלים גורלות : שפרה.
יפס היא בעיני : (ח) שויתי. שמתו : (יא) נעשות. מתקוות וערכות :
יז (2) שקדתי. ענין זכרון והשגחה : צרפתי. כסיתי : זמתי. מתשבותי :
תמוך

בְּדַבַּר שִׁפְתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אֲרָחוֹת
פְּרִיץ : ה תִּמְנֶה אֲשֶׁרִי בְּמַעֲנֵלֹתֶיךָ בַל
נְמוֹזְמוּ פְּעָמַי : ו אֲנִי קָרָאתֶיךָ כִּי
תַעֲנֵנִי אֵל הַט אֲזַנְךָ לִי שְׁמַע אֲמַרְתִּי :
ז הַפְלֵה חֲסִדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים
מִמָּוֶת קוֹמָמִים בִּימִינֶךָ : ח שָׁמַרְנִי
כְּאִישׁוֹן בַּת עֵינַי בְּצַל כְּנַפְיֶךָ תִּסְתִּירְנִי :
ט מִפְּנֵי רָשָׁעִים זו שְׁדוּנִי אִיבִי בְּנַפְשִׁי
יִקְיֹפוּ עָלַי : י חֲלַבְמוֹ סָגְרוּ פִּימוֹ דִּבְרוּ
בְּגִאוֹת : יא אֲשֶׁרְנוּ עַתָּה סָבְבוּנוּ עֵינֵינוּם
יִשִּׁיתוּ לְנַמֹּת בְּאֲרָץ : יב דְּמִינוּ בְּאֲרִיחַ
יִכְסוּף לְטָרְף וּכְכַפִּיר יִשָּׁב בְּמִסְתָּרִים :
יג קוֹמָה יי קִדְמָה פָּנָיו הִכְרִיעָהוּ פִּלְטָה
נַפְשִׁי מִרָשָׁע חֲרָבָה : יד מִמָּתִים יִדָּךְ יי

ממתים

ביאור המלות

(ה) תמוך אשורי. סמוך רגלי : בטענלותיך. כנתיבותיך : נמוך. ענין המעדה
ונטויה לנפול : פעמי. רגלי : (ז) הפלה. הפכים : טפתקוטיים. מהקמים למוך :
(ח) כווישון בת עין. הוא השחור שבעין ושם העלם היא בת עין ונקרא
אישון ע"ש השחרות או ע"ש שגראס בו איש קטן : (יא) אשורני. רגלניו :
(יב) יכסוף. יתמוד : (יג) הכריעהו. מלי כריעם : (יד) טמטים. מן המתים :
יחלד. מוקנה או ענינו זמן ר"ל שכלה זמן חייהם : יתרם. יתרון העושה :
לעוליהם

ממתים מחלד חלקם בחיים וצפונך
תמלא במנם ישבעו בנים והניחו
יתרם לעולליהם: טו אני בצדק
אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך:

אם נעשה לאדם גם מפורסם יש לו לומר שירה ויכלול כל הנסים מיום
צריחת עולם כגון סדום ועמורה וכן טובות שנעשו לישראל כמ"ת ויאמר מי
שעשה הנסים הללו יעשה עמי ג"פ.

יום ג יח א למנצח לעבד יי לדוד
אשר דבר ליי את דברי השירה
הזאת ביום הצייר יי אותו מכף כלי
איביו ומיד שאול: ב ויאמר ארחמך
יי חוקי: ג יי סלעי ומצודתי ומפלטי
אלי צנורי אחסה בו מגני וקרן ישעי
משגבי: ד מהלל אקרא יי ומן איבי
אישעי: ה אפפוני חבלי מות ונחלי
בליעל יבעתוני: ו חבלי שאול סבבוני

קדמוני

ביאור המלות

לעולליהם. לבניסם הקטנים: יח (ב) אדום. אהסך: (ג) וצודתי. מגדל
גבוה: ושמלמי. מילוי: צורי. לי סלע: וקרן דרך המקרא לכוונת החזק בקרן:
(ד) מהלל. כהוללים אקרא: (ה) אפפוני. סבבוני: חבלי מות. מחנות אויבים או
חבלי מלחמה מות: ונחלי. גייסות ששופטים כחל או נחלה מלי חולי: בליעל.
כמו כלי פול שפרקו עול שמים: (ו) קדמוני. באו לפני: (ז) ותנעש. ענינו
קתנעש

קדמוני מוקשי מות: י בצר לי אקרא
יי ואל אלהי אשוע ישמע מהיכרו
קולי ושועתי לפניו תבא באזניו:
י ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי הרים
ירגזו ויתגעשו כי חרה לו: ט עלה
עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים
בערו ממנו: ייט שמים וירד וערפל
תחת רגליו: י"ו וירבב על ברוב ויעת
וידא על בניפי רוח: י"ז ישת חשך סתרו
סביבותיו סבתו חשכת מים עבי
שחקים: י"ח מננה נגדו עביו עברו ברד
ונחלי אש: י"ט וירעם בשמים יי ועליון
יתן קלו ברד ונחלי אש: טו וישלח
חציו ויפיצם וברקים רב ויהמם:
טו ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות

חבל

ביאור המלות

התנעש והתנודם: (ט) עלה עשן. ענין כעס כדרך חרון אף להפלות עשן מנחיריו
ואמר כלי הנופל באדם: (י) וערפל. אופל סען: (יא) ברוב. מלאך:
וירא. ויפץ: (טו) רב. השליך. כמו רוכס קשת: (טז) אפיקי. המים הנגרים
כתחוק

תִּבְרַח מִנְעֲרַתְךָ יי מִנְשַׁמַּת רוּחַ אִפְקָה :
י יִשְׁלַח מִמְרוֹם יִקְחֵנִי יִמְשְׁנֵי מַמִּים
רַבִּים : יי יִצִּילֵנִי מֵאִיְבֵי עֵז וּמִשְׁנֵאֵי כִי
אֲמַצּוּ מִמֶּנִּי : יט יִקְרַמּוּנִי בְיוֹם אִיְדֵי
וַיְהִי יי לְמִשְׁעַן לִי : כ וַיּוֹצִיאֵנִי לְמַרְחֵב
יִחְלַצֵנִי כִי חָפֵץ בִּי : כג וַיְגַמְלֵנִי יי
כְּצַדִּיק בְּכֹר יְדֵי יוֹשִׁיב לֵי : כד כִּי שָׁמַרְתִּי
דְרָבִי יי וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֲלֹהֵי : כה כִּי
כָל־מִשְׁפָּטָיו לִנְגִדֵי וְחֻקְתָּיו לֹא אָסִיר
מִנִּי : כו וְאֵהִי תָמִים עִמּוֹ וְאֶשְׁתַּמֵּר
מֵעוֹנֵי : כז וַיֵּשֶׁב יי לֵי כְּצַדִּיק בְּכֹר
יְדֵי לִנְגִד עֵינָיו : כח עִם חָסִיד תִּתְחַסֵּד
עִם גִּבּוֹר תָּמִים תִּתְמָם : כט עִם גִּבּוֹר
תִּתְבָּרַר וְעִם עֲקִישׁ תִּתְפַּתֵּל : ל וְכִי
אֲתָה עִם עֵנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת
תִּשְׁפִּיל : לא כִּי אֲתָה תֹאִיר נְרִי יי

ביאור המלות

בחווק : (יז) יששני ויולאני כמו מן המים משיתיהו : (יט) אירי שכרי והוא
ענין נקרה דעה : (כא) כבור. מלי כרור ונקי : (כו) גברי. אוש : (כז) עקשו
עקוס

אלהי

אֲלֹהֵי יְגִיהַ חֲשָׁבִי : ל כִּי בְּךָ אֶרְצֶן
גְּדוּד וּבֵאלֹהֵי אֲדַרְגֶּנּוּ שׁוֹר : לא הָאֵל
תָּמִים דְרָבּוֹ אָמַרְתָּ יי צְרוּפָה מִגֵּן
הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ : לב כִּי מִי אֲלֹהֵי
מִבְּלַעֲדֵי יי וּמִי צוֹר זוּלַתִּי אֲלֹהֵינוּ :
לג הָאֵל הַמְּאֹזְרֵנִי חֵיל וַיִּתֵּן תָּמִים דְרָבִי :
לד מִשׁוּבָה רַגְלִי כְּאֵילוֹת וְעַל בְּמוֹתֵי
יַעֲמִידֵנִי : לה מְלַמֵּד יְדֵי לְמַלְחָמָה
וְנַחַתָּה קִשְׁתִּי נְחוּשָׁה זְרוּעֹתֵי : לו וַתִּתֵּן
לִי מִגֵּן יִשְׁעֶךָ וַיִּמְיֶנֶד תִּסְעַדְנִי וְעֲנֹתְךָ
תִּרְבֵּנִי : לז תִּרְחִיב צַעֲדֵי תַחְתִּי וְלֹא
מַעֲדוּ קַרְסְלֵי : לח אֲרֵדוּף אוֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֵם
וְלֹא אָשׁוּב עַד כְּלוֹתָם : לט אֲמַחֲצֵם
וְלֹא יִכְלוּ קוּם יִפְלוּ תַחַת רַגְלֵי :
מ וַתֹּאזְרֵנִי חֵיל לְמַלְחָמָה תִּכְרִיעַ קַמִּי

ביאור המלות

תחתי

עקוס : תחפלה. תתעקס : (כט) יגיה. יזכית : (ל) ארלני. חקפן : שור. חומס :
(לג) צור. ענין חוק : זולתי. כלתי : (לג) המאורני. מלי. אזור וחגורה : חיל.
כח : (לד) משהו. משום כמו שותי סי : (לה) ונחתה. וגדרכה או ונשכרה :
(לו) מעדי. שמתו מן המוקוס : קרסולי. רגלי : (לט) אמצעם. ענין חבורה
ומכה (ה)

תַּחֲתַי : מא וְאֵיבֵי נִתְתָּה לִי עֶרְפָּה
וּמִשְׁנֵאֵי אֲצַמִּיתֶם : מב יִשְׁעוּ וְאֵין
מוֹשִׁיעַ עַל יְיָ וְלֹא עֵנָם : מג וְאַשְׁחַקֶם
כְּעַפְרָה עַל פְּנֵי רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת
אֲרִיקֶם : מד תִּפְלֹטְנִי מֵרִיבֵי עִם
תִּשְׁיַמְנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עִם לֹא יִדְעֵתִי
יַעֲבֹדוּנִי : מה לִשְׁמַע אֶזְנוֹ יִשְׁמְעוּ לִי
בְּנֵי נֶכֶד יִבְחָשׁוּ לִי : מו בְּנֵי נֶכֶד יִבְלֹוּ
וַיִּחַרְגּוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם : מז חֵי יְיָ וּבִרְוֶה
צִוְרֵי וַיְרוּם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : מח הַיָּאֵל
הַגּוֹזֵן נִקְמוֹת לִי וַיְדַבֵּר עִמִּים תַּחֲתַי :
מט מִפְּלֹטֵי מֵאֵיבֵי אֵף מִן קָמִי
תִּרְוַמְנֵי מֵאִישׁ חָמָס תִּצְיַלְנִי : נ על
כֵּן אֲוֹדֶה בַגּוֹיִם יְיָ וְלִשְׁמֹךְ אֲזַמְרָה :
נא מִגְדֹּל יִשְׁוֹעוֹת מִלְכּוֹ וְעִשָׂה חֶסֶד

ביאור המלות

ומכה : (מ) חכרע. ענינו הנפילה על הסרכים : (מא) עורף. הוא
אחורי הפנים : אצמיתם. אכריתם : (מב) ואשחקם. ענין כתיחה : אריקים. מלי
ריקן : (מו) יבלו. יכנסו או ילא כמו נכול תכול : ויחרגו. לי אימה או הוא
סיפור מלי סגר וכמו כבש כשב : טטסטרותיהם. מכבלי ברזל הסוגרים הרגלים :
(מו) צורף. חזקי : (מח) וידבר. וינהג או מלי דבר ומנפה : תחתי. במקומי :
מגדיל

לְמַשִּׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד וְעוֹלָם :
לראות גבורתו של הקב"ה יראה אל השמים והשמש והתורה ומתוכה יראה
נוראות ונפלאות עד שהכריות מספרים בשביל זה כבוד הקדוש ברוך הוא.
יח א לְמַנְצַחַת מִזְמוֹר לְדָוִד : ב הַשָּׁמַיִם
מִסְפָּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מִגִּיד
הַרְקִיעַ : ג יוֹם לְיוֹם יִבְיַע אָמַר וְלִילָה
לְלִילָה יַחְדָּה דָּעַת : ד אֵין אָמַר וְאֵין
דְּבָרִים בְּלִישְׁמַע קוֹלָם : ה בְּכָל־הָאָרֶץ
יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה תִבְרַל מְלִיחָם לְשִׁמְשׁ
שָׁם אֶהֱלֶכְהֶם : ו והוא אֶבְחַתְנִי וְצִא מִחֶפְתּוֹ
יִשִּׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֶרֶץ : ז מְקַצֵּה
הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ וְתִקּוּפְתּוֹ עַל קְצוֹתָם
וְאֵין נִסְתָּר מִחֶפְתּוֹ : ח תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה
מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֵדוֹת יְיָ נֶאֱמָנָה מִחֲבִימַת
פִּתֵי : ט פִּקְנֹדֵי יְיָ יִשְׂרָאֵל מִשְׁמַחֵי לֵב
מִצְוֹת יְיָ בְּרָה מְאִירַת עֵינָיִם : י וְרֹאֵת

ביאור המלות

(כא) מגדיל. מלי גדול : יח (ג) יביע. ידבר או מלי מעין נוכח : יחה.
יגיד : (ה) קום. ר"ל הכנין שלטם הנעשים בקו המשקל : מליחם. אמריהם :
(ז) ותקופתו. מלי הקפה וסיבוב : (ח) משיבת. משיבתו לדרכי חיים או ענין
הנחה והשקט : (ט) ברה. מלי כבוד ונקי : (יא) ונופה. מתק או ענין הזלת
שיפין

י״ מהורה עומדת לעד משפטי י״
אמת צדקו יחדו : י״ הנחמדים מזהב
ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת
צופים : י״ גם עבדך נזהר בהם בשמרים
עקב רב : י״ שגיאות מי יבין מנסתרות
נקני : י״ גם מזדים חשך עבדך אל
ימשלו כי אז איתם ונקיתי מפשע
רב : י״ יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי
לפניך יי צורי וגואלי :

מי שיש לו אוהב או קרוב בחינה ארה אף שהוא רחוק ממנו ולא יכול לעזור לו יתפלל זו התפלה ככונה עליו :

כ ׀ למנצח מזמור לדוד : ב יענך יי
ביום צרה ישנבך שם אלהי יעקב :
ג ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך :
ד יזכר כל־מנחתך ועולתך ידשנה
סלה : ה יתן לך כל־בבך וכל־עצתך

ימלא

ביאור המלות

טיפין : צופים. כן יקרא חלות הדבש : (יב) עקב רב עקב בשביל רב גדול השכר. או עקב רב עקב סוף ר"ל סופן של ת"ח רב לבוא ליד גדולה או ענין שכן וגמול שהיא סוף המעשה בעקב הזה שהוא סוף הגוף : (יד) איתם. מלשון תם ובלם : כ (ג) ישעך. מלי סעד וסמוכה : (ד) ידשנה מלי שומן כמו

אכל

ימלא : י גרננה בישועתך ובשם
אלהינו נדגל ימלאיכל־משאלותיך :
ז עתה ידעתי כי הושיע יי משיחו
יענהו משמי קדשו בגבורות ישע
ימינו : ח אלה ברכב ואלה בפוסים
ואנהנו בשם יי אלהינו נזכיר : ט המה
פרעו ונפלו ואנהנו קמנו ונתעודד :
י יי הושיעה המלך יעננו ביום קראנו :

אם אדם היה בשפע רב וכל מה שלבו חפץ לא נמנע ממנו מן הראוי שלא יהא כפוי טובה ויתן שכח והודיה ויתלה הסיבה בכניו הקב"ה שהיה כשתונו בו והכל מהסד עליון :

כא ׀ למנצח מזמור לדוד : ב יי
בעודך ישמח מלךך ובישועתך מה
יגל מאד : ג תאות לבו נתתה לו
וארשת שפתיו כל מנעת סלה :
ד כי תקדמנו ברכות טוב תשית
לראשו עמרת פו : ה חיים שאל מפק
נתתה לו ארך ימים עולם ועד :

ביאור המלות

אכל וכנע ודשן או מלי דגן : (ו) נדגל. מלי דגל : (ט) ונתעודד. ענין רוממות ועוז : כא (ג) וארשת. לי דבור : (ד) תשית. תשים : (ו) תשוה. תשים : תמדה

הַגְדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעֶתְךָ הוֹדֵי וְהַדָּר
תְּשׁוּבָה עָלָיו: וְכִי תִשׁוּבָה בְּרִכּוֹת
לְעַד תִּחַדְהוּ בְשִׂמְחָה אֶת פְּנֵיךָ:
" כִּי הִמְלִיךָ בַטֶּחַ בְּיָי וּבִתְהַסֵּד עָלָיו בַּל
יִבוֹז: " תִּמְצָא יְדָךְ לְכָל־אִיבִידֵי יִמְיִנֶךָ
תִּמְצָא שְׂנֵאִיךָ: תִּשְׁתַּמּוּ כַתְנוּר
אֵשׁ לַעֵת פְּנֵיךָ: " בָּאֵפוֹ יִבְלָעֵם
וְתֹאבְדֵם אֵשׁ: " פְּרִימוֹ מֵאֶרֶץ תֹּאבְדֵם
וְזָרְעֵם מִבְּנֵי אָדָם: " כִּי נָמוּ עָלֶיךָ
רָעָה חָשְׁבוּ מִזְמָה בַל יוֹכְלוּ: " כִּי
תִשְׁתַּמּוּ שָׂכֶם בְּמִיתְרֶיךָ תִכּוֹנֵן עַל
פְּנֵיהֶם: " רוּמָה יִי בַעֲזֶךָ נִשְׁרָה
וּנְזַמְרָה וְנִבְרָתְךָ:

להתפלל כל יחיד על ארבעת הגלות מעגמת הלב מה שהיינו מקדם במעלה
עלוונה ועכסיו בשפלות ולגדור נדרים בלרותיו:

כב " לַמְנַצֵּחַ עַל־אֵילַת הַשָּׁחַר מְזֻמּוֹר

לדוד

ביאור המלות

(ז) תחדוהו. תשמחהו: (ט) תמצא. תספיק כמו ומלא להם (כמדכר):
(י) תשיחמו. תשים אותם: יבלעם. מלשון בליעה והשתתה: (יא) שכם. חלק
כמו שכם אחד (בראשית): במיתרך. כחבל הקשת: כב (א) אילת השחר.
כ"י שהיא אילת אהבים או שם כלי שיר או כוכב: (ח) ישמירו. יפתחו
בסה

לְדוֹד: " אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי רְחוֹק
מִישׁוּעֶתִּי דְבַרִי שְׂאֵגְתִּי: " אֵלֵהִי
אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תִעַנֶּה וְלַיְלָה וְלֹא
דוֹמִיָּה לִי: " וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְהַלּוֹת
יִשְׂרָאֵל: " בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ
וְתִפְלְטֵמוּ: " אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וּנְמַלְטוּ בְּךָ
בָּטְחוּ וְלֹא בּוֹשׁוּ: " וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא
אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבֹזֵי עַם: " כָּל־
רְאִי יִלְעִיגוּ לִי יִפְטִירוּ בְשִׁפְהַי יִנְיְעוּ
רֹאשׁ: " גַּל אֶרֶץ יִי יִפְלְטוּהוּ יִצִּילֵהוּ
כִּי חָפֵץ בּוֹ: " כִּי אֶתָּה גִחִי מִבְּטָן
מִבְּטִיחִי עַל שִׁדְיֵי אֲמִי: " עָלֶיךָ
הִשְׁלַכְתִּי מֵרַחֵם מִבְּטָן אֲמִי אֵלֵי אֶתָּה:
" אֵל תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי צָרָה קְרוּבָה כִּי
אֵין עֹזֶר: " סִבְבֹּנֵי פְּרִים רַבִּים אֲבִירִי
בְּשֵׁן בְּתָרוּנֵי: " פָּעַזוּ עָלַי פִּיהֶם אֲרִיָּה

טרה

ביאור המלות

כסה: (י) גחילי. מולאי: (יא) אבירי בשן. פלים חזקים מכבשן: בתרוני. מכבשני:
פלו

טַרְף וְשֹׂאֵן : טו בַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי
וְהִתְפַּרְדּוּ כָּל-עֲצָמוֹתַי הִיָּה לִבִּי כְּדוֹנָג
נִמַּס בְּתוֹךְ יַמַּי : טז יִבֶּשׂ כְּחֶרֶשׁ בְּחִי
וְלִשְׁוֹנֵי מִדְבָּק מִלְקוֹחַי וְלַעֲפַר מוֹת
תִּשְׁפְּתֵנִי : יז כִּי סִבְבוּנִי כָּל-בָּיִם עֵדֶת
מִרְעִים הַקִּיפּוֹנֵי כַּאֲרֵי יָדַי וְרַגְלָי :
יח אֲסַפֵּר כָּל-עֲצָמוֹתַי הַמֵּת בֵּיטוֹ יִרְאוּ
בִי : יט יִחַלְקוּ בְּגֵדֵי לָהֶם וְעַל לְבוּשֵׁי
יִפְּלוּ גוֹרֵל : כ וְאַתָּה יי אֵל תִּרְחַק
אֵילֹהֵי לְעִזְרוֹתַי חוֹשֶׁה : כא הַצִּילָה
מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כָּל־ב יַחֲדֹתַי :
כב הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אֲרִיָּה וּמִקַּרְנֵי רַמִּים
עֲנִיתֵנִי : כג אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאַחֵי בְּתוֹךְ
קָהֵל אֲתַלְּלֶךָ : כד יִרְאִי יי הַלְלוּהוּ כָּל-
זֶרַע יַעֲקֹב כִּבְדוּהוּ וְגִירוֹ מִמָּנוּ כָּל-

ביאור המלות
(יד) סצו- פתחו : (טו) כדונג- כשעוה : (טז) טלקוחי- הם השינוים : תשפתני-
תערכני כמו שעות הסיר (יחזקאל) או ל' שימה תשומני : (יז) טרעיה- מל'
ריע : הקיסוני- סכבני : (כ) אילותי- אתה כחי 'יחוקי : חושה- מהר :
(כא) 'יחידתי- נשמתני : (כד) וגירוי- ופתדו : (כה) שקץ- ענין חיעוב : ענת- נעקת או
הכנעה

זֶרַע יִשְׂרָאֵל : כה כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁבְחָן
עֲנוֹת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמָּנוּ
וּבְשׁוּעוֹ אֱלֹוֵי שָׁמַע : כו מֵאֲתֶךָ תִּהְלָתִי
בְּקָהֵל רַב נְדָרֵי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יִרְאוּ :
כז יֵאָכְלוּ עֲנוּיִם וַיִּשְׁבְּעוּ יִהְלָלוּ יי הַרְשִׁי
יַחֲוֵי לְבַבְכֶם לְעַד : כח וַיִּזְכְּרוּ וַיִּשְׁבוּ אֵל
יי כָּל-אֲפָסֵי אֶרֶץ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנֶיךָ כָּל-
מִשְׁפַּחֹת גּוֹיִם : כט כִּי לֵוִי הַמְּלֹאכָה
וּמוֹשֵׁל בְּגוֹיִם : ל אֲכָלוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ כָּל-
הַשָּׁנִי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל-יִזְרְדֵי
עָפָר וְנִפְּשׂוּ לֹא תִיָּה : לא זֶרַע יַעֲבֹדֶנּוּ
יִסְפֵּר לְאֲדָנָי לְדוֹר : לב יִבְאוּ וַיִּגִּידוּ
צְדָקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עֲשָׂה :

כשהיה דוד המלך ביער חרם ולא היה לו מאומה לאכול ולשתות וכמעט ילכה
נשמתו זימן לו הקב"ה עשב שטטס מעין העוה"ג ואז חיבר מזמור זה על
גודל הכטמון שהיה לו :

יום ד כג א מזמור לדוד יי רעי לא
אחסר : ב בגאות דשא ירביצני על

ביאור המלות
הכנעה : (כח) אפסי- קלות : (ל) דשני ארץ- שמני ארץ : כג (ב) בגאות-
כנוס

מי מנוחת ינהלני : ג נפשי ישובב
ינחני במעגלי צדק למען שמו :
ד גם כי ארך בגיא צלמות לא אירא
רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך
המה ינחמני : ה תערה לפני שלחן נגד
צירי דשנת בשמן ראשי בוס רוחה :
ו אד טוב וחסד ירהפוני בלמי חיי
ושבתי בבית יי לארך ימים :

אס יב נתפלה חזק דבר שהוא קדוש השם יתפלל שיעשה בשביל קדושת
שמו יתברך לא בשבילו ויזכור זכות אבותיו שמלינו גדולים לדיקום כמיתתם מבחייסם ;
כז א לרוד מזמור ליי הארץ
ומלאה תבל וישבי בה : ב כי הוא
על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה :
ג מי יעלה בהר יי ומי יקום במקום
קדשו : ד נקי כפים ובר לבב אשר
לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע

למרמה

ביאור המלות

כנוה : ירביצני ענין השכיבה לנוח ; (ג) ישובב ישוב לקדמותו או ענינו הנחה
והסקט ; (ד) צלמות ללו של מות ר"ל חשכת הקבר ; (ה) דשנת מל' דשן
ושמן ; רוחה שבעה ; כד (ה) להי של ה' ; תבל הוא ארץ המיושבת ;
(ד) לא נשא לא נשבע ; נפשי שם ה' ; (ה) ישא יקח ; (ז) שאני ענין נשיאות
והרמת

למרמה : ה ישא ברכה מאת יי
וצדקה מאלהי ישעו : ו זה דור
הראשון מבקשי פניך יעקב סלה :
ז שאו שערים ראשיכם והנשאו
פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד :
ח מי זה מלך הכבוד יי עוזו ונבור יי
גבור מלחמה : ט שאו שערים
ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך
הכבוד : י מי הוא זה מלך הכבוד יי
צבאות הוא מלך הכבוד סלה :

ראוי לאדם למסור נפשו בשביל קדושת שמו יתברך כפועל שבושה מלאכה
אלל בעל הבית שזר מועט כ"ש על שכירות עוה"ב. ונחסר בו"ק מא"ב
לרמוז שכל מי שאומרו בכל יום מוכנת שאינו רואה פני גיהנם כאשר בו"ק
עם הכולל גומעירא גיא הנס :

כה א לרוד אליך יי נפשי אשא :
ב אלהי כך במחתי אל אבושה אל
יעלצו אויבי לי : ג גם כל־קנך לא
יבשו יבשו הבוגדים ריקם : ד הרקני יי

הודיעני

ביאור המלות

והרמת ראש : (ח) עונו מל' עון ; כד (ה) אשא אכיון לבי או מענין מנחה
ודיון ור"ל אמסור נפשי לך למנה ; (ג) ריקם כחנם או שמניחים אותם
ריקם

הוֹדִיעֵנִי אֲרַחֲמֶיךָ לְמַדְנִי: ^א הִדְרִיבֵנִי
בְּאַמְתֶּךָ וּלְמַדְנִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁרָאֵל
אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם: ^ב זְכַר־רַחֲמֶיךָ
יְיָ וַחֲסֶדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: ^ג חַטָּאת
נַעֲוִירִי וּפְשָׁעֵי אֵל תִּזְכַּר כַּחֲסֶדֶךָ זְכַר־
לִי אֶתָּה לְמַעַן טוֹבֶכָה יְיָ: ^ד טוֹב וַיִּשְׁרַךְ
יְיָ עַל כֵּן יוֹרֵה חַטָּאִים בְּדַרְךָ: ^ה יִדְרֹךְ
עֲנֻוִים בְּמִשְׁפָּט וַיִּלְמַד עֲנֻוִים דְּרָכּוֹ:
כָּל־אֲרַחוֹת יְיָ חָסֵד וַאֲמַת לְנַצְרֵי
בְרִיתוֹ וְעִדְתּוֹ: ^ו לְמַעַן שִׂמְךָ יְיָ
וּסְלַחֲתָ לַעֲוֹנֵי כִּי רַב הוּא: ^ז מִי זֶה
הָאִישׁ יֵרָא יְיָ יוֹרֵנוּ בְּדַרְךָ יִבְחָר:
יְיָ נִפְשׁוּ בְּטוֹב תִּלְוִין וְזָרְעוּ יִירֶשׁ אֲרָץ:
יְיָ סוֹד יְיָ לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם:
יְיָ עֵינֵי תָמִיד אֵל יְיָ כִּי הוּא יוֹצִיא
מִרְשֶׁת רַגְלֵי: ^ח פְּנֵה אֵלַי וַחֲנֵנִי כִּי

ביאור המלות

דיקס: (כ) הדריבני מל' דרך ר"ל למדני: (ח) יורה לימוד: (ט) ידרך מל' דרך

יְחִיד וְעֵנִי אָנִי: ^א צָרוֹת לְבַבִּי הִרְחִיבוּ
מִמְצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי: ^ב רֵאֵה עֲנֵי
וְעַמְלֵי וְשֵׂא לְכָל־חַטְאוֹתַי: ^ג רֵאֵה
אֵיבֵי כִּי רַבּוּ וְשִׁנְאַת חַמָּס שִׁנְאוֹנֵי:
כִּי שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהִצִּילֵנִי אֵל אֲבוֹשׁ כִּי
חָסִיתִי בְךָ: ^ד תָּם וַיִּשָּׁר יַצְרוּנִי כִּי
קִוִּיתֶךָ: ^ה כִּי פָדָה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל
מִכָּל צָרוֹתָיו:

מדבר היאך דוד המלך התחזק בתפלה ובחסידות לפני הקב"ה עד שהיה מקבל בני שיהיה במעלה ובכרחה יותר ממנו ואמר אהיה כמוהו בחסידות ובמעלות:

כו « לְדָוִד שְׁפִטְנֵי יְיָ כִּי אָנִי בְּתַמִּי
הִלַּכְתִּי וּבִנְיִי בְּמַחְתִּי לֹא אָמַעַד:
כִּי בַחֲנֵנִי יְיָ וְנִסְנִי צָרְפָה כְּלִיּוֹתַי וּלְבָבִי:
כִּי חֲסֶדֶךָ לִנְגִיד עֵינַי וְהִתְהַלַּכְתִּי
בְּאַמְתֶּךָ: ^א לֹא יִשְׁבַּתִּי עִם מְתֵי שָׂוֵא
וְעִם נַעֲלָמִים לֹא אָבוֹא: ^ב שִׁנְאַתִּי

קהל

ביאור המלות

דרך: (טז) ועני ר"ל מוכנע: (יז) מצווקותי מל' לוקה ולרה: (יח) ושא- ומחול: (ט) רבו גדלו: (כא) יצרוני ישמרני: (כב) אשערי אשמע ואחלק ממקום: (ד) סתי אגשים: נעלמים העושים עבירות במקום נעלם ונסתר

קחל מרעים ועם רשעים לא אשב :
ו ארחץ בנגיון כפי ואסבבה את
מזבחך יי : ו לשמע בקול תודה
ולספר כל נפלאותיך : יי אהבתי
מעון ביתך ומקום משכן כבודך :
ט אל תאסף עם חסאים נפשי ועם
אנשי דמים חיי : אשר בידיהם זמה
וימינם מלאה שחד : יי ואני בתמי
אלך פדני וחנני : יי רגלי עמדה
במישור במקהלים אברך יי :

שבת ובעתו בהשיי שמנח מלחמות ומ"מ אינו חפץ במלחמות כאשר שאינו
יכול לקנות שלימות רק אחת שאל ליטב יומם ולילה בבית הכנסת ובהמ"ד
ללמוד תורה ולקנות שלימות לזכות נשמתו לעוה"ב :

כו א לרוד יי אזרי וישעי ממי אירא
יי מעוז חיי ממי אפחד : ב בקרב עלי
מרעים לאבד את בשרי צרי ואיבי
לי הקמה כשלו ונפלו : ג אם תחנה
עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום

עלי

ביאור המלות

ונסתר : (ח) מעין מדור ; (ט) האסוף. ענין מיתה : (י) זמה מחסכה רעה ;
מעוז

עלי מלחמה בזאת אני בומח :
ד אחת שאלתי מאת יי אותה אבקש
שבת יי בבית יי כל ימי חיי לחזות
בנעם יי ולבקר בהיכלו : ה כי יצפנני
בסכו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו
בצור ירוממני : ועתה ירום ראשי
על איבי סביבותי ואזכחה באהלו
זכחי תרועה אשירה ואזמרה ליי :
ז שמע יי קולי אקרא וחנני וענני :
ח לך אמר לבי בקשו פני את פניך
יי אבקש : ט אל תסתר פניך ממני
אל תט באף עבדך עזרתי היית אל
תפשיני ואל תעזבני אלהי ישעי :
י כי אבי ואמי עזבוני ויי יאספני :
יא הורני יי הרך ונחני בארח מישור
למען שררי : יי אל תתנני בנפש צרי

ביאור המלות

כו

כו (ה) מעין חזק ; (ו) ולבקר ולדרכו או מלי בוקר ; (ז) זכתי תרושה.
לכל זכחים שאומרים עליהם שיר ; (ט) תפשיני כמו תפזני ; (י) הורני למדני ;
שררי

תהלים ליום ראשון כז כח

בִּיקְמוּ בִּי עַדִּי שְׁקֵרוֹ וּפְחַחְתֶּם: י לֹא
הֵאֱמַנְתִּי לְרֹאוֹת בְּטוֹב יי בְּאֶרֶץ חַיִּים:
י קוּה אֵל יי חֹק וַיֵּאֱמַן לְבָבִי וּקְוָה
אֵל יי:

תפלה לכל יחיד ויחיד שהקפ"ה ועורכו לילך בדרך הטוב וימנעו מליך עם הרשעים פועלי און וישלם לרשעים כרשעתם וללדוקים כלדקתם:

כח א לְדָוִד אֵלֶיךָ יי אֶקְרָא צוּרִי
אֵל תַּחֲרַשׁ מִמְּנִי פֶן תַּחֲשֶׁה מִמְּנִי
וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בּוֹר: ב שָׁמַע
קוֹל תַּחֲנוּנֵי בְּשׁוּעֵי אֵלֶיךָ בְּנִשְׁאֵי יָדַי
אֵל דְּבִיר קְדֻשָׁה: ג אֵל תִּמְשַׁכְּנֵי עִם
רְשָׁעִים וְעִם פְּעֻלֵי אֱוֹן דְּבָרֵי שְׁלוֹם
עִם רֵעֵיהֶם וְרָעָה בְּלִבָּם: ד תֵּן לָהֶם
כַּפְּעָלָם וּכְרַע מַעַלְלֵיהֶם בְּמַעֲשֵׂה
יָדֵיהֶם תֵּן לָהֶם הַיֵּשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם:
ה כִּי לֹא יִבְיֵנוּ אֵל פְּעֻלַּת יי וְאֵל מַעֲשֵׂה

ביאור המלות

שאררי המוכישים עלי: (יב) בנפש. כרלון: ויסה. ענין דבור הבא ברוח פה או מלי פת ומוקש: (יג) לולא. אם לא: בארץ חיים. זה העולם וא"י יקרא ארץ החיים: (יד) ויאמין. ויחזק: כח (ה) צורי. חוקי: תחיש תחשה. ענין שתיקה: (ז) בשועי. בועקי: דביר. בית ק"ק: (ג) תשכנני. תרגילני: ענין

תהלים ליום ראשון כח כט

יָדָיו יִהְרָסוּ וְלֹא יִבְנֶם: י בְּרוּךְ יי
כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵי: י יי עֲזֵי וּמִנְנֵי
בּו בְּטַח לְבָבִי וְנִעְזַרְתִּי וַיַּעֲלֵז לְבָבִי
וּמִשִּׁירֵי אֲהוֹדְנּוּ: יי עֵז לָמוֹ וּמַעֲזוֹ
יִשׁוּעוֹת מוֹשִׁיחוֹ הוּא: יי הוֹשִׁיעָה אֶת
עַמְּךָ וּבְרַךְ אֶת נַחֲלַתְךָ וְרַעַם וּנְשֵׂאֵם
עַד הָעוֹלָם:

המזמור זה הס ח"י אוכרות נגדס תקנו יחכמים ז"ל ח"י בככות. ויש לפרש כל המזמור על מתן תורה ועל קבוץ גלויות:

יום ה כט א מְזִמּוֹר לְדָוִד הָבּוֹ לִי בְּנֵי
אֱלֹהִים הָבּוֹ לִי כְבוֹד וְעֵז: ב הָבּוֹ לִי
כְבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוּוּ לִי בְּהַדְרַת
קְדֻשָׁה: ג קוֹל יי עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד
הָרַעִים יי עַל מַיִם רַבִּים: ד קוֹל יי
בְּכַח קוֹל יי בְּהַדְרָה: ה קוֹל יי שִׁבְר
אֲרָזִים וַיִּשְׁבַּר יי אֶת אֲרָזֵי הַלְּבָנוֹן:

וירקודם

ביאור המלות

(א) בניני. מתסה: ויעלי וישמח: אהורני. אתן לו הודים: כט (א) הבני הכינו או תנו ר"ל תנו סודס בפה: אלים. חוקים או ברים או מלאכים: (ג) הרעים. מלי רעס ורעס: (ה) הלבנון. שם יער בארץ ישראל: (ו) וירקודם. ענין קפילה ודילוג (ז)

וַיִּרְקִידֶם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׁרְיוֹן
כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים: י קוֹל יי הַצֵּב
לְהַבֹּת אֵשׁ: ה קוֹל יי יַחִיר מִדְּבַר
יַחִיר יי מִדְּבַר קִדְשׁ: ט קוֹל יי יַחֲוֶלֶל
אֵילֹת וַיִּהְשֵׁף יַעֲרוֹת וּבְהִיבְלוּ כְּלוֹ
אֵמֶר כְּבוֹד: י יי לְמַבּוֹל יֵשֵׁב וַיֵּשֶׁב
יי מִלֶּדֶךְ לְעוֹלָם: יא יי עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן
יי יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

ליום שני

מוסר שאל יטער אדם אם הקב"ה בולט עליו יסורים בעוה"ז שאי אפשר לבוא
לידי עוה"ב אלא ע"י יסורים. גם כבוד אדם שהוא כמעלה עליונה אלו יחשוב
שלא ימוט לשלם רק שהכל ברשות הקב"ה:

ל א מְזִמֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד:
ב אֲרוֹמְמֶךָ יי כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׁמַּחְתָּ
אֵיבֵי לִי: ג יי אֱלֹהֵי שׁוֹעֵתֵי אֱלִיָּה
וְתַרְפְּאֵנִי: ד יי הַעֲלִיתָ מִן שָׂאֵל
נַפְשִׁי חֵייתָנִי מִיַּרְדֵּי בּוֹר: ה זָמְרוּ לִי

חסידיו

ביאור המלות

ודילוג. לבנון ובריון שמות הרים: בן ראמים. ר"ל רחם קטן: (ו) הוצב. כמו
וחוטב: (ח) יחול יחולל. מל"ל חיל וחלתה: (ט) אילות. נקבות מאילים:
ויהשוף. ויגלה או ויקלף: (י) למבול. כמו כמבול: ל (א) הנוכה. התחלת
דבר נקרא חינוך: (ב) דליתני. הנהגתיני: ל. כמו עלי: ט. בצע. מה תועלת:
מתחל

חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזִכְרֵךְ קִדְשׁוֹ: י כִּי רָגַע
בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרָצוֹנוֹ בְּעֶרְבֵי יָלִין בְּכִי
וּלְבָבְךָ רָנָה: י ואֲנִי אִמַּרְתִּי בְּשִׁלְוִי
בַּר אֲמוֹט לְעוֹלָם: יי בְּרָצוֹנְךָ
הַעֲמַדְתָּ לְחַרְרֵי עֹז הַסְתַּרְתָּ פְּנֶיךָ
הַיִּיתִי נִבְהָל: ט אֱלִיָּה יי אֶקְרָא וְאֵל
אֲדַנִּי אֶתְחַנֵּן: י מַה בָּצַע בְּדַמִּי
בְּרַדְתִּי אֵל שָׁחַת הַיּוֹדֶךָ עֶפֶר הַיַּיִד
אֶמְתַּד: יא שָׁמַע יי וְחַנּוּנֵי יי הִיָּה עֲזֹר
לִי: יב הַפְּכַת מִסְפְּדֵי לְמַחֹל לִי פִתְחַת
שָׁקִי וְתִאֲזַרְנִי שִׂמְחָה: יג לְמַעַן יִזְמְרֶךָ
כְּבוֹד וְלֹא יָדָם יי אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲוֹדֶךָ:

מוסר להיות לאדם בטחונו בהקב"ה וליתן נשמתו לפקדון כידו ויבטח בהקב"ה
שכל העתים הם כידו לשבת כמו שיהיה:

לא א לְמַנְצֵחַ מְזִמֹר לְדָוִד: ב בְּךָ
יי חֲסִיתִי אֵל אֲבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצַדִּיקְתֶּךָ

פרמני

ביאור המלות

(יב) לשחול. מל"י מחולות ורקוד: פתחת. ענין התרת הקבר: (יג) כבוד. הוא
הנשמה

פִּלְטָנִי : י הִטָּה אֵלַי אֲזִנְךָ מִתְּהַרָה
הֲצִילָנִי הִיָּה לִי לְצוּר מְעוֹז לְבֵית
מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי : ד כִּי סָלַעַי
וּמְצוּדוֹתַי אֶתָּה וּלְמַעַן שִׂמְךָ תִּנְחַנֵּנִי
וּתְנַהַלְנִי : ה תּוֹצִיאֵנִי מִרְשַׁת זֶוּמְטָנִי לִי
כִּי אֶתָּה מְעוֹז : ו בִּידֶךָ אֶפְקֹד רוּחִי
פְּדִיתָה אוֹתִי יי אַל אָמַת : ז שְׁנֵאתִי
הַשְׁמֵרִים הַבְּלִי שׁוּא וְאֲנִי אֶל יי
בְּמַחְתִּי : ח אֲנִי־לָה וְאַשְׁמַחָה בְּחַסְדְּךָ
אֲשֶׁר־רָאִית אֶת עֵינַי יָדְעַת בְּצִרוֹת
נַפְשִׁי : ט וְלֹא הִסְגַּרְתָּנִי בְּיַד אוֹיֵב
הַעֲמַדְתָּ בְּמִרְחַב רַגְלָי : י חָנְנִי יי
כִּי צָר לִי עֲשִׂישָׁה בְּכַעַם עֵינַי נַפְשִׁי
וּבְטָנִי : יא כִּי כָלוּ בְּיַגוֹן חַיִּי וּשְׁנוֹתַי
בְּאֲנַחָה כְּשֶׁל בַּעֲוֹנֵי כַחֵי וְעַצְמוֹ

עששו

ביאור המלות

השמוה: לא (ד) ותנהלני. תנהגני: (ז) השוטרים. המלפס: (ט) חסרתני. מסרתני:
(י) עששו. כהתם או נקבה וכן עלמי עששו נקבה: נפשי. היא נפש
המתאווה

עֲשִׂשׁוּ : יב מִכָּל־צוּרֵי הָיִיתִי חֲרָפָה
וְלִשְׁבָּנֵי מָאֵד וּפְחָד לְמִידְעֵי רְאִי בַחֲוִין
נִדְדוּ מִמֶּנִּי : יג נִשְׁכַּחְתִּי כְּמַת מִלֶּב
הָיִיתִי כְּכִלֵי אֶבֶד : יד כִּי שָׁמַעְתִּי דְבַת
רַבִּים מִגּוֹר מִסְבִּיב בְּהוֹסְדָם יַחַד עָלַי
לְקַחַת נַפְשִׁי זָמְמוּ : טו וְאֲנִי עָלִיךָ
בְּמַחְתִּי יי אִמַּרְתִּי אֱלֹהֵי אֶתָּה :
טז בִּידֶךָ עֲתַרְתִּי הֲצִילָנִי מִיַּד אוֹיְבֵי
וּמִרְדְּפִי : יז הָאִירָה פְּנִיךָ עַל עֲבֹדְךָ
הוֹשִׁיעֵנִי בְּחַסְדְּךָ : יח יי אַל אִבּוֹשָׁה
כִּי קָרְאתִיךָ יִבְשׁוּ רַשְׁעִים יִדְמוּ
לְשֹׂאֵר : יט תִּאֲלַמְנָה שִׁפְתֵי שִׁקָּר
הַדְּבָרוֹת עַל צַדִּיק עֲתַק בְּגִאוּהוּ וּבִזּוּ :
כ מָה רַב טוֹבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאָיִךָ
פְּעֻלָּתְךָ לְחוֹסִים בְּךָ נִגַּד בְּנֵי אָדָם :

תסזורים

ביאור המלות

המתאווה: (יב) למיודעי. למכוכי ולאוככי: (יד) דבת. דברי עלת רע: טגור.
שמפחידין: בחוסדם. כהתיעלם: וטמו. חכמו: (יח) ידמי. יכרתו או יכתקו
ויאלמו: (יט) תאלמנה. מלי אלם: עתק. חוק וקשה: ובזו. ומיוון:
מרכבו

כא תסתירם בסתר פניך מרכסי איש
תצפנים בסכה מרוב לשונות:
כב ברוך יי כי הפליא חסדו לי בעיר
מצור: כג ואני אמרתי בחפזי נגרותי
מנגד עיניך אכן שמעת קול תחנוני
בשועי אליך: כד אהבו את יי בל
חסדיו אמונים נצר יי ומשלם על
יתר עשה גאונה: כה חזקו ויאמץ
לבבכם בלתיחלים ליי:

ידבר מוסרים גדולים והכלל אשרי אדם בעשה תשובה ויש לו יסורים בעוה"ו
ולא יהיה כהמה שאין בה תכונה ובפרטות לקדש עלמו בשעת הוי"ו:

לב א לרדוד משכיל אשרי נשוי
פשע בסוי חטאה: ב אשרי אדם
לא יחשב יי לו עון ואין ברוחו
רמיה: ג כי חתרשתי בלוי עצמי
בשאנתי בלתיחיום: ד כי יזמם ולילך

תכבד

ביאור המלות

(כא) טרכסי איש מתוכרי רשעים או מנגחות איש רשע: (כג) בחפזי מלי
חסון ובהלה: נגרותי נכרתי מלשון גרון הכורת העץ: לב (א) נשוי מלי
נשא

תכבד עלי ידך נהפך לשדי בחרבני
קייץ סלה: ח חטאתי אודיעך ועוני
לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי
ליי ואתה נשאת עון חטאתי סלה:
י על זאת יתפלל בלתיחסיד אליך
לעת מצא רק לשמח מים רבים אליו
לא יגיעו: יא אתה סתר לי מצור
תצרני רני פלמ תסובבני סלה:
יב אשכילך ואורך בדרך זו תלך
איעצה עליך עיני: יג אל תהיו בסוס
בפרד אין הבין במתג ורסן עדיו
לבדום בל קרוב אליך: יד רבים
מבאזבים לרשע והבומת ביי חסד
יסובבנו: יו שלמחו ביי וגיירו צדיקים
והרנינו בל ישרי לב:

רננו

ביאור המלות

נשא פשע: (ג) בלוי נרקבו: (ד) לשדי הלחלותי שבו או לי שדיים:
בחרבני כיושב קייץ הם ימי החמה: (ז) חצרני כמו תשמרני: (ח) ואורך ואלמדך:
איעצה ארמוז לך לי קרית עין כמו עולם עיניו או מלי עלה:
(ט) במתג ורסן הם כלי ברזל המושם כפי הנהמה להולוכה ע"י ולקטט:
עדיו

מוסר גדול ללדיקים ולישירים שיהללו את הקב"ה כאשר שכל מי שיודע יותר
בחכמת התורה יותר רחמי להודות לה' שיודעים ומכניסם בגבורת הקב"ה :
לג א רַנְנֵנו צְדִיקִים בְּיַיִשְׁרִים נְאוּה
תְּהִלָּה : ב הוֹדוּ לַיְי בְּכִנּוֹר בְּנִבְל עֲשׂוֹר
זַמְרוּ לוֹ : ג שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חֲדָשׁ הַיְטִיבוּ
נִגֻן בְּתְרוּעָה : ד כִּי יֵשֶׁר דְּבַר יְי וּכְלֹ-
מַעֲשָׂהוּ בְּאֱמוּנָה : ה אֱהִב צְדָקָה
וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְי מִלֵּאָה הָאָרֶץ : ו בְּדַבַּר
יְי שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאִים :
ז בָּנִים בְּיַד מִי הַיָּם נָתַן בְּאוֹצְרוֹת
תְּהוֹמוֹת : ח יִירָאוּ מֵי כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ
יִגְוְרוּ כָּל־יִשְׁבֵי תְבֵל : ט כִּי הוּא אָמַר
וַיְהִי הוּא צְוָה וַיַּעֲמֵד : י יִי הַפִּיר עֲצַת
נְוִיִם הִנְיָא מִחֲשֻׁבוֹת עַמִּים : יא עֲצַת
יְי לַעֲוָרִים תַּעֲמֵד מִחֲשֻׁבוֹת לְבוֹ לְדָר
וְדָר : יב אֲשֶׁרִי הַנּוֹי אֲשֶׁר יְי אֱלֹהֵיו

העם

ביאור המלות

עדיו כשאתה מקשטו או פי' פיו לבלום לסגור הפה : לג (א) נאוה.
מלי נאה ויפה : (ב) בנבל עשור כלי זמר בעשר נימין : (ו) בונם מאסף
בנר. דברי הלבוז בגובה: תחושת. כן יקרא רבוי המים : (ח) יגורו. יפתחו.
(י) הפיר. הניא. ענין ביטול ומניעה : (יד) עטבון, מלי הכנה ר"ל מהשמים
הבנית

כט
הָעַם בַּחַר לְנַחֲלָה לוֹ : יג מִשְׁמַיִם הַבַּיִת
יִי רֵאָה אֶת כָּל־כְּנֵי הָאָדָם : יד מִמְּכוֹן
שִׁבְתֵנו הַשְׁנִיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ :
טו הַיִּצֵר יַחַד לָבָם תַּמְכִּין אֶל כָּל־
מַעֲשֵׂיהֶם : טז אִין תַּמְלִךְ נוֹשָׁע בָּרֶב־
חַיִל גְּבוּר לֹא יַנְצִיל בָּרֶב־כַּח : יז שִׁקֵר
הַפִּסִים לַתְּשׁוּעָה וּבְרוּב חֵילוֹ לֹא יִמְלֹט :
יח הִנֵּה עֵינַי יְי אֶל יִרְאֵיו לְמִי־חֲלִים
לְחַסְדּוֹ : יט לַהֲצִיל מִמּוֹת נַפְשָׁם
וּלְחַיּוֹתָם בְּרַעַב : כ נַפְשֵׁנו חֲבָתָה לַיְי
עֲזָרְנוּ וּמִגִּנְנוּ הוּא : כא כִּי בּוֹ יִשְׁמַח
לְבַבְנוּ כִּי בָשָׁם קָדְשׁוֹ בְּמַחֲנוּ : כב יְהִי
חֶסֶדְךָ יְי עֲרִיגוֹ בְּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ :

כו נתבאר כשהיה דוד אלל אכיש אחיו של גלית והיה בסכנה גדולה. היה
עושה עמנו כבוטה והוכיח ריכו על זקנו והיה כותב על דלתות אכיש. אכיש
מלך גת חייב לי מלה רבוא וחובו וגרשו מביתו. ומרוב שמחה עשה זה
המומזר בל"ב :

לד א לְדָוִד בְּשָׁנוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לְפָנָי

אבימלך

ביאור המלות

השנית. הכיט : (טו) חיל. לכחות פס : (יז) חילוי. כמו : (כ) חבתו. קות
עמנו (ד)

אֲבִימֶלֶךְ וַיִּגְרֶשְׁהוּ וַיֵּלֶךְ : אֲבָרְכָה
 אֶת יי בְּכָל־עֵת תָּמִיד תִּהְלָתוּ בְּפִי :
 בְּיַי תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים
 וַיִּשְׁמְחוּ : ד גִּדְּלוּ לִי אֶתִי וַגְּרוּמָמָה
 שָׂמוּ יַחְדָּו : ה דַּרְשֵׁתִי אֶת יי וְעֲנֵנִי
 וּמְכַל־מְגוּרוֹתַי הֲצִילָנִי : ו הִבִּיטוּ אֵלָיו
 וַנְהָרוּ וּפְנֵיהֶם אֵל יַחֲפְרוּ : ז זֶה עֲנֵי
 קָרָא וַיִּי שָׁמְעוּ וּמְכַל־צְרוּתָיו הוֹשִׁיעוּ :
 ח חוֹנָה מִלְּאֵךְ יי סְבִיב לִירְאִיוּ וַיִּחַלְצֵם :
 ט טַעַמּוֹ וְרָאוּ כִי טוֹב יי אֲשֶׁר־י הִגְבִּיר
 יַחֲסֶה בּוֹ : י יִרְאוּ אֶת יי קִדְשׁוֹ כִי אֵין
 מַחֲסוֹר לִירְאָיו : יא כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבוּ
 וְדַרְשׁוּ יי לֹא יַחֲסְרוּ כָל־טוֹב : יב לָכוּ
 בָּנִים שָׁמְעוּ לִי יִרְאֵת יי אֲלֶמְדָּכֶם :
 יג מִי הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים אֲהֵב יָמִים

לראות

ביאור המלות

לד (6) טעמי. ענין דיבור התכחם : אביטלך. זה אכזב וכן נקראו כל מלכי
 פלשתים כמו לכל מלכי מצרים פרעה : (6) טעמותי. פתדי : (ו) והנהו
 האדוו : יחסרי. יתכייסו : (ט) טעמי. כן יקרא ידועות השכל : (י) יראוי. היו
 יראים לי לזווי : (יא) רשו. מלי רב ועמי : (יב) לכו. הוא ענין לי זרוז :
 פני

לְרֵאוֹת טוֹב : יד נִצַּר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע
 וּשְׁפָתֶיךָ מִדְּבַר מִרְמָה : טו סוֹר מֵרַע
 וַעֲשֵׂה טוֹב בִּקְשׁ שָׁלוֹם וְרַדְּפָהוּ :
 טז עֵינֵי יי אֵל צְדִיקִים וְאֲזַנֵּי אֵל
 שׁוֹעֲתָם : יז פְּנֵי יי בְּעֵשִׂי רַע לְהַכְרִית
 מֵאֶרֶץ זָכָרָם : יח צַעֲקוּ וַיִּי שָׁמְעוּ וּמְכַל־
 צְרוּתָם הֲצִילָם : יט קָרוֹב יי לְנִשְׁבְּרֵי
 לֵב וְאֵת דְּבַאי רוּחַ יוֹשִׁיעַ : כ רַבּוֹת
 רָעוֹת צְדִיק וּמְכַלֵּם יַצִּילָנוּ יי :
 כא שִׁמְר כָּל־עֲצוּמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה לֹא
 נִשְׁבְּרָה : כב תִּמְזוֹתֶת רָשָׁע רָעָה וּשְׂנֵאֵי
 צְדִיק יִאֲשָׁמוּ : כג פּוֹדֶה יי נַפְשׁ עַבְדָּיו
 וְלֹא יִאֲשָׁמוּ כָל־הַחוֹסִים בּוֹ :

תפלה נוראה ונפלאה על שונאיו זכיוו כמון ומלאך ה' ויהיכרודפס והכל כ' כעזו"י

יום ו לה א לרוד ריבה יי את יריבי
 לחם את לחמי : ב החזק מגן וצנה

ביאור המלות וקומה

(יז) פני. ענין כעס הוא : (יט) דכאי. ענין כתות ונשכר : (כא) טהנה. מהן :
 (כב) יאשטי. לא יתחרטו לאחר אשמו או לי שממה : דה (6) לחמי. לי
 מלחמה : (כ) טני. וצנה. שמות כלי מלחמה להגן : (ג) וירקי. והודיין או ענין
 תליית

וְקוֹמָה בְּעֶזְרֹתַי : ג' וְהָרַק חֲנִית וּסְגָר
 לְקִרְאֵת רֹדְפֵי אָמַר לְנַפְשִׁי יִשְׁעֶתְךָ
 אָנֹכִי : ד' יִבְשׂוּ וַיִּכְלְמוּ מִבְּקָשֵׁי נַפְשִׁי
 יִסְגּוּ אַחֹר וַיִּחַפְּרוּ חֲשָׁבֵי רַעְתִּי :
 ה' יִהְיוּ כְּמִין לִפְנֵי רֹחַ וּמַלְאָךְ יִי דַחֵה :
 ו' יִהְיֶה דָרְבָם חֶשֶׁךְ וְחַלְקֵי קִלְקוֹת וּמַלְאָךְ
 יִי רֹדְפָם : ז' כִּי חָנַם מְמַנּוֹ לִי שַׁחַת
 רִשְׁתָּם חָנַם חֶפְרוּ לְנַפְשִׁי : ח' תְּבוֹאֵהוּ
 שׂוֹאֵה לֹא יֵדַע וּרְשָׁתוֹ אֲשֶׁר טָמֵן
 תִּלְכְּדוּ בְּשׂוֹאֵה יִפְלֶבֶה : ט' וּנַפְשִׁי
 תִּגִּיל בְּיִי תִשְׁיֵשׁ בִּישׁוּעָתוֹ : י' כֹּל
 עֲצָמוֹתַי תֵּאמְרָנָה יִי מִי כָמוֹךָ מַצִּיר
 עָנִי מִחֶזֶק מְמַנּוֹ וְעָנִי וְאֲבִיוֹן מִגִּזְלוֹ :
 י"א יְקוֹמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּתִי
 יִשְׁאֲלוּנִי : י"ב יִשְׁלָמוּנִי רַעְהָ תַחַת
 מוֹבָה שְׂכוֹל לְנַפְשִׁי : י"ג וְאָנֹכִי בַּחֲלוּתָם

ביאור המלות

חלילת הדבר מתערה : (ד) יסגו אחור. יחזרו אחור. חושבי. מל' מחשבה :
 (ה) כמין. פסולת התבואה : (ו) וחלקקות. מל' חלקי : (ז) שחת. הנוקד : רשתם. הפת :
 בואה

לְבוּשֵׁי שָׂק עֲנִיתִי בְּצוּם נַפְשִׁי וְתַפְלְתִּי
 עַל חִיקֵי תִשׁוּב : י' כָּרַע כְּבָאָה לִי
 הִתְתַּלֵּכְתִּי כְּאַבֵּל אִם קִדָּר שַׁחוּרְתִּי :
 י"א וּבְצַלְעֵי שְׂמֹחוּ וּנְאֻסָּפוּ נְאֻסָּפוּ עָלַי
 נִכְיִם וְלֹא יִדְעוּתִי קָרְעוּ וְלֹא דָמוּ :
 י"ב בְּחֲנַפֵּי לְעֵגִי מֵעוֹג חָרַק עָלַי שְׁנִימוֹ :
 י"ג אֲדַנִּי כְּמָה תִרְאֶה הַשִּׁיבָה נַפְשִׁי
 מִשְׂאִיָּהֶם מִכְּפִירִים יַחֲדִתִּי : י"ד אֹדְדֶךָ
 בְּקִהְלֶךָ רַב בְּעַם עֲצוּם אֶהְלֶלְךָ :
 י"ה אֵל יִשְׁמְחוּ לִי אִיבֵי שֶׁקֶר שְׂנְאֵי חָנַם
 יִקְרְצוּ עֵינַי : י"ו כִּי לֹא שָׁלוֹם יִדְבְּרוּ
 וְעַל רִגְעֵי אֶרֶץ דְּבָרֵי מִרְמוֹת יַחֲשִׁבוּן :
 י"ז וַיִּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֵאֵת הֵאֵת
 רְאֵתָה עֵינָנוּ : י"ח רְאֵיתָה יִי אֵל תַּחֲרֹשׁ

ביאור המלות

שואה. מוכן : (יב) שכול. ענין מיתה : (יג) קודר. בתוך או חסך : שחורתי.
 ל' פסלות : (טו) ובצלעי. ענין הגר : נכים. מוכה כנגלים : קרע ולא דפו.
 אלו היו קודעין בכרי לא היום דמי'נות לארץ כשמצוינים פני או קרעו פתחו
 פיהם לבחוק : ולא דמי. ולא בחקו : (טז) טענה. חכמה : חרקי. בחקו הביניים
 מקלף : (יז) כשה. עד מתי : משואיהם. מתוך בלהם : מכפירים. חוקים ככפירים :
 יחודתי. כמותי : (יח) בעם עצום. בעם רב : (יט) ל' עלי. יקרצו. נדנוד
 העין ללעג : (כ) רגע ארץ. בקעי הארץ. ר'ל הנדכאים כבקעי הארץ :
 האת

אֲדַנִּי אֵל תִּרְחַק מִמֶּנִּי: כג הָעִירָה
וְהִקִּיצָה לְמִשְׁפָּטֵי אֱלֹהֵי וְאֲדַנִּי לְרִיבֵי:
כד שְׁפָטֵנִי בְּצַדִּיקָה יי אֱלֹהֵי וְאֵל יִשְׁמָחוּ
לִי: כה אֵל יֹאמְרוּ בְּלִבָּם הֲאֵח נִפְשָׁנוּ
אֵל יֹאמְרוּ בְּלַעֲנוּהוּ: כו יִבְשׁוּ וַיִּחְפְּרוּ
יַחְדוּ שְׂמִיחֵי רַעְתִּי יִלְבְּשׁוּ בִשְׂת
וּכְלָמָה הַמַּגְדִּילִים עָלַי: כז יִרְנְנוּ וַיִּשְׁמָחוּ
חֲפִצֵי צַדִּיק וַיֹּאמְרוּ תָמִיד יִגְדֵל יי
הַחֲפִץ שְׁלוֹם עֲבָדָו: כח וְלִשְׁוֹנֵי תִהְיֶה
צַדִּיקָה כָּל־הַיּוֹם תִּהְלֶתֶךָ:

מוכר על אותן אנשים אשר הלכו אחר ילרם והילר הרע אומר להם שאל
ישומו מורא של הקב"ה נגד פניהם ומיפה להם המעשים הרעים כדי למנוח
עונם, שכן הוא דרך של ילר יורד ומכטין ועולה ומקטרג:

לו א לַמְנַצֵּחַ לְעַבְדֵי לְדָוִד: ב נֶאֱמַר
פֶּשַׁע לְרָשָׁע בְּקִרְבֵי לִבִּי אֵין פָּחַד
אֱלֹהִים לִנְגֹד עֵינָיו: ג כִּי הִחְלִיק אֱלֹהֵי
בְּעֵינָיו לְמִצָּא עֲוֹנו לְשֹׂנְאֵי: ד הִבְרִי

פיו

ביאור המלות

(כא) הִיא לִי שְׂמֵחָה: (כו) הַעֲדִילִים, מל גדול: (כז) תִּהְיֶה תִּדְבַר:
לִי (ב) נֶאֱמַר עֵינֵי מֵאִמֶר: פֶּשַׁע הַיִּלְרָה נִקְרָא פֶּשַׁע: (ד) אֵין עִמֵל וְשִׁקְרָה:
בְּהַשְׂמִים

פִּיו אֵין וּמִרְמָה חָדַל לְהִשְׁכִּיר
לְהִיטִיב: ה אֵין יִחְשַׁב עַל מִשְׁכָּבו
יִתְיַצֵּב עַל הָרֶךְ לֹא מִטּוֹב רַע לֹא יִמָּאֵם:
ו יי בְּהַשְׂמִים חֲסִדָּה אִמּוֹנֶתֶךָ עַד
שְׁחָקִים: ז צַדִּיקֶתֶךָ בְּהַרְרֵי אֵל
מִשְׁפָּטֶיךָ תִּהְיוּם רַבָּה אָדָם וּבְהַמָּה
תּוֹשִׁיעַ יי: ח מֵה יִקָּר חֲסִדָּה אֱלֹהִים
וּבְנֵי אָדָם בְּצַל בְּנִפְיָה יַחְסִיוֹן: ט יִרְוִין
מִדָּשָׁן בֵּיתֶךָ וְנִחַל עֲדֻנְיָה תִשְׁקָם:
י כִּי עֲמָךְ מְקוֹר חַיִּים בְּאֹרֶךְ גְּרָאָה
אוֹר: יא מִשְׁךָ חֲסִדָּה לְיַד עֵינֶיךָ וְצַדִּיקֶתֶךָ
לְיִשְׂרָאֵל רַב: יב אֵל תְּבוֹאֵנִי רָגֵל גְּאוּה
וַיִּד רְשָׁעִים אֵל תִּגְדֵּנִי: יג שֵׁם נִפְלֹאוּ
פְעָלֵי אֵין דָּחוּ וְלֹא יִכְלֹו קוֹם:

לדוד

ביאור המלות

(ו) בְּהַשְׂמִים, כ"ל עד השמים: (ז) כְּהַרְרֵי אֵל, הַכּוֹלָה לְהַגְדִּיל דָּלַר מֵה
סוֹמְכו לְמִלַת אֵל או אֵל לִי חוֹזֵק כְּמו וְהַת אֵלֵי הַאֲרֶץ: רַבָּה גְדוֹל: (ט) יִרְוִין
יִשְׁכָּנוּ: בְּדָשָׁן מְבוֹמֵן: (י) מִקְרֵי מַעֲיִן הַנּוֹכַח: (יג) נִפְלֹאוּ כְּמו וְפָלוּ:
חֲתָחַר

דוד המלך מוכיח דרכו שאל יקנאו כרשעים בהללחתם ויש לחוש שיתפתו להם
 אלא יבטחו בה' וישאו ויתנו בלמונה והקב"ה יעשה להם הכל :
 לו א לָדוֹד אֵל תִּתְחַר בַּמַּרְעִים אֵל
 תִּקְנֵא בְעֵשִׂי עוֹלָה : ב כִּי כַחֲצִיר
 מִהָרֶה יִמְלֹו וּכְיֶרֶק הַשָּׂא יִבְלֹו :
 ג בַּמַּח בֵּינִי וַעֲשֵׂה מִזֶּבֶן אֶרֶץ וְרֵעַה
 אֲמוֹנָה : ד וְהִתְעַנַּג עַל יי וְתִן לָךְ
 מִשְׂאֵלוֹת לִבְךָ : ה גּוֹל עַל יי דֶּרֶבֶךָ
 וּבַמַּח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה : ו וְהוֹצִיא
 כְּאוֹר צִדְקָךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כְּצַהֲרִים :
 ז הוֹם לַיִּי וְהִתְחַלַּל לוֹ אֵל תִּתְחַר
 בַּמִּצְלִיחַ דִּרְבּוֹ בְּאִישׁ עֲשֵׂה מִזְמוֹת :
 ח הָרַף מִצַּח וְעֹזב חֲמָה אֵל תִּתְחַר
 אֵךְ לְהִרְעֶ : ט כִּי מִרְעִים יִבְרַתּוּ וְקוֹי
 יי הִמָּה יִירְשׁוּ אֶרֶץ : יוֹעוֹר מְעַט וְאִין
 רִשְׁעִי וְהִתְבִּוֵּנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאִינְנוּ :
 יא וְעַנּוּיִם יִירְשׁוּ אֶרֶץ וְהִתְעַנְנוּ עַל רֵב

לך (ה) תחנה תתערכב : בטרעים כרשעים : (ג) יטלה יכרתון : יבלון
 ירקטו : (ג) ירעה והתפרנס : (ה) גול גלגל : (ו) כצהרים מלי זוהר ואזכה
 והוא כשעומד השמש בחלי השמים : (ז) דום המתן לו מלי וידום אהרן
 לו

שְׁלוֹם : י זִמְם רִשְׁעִי לְצַדִּיק וְחָרַק
 עָלָיו שְׁנָיו : יא אֲדַנִּי וְשַׁחַק לוֹ כִּי רָאָה
 כִּי יבֹא יוֹמוֹ : יב חָרַב פִּתְחוֹ רִשְׁעִים
 וְדָרְבוּ מִשְׁתָּם לְהַפִּיל עָנִי וְאֲבִיוֹן
 לְמִבּוֹחַ יִשְׂרֵי הָרֶךְ : יג חֲרַבְסִם תָּבוֹא
 בְּלִבָּם וּקְשִׁיתוֹתֵם תִּשְׁבַּרְנָה : יד מִזֶּבֶן
 מְעַט לְצַדִּיק מִהַמּוֹן רִשְׁעִים רַבִּים :
 טו כִּי זְרוּעוֹת רִשְׁעִים תִּשְׁבַּרְנָה וְסוּמְךָ
 צַדִּיקִים יי : יז יוֹדַע יי יָמֵי תְּמִימִים
 וְנִחַלְתָּם לְעוֹלָם תִּהְיֶה : יח לֹא יִבְשׁוּ
 בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי רַעֲבוֹן יִשְׁבְּעוּ : יט כִּי
 רִשְׁעִים יֵאבְדוּ וְאֵיבֵי יי כִּיֶּקֶר כָּרִים
 בָּלוּ בְּעֵשֶׂן כָּלוּ : כא לֹא רִשְׁעִי וְלֹא
 יִשְׁלָם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן : כב כִּי
 מְבָרְכֵי יִירְשׁוּ אֶרֶץ וּמְקַלְלֵי יִבְרַתּוּ :

ביאור המלות
 לו קוה : והתחלל מלי תומלת ותקוה : הרף התרפה : (יב) זוטם חושב :
 יחורקי שוחק כשינוי : (טז) טהוין ענין רבוי הון או מעט רב : הביס
 גדולים וחשובים : (יז) זרועות ענין חזק : (כ) ייקר כאלו או מלי יקר :
 כרים (מ)

כג מִי מַצְעֵדִי גִבֹר כּוֹנֵנוּ וְדַרְכּוֹ יַחְפִּיץ :
 כד כִּי יִפֹּל לֹא יוֹשֵׁל כִּי יִי סוֹמֵךְ יָדוֹ :
 כה נֶעַר הָיִיתִי גַם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי
 צַדִּיק נִעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֵשׁ לָחֶם : כו כָּל־
 הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלּוֹה וְזָרְעוֹ לְבִרְכָה : כז סוֹר־
 מֵרַע וְעָשָׂה טוֹב וּשְׁכַן לְעוֹלָם :
 כח כִּי יִי אֲהַב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת
 חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ וְזָרַע רְשָׁעִים
 נִכְרָת : כט צַדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ
 וַיִּשְׁכְּנוּ לְעַד עָרִיבָה : ל פי צַדִּיק
 יִהְיֶה חֲכָמָה וּלְשׁוֹנוֹ תִּדְבֹר מִשְׁפָּט :
 לא תוֹרַת אֱלֹהֵיוּ בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד
 אֲשֶׁרֵיוּ : לב צוֹפֵה רְשָׁע רִצְדִיק
 וּמִבְּקֵשׁ לְחַמִּיתוֹ : לג יִי לֹא יַעֲזֹבֵנוּ
 בַּיָּדוֹ וְלֹא יִרְשִׁיעֵנוּ בְּהִשְׁפָּטוֹ : לד קוֹה

אל

ביאור המלות

כרים מיסור או כנשים : (כא) חונן מומל : (כג) מצעדי פסיעותיו : כוננו
 מתקן ומכין : (כד) כי כמו אם : יולי יהיה נוטה ליפול : לא יושל לא יושלך
 לארץ

אר יי וישמר דרכו וירוממה לרשת
 ארץ בהכרת רשעים תראה :
 לה ראיתי רשע עריץ ומתערה באזרח
 רענן : לו ויעבר והנה איננו ואבקשהו
 ולא נמצא : לי שמרתם וראה ישר
 כי אחרית לאיש שלום : לה ופושעים
 נשמדו יחדו אחרית רשעים נכרתה :
 לט ותשועת צדיקים מיי מעוזם בעת
 צרה : מ ויעזרם יי ויפלטם ויפלטם
 מרשעים ויושיעם כי חסו בו :

תפלה לכל יהוד להתפלל על אריות הגלות וכל יחיד שהוא בלדה יש לו
 להתפלל זה המזמור לכך אמר להזכיר ומזמורא המזמור נשמע מוסרים רבים :
 לח « מזמור לדוד להזכיר : ב יי

אר בקצפה תוכיחני ובחמתך
 תיפּרני : ג כי חציך נחתו בי ותנחת
 עלי ידך : ד אין מתם בבשרי מפני

זעמד

ביאור המלות

לארץ : (ג) יהנה ידבר : (לא) אשרי פסיעותיו : (לה) עריץ מוק : ובחמה
 נשרש : באורה חילן הנטוע מומן רב : רענן רטוב ולהלות : (לו) אהרית סוף :
 (מ) ויפלטם ויפלטם : (נ) תוכיחני תיפּרני ענין פורענות ועונש :
 נחתו

זַעֲמֹד אֵין שְׁלוֹם בְּעַצְמֵי מַפְנֵי חַטָּאתַי׃
כִּי עֲוֹנֹתַי עָבְרוּ רֵאשִׁי כְּמִשְׁא
כְּבֹד יִכְבְּדוּ מַמְנֵי׃ וְהַבְּאִישׁוּ נִמְקוּ
חַבּוּרֹתַי מַפְנֵי אֲוִלְתִּי׃ וְנִעְוִיתִי
שְׁחוּתִי עַד מְאֹד בְּלִי־הַיּוֹם קָדֵר
הִלַּכְתִּי׃ כִּי כִסְלִי מָלְאוּ נִקְלָה
וְאֵין מָתֵם בְּבִשְׂרֵי׃ נִפְוִגְתִּי
וְנִדְבַּיְתִי עַד מְאֹד שְׁאֲנִיתִי מִנְהַמַּת
לְבִי׃ אֲדַנִּי נִגְדָה כָּל־תְּאֵוֹתַי וְאֲנַחְתִּי
מִמֶּךָ לֹא נִסְתָּרָה׃ לְבִי סָחַרְחַר
עֲוֹבָנִי כְחֵי וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אֵתִי׃
אֲהַבִּי וְרַעִי מִנְגֵד נִגְעֵי־יַעֲמָדוֹ וְקָרוּבֵי
מִרְחַק עָמְדוּ׃ וַיִּנְקְשׁוּ מִבְּקִשֵׁי נַפְשִׁי
וְדָרְשִׁי רַעֲתֵי דְבָרוֹ הַיּוֹת וּמִרְמוֹת כָּל־

ביאור המלות היום

(ג) נחתו והנחתו ענין יודעה או זריקה : (ד) טחם תמימות : (ה) יבדו כבדים :
(ו) נטקו נוסו : חבורתי מלי תכורה : אולתי מלי חיל : (ז) נעויתי
נעקמתי : שחיתי מלי שותה וכפוסה : (ח) כסלי היא הסדרה הסמוך לכניות :
נקלה מלי קל ר"ל כמחשבתו אני קל בעיני עלמי או ענין שרופה ומוקד שא :
(ט) נפשותי נחלשתי : (י) סחרה מוקף מיגון : (יג) ונקשו מלי מוקף :
יהגו

הַיּוֹם יִהְיֶה׃ יְיָ וְאֵנִי כְחַר־שׁ לֹא אֲשַׁמַּע
וּכְאֵלֶם לֹא יִפְתַּח פִּי׃ וְאֵהִי כְּאִישׁ
אֲשֶׁר לֹא שָׁמַע וְאֵין בְּפִיו תּוֹכְחוֹת׃
כִּי לֵךְ יִי הוֹחַלְתִּי אֶתְּךָ תַעֲנֶנָּה
אֲדַנִּי אֱלֹהֵי׃ כִּי אֶמְרָתִי פֶן יִשְׁמַחוּ
לִי בְּמוֹט רַגְלֵי עָלֵי הַגְּדִירוֹ׃ כִּי
אֵנִי לְצַלַּע נִבּוֹן וּמִכְאוּבֵי נִגְדֵי תָמִיד׃
כִּי עֲוֹנֵי אֲנִיד אֲדַאֵג מִחַטָּאתַי׃
כְּ וְאֵיבֵי חַיִּים עֲצָמוּ וְרַבּוּ שִׁנְאֵי שִׁקָּר׃
כָּא וּמִשְׁלָמֵי רַעַה תַּחַת טוֹבָה יִשְׁמַנּוּנִי
תַּחַת רָדְפֵי טוֹב׃ כִּי אֵל תַּעֲוֹבָנִי יִי
אֱלֹהֵי אֵל תִּרְחַק מַמְנֵי׃ כִּי חוֹשֶׁה
לְעֹזְרֹתֵי אֲדַנִּי תִשׁוּעָתִי׃

תפלה לדוד על יסוריו שמבטלים אותו מתורה ומעבודה :

יום ז לט א לַמְנַצֵּחַ יְיָ יְדוּתוֹן מְזִמּוֹר

לדוד

ביאור המלות

יהגו יחשבו : (עז) הוחלתי המתנתי או מלי תפלה : (זי) בטשו בטטה רגלי
לפול : הגדילו מלי גדול : (יח) לצלע חגור ופסת : נבון מלי הכנה : (כ) עצמו
ענין רבני : ורבני וגדלו : (כא) יששנני מלי שטנה ועטירת איבה :
לט (א) לידותיו כס אדם מהמסמורים גם כלי היה שמו ידותון :
דרכי

דָּדוּד : ב אֲמַרְתִּי אֲשֶׁמְרָה דְרָכֵי
 מַחְסוֹא בְּלִשׁוֹנִי אֲשֶׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם
 בְּעוֹד רָשָׁע לִנְגִידִי : ג נֶאֱלַמְתִּי דוֹמִיָּה
 הַחֲשִׁיתִי מִטוֹב וּכְאֲבִי נֶעְכַּר : ד חֵם
 לְבִי בְּקִרְבִּי בַּחַיִּינִי תִבְעַר אֱלֹהֵי הַבְּרִיתִי
 בְּלִשׁוֹנִי : ה הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצֵּי וּמִדַּת יָמֵי
 מַה הִיא אֲדַעַה מַה חִדְּרָ אָנֹכִי : ו הִנֵּה
 מִפְּחֹת נִתְתָּה יָמֵי וְחַלְדֵי כְּאֵין נִגְדָה
 אֵךְ כָּל־הַכֶּבֶד כָּל־אָדָם נֹצֵב סָלָה :
 ז אֵךְ בְּצַלֵּם יִתְחַלֵּךְ אִישׁ אֵךְ הַכֶּבֶד
 יִהְיֶינּוּ יַעֲבֹר וְלֹא יֵדַע מִי אִסְפָּם :
 ח וְעַתָּה מַה קִּוִּיתִי אֲדַגֵּי תוֹחַלְתִּי לָךְ
 הִיא : ט מִכָּל־פִּשְׁעֵי הַצִּילֵנִי חַרְפַּת
 נֶבֶר אֶרֶץ תְּשִׁימֵנִי : י נֶאֱלַמְתִּי רֹא

אפתח

ביאור המלות

(ב) דרכי. מנהגי : מחסום. מסגור לפי : (ג) דושיה החשיתי. ענין שתיקה :
 בעבר. נשחת : (ד) בחיני. בדברי או בהגיון לבי : (ה) טיה. כמו כמיה : חיל.
 מלי. מניעה או הוא הפוך מן הולד וענינו זמן העולם : (ו) שפחות. מלי טפת
 ד"ל מדודים ימי : וחלדי. זקנותי או זמני בעולם : הכל יש הכל שהוא ענין
 פורעניות ולדות : (ז) בצלם. מלי ללמות ותשך או ללם ממש כמו בללם
 אלהים : והיין. מלי המיה או קבץ הממון : יעבור. מלי לכור ותל : אוססם.
 יכניסם

אֲפַתַּח פִּי כִּי אֶתָּה עֲשִׂיתָ : י"א הָסֵר
 מֵעַלַי נִגְעָה מִתְגַּרְתִּי יָדְךָ אָנֹכִי כְּלִיתִי :
 י"ב בְּתוֹכָחוֹת עַל עֵינִי יִסְרַת אִישׁ
 וְתָמַם כְּעֵשׂ חַמוּדוֹ אֵךְ הַכֶּבֶד כָּל־אָדָם
 סָלָה : י"ג שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי יְיָ וְשׁוּעַתִּי
 הַאֲזִינָה אֵל דְּמַעַתִּי אֵל תִּחְרַשׁ כִּי
 גַר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשֵׁב כְּכָל־אֲבוֹתַי :
 י"ד הֲשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטָרָם אֵלְךָ
 וְאֲנִי :

כמה מע"ט שטסה הקב"ה עם ישראל ומוי יכול למלל גבורתו ואגידה ואדברה
 עלמו מספר כרא העולם בשכיל ישראל קרע הים בשכיל ישראל ואינו תפן
 בזכחים רק לשמוע בקולו :

מ"א לִמְנַצַּח דָּדוּד מִזְמוֹר : י"ב קוֹה קוִּיתִי
 יְיָ וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שׁוּעַתִּי : י"ג וַיַּעֲלֵנִי
 מִבּוֹר שָׂאוֹן מִפִּיט תִּיּוֹן וַיִּקַּם עַל סָלַע
 רַגְלֵי בּוֹנֵן אֲשַׁרְי : י"ד וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר

חדש

ביאור המלות

יכניסם לכות : (ח) תוחלתי. בקשתי או תקותי : (י"א) טגרת. מנלמות
 כליתי. מלי כליון : (י"ב) בתוכחות. ביסורים : ותטם. מלי המסה : כעשי. שם
 תולעת המכלה בגדים : חמודה. כשרו או עשרו : (י"ג) עטף. למונך : תושב.
 הוא היפוך הכר : (י"ד) השע פנה או הרף ממני : ואבליגה. ואתחזק :
 מ"א (ג) שאוף. מושך : היין. הרפס שנקקקעית המים : אשורי. רגלי :
 רהבים

חדש תהלה לאלהינו יראו רבים
וייראו ויבטחו ביי: אשרי הנבר
אשר שם יי מבטחו ולא פנה אל
רזבים ושמי קזב: רבות עשית
אתה יי אלהי נפלאותיך ומחשבתך
אלינו אין ערוך אליך אנדה ואדברה
עצמו מספר: זבח ומנחה לא חפצת
אזנים בקרית לוי עולה וחטאה לא
שאלת: אז אמרתי הנה באתי
במגלת ספר כתוב עלי: לעשות
רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך
מעיי: בשרתי צדק בקהל רב הנה
שפתי לא אכלא יי אתה ידעת:
צדקתך לא כפיתי בתוך לבי
אמונתך ודעותיך אמרתי לא כחדתי

חסדך

ביאור המלות

(ה) רבים. עין גלוה והתחוקות: ושמי הנוטים (ו) עצמו. רכו: (ז) כרת.
חפתי: שאלתי. נקשת: (ח) במגלת ספר. כספר תורה: (י) בשרתי.
עין השמעת מחדשות לרבים: אכלא. אמע: (יא) כחדתי. מנעתי: (יב) לא חכלא.
לא

חסדך ואמתך לקהל רב: יי אתה יי
לא תכלא רחמיך ממני חסדך ואמתך
תמיד יצרוני: כי אפפו עלי רעות
עד אין מספר השיגוני עונתי ולא
יכלתי לראות עצמו משערות ראשי
ולבי עזבני: רצה יי להצילני יי
לעזרתי חושה: יי בשו ויחפרו יחד
מבקשי נפשי קספותה יסגו אחר
ויכלמו חפצי רעתי: יי שמו על
עקב בשתם האומרים לוי האח האח:
יי ישישו וישמחו בקך כל מבקשיך
יאמרו תמיד יגדל יי אהבי תשועתך:
יי ואני עני ואביון אדני יחשב לי
עזרתי ומפלטי אתה אלהי אל תאחר:

למנצח

ביאור המלות

לא תמנע: יצרוני. ושמרוני: (יג) אפפו. סככו: עצמו. רכו: (טו) לפותה.
לכלותה: יסגו אחר. יחזרו אחר: (טז) יששו. יתמהו או מלי שממון:
עקבי כגמול נשתם כמו עקב תשמעון: האחי. מלי שמתה: (יח) ואביון.
הוא דל מעני: האחר. מלי אחר: (יט) ומתנסה:
לא

כמה מדות טובות והתעוררות רב להשכיל ולהשגיח הידך יתן לדקה מי ומי
 קודם ואשכח מי שמשכיל על החולה ונותן לו מה שלריך לחליו:
 מא א לַמְנַצֵּחַ מְזִמּוֹר לְדָוִד: ב אֲשֶׁר־י
 מִשְׁכִּיר אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ
 יי: ג יי יִשְׁמְרֵהוּ וַיִּחַיֵּהוּ וְאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 וְאֶל תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אֹיְבָיו: ד יי יִסְעַדְנִי
 עַל עַרְשׁ דְּוֵי כָל־מִשְׁכְּבוֹ הַפְּכֹת
 בְּחַלְוֵי: ה אֲנִי אֶמְרֵתִי יי חֲנֻנִי רַפְּאָה
 נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: ו אֹיְבֵי יֹאמְרוּ
 רַע לִי מָתִי יָמוּת וְאֶבֶד שְׁמוֹ: ז וְאִם
 בָּא לְרֵאוֹת שׁוּא יִדְבֹר לְבוֹ יִקְבֹּץ
 אָוֶן לֹא יֵצֵא לַחַיִּץ יִדְבֹר: ח יַחַד עָלַי
 יתְלַחֲשׁוּ כָל־שֹׁנְאֵי עָלַי יִחְשְׁבוּ רָעָה
 לִי: ט דְּבַר בְּלִיעַר יִצּוֹק בּוֹ וְאֲשֶׁר
 שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם: יגִּם אִישׁ
 שְׂרוּמֵי אֲשֶׁר בְּמַחְתֵּי בּוֹ אוֹכֵל לַחֲמֵי

הגדיל

ביאור המלות

מא (כ) דל. חולה: (ג) יאשר. ישובת: בנפש. כלזון: (ד) יסעדי.
 מל' סעד וסמיכה: ערש. מטת: דוי. מל' מדוס: (ח) יתלחשו. מל' לחש וקול
 ממון: (ט) בליעל. בלי עול שמים: יצוק. יספוך: (י) עקב. מארכ: (יז) בריך
 מהולל

לח
 הַגְּדִיל עָלַי עֵקֶב: י וְאַתָּה יי חֲנֻנִי
 וְהַקִּימְנִי וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם: יב בְּזֹאת
 יִדְעֵתִי כִּי חֲפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יִרְעֶה
 אֹיְבֵי עָלַי: יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִמְכַּת בִּי
 וּתְצִיבְנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ יי
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם
 אָמֵן וְאָמֵן:

ספר שני

זה המזמור מעורר לבכות בג"י הכלתי מרגישים חורבן הגדול ואכזבה רעה
 בגלל מעל שלחן אביהם. ולו חכמו ויכילו אשר היה להם טובה גדולה כבואם
 לראות ג' פעמים בשנה לרגל בשמחה בחיל גדול ולא היה להם שטן ופגע
 רע. וס' יתן רחמיו לפניו מעתה ועד עולם א"ס:

מב א לַמְנַצֵּחַ מִשְׁכִּיר לְבָנֵי קִרְחָ:
 ב כְּאִיל תִּעְרַג עַל אֲפִיקֵי מַיִם בֶּן־נַפְשִׁי
 תִּעְרַג אֲלֵיךָ אֱלֹהִים: ג צְמָאָה נַפְשִׁי
 לְאֱלֹהִים לֵאמֹר חֵי מָתִי אֲבֹא וְאַרְאֶה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הֵיטָה לִּי דְמַעְתִּי לַחֵם
 יוֹמָם וּלְלַיְלָה בְּאֹמַר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אֵיִה

אלהיך

ביאור המלות

מהולל: אשן. הוא ענין לשון קיים:
 מב (ב) תעריב. כן נקרא שלגת האיל: אפיקי. הם מקומות הנגרים מים
 בחוץ

אֶרְהֶיָּה׃ ה' אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁכַּחַה
 עָלַי נִפְשִׁי כִּי אֶעְבֹּר בַּסֶּךְ אֲדִידִם עַד
 בַּיַּת אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמְזוֹן
 חוֹגֵג׃ י מֵהַ תִּשְׁתַּחֲוֶינִי נִפְשִׁי וְתִהְיֶינִי
 עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אֲדַבְּרֵנִי
 יִשְׁוּעוֹת פָּנָיו׃ י אֶרְהֶיָּה עָלַי נִפְשִׁי
 תִּשְׁתַּחֲוֶינִי עַל בֵּן אֶזְכְּרָה מֵאֶרֶץ יְרֵדָן
 וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעֵר׃ ה' תִּהְיוּם אֵל
 תְּהוֹם קוֹרְאֵי קוֹל צְנוּרֵיךָ כְּלִי מִשְׁבְּרֵיךָ
 וְגִלְיָה עָרֵי עֵבְרוֹ׃ ט יוֹמָם יִצְוֶה יי חֲסֵדוֹ
 וּבְלַיְלָה שִׁירָה עִמִּי תִפְלָה לְאֵל חַיִּי׃
 י אֲזַמְּרָה לְאֵל סָרְעֵי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי
 לָמָּה קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲזֵן אֲוִיב׃ יא בְּרַצַּח

בעצמותי

ביאור המלות

כתוב; (ה) בסך. ל' תשבון או סכך ומכסה: ארבע עין הולך כנחת או
 מל' ידירות או מל' דממה ר"ל אולם: השון מל' המים: חוגג. לתוב כירוסלים
 או עין ריבונות שמחה או המים כשטיפת נהר: (ו) תשתחחתי. מל' שחיס וכפיסה:
 הוחילי. המתני או מל' תחלת ותקום: (ז) על כן. על אשר: וחרמונים.
 הכי חרמון: שהר מצער. הר סוני שהוא לעיר לשאר ההרים או כך שם ההר:
 (ח) תהום. מקום כנוסת מים רבים: צנוריך. מל' נגור שהמים יולאין לרך
 כה: ששברך. כן יקראו גלי הים: (ט) שירה. מל' שיר או ל' תנוס וכ"ל
 כליה כנלות תהו' חיותיו בתוכו: (י) סלעי. חוקי: קדר. חושך ושחור:
 בלחץ

בְּעֲצָמוֹתַי חֶרְפוֹנִי צוֹרְרִי בְּאִמְרָם אֵלַי
 כְּלִי הַיּוֹם אֵיךְ אֵלֶיךָ׃ י מֵהַ תִּשְׁתַּחֲוֶינִי
 נִפְשִׁי וּמֵהַ תִּהְיֶינִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים
 כִּי עוֹד אֲדַבְּרֵנִי יִשְׁוּעַת פָּנָי וְאֵלֶי׃

תפלה גדולה על גדול החרות מגוי לא חסיד, ויסי רצון שיבטח מלך המשיח
 ואלוהו הנביא והמס ונחוני לבית המקדש להקריב קרבנות ככתחלה:

מג א שפמני אלהים וריבה ריבי
 מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה
 תפלמני: ב כי אתה אלהי מעוני למה
 ונחתני למה קדר אתה: בלחץ
 אויב: ג שלח אורך ואמתך המה
 ונחוני וביאוני אל הר קדשך ואל
 משכנותיך: ד ואבואה אל מזבח
 אלהים אל אל שמחת גילי ואורך
 בכנור אלהים אלהי: ה מה תשתחחתי
 נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים

כי

ביאור המלות

בלחץ. כדוק: (א) בדעה. ר"ל חרף מהאזכרים נדמה לו כאלו הוכגין אותו
 מג (א) שפמני. נקמת: תפלמני. תולעני: (ב) ונחתני. עזבתני:
 (ג) יחוני. ונהגוני:

הורשת

כי עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

המשורר מאזין ומקוין כמר נפש על הגלות המר. בעת היינו אנו ותורתנו מובלמים למשל ולשגייה באמצע החליף אותנו באומה אחרת. ונחשבנו כלאן לטבח יוכל. לכך ראוי לפדות אותנו למען שמו הגדול אשר עמנו בגלות:

אלהים באונינו שבענו אבותינו

ספרו לנו פעל פעלת בימיהם בימי

קדם: אתה ידך גוים הורשת

ותפעם תרע לאמים ותשלהם:

כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם

לא הושיעה למו כי ימינה וזרועה

ואזר פניה כי רציתם: אתה הוא

מלכי אלהים ציה ישועות יעקב:

י בך צרינו נגנת בשמך נבום קמינו:

כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא

תושיעני: כי הושעתנו מצרינו

ומשנאינו הבישורת: בארתיים

הללנו

ביאור המלות

מד (ג) הורשה. גרשת: תרע הרעות: (ד) רציתם. מלי רלון: (ו) נגנת. מלי נגיחה: נבום. נרמוס ונדרוך: (ח) הבישורת. מלי בוסס: (ט) הללנו. מלי הלול

הללנו בלתיים ושמך לעולם נודה

סלה: י אף זנחת ותכלימנו ולא תצא

בצבא ארתינו: יי תשיבנו אחר מני

צר ומשנאינו שסו למו: יב תתננו

בצאן מאכל ובגוים זריתנו: יג תמכר

עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם:

יד תשימנו חרפה לשבנינו לעג

וקלס לסביבותינו: יו תשימנו משל

בגוים מנוד ראש בלאמים: יא בלא

היום בלמתי נגדי ובשת פני בפתני:

יב מקול מחרף ומגהף מפני אויב

ומתנגם: יג בלא זאת בארתנו ורא

שכחנוך ולא שקרנו בבריתך:

יד לא נסוג אחר לבנו ותט אשרנו

מני ארחה: יז כי דכיתנו במקום

תנים

ביאור המלות

הלול ושכה: (ו) זנחה. עוכת: בצבאותינו. בקיפון אנשי המלחמה: (יא) שמו לשו. כונו להם: (יב) זריתנו. פורתנו: (יג) הון. ממון רב: רבית. מלי רכיו: במחיריהם. כחלופיהם: (יד) וקלס. ענין לעג: (יז) ומגהף. ומכנה: זמרה. יב. יז לא נסוג אחר. נחזור. לחזור. אשרנו

תָּנִים וְתַבְּסָם עָלֵינוּ בְּצַלְמוֹת: כ"א אִם
שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וּנְפָרֵשׁ כַּפֵּינוּ לְאֵל
זָר: כ"ב הֲלֹא אֱלֹהִים יַחְקֲרֵנוּ וְאֵת כִּי הוּא
יִדְעַתְּ תַעֲלָמוֹת לֵב: כ"ג כִּי עָלֶיךָ הוֹרָגְנוּ
כָּדֵר הַיּוֹם נַחֲשָׁבְנוּ כְּצֹאן טַבְּחָה:
כ"ד עֹוֹרָה לָמָּה תִישָׁן אֲדֹנָי הַקּוֹצֵה אֵל
תִּזְנַח לָנֶצֶחַ: כ"ה לָמָּה פָּנִיךָ תִסְתָּר
תִשָּׁבַח עֲנִנּוּ וּלְחַצְנוּ: כ"ו כִּי שָׁחָה
לְעֶפְרַיִם נַפְשֵׁנוּ דַבְּקָה לָאָרֶץ בְּמַגְנוּ:
כ"ז קוֹמָה עֹזֶרְתָּה לָנוּ וּפָדֵנוּ לְמַעַן
חֲסֶדְךָ:

המשורר אמר שיר זה על מלך המשיח ומספר מעלתו ומינותיו ופסוקו ועשיו וממשלתו וישראל מלפנים וזכרים ואומרים בכל דור ודור מתי יבא מלך המשיח:

מה א' לַמְּנַצֵּחַ עַל שְׁנַיִם לְבָנֵי קָרַח
מִשְׁבִּיל שִׁיר יְדִידוֹת: ב' רַחֵשׁ לְבִי
דְבַר טוֹב אֲמַר אֲנִי כִּי עָשִׂי לְמַלְךָ:

ביאור המלות

לשוני

אשורנו, רגלינו: בני מן: (כ) תנים נחשים: (כב) צלמות, בחושך: (כג) יחקר מלך הקורה וחיפוש: העלויות, מלך העלמות: (כד) תונה, תעוב: (כה) ירחצנו ורחקנו: (כו) שחה, מלך שחיה וכפיפה:
מה (א) שושנים, ת"ח שהם כשונים או כלי ניגון העשוי כשוקן ששירה. ע"י תוכנמן או מחוסם: ידודרה, הסבת: (כ) רחש, לי נענוע: עש, קולמוס: מוסר

לְשׁוֹנֵי עַמֹּת סוֹפֵר מְהִיר: ג' יִפְּוֹפִית
מִבְּנֵי אָדָם הוֹצֵק חַן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ עַל
בֵּן בְּרָכָה אֱלֹהִים לְעוֹלָם: ד' חָגוּר
חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גְּבוּר הוֹדָה וְהִדְרָה:
ה' וְהִדְרָה צִלַח רָכַב עַל דָּבָר אֱמֶת
וְעֲנִיָּה צֶדֶק וְתוֹרָה נוֹרָאוֹת יִמְיִנָּה:
ו' חֲצִיךָ שְׁנוּנִים עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ
בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמְּלָךְ: ז' כִּסְאֶךָ אֱלֹהִים
עוֹלָם וְעַד שָׁבַט מִיֶּשֶׁר שָׁבַט
מִלְּכוּתֶךָ: ח' אֲהַבֵּת צֶדֶק וְתִשְׁנֵא רִשְׁעֵי
עַל בֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שָׁמֹן
שִׁשׁוֹן מִחֲבָרֶיךָ: ט' מֵר וְאֲהַלּוֹת
קָצִיעוֹת כָּל־בְּגְדֹתֶיךָ מִן הַיִּבְלֵי שָׁן
מִנֵּי שִׁמְחוּךָ: י' בָּנוֹת מְלָכִים בִּיקְרוֹתֶיךָ

נצבה

ביאור המלות

מהיר, בקי: (ג) יפופית, מל' יפס: הוצק, נספך: (ה) על דבר, כעבור: ו תורף, ותלמדך: (ו) שנונים, חדוים: (ז) שבת, המושל נקרא שבת כי כולו שבת המוסר: (ח) אהבת צדק וקציעות, שמות מיני בושם הם: בגדותיך, ר"ל בגדותיך או מל' בגד: שן, שן הפול: שני, כמו מן: (י) ביקרותיך, מל'

(א')

נצבה שגל לימינך בכתם אופיר :
" ששמעי בת וראי והפי אונך ושכחי
עמך ובית אביך : י ויתאו המלך
יפוך כי הוא אדנך והשתחוי לו :
" ובת צר במנחה פניך יחלו עשירי
עם : י בל כבודך בת מלך פנימה
ממשבצות זהב לבושה : ט לרקמות
תובל למלך בתולדות אחריה רעותיה
מובאות לך : ט תובלנה בשמחת
ונגיל תבאינה בהיכל מלך : י תחת
אבתיך יהיו בנך תשיתמו לשירים
בכל הארץ : י אפירה שמך בכל
הר ודר על בן עמים יהודה לעולם
ועד :

למנצה

ביאור המלות

מל' יקר או ל' בקור : שגל. המלכה : בכתם אופיר. תכשיט מזהב טוב הכא
מאופיר : (יא) בת. עדת ישראל : (יב) ויתאו. ויתאוה : (יג) יחלו. יבקשו :
(יד) משבצות. מקום מושב אבני יקר : (טו) לרקמות. בגדי רקמה : תובל
תובלנה. ענין הכאה : (יז) תשחתו. תשים אותם :
עלמות

נו יסופר בעת שיבא גוג ומגוג ישליכו איש כלי מלחמתו ולא תהיה עוד

מלחמה בעולם :
מו א למנצח לבני קרח על עלמות
שיר : ב אלהים לנו מחסה ועז עזרה
בצרות נמצא מאד : ג על בן לא נירא
בהמור ארץ ובמוט הרים בלב ימים :
ד יהמו יחמרו מימיו ירעשו הרים
בגאותו סלה : ה נהר פלגיו ישפחו
עיר אלהים קדוש משכני עריון :
ו אלהים בקרבה בל המוט יעזרה
אלהים לפנות בקר : ז המו גוים
מטו ממלכות נתן בקולו תמוג ארץ :
ח יי צבאות עמנו משגב לנו אלהי
יעקב סלה : ט לכו חזו מפעלות יי
אשר שם שמות בארץ : י משבית
מלחמות עד קצה הארץ קשת ישבר

וקצין

ביאור המלות

מז (א) עלמות. שם כלי : (ב) בחמור. כשתחליף : בלב ימים. בעומק
הים : (ד) יחמרו. מל' חומר וטיט או מל' מעי חמורכו : (ה) פלגיו. חלקי
הנהר : (ז) המו. ל' הומה : תמוג. תמוס או ל' הנעה : (ח) כשנה. חזק :
(ט) שבות. מל' שמהם : (י) משבית. מנטל : וקצין. יתחד. ויכרת :
הרפו

וְקִצְצִין חַנִּית עֲנָלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאִשׁ׃
י״ הֲרַפּוּ וּדְעוּ כִּי אֲנֹכִי אֱלֹהִים אַרוֹם
בְּגוֹיִם אַרוֹם בְּאַרְצֵי׃ י״ב יִי צְבָאוֹת
עֲמַנּוּ מִשָּׁנָב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סִיָּה׃

כו מנחה בלא תהיה עוד מלחמה אחר מלחמת גוג ומגוג והקב"ה יתן לנו
התשובה וזוכה לעלות לגגל אמן׃

מז א׳ לַמְנַצֵּחַ לְבַנֵּי קָרַח מְזֻמֹּר׃
ב בְּלִי־הָעַמִּים תִּקְעוּ בַּהַר הַרְיֵעוּ
לְאֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה׃ ג כִּי יִי עֲלִיּוֹן
נֹרָא מֶלֶךְ גְּדוֹל עַל כָּל־הָאָרֶץ׃
ד יְדַבֵּר עַמִּים תַּחֲתֵינוּ וּלְאֲמִים תַּחַת
רַגְלֵינוּ׃ ה יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתָנוּ אֶת
גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהַב סִיָּה׃ ו עֲלֶה
אֱלֹהִים בְּתִרְוַעָה יִי בְּקוֹל שׁוֹפָר׃
ז וּמְרוּ אֱלֹהִים וּמְרוּ זְמִירוֹת לְמַלְכֵנוּ
זְמִירוֹ׃ ח כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים

זמרו

ביאור המלות

(יא) הרפוי מלי רפיון׃ (ב) תקעו כף כ"ל תנו ערכות ותקיעת כף זל"ז או ענין
הכות כף אל כף ושמתה׃ (ד) ידבר יתן דבר ומגפה או יבג׃ (ה) יאזין
מלי

זְמִירוֹ מִשְׁכִּיל׃ ט מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל
גוֹיִם אֱלֹהִים יֹשֵׁב עַל כְּסֵא קִדְשׁוֹ׃
י נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי
אֲבֹרָהֶם כִּי לְאֱלֹהִים מִגִּי אֶרֶץ
מָאֵד נַעֲלָה׃

המשורר מתנבא על ימות המשיח וסנה ירושלים בכניסה ובקרקנות ובזאתו פעם
יאמרו ישראל כחבר שמענו מפי נביאים כן זכינו לראות׃

מז א׳ שִׁיר מְזֻמֹּר לְבַנֵּי קָרַח׃ ב גְּדוֹל
י״ וּמִהֲלָל מָאֵד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר
קִדְשׁוֹ׃ ג יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל־הָאָרֶץ
הַר צִיּוֹן יִרְפְּתֵי צִפּוֹן קְרִית מֶלֶךְ רָב׃
ד אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׁנָב׃
ה כִּי הִנֵּה הַמַּלְכִים נוֹעְדוּ עִבְרוּ יַחְדָּו׃
ו הִמָּה רָאוּ בֵן תַּמְהוּ נִבְהָלוּ נַחֲפָו׃
ז רַעְדָה אַחֲזֹתֶם שֵׁם חַיִל בְּיִזְלָדָה׃

ברוח

ביאור המלות

מלי גלוה ורוממות׃ (א) נדיבי כ"ל שהתנדבו עממן לטכה על ק"ש או
הוותרן כממון יקרא נדיב׃ עניני ארץ כ"ל היכולת בודו להיות מנן על הארץ או
השכרים והמלכים׃ נעלה מלי עלוי והרמה׃
מז (ג) נוף מלי נוף של אילן או מחוץ׃ משושׁ שמתה׃ ירפתי ענין לזד קרית
מלי קרית ועיר׃ רבי גדול׃ (ד) בארמנותיה מלי ארמון והיכל׃ (ה) נועדו
ענין הזמנה׃ (ו) נחפיו מלי חפיון׃ (ז) רעדו פחד׃ חיל תלהיה׃ (ח) אנוה
ספיות

ה בְּרוּחַ קָדִים תִּשְׁבֶּר אֲנִיֹּת תִּרְשִׁישׁ :
ט בְּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בֶן רֵאִינוּ בְּעִיר יי
צָבֹאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנָה
עַד עוֹלָם סֶלָה : יד מִיָּנוּ אֱלֹהִים חֲסִדָּה
בְּקֶרֶב הַיְכָלָה : טו כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים בֶּן
תִּהְלֶתְךָ עַל קִצּוֹי אֶרֶץ צֶדֶק מְלֹאָה
יְמִינָה : יז יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן תִּגְלָנָה בְּנוֹת
יְהוּדָה לְמַעַן מִישַׁפְטִיהָ : יח סְבוּ צִיּוֹן
וְהַקִּיפוּהָ סָפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ : יט שִׁיתוּ
לְבָבְכֶם לְחִילָה פִּסְגוֹ אֲרָמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן
תִּסְפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן : כו כִּי זֶה אֱלֹהִים
אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעַד הוּא יִנְהַגְנוּ
עַל מוֹת :

מוסר רב והתעוררות על כל העולם על עשיר ועני ואכילין ומוכות על עבירות
שאלו אדם סוכר שהוא עבירות לרוב רגילות ומרשעות האדם ליום הדין וכפרות
לעשירים שאין להם בטחון בהקב"ה רק על ממונם :
יום ט מט א למנצח לבני קרח מזמור :

ביאור המלות שמעו

ספונות: (א) דיטני ענין תקוה או מתענה: (ב) בנות יהודה ערי יהודה: (ג) ספרו
לי מנין: (ד) לחילה לתומותיה: פסגו הרימו והגביהו: (טו) על מות כמו עולמות
או ר"ל לאט אדם המנהיג בנו הקטן: מט (כ) האויני המו און: הדר הוא האכז
16

ב שָׁמַעְנוּ זֹאת כָּל־הָעַמִּים הָאֲזִינוּ כָּל־
יִשְׁבֵי חֶלֶד : ג גם בני אדם גם בני
אִישׁ יַחַד עָשִׂיר וְאֲבִיוֹן : ד פִּי יִדְבֵר
חֲכָמוֹת וְהַגְנוֹת לְבִי תְבוּנוֹת : ה אִשָּׁה
לְמִשְׁלַ אֲזִנִּי אִפְתַּח בְּכַנּוֹר חִידָתִי :
ו לָמָּה אִירָא בְיָמַי רָע עֵוֹן עַקְבִּי
יִסְבְּנִי : ז הַבְּטָחִים עַל חֵילָם וּבְרַב
עֲשָׂרָם יִתְהַלְלוּ : ח אַחֲלָא פְדָה יַפְדֶּה
אִישׁ לֹא יִתֵּן לְאֱלֹהִים בְּפִרוּ : ט וַיִּקַּר
בְּדִיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַר לְעוֹלָם : י וַיְחִי
עוֹד לְנֹצֵחַ לֹא יִרְאֶה הַשְּׁחַת : יא כִּי
יִרְאֶה חַכְמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וּבְעַר
יֵאָבְדוּ וְעֵזְבוּ לְאַחֲרֵים חֵילָם : יב קָרַבְסִי
בְּתִימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכַּנְתֶּם לְדֹר וָדֹר

קראו

ביאור המלות

או אנכי הומון: (ג) גם בני אדם ר"ל בני אברהם בנקרא אדם הגדול
או המון עם. גם בני איש בני נח בנקרא איש או בני הגדולים כנסס:
(ד) והגות מתעבות: (ו) עקבי עקב הרגל ר"ל עבירות שאני דב בעקבי
ומולול: (ז) חילם עשרם: יתהללו ישתכחו: (ח) כסרו פדיון נפשו:
(ט) ויקר, דבר הקסה מליאתו קרוי יקר או מלי מניעה: (י) השחת, בור
הקבר

קראו בשמותם עלי אדמות : י ואדם
ביקר בל ילין נמשל בבהמות נדמו :
י זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם
ירצו סלה : טו בצאן לשאול שתו
מות ירעם וירדו בם ישרים לבקר
וצורם לבלות שאול מזבל לו : טז אה
אלהים יפקה נפשי מיד שאול כי
יקחני סלה : יז אל תירא כי יעשר
איש כי ירבה כבוד ביתו : יח כי לא
במותו יקח הכל לא ירד אחריו
כבודו : יט כי נפשו בחייו יברך ויודך
כי תיטיב לך : כ תבוא עד הור אבותיו
עד נצח לא יראו אור : כא אדם ביקר
ולא יבין נמשל בבהמות נדמו :

מזמור

ביאור המלות

הקצר : (יא) ובער, טוטס : חילם, עשרם : (יג) ביקר, מל' יקר ותפארת :
נמשל, לשון משל : נדמו, לשון דממה או מל' דמיון : (יד) כסל, טטות : לבו.
לסם : ירצו, מל' רצון : (טז) שתו, יתאספו וישמו : ירעם, יאכלם או ויבכרם :
ירדו, וימשלו : וצורם, הצורה שלהם או וצורם מל' צור ר"ל חוקם : לבלות,
לרקוב

כזה המזמור מדובר כמה תוכחות ומוכרים גדולים, אשר המסורג מוכיח
שאינם עושים תשובה בהכנעה ובנמיכת רוח, וגם הלומדים שאינם מקיימים
מה שלומדים, רק מן השפה ולחן, והם מועלים ומחטיאים הרבה כהנה וכהנה :
נ א מזמור לאספה אל אלהים יי
דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד
מבאו : ב מציון מכלל יפי אלהים
הופיע : ג יבא אלהינו ואל יחרש
אש לפניו תאכל וסביביו נשערה
מאד : ד יקרא אל השמים מעל ואל
הארץ לדין עמו : ה אספו לי חסדיו
ברתי בריתי עלי זבח : ו ויגידו
שמים צדקו כי אלהים שפט הוא
סלה : ז שמעה עמי ואדברה ישראל
ואעידה בך אלהים אלהיך אנכי :
ח לא על זבחיך אוכיח ועולתיך
לנגדי תמיד : ט לא אקח מביתך
פר ממכלאתיך עתודים : י כי לי

ביאור המלות

לרקוב : טובול, ממדור : ג (א) טבוא, שקטתו : (ב) טכלל, מל' כל ר"ל כלול
ככל יופי : הופיע, האור : (ג) ירשו, יבתוק : האכל, תבקר : נשערה, מל'
סערה : (ד) ואעידה, ענין התראה שהיא בעדים : (ט) טטכלאותיך, הוא דור
האלף : (ט) עתודים, הם הזכרים מעוים : (י) בהמות בהררי אלה, אחו הכתוב
מנין (יב)

כְּלִי־חַיִּתוֹ יַעַר בְּהַמּוֹת בְּהַרְרֵי אֲלָפִי :
 י יִדְעֵתִי כְּלִי־עוֹף הָרִים וְזִיו שְׂדֵי
 עַמֻּדֵי : י אִם אָרַעֵב לֹא אֶמַר לָךְ כִּי
 לִי תִבֵּל וּמְלֶאכֶה : י האוֹבֵל בְּשַׁר
 אֲבִירִים וְדָם עֲתוּדִים אֲשַׁתֶּה : י זִבַּח
 לֵאלֹהִים תוֹדָה וְשִׁלְמִם לְעֲלִיּוֹן נִדְרֶיךָ :
 טו וּקְרָאֵנִי בְיוֹם צָרָה אֲחִלֶּצְךָ
 וּתְכַבְּדֵנִי : טו וְלִרְשָׁע אֶמַר אֱלֹהִים
 מַה לָּךְ לִסְפֹּר חַקִּי וּתְשֹׂא בְרִיתִי
 עָלַי פִּיךָ : י וְאַתָּה שְׁנֵאתָ מוֹסֵר
 וּתְשַׁלֶּךְ דְּבָרֵי אַחֲרֶיךָ : י אִם רָאִיתָ
 גָּבַח וְתָרַץ עִמּוֹ וְעַם מְנַאֲפִים חֲלָקְךָ :
 יט פִּיךָ שֶׁלַחַת בְּרַעַה וּלְשׁוֹנְךָ תִצְמִיד
 מִרְמָה : י תֵּשֵׁב בְּאַחִיךָ תִדְבֹּר בְּבֶן

אמך

ביאור המלות

מנין מרובה וכו'ל אמרו שעל כור הכר שהוא ניזון במרעה אלף הרים בכל
 יום : (יא) זיוו רמש השדה זיו ע"ש שסס זיוס ממקום למקום : שדי כמו שדה :
 (יג) אבירים חוקים : (יד) תודה התודה : (טו) אהלצך חוילצך : (טז) בריתי
 תורת : (יז) ותרץ נתלאת או מלי' ריאה וכדופס : (יט) תצמיד תצמיד
 (כ) דוסי' דבר גנאי : (כא) ותהרשתי ושתקתי : דשית' תשבת : איבחד' אתווכח :
 ואערכה

אֶמַךְ תִּתֵּן דָּפִי : כ אֱלֹהֵי עֲשִׂיתָ
 וְהִחַרְשְׁתִּי דְמִיתֵי הַיּוֹת אֱהִיָּה כְמוֹךָ
 אוֹכִיחֶךָ וְאֶעְרַכֶּה לְעֵינֶיךָ : כב בִּינוּ
 נָא זֹאת שִׁכְחִי אֵלֹהִים פֶּן אֶמְרָה וְאִין
 מְצִיל : כג זִבַּח תוֹדָה יְכַבְּדֵנִי וְשִׁם
 דְרָךְ אֲרַאֲנוּ בִישַׁע אֱלֹהִים :

ליום שלישי

כו מנצח כנצמך לדוד ע"י נתן הנביא שחטף צבת שבע. ונתן הנביא הלך לכותו
 ואז היה דוד המלך מתבודד ביטו לבין הקבים ואמר תפלות גדולות ונוראות, ואז
 התגלגל דוד בחטאו. וכל אדם יאמר מוזמר זה על חטאיו * ופסעיו :

נא * לִמְנַצֶּחַ מוֹמוֹר לְדָוִד : כ בָּבוֹא
 אֲלֵיוֹ נָתַן הַנְּבִיא בְאֲשֶׁר בָּא אֶל בֵּית
 שֹׁבַע : י חַנְּנֵי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כָּרֵב
 רַחֲמֶיךָ מִיַּחַה פִּשְׁעֵי : י הָרֵב כְּבִסְנֵי
 מַעֲוֵנֵי וּמַחְטָאתֵי מַהֲרֵנִי : י כִּי פִשְׁעֵי
 אֲנִי אֲדַע וְחַטָּאתֵי נִגְדֵי תָמִיד : י לָךְ
 לְבַדְּךָ חַטָּאתֵי וְהִרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי
 לְמַעַן תִּצְדַּק בְּךָ בְּרָךְ תִּזְכֶּה

ביאור המלות

בשפטך

ואערכה' אסדכ' (כב) נא : עתה : (כג) תודה, ומתודה : ושם, המשים דרך :
 נא (ו) בדבדך' כמו כמנהגך : (ז) חוללתי' ככלאתי : יחטתי' מלי' תמימות :
 בטחות

בְּשִׁפְטַי : י הֵן בְּעוֹזֵן חוֹלַלְתִּי וּבְחַטָּא
יַחַמְתֵּנִי אֲמוֹי : י הֵן אֵמֶת חִפְצָת
בְּפִחוֹת וּבְסִתָּם חֲכָמָה תוֹדִיעֵנִי :
ט תַּחֲטְאֵנִי בְּאוֹזֵב וְאַטְהֵר תִּכְבַּסְנִי
וּמִשְׁלַג אֲרַבִּין : י תִּשְׁמִיעֵנִי שִׁשׁוֹן
וְשִׁמְחָה תִּגְלָנָה עֲצָמוֹת דְּבִית :
י"ה הִסְתֵּר פְּנֵיךָ מִחַטָּאֵי וּכְלִי עֹנֵתִי
מִחָה : י"ב לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים
וְרוּחַ נָכוֹן חִדָּשׁ בְּקֶרְבִּי : י"ג אֵל
תִּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קְדֻשָּׁה אֵל
תִּקַּח מִמֶּנִּי : י"ד הִשִּׁיבָה לִי שִׁשׁוֹן
יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי :
ט"ו אֲלַמְּדָה פִּשְׁעִים הִרְבִּיךָ וְחַטָּאִים
אֲלִיךָ יִשׁוּבוּ : ט"ז תִּצִּילֵנִי מִדְּמִים אֱלֹהִים
אֱלֹהֵי תִשׁוּעָתִי תִרְצֵן לְשׁוֹנֵי צְדָקָתְךָ :

אדני

ביאור המלות

(ח) בטוה. ככליות : (ט) חטאי. תסור חטאי : באזוב. שם עשב :
(י) דבתי. ענין כמותה : (יד) נדיבה. לי נדיבות : (יח) ואחנה. ואמן או מלי
חתן

י אֲדָנִי שִׁפְתֵי תִפְתַּח וּפִי יִגִּיד
תְּהַלֵּלְתֶּךָ : י"ב כִּי לֹא תַחֲפִץ וּבַח וְאַתְנָה
עוֹלָה לֹא תִרְצֶה : י"ג זַבְחֵי אֱלֹהִים
רוּחַ נְשִׁבְרָה לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְבָה אֱלֹהִים
לֹא תִבְזֶה : י"ד הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנְךָ אֶת
צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָּם : י"ה אֵז
תַּחֲפִץ וּזְבַח צֶדֶק עוֹלָה וּכְלִיל אֵז
יַעֲלוּ עַל מִזְבֵּחַ פְּרִים :

זו מנצח היום המסור מקונן על דואג מה שמתהלל ומתפאר על הרעם
שעושה מה עלה נדעתו אם גבורה תחשב לו עשיית רעה והקללה שקלל
אותו ולכל העושים כן:

נב « לִמְנַצֵּחַ מִשְׁכִּיל לְדָוִד : י בָּבוֹא
הוֹאֵג הָאֲדוֹמִי וַיִּגֵּד לְשֹׂאֵל וַיֹּאמֶר
לֹא בָא דָוִד אֶל בֵּית אַחִימֵלֵךְ : י"ג מָה
תִּתְהַלֵּל בְּרָעָה הַגְּבוּר תִּסַּד אֵל כְּלִי-
הַיּוֹם : י"ד הוֹוֹת תַּחֲשֹׁב לְשׁוֹנֵה פֶתַעַר
מִלְּטֵשׁ עֲשֵׂה רְמִיָה : י"ה אַהֲבֵת רַע

מטוב

ביאור המלות

חתן : (כא) זביל. הוא מנחת כהן שכולו נשקף :
נב (כ) האדומי. מתגורר הים בלדום : (ד) הוות. דברי שקר : בתער שלש.
כספין

מטוב שֶׁקָרַם מִדְּבַר צֶדֶק סֵלָה: י אֶהְבֵּת
כְּלִי-דְבָרִי בְּלַע לְשׁוֹן מִרְמָה: י גַּם אֶל
יִתְצַדֵּךְ לְנִצָּח יַחֲתֶךָ וַיִּסְחָךְ מֵאֶהָל
וְיִשְׁרֹשֶׁף מֵאֶרֶץ חַיִּים סֵלָה: י וַיִּרְאוּ
צְדִיקִים וַיִּירְאוּ וְעַלְיוּ וַיִּשְׁחֲקוּ: י הִנֵּה
הַגִּבּוֹר לֹא יֵשִׁים אֱלֹהִים מְעוֹזוֹ וַיִּבְטַח
בְּרַב עֲשָׂרוֹ יֵעֹז בַּהֲוֹתוֹ: י וְאֲנִי בְּזִית
רַעְנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בְּמִחְתִּי בְּחֶסֶד
אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד: י אֲוֹדֶה לְעוֹלָם כִּי
עָשִׂיתָ וְאֶקְוֶה שְׁמֶךָ כִּי טוֹב נִגְדָה
חֲסִידֶיךָ:

טו ידובר כשגידר טיטוס את הפרוכת בחרב וחשב שהרג את עלמו:
נג א למנצח על מחלת משביל לדוד:
ב אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו
והתעיבו עול אין עשה טוב: ג אלהים

משמים

ביאור המלות

כסיון מתודד: (ז) יתצד, מל' נתיסה והרוסה: לנצח לעולם: יחזק.
ל' שכירה: ויסחך, ל' עקירה: ושרשד, יעקור שורשך: (ט) יעו, יתחזק:
(י) רענו, לת ורטוב:
נג (א) מחלת, שם כלי שיר או מל' חולי: (ב) נבל, אדם נכוס: (ג) השחית, הכיע

מִשָּׁמַיִם הַשְּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לְרֹאוֹת
הַיֵּשׁ מִשְׁבִּיל דֶּרֶשׁ אֶת אֱלֹהִים: י כִּלְאוֹ
סָג יַחֲדוּ נִאֲלָחוּ אִין עֲשֵׂה טוֹב אִין
גַּם אֶחָד: י הֲלֹא יָדְעוּ פְעֻלֵי אָוֶן אֲכָלִי
עֲמִי אֲכָלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרְאוּ:
י שֵׁם פָּחַדוּ פָּחַד לֹא הָיָה פָּחַד כִּי
אֱלֹהִים פֹּדַר עֲצֻמוֹת חֲנֹךְ הִבִּישְׁתָּהּ
כִּי אֱלֹהִים מְאֹסָם: י מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן
יִשְׁעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב אֱלֹהִים שָׁבוֹת
עֲמוֹ יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל:

תפלה לאלהים שיושיע בנבוכדנצר לכל המייחלים לחסדו והתכוונן ותראה תפלה
נוראה ונפלאה שיש לכל אדם לומר בזמנו:

נד א למנצח בנגינות משביל לדוד:
ב בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הרא
דוד מסתתר עמנו: ג אלהים בשמך
הושיעני ובגבורתך תדינני: ד אלהים

שמע

ביאור המלות

הכיע: (ד) סג, ל' סגוי פסולת או ענין חזרה לאחור: נאלחו, נכאשו: (ו) חונך, החונים עליך או מל' חונך לנער: הבישותה, מל' בושם:
(ז) בשוב, ענין הנחה והסקט: שבות, מל' שבים: נד (ב) הזיפים, אנשי
מקום

שמע תפלתי האזינה לאמרי פי:
כי זרים קמו עלי ועריצים בקשו
נפשי לא שמו אלהים לנגדם סלה:
הנה אלהים עזר לי אדני בסמכי
נפשי: וישב הרע לשררי באמתך
הצמיתם: בנדבה אוכחה לך אודה
שמך יי כי טוב: כי מברצרה
הצילני ובאיבי ראתה עיני:

זה אמר דוד כשכרת מוכסלים מפני בעלי לשון הרע. והס' היו דואג
ואחיתופל סאמרו עליו שהוא חייב מותו. ודוד היה מתחיל לאחיתופל לאורב
ועסה לו כל הסגוד והוא היה סגוד ומחלל הכרית. וקלל כל שאליו למען
ידעו כל הדורות ולא יזדון עוד:

יום ינה למנצח בנגינות משכיל
לדוד: האזינה אלהים תפלת
ואר תתעלם מתחנתי: הקשיבה
לי נענני אריר בשיחי ואהימה:
מקור אויב מפני עקת רשע כי
ימיטו עלי און ובאף ישממוני:

ביאור המלות

מקום ז'ף: (ז) לשוררי להמכותים כי: הצמותם הכריתם: נד (ג) אריר
אילל או אמבול: בשיחי בסיפור התללות: נד עקת זרה: ישממוני ינטרו
שנאה

לבי יחיל בקרבי ואימות מות נפלי
עלי: ויראה ורעד יבא בי ותכסני
פלצות: ואמר מי יתן לי אבר
כיונה אעופה ואשכנה: הנה ארחיק
נדד אלין במדבר סלה: אחישה
מפלט לי מרוח סעה מסער: בלע
אדני פלג לשונם כי ראיתי חמס וריב
בעיר: יומם ולילה יסובבה על
חומתיה ואון ועמר בקרבה: יחוות
בקרבה ולא ימיש מרחבה תך
ומרמה: כי לא אויב יחרפני ואשא
לא משנאי עלי הגדיל ואסתר ממנו:
י ואתה אנניש בערפי אלופי ומידעי:
אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים

נהלך

ביאור המלות

שנאה: (ה) יחיל, יפתד וידלג: (ו) פלצות, רעדה: (ז) אבר, כנף:
(ט) אחישה, אמר; טלט, הלל; סעה טסער, רוח סעה שעוקרת אילנות
או כרות יאמר לשון הסעה כמו ורות נסע: (י) בלע, השחת: פלג, חלוק
או הכדל; חמס, גזל; (יב) הוות, סכרים: ישיש, יסיר; תך, לי מכה או
מרמה הלפון תוך הלב: (יג) ואשא, ואסבול; (יד) בערני, מלי ערך ושוני
(יג) רל

נחלק ברגש: טו ישיא מות עליומו
ירדו שאול חיים כי רעות במגורם
בקרבם: יי אני אל אלהים אקרא ויי
יושיעני: יי ערב ובקר וצהרים
אשיחה ואהמה וישמע קולי: יי שפחה
בשלום נפשי מקרב לי כי רבים
היו עמדי: כ ישמע אל ויענם וישב
קדם סלה אשר אין חליפות לגו ולא
יראו אלהים: כג שלח ידיו בשלמיו
הלל בריתו: כד הלקו מחמאת פיו
וקרב לבו רבו דבריו משמן והמה
פתחות: כה השלך על יי יהבך והוא
יכלכלך לא יתן לעולם מוט לצדיק:
כז ואתה אלהים תורדם לבאר

ביאור המלות שחת

ר"ל חסוב כמוני: אלוים, כר בלי מושל שלו: וידיע, או שאני מודיע לך
מלפני: (טו) ברגש, ענין הקיבוץ כרוב עם: (טז) ישיא, יסית כמו הנתש
השילתי או מלי יש כמו אם ישכם או ענין טוב: חיים, כליאים: בטגורם,
במלוים: (יט) מקרב, ממלחמה: (כ) ויענם, ויביב להם או ויכניעם: לשון
להם: (כג) הלקי, לשון תלקקות: טחמאה, מחמאה: יקרב, ומלחמה:
פתחות, לי קללה או חרבות: (כז) יהבך, משאך: יכלכלך, וסכלך:
טש, מעידת רגל: (כז) שחת, קבר: יונת

שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו
ימיהם ואני אבטח בך:

זה המזמור אמר כשהיה אלל אביב אחיו של גלית ומקבוס אותו להכניו והתנולל
עלמו מה ססלך ביד שגולאו וגדל נדרים בלרתו:

נו א למנצח על יונת אלם רחקים
לדוד מכתם באחו אותו פלשתים
בגת: כ חנני אלהים כי שאפני אנוש
כל היום לחם ולחצני: ג שאפו שוררי
כל היום כי רבים לחמים לי מרום:
ד יום אירא אני אליך אבטח:
ה באלהים אתהלל דברו באלהים
במחתי לא אירא מה יעשה בשך
לי: ו כל היום דברי יעצבו עלי כל
מחשבתם לרע: ז יגורו יצפוני המה
עקבי ישמרו באשר קוו נפשי: ח על
און פלט למו באף עמים הורד

אלהים ביאור המלות

נו (א) יונת אלם, ר"ל שהיה כיונים כוונה אלמת: (ב) שאפני, ענין בלועה:
לוחם, מלי מלחמה: יחצני, ידחקני: (ד) יגורו, יאספו או ילינו:
יצפוני, וסמרו לארוב: עקבי, מהלך רגלי: (ח) הורד, מלשון ירידה:
ידי

אלהים: נדי ספרתה אתה שומה
דמעתני בנאדה הלא בספרתך: י אז
ישונו אויבי אחר ביום אקרא זה
ידעתי כי אלהים לי: י"א באלהים
אתלל דבר בני אתלל דבר:
י"ב באלהים במחתי לא אירא מה
יעשה אדם לי: י"ג עלי אלהים נדרתי
אשלים תודות לך: י"ד כי הצלת נפשי
ממוות הלא רגלי מדחי להתהלך
לפני אלהים באור חיים:

התפלה הזאת עשה במערה על דרך ויירא ויזר שלא יהרג ולא יסרוג והיה
בסכנה גדולה והקב"ה עשה לו נסים נוראים בהצלתו מוכות הכעמון:

נו " למנצח אל תשחת לדוד מכתם
בברחו מפני שאול במערה: י"ג חנני
אלהים חנני כי בך חסיה נפשי ובצל
כנפיק אהסה עד יעבר הוות:
י"ד אקרא לאלהים עליזון לאל גמר

ביאור המלות עלי

(ט) נדי המקומות שנודתי: בנאדה שם כלי משקה: בספרתך במינויך:
נו (ב) תוית סגר: (ד) שאפי ענין בליעה: (ה) לבאים שם משמות
הלרי

ערי: י' ישראל משמים ויושיעני חרף
שאפי סלה ישלח אלהים חסדו
ואמתו: י"ג נפשי בתוך לבאם אשכבה
להמים בני אדם שניהם תנית וחצים
ולשונם חרב חדה: י"ד רומה על
השמים אלהים על כל הארץ כבודך:
י"ה רשת הכינו לפעמי כפף נפשי כרו
לפני שיחה נפלו בתוכה סלה:
י"ז נכון לבי אלהים נכון לבי אשירה
ואומרה: י"ח עורה כבודי עורה הנבל
וכנור אעירה שחר: י"ט אודה בעמים
אדני אומרה בלאמים: י"א כי גדל
עד שמים חסדך ועד שחקים
אמתך: י"ב רומה על שמים אלהים
על כל הארץ כבודך:

למנצח

ביאור המלות

הלרי: לוחטים ענין להכ כמו אש לוחט: חדה מדודה: (ו) רשת פת:
לפעמי לפסיעותי: נפלו כמו יפלו: (ט) כבודי היא הנשמה:
האמנס

גזר הממוכר מנאכל הילך דוד מקונן על אכזר ובלע שגאיו סהס אומרים על סאלו סהס כדון סדודף אחר דוד :

נח א לַמְנַצֵּחַ אֵל תִּשְׁחַת לְדָוִד
מִכְתָּם : ב הָאֱמָנִים אֵלֶם צִדְקַת תִּדְבְּרוּן
מִיִּשְׂרָאֵל תִּשְׁפָּטוּ בְּנֵי אָדָם : ג אף
בְּלֵב עוֹלָת תִּפְעֲלוּן בְּאָרֶץ חַמֵּם
יְדִיכֶם תִּפְלִסוּן : ד זָרוּ רְשָׁעִים מִרְחֹם
תָּעוּ מִבְּטָן דְּבָרֵי כָזָב : ה חֶמֶת לָמוֹ
בְּדַמּוֹת חֶמֶת נִחַשׁ בָּמוֹ פִּתְּן חֲרָשׁ
יֵאָטֵם אָזְנוֹ : ו אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע לְקוֹל
מְלַחְשִׁים חוֹבֵר חֲבָרִים מִחֶכֶם :
יֵאֱלֹהִים הָרַס־שִׁנְיָמוֹ בְּפִימוֹ מִלְּתַעוֹת
כְּפִירִים נְתוּץ יי : ח יִמְאָסוּ בָמוֹ מַיִם
יִתְהַלְכוּ לָמוֹ יִדְרֹךְ חֲצִיּוֹ בָמוֹ יִתְמַלְּלוּ :
ט בָּמוֹ שִׁבְלֹל תָּמָס יִהְלֹךְ נֶפֶל אִשֶׁת

בל

ביאור המלות

נח (ב) דאגנם האמת: (ג) עולות מל' עולם: תפסון תייבכו מטה (לשון)
הנשקל לייבכו נקרא כעס פלס: (ה) חמת ארס: סזן מין נחש רע:
יאטם וסתום: (ו) חובר דברים היוודע לחב: (ז) שלתעת בניים הגדולים:
(ח) ימאסו רעל ימאסו בעוניהם או יהיו נועסים כמים: יתמוללו וכתרו:
(ט) שבלול סס סרן מה או כמו סגולת מים: תמס- מל' המסה: נפל אשת היא
תנשמת

בַּר חָזוֹן שָׁמַשׁ : י בְּטָרֶם יִבְיָנוּ
סִירְתִּיכֶם אָמַד בָּמוֹ חֵי בָמוֹ חָרוֹן
יִשְׁעָרְנוּ : יא יִשְׁמַח צְדִיק בִּי חָזָה נִקְמָם
בְּפַעְמָיו יִרְחֹץ בַּדָּם הַרְשָׁעִי : יב וַיֹּאמֶר
אָדָם אֵךְ פָּרִי לְצַדִּיק אֵךְ יֵשׁ אֱלֹהִים
שֹׁפְטִים בְּאָרֶץ :

כו מנאכל נס גדול טעמה לדוד והילך היה בסכנה גדולה והיה ניצל מתלון ולא הרגיבו שומרי הפתח ותפלות ותחנונים ובקשות גדולות שהיה דוד עושה בעת האלה :

נח א לַמְנַצֵּחַ אֵל תִּשְׁחַת לְדָוִד
מִכְתָּם בְּשִׁלַּח שְׂאוֹר וַיִּשְׁמְרוּ אֶת
הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ : ב הֲצִילָנִי מֵאֵי בִי
אֱלֹהֵי מַגְתִּי קוֹמָמִי תִשְׁגָּבְנִי : ג הֲצִילָנִי
מִפְּעָלֵי אֹן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי :
ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לִנְפְשֵׁי יַגְוָרוּ עָלַי
עֵינַי לֹא פָשַׁעִי וְלֹא חָטָאתִי יי : ה בְּלִי
עֹן יִרְצוּן וַיְבֹנְנוּ עֹדָה לְקַרְאֲתִי

ביאור המלות וראה

תנשמת סלון לה עינים או נפל של אשה: (י) סירותיכם ענפי הקולוס: אט
מלכת אילן הקון: חי לי גבורה: ישערי מל' סערה: (יא) חוה. חלה:
ישערי רגליו: נח (ד) יגור, יתאספו: יביעון, ידכרון: (י) אשתרה אמתין:
כסוכרי

וְרָאָה: י וְאֵתָהּ יי אֱלֹהִים צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִקְיָצָה לְפָקֶד בְּלִי-
הַגּוֹיִם אֵל תָּחַן בְּלִי-בְגֵדֵי אֹן סֵלָה:
י יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יִהְמוּ בַכֶּלֶב וַיִּסּוּבּוּ
עִיר: ה הִנֵּה יִבְעִיֹן בְּפִיהֶם תְּרַבּוֹת
בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם כִּי מִי שָׁמַע: ט וְאֵתָהּ
י תִשְׁחַק לָמוֹ תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם:
י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה כִּי אֱלֹהִים
מִשְׁנֹבֵי: יי אֱלֹהֵי חֲסִדֵי יִקְדְּמֵנִי אֱלֹהִים
יִרְאֵנִי בְּשׁוֹרְרֵי: יג אֵל תִּהְרַגְם פֶּן
יִשְׁכַּחוּ עַמִּי הַגִּיעֵמוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ
מִגִּבּוֹרֵי אֲדָנִי: יד חֲטָאת פִּי מוֹ דָּבָר
שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם וּמֵאֲלֹהֵי
וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: י הַלֵּל בְּחִמָּה בְּלֵלָה
וְאִיגְמוּ וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשְׁלַל בְּיַעֲקֹב

לאפסי

ביאור המלות

(יא) בשוררי בהמוכסוים כי: (יב) הניעשו מל' נע וגד: בחילך בכתך: טנגני
מכסת לנו כנבור כמגיננו: (יג) בגאונם כגאון: כאלה מקללה: וטכחש משקר
לא מרזון: (יד) ואיגמו כ"ל לא יהיו בעולם: (טו) ייעון מל' נע וגד:
וילינו

לְאִפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לָעֶרֶב
יִהְמוּ בַכֶּלֶב וַיִּסּוּבּוּ עִיר: טז הַמָּוֶה
יִנְיַעוּן לָאֲכָל אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ:
יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ וְאֲרִיֵן לְבַקֵּר חֲסִדֶךָ
כִּי הָיִיתָ מִשְׁנֹב לִי וּמְנוּס בְּיוֹם צָר
לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲזִיקֶךָ אֲזַמְרָה כִּי אֱלֹהִים
מִשְׁנֹבֵי אֱלֹהֵי חֲסִדֵי:

זוה המזמור מבוחר כשכא יואב ראש המלחמה לפני ארם נהרים אמרו לו לא
מכניו כל יעקב ארם והיכן היא השבועה שכשע ללכן ולא היה יודע יואב
להשיב ושאל כסניהדרין והתפלה שהתפלל דוד על המלחמה:

יום יא ס א לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁן עֲדוֹת
מִכְתָּם לְדָוִד לְלַמֵּד: יב בְּהַצּוֹתוֹ אֶת
אֲרָם נִהְרִים וְאֶת אֲרָם צוּבָה וַיִּשָּׁב
יִזָּאב וַיֵּךְ אֶת אֲדוּם בְּגִיא מַלְחָה שְׁנַיִם
עָשָׂר אֲלָף: יג אֱלֹהִים זִנְחַתְנוּ פְּרַצְתְּנוּ
אֲנַפְתָּ תִשׁוּבָב לָנוּ: יד הִרְעִשְׁתָּה אֶרֶץ

ביאור המלות פצמחה

וילינו מל' תלונה או לינת לילה: (יז) ומנוס ל' מנוסה וכרחה:
ס שושן סס כלי ניגון עשויה כשושן: עדות ענין קשוע: טכתם מכתם פו
כ"ל המזמור הזה היה אהוב לי כעדו מכתם פו: (כ) בהצותו ענין ריב
ומלחמה: (ג) זנחתנו עזבתנו: פרצתנו מל' פרצה: אנסת קלפת: תשוב ענין
הנחה והסקט: (ד) פצמחה שכרת: רפה ל' רפואה. טעה נטה לשפלות:
תרעלה (יד)

פְּצִמְתָּהּ רַפָּה שְׁבַרְיָה כִּי מָטָה :
הֲרֵאִיתָ עִמָּךְ קִשְׁיָה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן
תִּרְעַלְהָ : וְנָתַתָּה לִירֵאָיִךְ גַּם
לְהִתְנוֹסֵם מִפְּנֵי קִשְׁטֵי סֶלָה : וְלִמְעַן
יִחְלְצִינוּ יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי :
הֲאֱלֹהִים דְּבַר בְּקֹדֶשׁוֹ אֶעֱלֶזֶה אֲחַלֶּקְהָ
שִׁבְם וְעִמָּךְ סִבּוֹת אֲמַדֵּד : לֵי גִלְעָד
וְלֵי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מְעוֹז רֵאשֵׁי יְהוּדָה
מִחֲקִי : מוֹאָב סִיר רַחֲצִי עַל אָדוֹם
אֲשֶׁלֶּיךָ גַּעֲלִי עָלַי פִּלְשֶׁת הִתְרוּעְעִי :
מִי יוֹבִלְנִי עִיר מְצוֹר מִי גָחַנִי עַד
אָדוֹם : יִהְיֶה אֶתְּךָ אֱלֹהִים זִנְחָתָנוּ
וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצַבֹּאוֹתֵינוּ : יִהְיֶה

לנו

ביאור המלות

(ה) תיעלה מלי' עלל ואטום המטמטם הלבו: (ו) נתתה כמו תתן: גם להתנוסם
כסיונות להיות מנוסים או מלי' גם וכלונס והוא ענין הרמה והגובה: ספני
קשט נקשט מדותיך בעולם או לאמת מדותיך: (ז) יחלצו ענין הולאה כ"ל
יגלו מלצה: (ח) שכם וסכות הם שמות מקומות: (ט) שחוקקי כן נקראו
הכרבים ע"ש שהם נותנים החוקים: (י) סיר קדרה: געלי מלי' מנעל העבוי
לסגור בו הרגל: עלי כעבורי: התרועעי התחברי או מלי' תרועה:
(יא) יובילני יביאני: ציור מכלר חזק שאין לכבשו מבלי מלצה: גחני נהג אותי:
זנחתני

לָנו עֲזָרַת מְצָר וְשׂוֹאֲתֵשׁוּעַת אָדָם :
יִבְאֲלֹהִים נַעֲשֶׂה חֵילוֹ וְהוֹאִיבוֹם צָרֵינוּ :
סא * לַמְנַצֵּחַ עַל נְגִינַת לְדָוִד : ב שִׁמְעָה
אֱלֹהִים רִנָּתִי תִקְשִׁיבָה תִפְלְתִי :
מִקְצֵה הָאָרֶץ אֲלִיךָ אֶקְרָא בְעֵטָף
לְבִי בְצוֹר יְרוּם מִמְּנֵי תִנְחַנֵּנִי : י כִּי
הָיִיתָ מַחֲסֵה לִי מִגֵּדֶל עוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב :
הֲאֲגִוְרָה בְּאֶחָדָךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה
בְּסִתְרֵךְ כִּנְפֶיךָ סֶלָה : י כִּי אֶתְּךָ אֱלֹהִים
שִׁמְעַת לִנְדָרַי נָתַתְּ יְרֻשַׁת יִרְאֵי שִׁמְךָ :
י יָמִים עַל יָמֵי מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתַי
כְּמוֹ דֹר וָדוֹר : י יֵשֶׁב עוֹלָם לְפָנַי
אֱלֹהִים חֶסֶד וְאֶמֶת מִן יִנְצְרֶהוּ : ס כֵּן
אֲזַמְרָה שִׁמְךָ לְעַד לְשִׁלְמֵי נְדָרַי
יֹוֹם יוֹם :

למנצה

ביאור המלות

(ב) זנחתני עזבתני: (ג) חיל כתיב ימים ירמוס:
סא (ה) נגינת. סס כלינגון: (ג) בעשרף. מלי' עטיפה ולבושה: (ח) כן הומונס:
ידותון

תפלה נגד שונאיו והעיר לדורו שלא יהיה להם בעתון על ממון והיאך
אסיפת ממון הוא הכל הכלים:

סב א רַמְנַצְחָה עַל יְדוּתוֹן מִזְמוֹר
לְדָוִד: ב אֵךְ אֵל אֱלֹהִים הוֹמִיָה נַפְשִׁי
מִמְּנוֹ יִשׁוּעָתִי: ג אֵךְ הוּא צוּרִי
וַיִּשׁוּעָתִי מִשֹּׁנְאֵי לֹא אֲמוּט רַבָּה:
ד עַד אָנֹכָה תִּהְיוּתִי עַל אִישׁ תִּרְצָחוֹ
כְּלַכֶּם כְּקוֹר נְטוּי נִדְרֵי הַדְּחוּיָה: ה אֵךְ
מִשְׁאֵתוֹ יַעֲצוּ לְהַדְיִחַ יִרְצוּ כָּזָב בְּפִי
יִבְרְכוּ וּבִקְרָבָם יִקְלְלוּ סֵלָה: ו אֵךְ
לְאֱלֹהִים הוֹמִי נַפְשִׁי כִּי מִמְּנוֹ תִקְוִיתִי:
ז אֵךְ הוּא צוּרִי וַיִּשׁוּעָתִי מִשֹּׁנְאֵי לֹא
אֲמוּט: ח עַל אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי
צוּר עֲזִי מַחְסִי בְּאֱלֹהִים: ט בִּטְחוּ בּוֹ
בְּכַל־עֵת עִם שִׁפְכוּ לְפָנָיו לְבַבְכֶם
אֱלֹהִים מַחְסֵה לָנוּ סֵלָה: י אֵךְ הִבֵּל

בני

ביאור המלות

סב (א) ידותון. סס כלי שיר: (ב) הוסיף. תקותי: (ג) רבה. גדולה:
(ד) הנהיחו. מני הוות ושכר: בקור גדר. כותל בית והלר: (ה) משאיו. מרוממות:
(ו) כזב. דבר שאינו מתקיים: (ז) בעשק. בגזל: (ח) תהבלו. מלי הכל:
חיל

בְּנֵי אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֵאוֹנֵים
לְעֵלּוֹת הַמָּה מִהֶבֶל יַחַד: י אֵל
תִּבְטְחוּ בְּעֵשֶׂק וּבְגִזֵּל אֵל תִּהְבְּלוּ חֵיל
כִּי יִגְוֵב אֵל תִּשְׁתּוֹ לֵב: יב אַחַת
דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זוֹ שָׁמַעְתִּי כִּי עוֹ
לְאֱלֹהִים: יג וְלֵךְ אֲדַנִּי חֶסֶד כִּי אַתָּה
תִּשְׁלַם לְאִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ:

כו מנאור התפלה ששפה דוד כשהיה מכתתך מפני שאלו ויהי נכסף ללכת
אל מקום ארון כמו אדם שלא למים ושפה תפלה גדולה על עצמו ונגד שונאיו:

סג א מִזְמוֹר לְדָוִד בְּהִיזָתוֹ בְּמִדְבַר
יְהוּדָה: ב אֱלֹהִים אֵלֵי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ
צִמְאָה לֵךְ נַפְשִׁי כְּמַה לֵךְ בְּשָׂרֵי
בְּאַרְצֵי צִיָּה וְעֵיף בְּלֵי מַיִם: ג כֵּן
בִּקְדֵשׁ חֲזִיתֶךָ לְרֵאוֹת עֵינֶךָ וּכְבוֹדֶךָ:
ד כִּי טוֹב חֶסֶדֶךָ מֵחַיִּים שְׁפָתֵי
יִשְׁבְּחוּנֶךָ: ה כֵּן אֲבַרְכֶךָ בְּחַיֵּי בְשִׁמְךָ

אישא

ביאור המלות

חיל. עובר: יגוב. יאמות:
סג (ב) אשורך. אדרשך: כשה. לי תלוס: ציה. שממה: ועוף. ר"ל ובישה
וכאדם עוף וזמא למים: (ג) חזיתך. ראותך: עיך. על הארון יאמה:
חלב

אִשָּׁא כְּפִי : ו כְּמוֹ חֶלֶב וְדָשֵׁן תִּשְׁבַּע
נַפְשִׁי וְשִׁפְתֵי רִנְנוֹת יְהוָה פִּי : ו אִם
זְכַרְתִּיךָ עַל יְצוּעֵי בָּאֲשֵׁמְרוֹת אֲהַנֶּה
בְּךָ : ה בִּי הֵייתָ עֲזָרְתָה לִּי וּבְצִל
כְּנָפֶיךָ אֲרִיץ : ט דְּבַקָּה נַפְשִׁי אֲחֲרֶיךָ
בִּי תִמְכָּה יְמִינֶךָ : י וְהִמָּה לְשׂוֹאֵה
יִבְקְשׂוּ נַפְשִׁי יִבְאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ :
י"א יִגְרְהוּ עַל יְדֵי חָרֵב מִנֶּת שְׁעָלִים
יְהוּי : י"ב וְהִמְלִיךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים יִתְהַלֵּל
כָּל־הַנְּשַׁבַּע בּוֹ בִּי יִסְכַּר פִּי דוֹבְרֵי
שִׁקְר :

עלי אגדות דברו זה המזמור על דניאל שהושלך לגוב אריות ולפי דוד
ברוב"ק המארע והתפלל עליו ודניאל מורעו הים כמ"ב לחוקים ומכניך אשר
תוליד יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל :

סד א לַמְנַצֵּחַ מְזֻמָּר לְדָוִד : ב שְׁמַע
אֱלֹהִים קוֹלִי בְּשִׁיחִי מִפְּחַד אוֹיֵב

תצר ביאור המלות

(1) חלב מיטב: ודשן וכומן: ושחף פי לבנות של רננות וכמו ויהי כל
כחצן כפה אחת: (2) אם באמת זכרתך: יצוע מל' מלעי המטה: באשפרות
הס שלב חלקי הלינה: (3) לשואה לחושך או לשממה: (4) יגירוהו לי
גדולה או לי שפוכס: בנת לי מנה ומתן: (5) יסכר יסתום:
סד (6) בשיחי כסיפור תלאתיו: (7) בסוד מעלת: סרגשת מקבולת:
כגו

תִּצַר חַיִּי : ג תִּסְתַּוְרְנִי מִסּוּד מְרַעִים
מִרְגִּשְׁת פְּעָלֵי אֹוֹן : ד אֲשֶׁר שָׁנְנוּ
בַּחֲרֵב לְשׁוֹנֵם דָּרְכוּ חֲצֵם דְּבַר מָר :
ה לְיֹרֹת בְּמִסְתָּרִים תָּם פִּתְאֵם יִרְהוּ
וְלֹא יִירָאוּ : ו יִחֲזְקוּ לָמוֹ דְּבַר רָע
יִסְפְּרוּ לְטִמּוֹן מוֹקְשִׁים אָמְרוּ מִי יִרְאֶה
לָמוֹ : ז יִחַפְּשׂוּ עֹלֹת תִּמְנוּ חֲפֵשׂ
מִחַפְּשׂוֹקְרֵב אִישׁ וְלֵב עֵמֶק : ח וְיִרֵם
אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאֵם הָיוּ מִכּוֹתֵם :
ט וַיִּכְשִׁילֵהוּ עַל־זִמּוֹ לְשׁוֹנֵם יִתְנַוֹדְדוּ
כָּל־יִרְאֶה בָם : י וַיִּירָאוּ כָּל־אָדָם
וַיִּגְדְּלוּ פֶּעַל אֱלֹהִים וַיַּמְעִשׂוּהוּ הַשְּׂכִירִיו :
י"א יִשְׁמַח צַדִּיק בְּיִי וְחָסֵה בּוֹ וַיִּתְהַלֵּל
כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵב :

כחוס גדולים ונראים להקב"ה ובקשות ותפלות על תפלותיו והכלל שפי
אפשר לספר גבורותיו ומי ימלא גבורותיו ע"כ דומים תהלה לו :

סה א לַמְנַצֵּחַ מְזֻמָּר לְדָוִד שִׁיר :

ביאור המלות
(ד) שנוו חדדו: (ה) לירות להסליך: (ו) לטו להס: (ז) יחשבו
עולות יבקשו עלילות: חטט כמו תמנו והוא מל' חס והשלמה: (ט) יתנודדו
מל'

ב לך דמיה תהלה אלהים בציון וְלֵךְ
יְשָׁלֵם נְדָרָא : ג שִׁמְעֵ תְּפִלָּה עַדִּיךָ כָּל־
בְּשָׂר יִבְאֵוּ : ד דְּבַרִי עֲזַנְתָּ נִבְרָו מִנִּי
פִּשְׁעֵינוּ אַתָּה תִּכְפְּרֵם : ה אֲשֶׁר־
תִּבְחָר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׁבְּעָה
בְּטוֹב בֵּיתֶךָ קֹדֶשׁ הֵיכָלֶךָ : ו נוֹרָאוֹת
בְּצִדְקָתְךָ תִּעֲנֵנּוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְּטַח
כָּל־יִקְצִי אֶרֶץ וַיִּים רַחֲקִים : ז מִכִּין
הָרִים בְּכַחוֹ נֶאֱזָר בְּגִבוֹרָה : ח מִשְׁבִּיחַ
שְׁאוֹן־יָמִים שְׁאוֹן לַיְהִים וְהִמּוֹן לְאֲמִים :
ט וַיִּירָאוּ יִשְׁבִי קִצּוֹת מֵאוֹת־תִּיךָ
מוֹצֵאֵי בָקָר וְעֶרְבֵי תְרִנּוּן : י פִּקְדֹתֶיךָ
הָאָרֶץ וְתִשְׁקָקָה רַבַּת תִּעֲשָׂרְנָה פִּלְגֵי
אֱלֹהִים מִלֵּא מַיִם תִּכְיִן הַגֵּנֶם כִּי כֵן
תִּכְיִנָּה : יא תִּלְמִיּוֹת רַוָּה גִּיחַת גְּדוּדָה

ברביבים

ביאור המלות

מל' נידה: סה (ב) חטיה, שחוקה: (ג) עיר, עליו: (ח) טשבת, משקיע ומשפיל: שאון, חמית: (י) סקרת, עין זכרון והסגתה: ותשוקקה, ומשקה אותה: פלג, אמת המים: (יא) תלמית, ערנות הסדה: רות, תשביע: כרכובים

בְּרִבְיָבִים תִּמּוֹנְנָה צְמֻחָה תִּבְרַךְ :
יב עֲמַרְתָּ שְׁנַת מוֹבְתֶךָ וּמַעַנְלֶיךָ
יִרְעֲפוּן דָּשֵׁן : יג יִרְעֲפוּ נְאוֹת מְדַבֵּר
וְגִיל נִבְעוֹת תַּחֲנֻנָּה : יד לְבָשׁוּ כָרִים
הֲצֵאוּ וְעַמְקִים יַעֲטֹפוּ בָר יִתְרוֹעֲעוּ
אֵף יִשִּׁירוּ :

זוה המזמור נאמרו שמים ותהלות נולדות שיאמרו להקב"ה על קיבוץ גלויות:
יום יב סו א לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מְזֻמָּר הָרִיעוּ
לְאֱלֹהִים כָּל־הָאָרֶץ : ב וַזְמָרוּ כְבוֹד
שִׁמּוֹ שִׁימוּ כְבוֹד תְּהַלְתּוּ : ג אָמְרוּ
לְאֱלֹהִים מִה נִוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בָרַב עֲזָרְךָ
יִבְחָשׁוּ לָךְ אֵיבִיךָ : ד כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲוּוּ
לָךְ וַיִּזְמָרוּ לָךְ יִזְמָרוּ שִׁמְךָ סֵלָה :
ה לָכוּ וּרְאוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא
עֲלִיָּלָה עַל בְּנֵי אָדָם : ו הַפֶּךָ יָם

ביאור המלות ליבשה

ברביבים, הוא המזמור הדק: תמוננה, לי המסה: (יב) ומעליו, הם השמים סהס אבק רגליך או עננים: ירעפון, יעטון: דשן, שומן: (יג) נאות, מדור: (יד) כרים, מיסור או הכנסים שכלאן: יעשא, עטיסה ולכיסה: ב, תבואה: יתרועע, מל' תרועת שמחה:

סו (ה) עלילה, מל' מעללים ופעולות: (ו) תצטינה, מל' אופיה והכטה: למוט

(טו)

לִיבֹשֶׁה בְּנֶהַר יַעֲבֹרוּ בְּרֶגֶל שָׁם
נִשְׁמָחָה בּוֹ : ז מִשָּׁל בְּגִבּוֹרָתוֹ עוֹלָם
עֵינָיו בְּגוֹיִם תִּצְפִּינָה הַסּוֹרְרִים אֵל
יְרוּמוּ לָמוֹ סֵלָה : ח בְּרָכוּ עַמִּים
אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ :
ט הַשָּׁם נִפְשָׁנוּ בַחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמוֹט
רַגְלָנוּ : י כִּי בַחֲנֻתָנוּ אֱלֹהִים צִרְפָּתָנוּ
כְּצִרְף־כֶּסֶף : יא הִבֵּאתָנוּ בַמַּצּוֹדָה
שָׁמַת מוֹעֵקָה בְּמַתְנֵינוּ : יב הִרְבַּבְתָּ
אֲנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ כָּאֲנוּ בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם
וְתוֹצִיאֵנוּ לָרוּיָה : יג אָבּוֹא בֵיתְךָ
בְּעוֹלוֹת אֲשֵׁלֶם לָךְ נְדָרַי : יד אֲשֶׁר
פָּצוּ שִׁפְתַי וּדְבַר פִּי בְּצַר לִי :
טו עֲלוֹת מַחִים אֶעֱלֶה לָךְ עִם קְטָרֶת
אֵילִים אֶעֱשֶׂה בְּקָר עִם עֲתוּדִים

סלה

ביאור המלות

(ט) למוט. לי נטיוס : (יא) בטצודה. כמאסר : טועקה. כלרה :
בחהניני. הוא המקום שחוגרים כחגורה : (יב) לרוייה. למקום שניטע :
(יג) פניו. פתחו : (טו) טחים. שמים מלי מוח : (יט) אקני. כאמת :
מישור

סֵלָה : טו לָכוּ שִׁמְעוּ וְאַסְפְּרָה כָל־
יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה לְנַפְשֵׁי :
יז אֱלֹוֹ פִי קָרָאתִי וְרוּמָם תַּחַת
לְשׁוֹנִי : יח אָנוּן אִם רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא
יִשְׁמַע אֲדָנָי : יט אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים
הַקָּשִׁיב בְּקוֹל תַּפְלִתִּי : כ בְּרוּךְ
אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא הִסִּיר תַּפְלִתִּי
וַחֲסִדוֹ מֵאֵתִי :

זה המזמור הוא מאוד נכבד כנודע וגם נאמר על קיבוץ גלויות ועל מלחמות
גוג ומגוג וכלותו פעם יחיה ה' אחד ושמו אחד :

סו * לַמְנַצֵּחַ בְּנִינֵת מְזֻמָּר שִׁיר :

ב אֱלֹהִים יַחֲנֵנוּ וַיְבָרְכֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֲתָנוּ סֵלָה : ג לְדַעַת בְּאֶרֶץ הַרְבֵּב
בְּכָל־גּוֹיִם יִשׁוּעַתְּךָ : ד יוֹדוּךָ עַמִּים
אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים בְּלָם : ה יִשְׁמְחוּ
וַיְרַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים
מִיִּשְׂרָאֵל וְלְאֻמִּים בְּאֶרֶץ תְּנַחֵם סֵלָה :

יידוך

ביאור המלות

סז (ס) מישור. מלי ישר : חננים. חנהגם : (ז) יבולה. פריה ולמחה :
אפסי

י יודוך עמים אלהים יודוך עמים
בלים : י ארץ נתנה יבולה יברכנו
אלהים אלהינו : י יברכנו אלהים
ויראו אותו בלא אפסי ארץ :

תפלה נוראה ונפלאה טעמה דוד על סנהריב שבא לירושלים בימי חזקיהו
כתב הפסח. גם נתנבל יבואות על הטובות שיהיו לנו בימות המשיח :

סח א למנצח לדוד מזמור שיר :
ב יהום אלהים יפוצו אויביו ויגוסו
משנאו מפניו : ג בהנהף עשן תנהף
בהמם דונג מפני אש יאברו רשעים
מפני אלהים : ד וצדיקים ישמחו
יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה :
ה שירו לאלהים זמרו שמו סלו
לרכב בערבבות ביה שמו ועלו
לפניו : ו אבי יתומים ודין אלמנות
אלהים במעון קדשו : ז אלהים

מושיב

ביאור המלות

(ת) אפסי קלות : (ב) יפוצו יתפזרו : (ג) בהנהף עשן דחיסה :
כהמם כהמסה : דונג טעם : (ד) יעלצו ענין שמחה : (ה) סלו לי שבת
אז ענין הרמה : (ו) במעון במדור : (ז) במעונית מלי כשר ר"ל בעת כושר :
לתימה

מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים
בבושרות אד סוררים שכןנו צחיחה :
ה אלהים בצאתך לפני עמך
בצעדך בישימון סלה : ט ארץ
רעשה אף שמים נטפו מפני
אלהים זה סיני מפני אלהים אלהי
ישראל : י נשם נדבות תניף אלהים
נחלתך ונלאה אתה כוננתה :
יא חיתך ישבו בה תבין במובתך
לעני אלהים : יב אדני יתן אמר
המבשרות צבא רב : יג מלכי
צבאות ידדון ידדון ויגות בית תחלקם
ישלל : יד אם תשכבון בין שפתים
בנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה

בירקק

ביאור המלות

צחיחה ליה ולמאה : (ת) בצעדך כשפסעת : בישימון במקום שומם :
(ס) נטפו ענין הולך ונטיפה : (י) חיתך תגביה ותטיל או ענין הולך :
ונלאה ענין עיפות : כוננתה סכנת : (יא) חיתך עתך : (יב) המבשרות
מלי כשורה : צבא רב חיל רב : (יג) ידדון יתגדדו : ונתן מלי נוס ומדור
שלל כיון : (יד) שפתים הנבולים או מקום מושב הקדרות : נחפה מכוסה :
אברותיה

בִּירְקֶרֶק חֲרוּץ: טו בְּפָרֶשׁ שְׂדֵי
מְלָכִים בָּהּ תִּשְׁלַג בְּצִלְמוֹן: טז הַר
אֱלֹהִים הַר בְּשֵׁן הַר גְּבַנְנִים הַר בְּשֵׁן:
יז לָמָּה תִרְצְדוּן הָרִים גְּבַנְנִים הַהָר
חֲמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתוֹ אֶף יי יִשְׁכֵן
לְנֶצַח: יח רֶכֶב אֱלֹהִים רִבְתִּים אֶלְפֵי
שִׁנְאָן אֲדָנִי בָם סִינִי בִקְדָשׁ:
יט עֲלִיתָ לְמָרוֹם שָׁבִית שְׁבִי לָקַחְתָּ
מִתְנוֹת בְּאָדָם וְאֶף סוֹרְרִים לְשִׁכְנֵי יְהוָה
אֱלֹהִים: כ בְּרוּךְ אֲדָנִי יוֹם יוֹם יַעֲמֶס־
לָנוּ הָאֵל יִשׁוּעַתָּנוּ סִלָּה: כא הָאֵל
לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְלִיהוָה אֲדָנִי
לְמִנּוֹת תּוֹצְאוֹת: כב אֵךְ אֱלֹהִים יִמְחַץ
רֹאשׁ אוֹיְבָיו קִדְקֵד שִׁעָר מִתְחַלֵּף

באשמיו

ביאור המלות

אברותיה. כנפיו: בירקק. גוון ירוק: חרוץ. מין זהב טוב: (טו) כפרש.
לי הפרסה: השלג. מלי סג: בצלמון. מלי נלמות וריל הסחר: (טז) הר
בשן. הר סיני מסמוך לבשן: גבננים. לי הרים על שם גונסם: (יז) תרצדון.
תלכונון או תרקדון: אלפי שנאן. מלאכים חדים: (כ) יעסם. ענין הטענת
משל

בְּאִשְׁמִיו: כג אָמַר אֲדָנִי מִבְּשֵׁן
אָשִׁיב אָשִׁיב מִמִּצְלוֹת יָם: כד לְמַעַן
תִּמְחַץ רִגְלֶךָ בָדָם לְשׁוֹן בְּלָבֶיךָ
מֵאוֹיְבִים מִנְהוּ: כה רָאוּ הַלֵּיכוֹתֶיךָ
אֱלֹהִים הַלֵּיכוֹת אֵלָי מִלְכֵי בִקְדָשׁ:
כו קִדְמוּ שָׂרִים אַחַר נְגַנִּים בְּתוֹךְ
עֲלָמוֹת תּוֹפְפוֹת: כז בְּמִקְהֵלוֹת
בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדָנִי מִמִּקְוֹר יִשְׂרָאֵל:
כח שֵׁם גְּבַנְיָמָן צִעִיר רִדָם שָׂרֵי יְהוּדָה
רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבֻלוֹן שָׂרֵי נַפְתָּלִי:
כט צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֲזָרָה עֲזָרָה אֱלֹהִים
זו פְּעֵלְתָ לָנוּ: ל מהיכָלְךָ עַל יְרוּשָׁלַם
לָךְ יוֹבִילוּ מְלָכִים שָׂי: לא גָּעַר חֵית
קָנָה עֵדֶת אֲבִירִים בְּעִגְלֵי עַמִּים

מתרפס

ביאור המלות

משל: (ככ) ירחץ. ירוץ: (כג) מטצלות ים. מעומק הים: (כד) טהור.
כמו מן הוא וריל חסי פרוסתו: (כו) שרים. משורכים: עלטות. נערות:
חוספות. מלי תוף: (כז) מטקור. ריל אף עובדים שמעו אמם אמרו טירס:
(כח) צעיר. קטן: רודם. מושל: רבטתם. ענין השלכת אבנים: (ל) יובילו.
יבולו: שי. תשורה: (לא) גער. ענין טעקת נויפס: אבירים. חוקים:
מתרפס

מִתְרַפֵּס בְּרַצִּי כְסָף בְּזֶרַע עֵמִים
קָרְבוֹת יַחֲפָצוּ: לֵב יִאֲתָיו חֲשַׁמְנִים
מִנֵּי מִצְרַיִם כּוֹשֵׁ תְרִיץ יָדָיו לְאֱלֹהִים:
לֵב מִמְלָכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לְאֱלֹהִים זָמְרוּ:
אֲדֹנָי סֶלָה: לֵב לָרֶכֶב בְּשָׁמַי שָׁמַי קָדָם
הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עוֹ: לֵב תִּנְנוּ עוֹ
לְאֱלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גִּבּוֹתָו וְעוֹ
בְּשִׁחְקִים: לֵב נִזְרָא אֱלֹהִים מִמְקַדְשֵׁיךָ
אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נִתֵּן עוֹ וְתַעֲצֹמוֹת
לְעַם בְּרוּךְ אֱלֹהִים:

סמטור יקונן על הגלות אשר הגלו ישראל מארצם וגשאו חרפה וגחשט
כלאן לטבח יוכל בעבור קידוש שמו ית'
יום יג סט א למנצח על שושנים לדוד:
ב הושיעני אלהים כי באו מים עד
נפש: ג טבעתי ביון מצולה ואין

ביאור המלות

סתרפס. מתרפס או נרמס: ברצוי. מל' רצוי; בזר. כמו פזר: קרבות.
מלתמות: (לכ) יאתיו. יביאו: השטנים. סס מדינס או ענינו גדולים ומשוכים
או ענינו זרוע: מני. כמו מן: תריץ. תרדוף: (לה) תני. ר"ל אמרו שכל
העוה הוא לם': (לו) ותעצמות. מל' עלמה ותווק:
סמט (א) שושנים. ישראל שהם כשושנה או שם כלי ניגון: (ג) ביון. כטיט:
מולט

מַעֲמֵד בְּאֲתִי בְּמַעֲמָקֵי מַיִם וְשִׁבְלֹת
שִׁטְפָתַי: ד יַגְעֵתִי בְּקִרְאֵי נַחַר
גְּרוֹנֵי כָלוּ עֵינַי מִיַּחַד לְאֱלֹהֵי:
ה רַבּוּ מִשְׁעָרוֹת רֵאשֵׁי שְׁנָאֵי חָנָם
עֲצָמוֹ מִצְמִיתֵי אִיבֵי שִׁקָר אֲשֶׁר לֹא
גִזְלָתִי אִז אָשִׁיב: ו אֱלֹהִים אַתָּה
יַדְעָתָ לְאֹיְבָתִי וְאֲשֵׁמוֹתֵי מִמֶּךָ לֹא
נִכְחָדוּ: ז אֵל יִבְשׂוּ בֵי קוֹיְךָ אֲדֹנָי
יְהוָה צְבָאוֹת אֵל יִכְלָמוּ בֵי מִבְּקָשֶׁיךָ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ח כִּי עָלֶיךָ נִשְׂאָתִי
חֲרָפָה כִּסְתָה כְלָמָה פָּנָי: ט מוֹזֵר
הֵייתִי לְאָחִי וּנְכָרִי לְבָנֵי אִמִּי:
י כִּי קִנְאת בֵּיתְךָ אֶכְלָתֵנִי וְחֲרָפוֹת
חֲוַרְפֶיךָ נִפְלְאוּ עָלַי: י"א וְאֶבְכֶה בְּצוּם

נפשי

ביאור המלות

מצולה. עומק המים: ושבלות. מרובת המים: (ד) נחר. יבש: כל
עיני. כליון עינים: טיחל. מל' תוחלת: (ס) עצמו תווק: מצטיית. הכורתיס
אחתי: (ו) לאולתי. מל' אויל וכ"ל עבירות: נכחתי. נמנעו מלדעתס:
(ז) כִּי ר"ל על ידי: (ט) טוור. מל' זר: (י) נסלו. חנו ושכנו:
ישימו (מז)

נפשי ותהי לחרפות לי: יב ואתנה
לבושי שק ואהי להם למשל:
יג ישׁיחו בי ישבי שער ונגינות
שותי שכר: יד ואני תפלתי לך יי
עת רצון אלהים ברב־חסדך ענני
באמת ישועה: טו הצילני מפיט
ואל אטבעה אנצלה משנאי
וממעמקי מים: טז אל תשטפני
שבלת מים ואל תבלעני מצולה
ואל תאמר עלי באר פיה: יז ענני
יז כי טוב חסדך כרב רחמיה פנה
אלי: יח ואל תסתר פניך מעבדך
כי צר לי מהר ענני: יט קרבה אל
נפשי גאלה למען אויבי פדני:
כ אתה ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי
נגדך בל־צוררי: כא חרפה שברה

ביאור המלות
(ג) ישתי יספרו: (יד) באמת ענינו דבר מקיים: (טז) תאמר תסתום:
ולנושה

לבי ואנושה ואקנה לנוד ואון
ולמנחמים ולא מצאתי: כב ויתנו
בברותי ראש ולצמאי ישקוני
חמין: כג יהי שלחנם לפניהם לפח
ולשלומים למוקש: כד תחשכנה
עיניהם מראות ומתניהם תמיד
המעד: כה שפך עליהם זעמה וחרון
אפה ישנים: כו תהי מירתם נשמה
באהליהם אל יהי ישוב: כז כי אתה
אשר הכית רדפו ואל מכאוב
חלליך יספרו: כח תנה עון על
עונם ואל יבאו בצדקתך: כט ימחו
מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו:
ל ואני עני וכואב ישועתך אלהים
תשנבני: לא אהללה שם אלהים

בשיר

ביאור המלות

(כא) ואנושה ונחלתי: לנוד ר"ל מנחמים המנדדים כלאס: (כב) בכרתי.
בסעודתי: ראש. שם עשב מר: (כג) לפח, לרשת: (כד) הסעיר. יתלקו
כסליכתם וירגישו הכאב כמתנים: (כה) ועמד. כעסך: (כו) מירותם, ארמונם:
נשמה

בְּשִׁיר וְאֲנִלְנֶנּוּ בְּתוֹדָה: ^א וְתִיטֵב
לִי מִשׁוֹר פֶּר מִקְרִין מִפְּרִים: ^ב רְאוּ
עֲנֻיִם יִשְׁמְחוּ דְרָשִׁי אֱלֹהִים וַיְחִי
לִבְבְּכֶם: ^ג כִּי שָׁמַע אֵל אֲבִיוֹנִים
יִי וְאֵת אֲסִירָיו לֹא בָנָה: ^ד יִהְלְלוּהוּ
שָׁמַיִם וְאֶרֶץ יָמִים וְכָל־רִמְשׁ בָּם:
לִי כִי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וַיְבַנֶּה עָרֵי
יְהוּדָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם וַיִּרְשׁוּהָ: ^ה וַיִּזְרַע
עַבְדָּיו יִנְחַלּוּהָ וְאֶהְבֵּי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ
בָּהּ:

תפלה על שוגלוי דוד שיכסכו ויכלמו כשכיל שמכייסים אותו ושמתו על לרותיו וכו' ישמתו הלדיקים ויאמרו תמיד טיכות ותשכחות:

ע א לִמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר:
ב אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יִי לְעִזְרָתִי חוֹשֶׁה:
ג יִבְשׂוּ וַיַּחְפְּרוּ מִבְּקִשֵׁי נַפְשִׁי יִפְגּוּ
אֲחֹר וַיִּכְלְמוּ חִפְצֵי רַעְתִּי: ^ד יִשׁוּבוּ

על

ביאור המלות

נשמה שממה: (ב) משור פר. כפל המלה: טפריס. פרפות כרגל: (ג) רמש.
הלון קלרי כרגל קרוי רמוש:
ע (ה) להזכיר. ל' תפלה הוא: (ג) חושב. מהר: (ג) ויחפרו. מלי הרפס
כסיפון

עַל עֵקֶב בְּשִׁתְּם הָאֲמָרִים הָאֵחָ
הָאֵחָ: ^א יִשְׂשׂוּ וַיִּשְׁמְחוּ בְּךָ כָּל־
מִבְּקִשֵׁיךָ וַיֹּאמְרוּ תָמִיד יִגְדַל
אֱלֹהִים אֶהְבֵּי יִשׁוּעָתְךָ: ^ב וְאֲנִי עֲנִי
וְאֲבִיוֹן אֱלֹהִים חוֹשֶׁה לִי עֲזָרִי
וּמִפְּלִטֵי אֲתָה יִי אֵל תֵּאָחֵר:

תפלה נוראה על שוגלוי הירך הם רגלים לרגלו ואמרו עליו שהוא חייב מיתה:
עא א בך יי חסיתי אל אבושה

לְעוֹלָם: ^ג בְּצַדִּיקְתְּךָ תִּצְלֵנִי
וּתְפַלְטֵנִי הִטָּה אֵלַי אֲזִנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי:
ג יִהְיֶה לִי לְצוּר מְעוֹן לָבוֹא תָמִיד
צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי כִּי סָלַעַי וּמְצִוֶּדְתִּי
אֲתָה: ^ד אֱלֹהֵי פְלִטְנֵי מִיד רָשָׁע
מִבֶּר מְעוֹל וְחוֹמֵץ: ^ה כִּי אֲתָה
תִּקּוֹתֵי אֲדֹנָי יִהְיֶה מִבְּטְחִי מִנְּעוּרָי:

עלך

ביאור המלות

כסיפון: יסו אחור. יחורו אחור: ז(ד) עקב. על אותו פסיעה ומעגל
או עקב כעבור כמו עקב תשמעון ור"ל לשכר הכושה: האת. ל' חלום:
(ו) ומלשי. ומלילי: האת. על' איתור:
עא (ה) חסיתי. כטחתי: (ג) מעוץ מדור; ומצורתי. ענין מכלל חוק: (ד) ויחסיץ
כמו

י עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבְּטָן מִמְּעֵי אִמִּי
אֶתָּה גֹזְנִי בְּךָ תִּהְלָתִי תָמִיד :
י כְּמוֹפֶת הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחְסִי
עֹז : י"י יִמְלֵא פִי תִהְלָתְךָ כָּל־הַיּוֹם
תִּפְאַרְתְּךָ : י"א אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת
זְקֻנָּה כְּבָלוֹת בָּחִי אֵל תִּעֲזֹבֵנִי :
י בִּי אָמְרוּ אִיבֵי לִי וְשִׁמְרֵי נַפְשִׁי
נִוְעָצוּ יַחְדָּו : י"ב לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוּ
רַדְפוּ וְתִפְשׁוּהוּ בִּי אֵין מַצִּיל :
י"ג אֱלֹהִים אֵל תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהֵי
לְעִזְרָתִי חֹשֶׁה : י"ד יִבְשׁוּ יַכְלֹו שִׁמְנֵי
נַפְשִׁי יַעֲמוּ חֶרְפָּה וּכְלָמָה מִבְּקָשִׁי
רָעַתִּי : י"ה וְאַנִּי תָמִיד אֶיֱחַל וְהוֹסַפְתִּי
עַל כָּל־תִּהְלָתְךָ : י"ו פִּי יִסְפֹּר צְדָקָתְךָ
כָּל־הַיּוֹם תִּשׁוּעָתְךָ בִּי לֹא יִדְעֵתִי

ספרות

באור המלות

כמו וחומס : (ו) גזי, מולאי : (יג) שומני, מל' קטרוג ושטן : יעמי - יעטפו ;
(יד) איחל, אקוס ;

ומתחומות

סִפְרוֹת : י"ז אָבוּא בְּגִבְרוֹת אֲדֹנָי
יְהוָה אֶזְכִּיר צְדָקָתְךָ לְבִבְךָ :
י"ח אֱלֹהִים לִמְדַתְּנִי מִנְעֻרָי וְעַד הִנֵּה
אֲנִיד נִפְלְאוֹתֶיךָ : י"ט וְגַם עַד זְקֻנָּה
וְשִׁיבָה אֱלֹהִים אֵל תִּעֲזֹבֵנִי עַד אֲנִיד
זְרוּעֶךָ לְדָוָר לְכָל־יָבוּא גְבוּרָתְךָ :
י"י וְצְדָקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ גְדֻלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ :
י"ב אֲשֶׁר הִרְאִיתָנִי צְרוֹת רַבּוֹת וְרַעוֹת
תִּשׁוּב תִּחְיֶינִי וּמִתְהוֹמֹת הָאָרֶץ
תִּשׁוּב תִּעֲלֶנִי : י"ג הַרְבַּ גְּדֻלָּתִי
וְתִסַּב תִּנְחַמְנִי : י"ד גַּם אֲנִי אוֹדֶה
בְּכִלֵּי נֶבֶל אִמְתֶּךָ אֱלֹהֵי אוֹמְרָה
לֵךְ בְּכַנּוֹר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל : י"ה תִּרְנַנְנָה
שִׁפְתַי בִּי אוֹמְרָה לֵךְ וְנַפְשִׁי אֲשֶׁר
פָּדִיתָ : י"ז גַּם לְשׁוֹנֵי כָל־הַיּוֹם תִּהְיֶה

צדקתך

באור המלות

(כ) ומתחומות, מעומק המים : (כא) תרב, תרכס : (כד) תהנה, תדכר ;
חידר, ענין כלימה : וידלכ

צדקתך כי בשו כי חפרו מבקשי
רעתי :

זס חיבר דוד על שלמה טיפא לו לב להכין לעשות משפט לעניים שאם נוסל
מאחד ונתן לאחר עונשו גדול. ויסיס טלוס ושוכס גדול בימיו ולדיקים
יפרחו בימיו מפלה מפלה וחותם. שרלו להיות שונאיו יסיו לו כעפר תחת רגליו:
יום יד-עב א לישלמה אלהים משפטך
למך הן וצדקתך לבן מלך :
בידין עמך בצדק וענייך במשפט :
ישאו הרים שרום לעם וגבעות
בצדקה : י ישפט עניי עם יושיע
לבני אביון וידבא עושק : י יראוך
עם שמש ולפני ירח הור הורים :
י ירד כמטר על גו ברביבים ורויף
ארץ : י יפרח בימיו צדיק ורב
שרום עד בלי ירח : י וירך מים
עד ים ומנהר עד אפסי ארץ :
לפניו יכרעו ציים ואיביו עפר

באור המלות

ילחבו

עב (ד) וידבא ויבכר : ששק. הכולן : (ו) גו. מלשון גיוס : כרביבים. טיפא
המטר מלי רובה קשת : זרויף. ענין נטיסה : (ז) בלי. מלי בליס ורלי
לפולס : (ח) וירך וימשול : אפסי קשות : (ט) ציים. סניכות : ילחבו. ענין
סלקימה

ילחבו : מלכי תרשיש ואיים
מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא
אשכר יקריבו : י וישתחוו לו כל
מלכים כל-גוים ועבדוהו : י כי
יציר אביון משונע ועני ואין עזר לו :
י יחס על דל ואביון ונפשות
אביונים יושיע : י מתוך ומחמם
וגאל נפשם וייקר דמם בעיניו :
י ויחי ויתן לו מזהב שבא ויתפלל
בעדו תמיד כל-היום וברכנהו :
י יהי פסת בר בארץ בראש הרים
ירעש כל-בנון פרו ויציו מעיר
בעשב הארץ : י יהי שמו לעולם
לפני שמש יגון שמו ויתברכו בו
כל-גוים ואשרהו : י ברוך יי אלהים

אלהי

ביאור המלות

סלקימה בלשון : (י) אשכר. זוכון : (יד) סחך. ממכות או מכעלי מתשבה
רעה שהוא כחך סלב : (טז) פסת. ענין רכיו ותוספות : בר. תבואה ויציו.
ויפריחו : (יז) יגו. לי מלכות ושכרה : יאשרהו. ישכחוהו :
לכרי (יז)

אלהי ישראל עשה נפלאות לבדו :
יט וברוך שם כבודו לעולם ועלמלא
כבודו את כל הארץ אמן ואמן :
כ כלו תפלות דוד בן ישי :

ספר ליום רביעי שלישי

כו מנאחר השלח מפני מה לדיו ורע לו ורשע וטוב לו גם מקונן על
אריכות הגלות עיון כפנים ותמלא מרגוע לנפשך :
עג א מזמור לאסף אד מוב
לישראל אלהים לברי לבב :
ב ואני במעט נטיו רגלי באין שפכו
אשרי : ג כי קנאתי בהוללים שלום
רשעים אראה : ד כי אין חרצבות
למותם ובריא אולם : ה בעמר
אנוש אינימו ועם אדם לא ינגעו :
ו לכן ענקתמו גאווה יעמף שירת
חמם למו : ז יצא מחלב עינמו

ביאור המלות

עב (א) לברי כבוד ונקי מעון : (ב) אשורי רגלי : (ג) בהוללים ערכובי
הדעת : (ד) חרצבות קשרים ואסרים ור"ל להמכאזבים שלהם :
ובריא מלי כריאות : אולם כארמון : (ו) ענקתמו מלי ענק והוא עדי הולאר :
יעמף מלי עטיפה ומכסה : שית ענין שימה : (ז) מחלב מרוב שמן :
משכיות

עברו משכיות לבב : ח ימיקו
וידברו ברע עישק ממרום ידברו :
ט שיתו בשמים פיהם ולשונם תהלך
בארץ : י לכן ישוב עמו הלא וימי
מלא ימצו למו : יא ואמרו איכה
ידע אל ויש דעה בעליון : יב הנה
אלה רשעים ושלוי עולם השנו
חיל : יג אך ריק זכיתי לבבי וארחץ
בנקיון כפי : יד ואחי נגוע כל היום
ותוכחתי לבקרים : טו אם אמרתי
אספרה כמו הנה דוד בניה בנגדתי :
טז ואחשבה לדעת זאת עמר הוא
בעיני : יז עד אבוא אל מקדשי אל
אבינה לאחריתם : יח אך בחלקות
תשית למו הפלתם למשואות :

אך

ביאור המלות

משכיות ענין הכעת הלכ : (ח) ימיקו ימסו : (ט) שיתו שמו : (י) הלוים הנה
כמו אל תקרב הלוים : יב שני מלי תליאס : לכו להס : (יג) השנו הגדילו :
חיל עובר : (יד) תשית תסיר : לששואות לחשך : (טו) ספר ענין כליון :
כלסות

יט אֵיךְ הָיוּ לְשֹׁמֵה בְרָנֶע סָפו תָמוּ
 מִן בְּרָהוֹת: א בַּחֲלוֹם מִהִקְיֹץ אֲדָנִי
 בְּעִיר צִלְמִם תִּבְוָה: כא בִּי יִתְחַמֵּץ
 לְבָבִי וּכְלִיֹּתַי אֲשַׁתּוֹנֵן: כב וְאֲנִי בְעַר
 וְלֹא אֲדַע בְּהִמּוֹת הַיָּיְתִי עִמָּךְ:
 כג וְאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אֲחֻזֶּת בְּיַד יְמִינִי:
 כד בְּעִצְתְּךָ תִּנְחַנֵּי וְאַחַר כְּבוֹד
 תִּקְחֵנִי: כה מִי לֹי בַשָּׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא
 חִפְצֵתִי בָאָרֶץ: כו בָּלָה שְׁאֲרֵי וּלְבָבִי
 צוּר לְבָבִי וְחִלְקֵי אֱלֹהִים לְעוֹלָם:
 כז כִּי הִנֵּה רַחֲקִיךָ יֵאָבְדוּ הַצְמַתָּה
 כְּלִיזוֹנָה מִמֶּךָ: כח וְאֲנִי קִרְבַּת
 אֱלֹהִים לִי טוֹב שְׂתִי בְאֲדָנִי יִהְיֶה
 מַחְסֵי לְסִפּוֹר כְּלִי מְלֹאכּוֹתֶיךָ:

משכיל

ביאור המלות

בלחות. הוא הפוך מן בהלות או שדים: (כ) צלמם. דמותם: (כא) יתחמץ.
 יתכנס: אשתונן. אחרדד: (כב) בער. שוטה: (כג) בלה. תלוס: שאר.
 בערי: (כז) הצמתה. סכרת: זוגת. הנטרד וסר ממך: (כח) מלאכותיך.
 שלוחותיך רה"ק הכא בלב או לי מלאכה ומעשה;

ונחת

המסורר מלונן ומקונן הלחן שרפו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות. פלשתיס. הסריבו
 סילה נ"ג הסריב בית ראשון. וכל כך זמן שאנו בגלות לא ראינו אותם
 הגאולה ומתי תסיה הגאולה עיין ומגלא קנות ונחמות:

עד א מִשְׁכִּיל לְאָסַף לָמָּה אֱלֹהִים
 זָנַחְתָּ לְנֹצֵחַ יַעֲשֵׂן אֶפְךָ בְּצֹאן
 מִרְעִיתֶךָ: ב זָכַר עֲדַתְךָ קָנִיתָ קָדָם
 גְּאֻלָּתְךָ שָׁבַט נִחַלְתֶּךָ הַר צִיּוֹן זֶה
 שְׁכֵנֶתְךָ בּוֹ: ד הֲרִימָה פְּעֻמָּךְ
 לְמִשְׁאוֹת נֹצֵחַ כְּלִי הִרַע אוֹיֵב
 בְּקִדְשׁ: ה שָׁאֲנוּ צוּרֵיךָ בְּקִרְבִּי
 מוֹעֲדֶךָ שְׁמוֹ אוֹתָתָם אֲתוֹת:
 ו יוֹדַע כִּימְבִיא לְמַעַלָּה בְּסִבְךָ יַעֲזֵן
 קִרְדָּמוֹת: ז וְעַתָּה פְתוּחִיהָ יַחַד
 בְּכִישׁוֹר וּכְיִלְפוֹת יִהְלֻמוּ: ח שְׁלַחוּ
 בָּאֵשׁ מִקִּדְשֶׁךָ לְאָרֶץ חֲלָלוּ מִשְׁכַּן

שמך

ביאור המלות

עד (א) ונחת. עזבת: יעשן. כל הכוונס נחריכו מווליא עשן ואמר בלי
 הנופל ככ"א: (ב) פעיך. בהלות כמו ומפעס רותו או מלי פעמי
 דליס והס הפסיעות: לששואות. להחשיך: (ד) שאנו. זעקו: מועדי. מלי
 ועד ר"ל הנהמ"ק: (ה) בסך. עינו ע"ש שאלחוס הענפים זה כזה
 ונסתככים נקרא הענף סךך או ר"ל שנסתכך הקדדוס בהעץ: קרדושות. גרזנים:
 (ו) פתוחיה. כמו פתחיה או ענין החקיקה כמו פתוחי תותס: בכשיל ובילפות.
 שמות כלים המסככים אגנים: יהלוטון. יבכרון: (ז) שלחו. הכעורבן חללו
 מלי

שָׁמַד: " אָמְרוּ בְּלִבָּם נִינֵם יַחַד
שָׁרְפוּ בְּלִי מוֹעֲדֵי אֵל בְּאֶרֶץ:
" אֲתוּתֵינוּ לֹא רָאִינוּ אֵין עוֹד נִבְיָא
וְלֹא אֲתָנוּ יוֹדֵעַ עַד מָה: י עַד מָתִי
אֱלֹהִים יַחַרְףָּ צַר יִנְאֵץ אוֹיֵב שְׁמִדָּה
לְנֶצַח: " לָמָּה תִשׁוּב יְדָד וַיִּמְנָדָה
מִקְרָב חִיּוֹקָה בְּלָה: י וְאֱלֹהִים מִלְכֵי
מִקְדָּם פֶּעַל יִשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:
" אֲתָה פוֹרְרַת בְּעֵזְדָּה יָם שִׁבְרַת
רֵאשֵׁי תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם: י ד אֲתָה
רִצְצַת רֵאשֵׁי לְוִיתָן תִּתְנֶנּוּ מֵאֲבָר
לְעַם לְצִיִּים: טו אֲתָה בִקְעַת מַעַיִן
וַנַּחֵל אֲתָה הוֹבִשְׁתְּ נִהְרוֹת אִיתָן:
טז לָדָּ יוֹם אַף לָדָּ לַיְלָה אֲתָה הִכִּינוֹת

מאור

ביאור המלות

מל' חולין: (ח) נינם, שריס; טועדי אל. בתי ועד: (ט) ער פה. עד מתי:
(י) ינאץ. יבוה: (יא) בלה. ר"ל מנע: (יג) סוררת. ענינו הלוך לתחכות רכות:
תנינים. פרעה נקרא תנין הגדול ולכן מלכים נקראו תנינים: (יד) רצצת, שברת
לתחכות: לויתן. זהו פרעה ולויתן הוא התנין הגדול שבים: לציים, לכתות
וגלגלות שהולכת לו מלי לים ושמהם: (טו) הובשת. מל' יבש: איתן, חזק:
הכינות

מָאוֹר וְשָׁמַד: " אֲתָה הִצַּבְתָּ כָּל־
גְּבוּלוֹת אֶרֶץ קִיּוֹן וַחֲרָף אֲתָה
יִצְרָתָם: " זָכַר־זֹאת אוֹיֵב חֲרָף יי
וְעַם נָבֵל נִאָּצוּ שְׁמִדָּה: י" אֵל תִּתֵּן
לְחַיֵּי נַפְשׁ תוֹרָה חַיֵּי עֲנִיָּה אֵל
תִּשְׁבַּח לְנֶצַח: כ הַבֵּט לְבָרִית כִּי
מִלְּאוֹ מַחֲשַׁבֵי אֶרֶץ נְאוֹת חָמָס:
כ" אֵל יֵשֶׁב דָּד נִבְלָם עָנִי וְאֲבִיוֹן
יִהְלָלוּ שְׁמִדָּה: כ"ב קוֹמָה אֱלֹהִים רִיבָה
רִיבָדָּ זָכַר חֲרַפְתָּהּ מִנִּי נָבֵל כָּל־
הַיּוֹם: כ"ג אֵל תִּשְׁבַּח קוֹל צִרְרָה
שְׁאוֹן קָמִיד עוֹלָה תָּמִיד:

כמה מעלות לישראל. כשיש להם יופי אינם עוסקים בדברי הוללות רק
בשירות ומשכחות הלכות פסח בפסח והלכות כו' וגם כשאמרו נעשה ונשמע
כזה קיימו העולם. ומוסרים גדולים לאותם המתענגים בעונג בעוה"ז בחשבו
אשר כחם עשה כל חיל:

עה א לְמַנְצָח אֵל תִּשְׁחַת מְזֻמּוֹר

לאסר

ביאור המלות

(עו) הכינות. מל' כן וכסים או ל' הכנס: (יז) הצבת. העמדת: (יח) נאצו.
כו: (טו) לחית. לעדת עכו"ם: חירד, תוך שלך והוא כ"י והמשילה לתוך:
(כ) מחשבי. מל' חושך: נאות. מדור: (כב) טני. כמו מן: (כג) שאון. המיה:
מועד

לְאֶסֶף שִׁיר: ב הוֹדִינוּ לָךְ אֱלֹהִים
הוֹדִינוּ וְקָרֹב שָׁמַךְ סָפְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ:
ג כִּי אָקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל
אֲשַׁפֵּט: ד נִמְגִים אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֵיהָ
אֲנֹכִי תִכְבְּנֵתִי עֲמוּדֶיךָ סָלָה:
ה אֶמְרָתִי לַהֲוֹלְלִים אֵל תִּהְיוּ
וְלִרְשָׁעִים אֵל תִּרְיֹמוּ קָרָן: ו אֵל
תִּרְיֹמוּ לַמָּרוֹם קִרְנֵכֶם תִּדְבְּרוּ
בְּצִוְיֹאֵר עֲתָק: ז כִּי לֹא מִמוּצֵא
וּמִמַּעַרְב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים: ח כִּי
אֱלֹהִים שַׁפֵּט זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים:
ט כִּי כּוֹס בַּיַּד יְיָ וַיִּין חָמַר מָלֵא
מִסֶּךָ וַיַּגֵּר מִזֶּה אֶךְ שְׁמֶרְיָה יִמְצֹו
יִשְׁתּוּ כָּל רְשָׁעֵי אֶרֶץ: י וְאֲנִי אֲגִיד
לְעַלְמִם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

ביאור המלות

וכל

עַה (ג) טוֹעַד יִצֵּעַ אוֹ זִמֵּן: (ד) נִמְגִים נִמְסִים: חֲכַמִּי מִלִּי כֵן וְכִסִּים:
(ה) לַחֲוֹלָיִם חֲלוּ עֵינַי שָׁטוֹת וְרַשָּׁע: קָרָן מִמְשַׁלָּה: (ו) עֲתָק חֹק:
(ז) הָרִים מִלִּי הִרְמָה: (ט) חָמַר מִשׁוֹכָה כְּעֵס: סִסְךָ מוּזַג: יִיגֵר וַיִּשְׁפֹּךְ:
שִׁמְרִים

וְכָל־קִרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה
קִרְנוֹת צַדִּיק:

נו ינאר מפלת סתחריב כמעשה סהיה ברב חילו סהיה לו וכולם נחטפו
כשינת מות ולא היה כח בידם ליטול כלי מלחמתם ונפלו כולם:

עו א לִמְנַצֵּחַ בְּנִגְיַת מוֹמֹזֹר לְאֶסֶף
שִׁיר: ב נוֹדַע בִּיהוֹדָה אֱלֹהִים
בְּיִשְׂרָאֵל גְּדוֹל שְׁמוֹ: ג וַיְהִי בְשָׁלָם
סָבוּ וּמַעֲוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן: ד שְׁמָה שֶׁבַר
רְשָׁפֵי קִשָּׁת מִגֵּן וְחָרֵב וּמִלְחָמָה
סָלָה: ה נָאוֹר אֶתָּה אֲדִיר מִהַרְרֵי
מִרְיָה: ו אֲשֶׁתוֹלְלוּ אֲבִירֵי לֵב נָמוּ
שְׁנַתָּם וְלֹא מִצְאוּ כָל־אֲנָשֵׁי חַיִּל
יְדֵיהֶם: ז מִנְעַרְתֶּךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
נִרְדָּם וּרְכַב וָסוּס: ח אֶתָּה נוֹרָא
אֶתָּה וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֶיךָ מִאֵז אֶפְדָּ:
ט מִשְׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ בֵּין אֶרֶץ יִרְאָה

ביאור המלות ושקמה

שִׁמְרִים הַשְׁמֵרִים מִהַמְשַׁקָּה: יִצֵּעַ מִלִּי מוֹלִיחָה: (יא) אֲגַדֵּעַ אֲכֹרֹת:
עו (ג) בְּשָׁלָם הָיָה יְרוּשָׁלַיִם וּבְעֹנְתוֹ מְדוּכָו: (ד) רְשָׁפֵי חַיִּים עִ"ש
שְׁמֹטוֹפִים אוֹ שְׁמֹכִירִים נִקְרְאוּ רְשָׁפֵי: נָאוֹר מִנְעַר וּמִטְּאֵטָא אוֹ לִי
הֶאֱרָה: אֲדִיר חֹק: (ו) אֲשֶׁתוֹלְלוּ עֵינַי תְּכִלֹת: נָמוּ מִלִּי תוֹנוּם:
שְׁקֵטָה (יח)

וְשִׁקְטָהּ: י בְּקוֹם לַמְּשַׁפֵּט אֱלֹהִים
לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַבְדֵי אֶרֶץ סֻלָּה: י"א כִּי
חַמַּת אָדָם תִּוְדָךְ שְׂאֵרֵי תִמְתָּ
תַחֲגֹר: י"ב נָדְרוּ וְשָׁלְמוּ לִי אֱלֹהֵיכֶם
כָּל־יְסֻבֵיכֶם וּבִירוֹ שֵׁי לַמּוֹרָא:
י"ג יבְצַר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי אֶרֶץ:
י"ד וְרוּחַ דַּעַת כִּי אִף שִׁנְאָה לַעֲיֵי כֶסֶר סִקְרָה הַסִּיב אַחֲרֵי יַמֵּינוּ מִכְּלֵי לַחֲמֵנו
בְּגִלוּתֵינוּ כִּלְכַל זֹאת עוֹד יָדוּ נַעֲוִה עֲלֵינוּ וְכִלְכַל דוֹר וָדוֹר יִשְׁמְרֵנוּ וְיִגְלַרְנוּ:
י"ה טו עז א לַמְּנַצֵּחַ עַל יְהוּדוֹתוֹן לְאַסְפָּה
מְזֻמּוֹר: י"ז קוֹלֵי אֵל אֱלֹהִים וְאַצְעֻקָה
קוֹלֵי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
י"ח בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנִּי דְרָשְׁתִּי יָדֵי
לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג מֵאַנְהָ הַנְּחָם
נַפְשִׁי: י"ט אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה
אֲשִׁיחָה וְתַתְּעִיפֵנִי רוּחֵי סֻלָּה:

אחות

ביאור המלות

(ט) ושקטה ענין מנוחה: (יא) שארית מל' שור: החגור תעככ או מל'
תגורה ר"ל תלמד: (יב) יבילי יבילו: שיי תבורה: (יג) יבצרי ימעט או
יפגע: רוח הגלוה: נגידים שרים או מושלים:
עז (ג) ידי מכת: נגדה כשפכה: חפוני תדמה או מענין רפיון והולשות:
טאנה מל' מואון: (ד) אשיחה אספר: ותעשפי כפוף כאלו מעושף
קלפו

אֲחֻזָּה שְׁמֵרוֹת עֵינַי נִפְעַמְתִּי וְלֹא
אֲדַבֵּר: י' חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שָׁנוֹת
עוֹלָמִים: י' אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה עִם
לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
י"א הֲלַעֲוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנִּי וְלֹא יִסֹּף
לְרַצוֹת עוֹד: י"ב הָאֵפֶס לַנְּצִיחַ חֲסִדוֹ
נִמְרָא אֲמַר לְדָר וָדָר: י' הַשְּׁבַח חֲנוּת
אֵל אִם קַפִּיץ בְּאֵף רַחֲמָיו סֻלָּה:
י"ג וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא שָׁנוֹת יָמַי
עַלְיוֹן: י"ד אֲזַכְּרֵנִי מֵעַלְלֵי יְהוָה כִּי
אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם פְּלִאָה: י"ה וְהִגִּיתִי
בְּכָל־פְּעֻלָּךְ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
י"ז אֱלֹהִים בְּקִדְשׁ דְּרָבְךָ מִי אֵל
גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אֶתָּה הָאֵל עֹשֶׂה

פלא

ביאור המלות

קלפו בקלתו בעבור הכפיפה מהלכות: (ס) שטורה כמו אשמוכות: נפעמתי
מל' פעמון שמקשקש ומכה כמו ותפעס רוחו או נאטס לבי: (ז) ויחפש
ותחקור: (ח) יזנח יעזוב: לרצות מל' ראון: (ט) האפס וכי כלה: נטר וכי
הסלים: (י) הגות לתונן: קפיץ סגר: (יא) חלותי כמו לחלותי לי חולני
וחלי: שנות מל' השתנות: (יג) והגיתי וחשבתי: אשיחה אדכר:
יחילו

פלא הודעת בעמים עזק: טו גאלת
בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה:
י ראוך מים אלהים ראוך מים
יחילו אף ירגזו תהמות: יז זרמו מים
עבות קול נתנו שחקים אף הצצוך
יתהלכו: יח קול רעמך בגלגל
האירו ברקים תבל רגזה ותרעש
הארץ: יט בים דרבה ושבילך במים
רבים ועבדותיך לא נודעו: כא נחית
כצאן עמך ביד משה ואהרן:

זה המזמור מובא כל הנסים שעשה הקב"ה לישראל מילואת מזמרים עד
שעשה דוד מלך על ישראל:

עח א משכיל לאסף האזנה עמי
תורתני המו אזנכם לאמרי פי:
אפתחה במשל פי אביעה חידות
מני קדם: ג אשר שמענו ונדעם

ביאור המלות ואבותינו

(ז) יחילו ירגזו ענין רתת ורעדה: (יח) זרמו, שטפו מים: עבות, עניים:
שחקים, רקיעים: הצצוך, כמו חלך: (יט) בגלגל, בגלגלי שחקים או
כאופני מזרים: (כ) ושבילך, מסילותיך: ועבדותיך, פסיעות: (כא) נחית,
נכנת: עזק (ח) האזינה, הקשיבה: (ג) אביעה ענין אמירה: חידות, דברים
כתומים

ואבתינו ספרו לנו: ד לא נבחר
מבניהם לדור אחרון מספרים
תהלות יי ועוזו ונפלאותיו אשר
עשה: ה ויקם עדות ביעקב ותורה
שם בישראל אשר צוה את
אבותינו להודיעם לבניהם: ו למען
ידעו דור אחרון בנים יולדו יקמו
ויספרו לבניהם: ז וישימו באלהים
כסלם ולא ישכחו מעללי אל
ומצותיו ינצרו: ח ולא יהיו כאבותם
דור סורר ומרה דור לא חכין לבו
ולא נאמנה את אל רוחו: ט בני
אפרים נושקו רומי קשת הפכו
ביום קרב: י לא שמרו ברית
אלהים ובתורתו מאנו ללכת:

וישכחו

ביאור המלות

כתומים: (ד) נבחר, נמנע: ועוזו, מלי עוז: (ז) כסלם, תחלתם או כמחוסים:
(ח) סורר, סר מן סדך הישר: ומרה, ומרד: (ט) נושקו, מווינים: רומי,
משליכי: קרב, מלחמה: (י) טאטו, לא רלו:

וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלֵילוֹתָיו וּנְפִלְאוֹתָיו
אֲשֶׁר הִרְאָם: י נֶגְדַת אֲבוֹתָם עָשָׂה
פְּלֵא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה צֹעַן:
יב בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם וַיַּצַּב מַיִם כְּמוֹ
נֵד: יג וַיִּנְחַם בְּעַנְנֵי יוֹמָם וּכְלִי-הַלֵּילָה
בְּאוֹר אֵשׁ: יד וַיִּבְקַע צָרִים בַּמִּדְבָּר
וַיִּשְׁקֵם בְּתַהֲמוֹת רַבָּה: טו וַיּוֹצֵא
נוֹזְלִים מִסַּלַּע וַיּוֹרֵד בְּנַהֲרוֹת מַיִם:
יז וַיִּזְכְּרוּ עוֹד לַחֲמַא לֹא לַמְּרוֹת
עַלְיוֹן בְּצִיָּה: יח וַיִּנְסוּ אֵל בִּלְבָבָם
לִשְׂאֵל-אֵל אֶכֶל לְנַפְשָׁם: יט וַיִּדְבְּרוּ
בְּאֱלֹהִים אָמְרוּ הֵיכֵל אֵל לַעֲרֹךְ
שִׁלְחָן בַּמִּדְבָּר: כ הֵן הִבָּה צוֹר
וַיִּזְנוּבוּ מַיִם וּנְחָלִים יִשְׁטְפוּ הַגַּם לָחֶם
וַיִּכְלֹ תַתָּת אִם יָכִין שְׂאֵר לְעַמּוֹ:

לכן

ביאור המלות

(יג) נד. תל גבוה; (יד) וינחם, נהגם; (טו) צורים, מלטים; (טז) נוזלים, נטיפת מים; (יז) לשרות, למרוד; בציה, במדבר השממה; (יח) לעיך, לפדר; (כ) תת, מל' נתינה; שאר, כשר;

ויהעבר

כא לָכֵן שָׁמַע יי וַיִּתְעַבֵּר וְאֵשׁ נִשְׁקָה
בִּיעֲקֹב וְגַם אֵף עָלָה בִּישְׂרָאֵל:
כב כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בְּאֱלֹהִים וְלֹא
בַּמַּחֲוֹ בִישׁוּעָתוֹ: כג וַיִּצְוּ שְׁחָקִים
מִמַּעַל וּדְלָתֵי שָׁמַיִם פָּתַח: כד וַיִּמְטַר
עֲלֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם וּדְגַן שָׁמַיִם נָתַן
לָמוֹ:כה לָחֶם אֲבִירִים אֶכֶל אִישׁ
צִידָה שָׁלַח לָהֶם לְשִׁבְעַ:כו יִסַּע
קָדִים בְּשָׁמַיִם וַיִּנְהַג בְּעוֹז תִּימָן:
כז וַיִּמְטַר עֲלֵיהֶם כַּעֲפָר שָׂאֵר וּכְחוֹל
יָמִים עוֹף כָּנָף: כח וַיִּפֹּל בְּקֶרֶב
מַחְנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנוֹתָיו: כט וַיִּאֲכְלוּ
וַיִּשְׁבְּעוּ מְאֹד וּתְאֹתָם יָבֵא לָהֶם:
ל לֹא זָרוּ מִתְאֹתָם עוֹד אֶכְלָם
בְּפִיהֶם: לא וְאֵף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם

ויהרג

ביאור המלות

(כא) ויהעבר, מל' עברה וועט; נשקה, בערס; (כב) אבירים, מלאכים או טיף שהיה נבלע באברים; צידה, מוון; (כג) בשעו, בחוקו; (כד) ידו, נתרחקו; (כה) אכיל, במשטניהם, מל' שמון; הכייע, נפלו על כרכיהם;

ושחזו

וַיִּהְיוּ בְּמִשְׁמֵנֵיהֶם וּבַחֲזוֹרֵי יִשְׂרָאֵל
הַכְרִיעַ: ^{לב} בְּכָל־זֹאת הִטָּאוּ עוֹד
וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּנַפְלְאֹתָיו: ^{לג} וַיִּכַּל
בַּהֶבֶל יַמֵּיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבְּהִלָּה:
^{לד} אִם הֲרָגָם וּדְרָשׁוּהוּ וּשְׁבוּ וּשְׁחֲרוּ
אֵל: ^{לה} וַיִּזְכְּרוּ כִּי אֱלֹהִים צוֹרֵם
וְאֵל עֲלִיוֹן גָּאֹלָם: ^{לו} וַיִּפְתְּוּהוּ בַּפִּיָּהֶם
וּבִלְשׁוֹנָם יִזְכְּרוּ לוֹ: ^{לז} וְלִבָּם לֹא
נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֱמְנוּ בַּבְּרִיתוֹ:
^{לח} וְהוּא רַחוּם יַכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחֹת
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל־
חַמְתּוֹ: ^{לט} וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הִבְּהָ רֹחַ
הוֹלֵךְ וְלֹא יִשׁוּב: ^מ כַּמָּה יִמְרוּהוּ
בַּמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ כִּי־שִׁימוֹן: ^{מא} וַיִּשׁוּבוּ
וַיִּגְסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְּוּוּ:
^{מב} לֹא זָכְרוּ אֶת יְדוֹ יוֹם אֲשֶׁר פָּדָם

ביאור המלות

מני (לד) ושחרו ודרשו: (מ) כמה פעמים רבות: יעצבוהו מלי עלבון: (מא) החיו ענין אות ר"ל בקשו ממנו אות: יאזכרם

מִנֵּי צָר: ^{מג} אֲשֶׁר שָׂם בְּמַצְרֵים
אֶת־וֹתָיו וּמוֹפְתָיו בְּשִׁדְהַ צֶעַן:
^{מד} וַיִּהְפֹּךְ לָדָם יֵאֲרִיחֶם וְנִזְלִיחֶם בַּל
יִשְׁתִּיּוֹן: ^{מה} יִשְׁלַח בָּהֶם עָרֵב וַיֹּאכְלֵם
וַצַּפְרָדַע וּתְשַׁחִיתֵם: ^{מו} וַיִּתֵּן לַחֲסִיל
יְבוּלָם וַיִּגִיעֵם לְאַרְבָּה: ^{מז} וַיִּהְרֹג
בַּבָּרָד גַּפְנֵם וּשְׁקִמּוֹתֵם בַּחֲנַמַּל:
^{מח} וַיִּסְגֹּר לַבָּרָד בְּעֵירָם וּמִקְנֵיהֶם
לְרִשְׁפִּים: ^{מט} יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ
עַבְרָה וּזְעַם וַצָּרָה מִשְׁלַחַת מַלְאָכָיו
רָעִים: ^נ יַפְלֵם נְתִיב לְאַפּוֹ לֹא חֲשָׁךְ
מִמּוֹת נַפְשָׁם וּחִיתָם לְדָבָר הַסְּגִיר:
^{נא} וַיֵּךְ כָּל־כְּבוֹד בְּמַצְרֵים רֵאשִׁית

אונים

ביאור המלות

מני (מד) יאזכרם. הם כריכות העשויים ע"י כ"ף: ועוליהם. מלי הולה ושפוכה ר"ל מים הוורדין מעלמן: (מה) עריב תפרכות מיני חיות ולפרדע שם מין ערץ העמים: (מו) לחסיל מין ארבה: יבולם תבואתם: (מז) יהרג ר"ל יטביר: ושקטוהם מין אילן תאנה: בהגטל שם מין ארבה או כרד: (מח) ויסגר וימסור: בעורם. כסמתם: לרשפים לפע ולסג אש: (נ) ישלם נתיב יושר דרך ושכול: לא חשך לא מנע: וחיתם וכסמתם או גופם: הפגיר המסיר: לונים (מז)

אונים באהלי חם: ^כ ויסע בצאן
עמו וינהגם בעדר במדבר: ^כ וינתחם
לכבש ולא פחדו ואת אויביהם כסה
הים: ^כ ויביאם אל גבול קדשו הר
זה קנתה ימינו: ^כ ויגרש מפניהם
גוים ויפילם בקבל נחלה וישבן
באהליהם שבטי ישראל: ^כ וינסו
וימרו את אלהים עליון ועדותיו לא
שמרו: ^כ ויסגרו ויבגדו באבותם
נהפכו בקשת רמיה: ^כ ויכעיסוהו
בבמותם ובפסיליהם יקניאוהו:
^כ שמע אלהים ויתעבר וימאס
מאד בישראל: ^כ וישש משבן שלו
אהל שבן באדם: ^כ ויתן לשבי עזו
ותפארתו ביד צר: ^כ ויסגר לחרב

עמו

ביאור המלות

(כ) אונים כחם: (כ) בחבל הוא קו המדה: (כ) ויסגרו ויחזרו לחזק:
(כ) בכמות מל' כמה: יקניאוהו מל' קנאה והכעסה: (כ) ויתעבר מל'
עברה ועם: (כ) וישש ויעזוב: (כ) עזו כן יקרא הארון: (כ) ויסגר וימסור:
הוללו

עמו ובגחלתו התעבר: ^כ בחוריו
אכלה אש ובתולתיו לא הוללו:
^כ כהניו בחרב נפלו ואלמנתיו לא
תבכינה: ^כ ויקץ כישן אדני כגבור
מתרוגן מיון: ^כ ויך צריו אחר
חרפת עולם נתן למו: ^כ וימאס
באהל יוסף ובשבט אפרים לא
בחר: ^כ ויבחר את שבט יהודה
את הר ציון אשר אהב: ^כ ויבן
במו רמים מקדשו בארץ יסדה
לעולם: ^כ ויבחר בדרך עבדו
ויקחהו ממבילאת צאן: ^כ מאחר
עלות הביאו לרעות ביעקב עמו
ובישראל נחלתו: ^כ וירעם בתם
לבבו ובתבונות כפיו ינתחם:

ביאור המלות

(כ) הוללו בית המופה יקרא הולל:
(כ) אזור מאתרויבס כדרך הרוזף לנדרף או מכות אחר כעפוס:
(כ) כסו רמים כמו שמים: (כ) טעלאות צאן מדירי הלאן: (כ) עלות לאן
היונקים: (כ) יעם ינהגם:
מומור

לעיים

זה המזמור אמר אסף להקב"ה ששך חמתו על עמים ואנשים. עכ"ז אמר
במר נפשו מלאו ומקונו על החורבן הגדול ואיך הקב"ה התאפק במקום
ששאל לא היו רשאים לילך רק הכהן גדול ביום הכיפורים לכד ועששו
שועלים הלכו בו :

יום טז עט א מזמור לאסף אלהים באו
גוים בנחלתך טמאו את היכל
קדשך שמו את ירושלים לעיים :
ב נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף
השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ :
ג שפכו דמם במים סביבות ירושלים
ואין קובר : ד היינו חרפה לשכנינו
לעג וקלם לסביבותינו : ה עד מה
י תאנף לנצח תבער כמו אש
קנאתך : ו שפך חמתך אל הגוים
אשר לא ידעו ועל ממלכות אשר
בשמו לא קראו : ז כי אכל את
יעקב ואת נוהו השמו : ח אל
תזכר לנו עונות ראשנים מהר

ביאור המילות יקדמונו

עט (א) לעיים לגלי אבנים : (ב) לחיתו חיות והוא"ו יתירה :
(ד) וקלם ענינו לעג : (ה) עד טה עד מתי : חתוף תקלוף :

קנאתך

יקדמונו רחמיך בי דלוננו מאד :
ט עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד
שמוך והצילנו וכפר על חטאתינו
למען שמוך : י למה יאמרו הגוים
איה אלהיהם יודע בגוים לעינינו
נחמת דם עבדיך השפוך : יא תבוא
לפניה אנקת אסיר בגדל זרועך
הותר בני תמותה : יב והשב לשכנינו
שבעתים אל חיקם חרפתם אשר
חרפוך אדני : יג ואנחנו עמך וצאן
מרעיתך נודה לך לעולם לדור
ודר נספר תהלתך :

תפלה נוראה שיתקרב הקב"ה לישראל כמו שהיה מקודם :

פ א למנצח אל ששנים עדות
לאסף מזמור : ב רעה ישראל האזינה

ביאור המלות נהג

קנאתך חמתך : (ו) אל כמו על : (ט) על דבר בעבור : (יב) אנקת נעקת :
דותר ענין פתיחת והתרת הקשר : בני תמותה הנמסרים למיתה :
פ (א) שושנים ישראל או שם כלי נגון : עדות מזמור זה לעדות שרמו
להם הגלות או מל' עדי וקשט שהמזמור הזה היה לאסף לעדי
ולפאר : (ב) רעה מנהיג : הושיעה האור : (ג) ולבה כמו ולך ר"ל עליו :

עשנת

נהג בצאן יוסף ישב הכרבים הופיעה:
 ג לפני אפרים ובנימן ומנשה
 עזרה את גבורתך ולכה לישעתה
 לנו: י אלהים השיבנו והאר פניך
 ונושע: ה יי אלהים צבאות עד
 מתי עשנת בתפלת עמך: י האבלתם
 לחם דמעה ותשקמו בדמעות שלישי:
 ז תשימנו מדון לשכנינו ואיבינו
 ילענו רמו: ה אלהים צבאות
 השיבנו והאר פניך ונושע:
 ט גפן ממצרים תסיע תגרש גוים
 ותפעה: י פנית לפניך ותשרש
 שרשיה ותמלא ארץ: יי כפו הרים
 צלה וענפיה ארוי אל: יב תשלח
 קציריה עד ים ואל נהר יונקותיה:

ביאור המלות

(ה) עשנת תבעוס: (ו) שלישי ע"ש שגלות ככל הוא שלוש מגלות מצרים
 לו שלוש שם הוא מדה גדולה: (ז) מדון מל' דין ותגרה: לטו להם ר"ל עליוס:
 (י) פנית עיני הסרה ומפנס המקום: (יא) צלה כמו אל: אל עיני חזק:
 (יב) תשלח פשט: קציריה ענפיה. יונקותיה ענפים הרבים: (יג) שרצי' שברת:
 ולרוס

יג למה פרצת גדריה וארוה כל:
 עברי דרך: יד יכרסמנה חזיר מיער
 וזיו שדי ירענה: טו אלהים צבאות
 שוב נא הבט משמים וראה ופקד
 גפן זאת: טז וכנה אשר נמעה ימינך
 ועל בן אמצתה לך: יז שרפה באש
 כסוחה מגערת פניך יאבדו:
 יח תהי ידך על איש ימינך על בן
 אדם אמצת לך: יט ולא נסוג מפקד
 תחיינו ובשמה נקרא: כ יי אלהים
 צבאות השיבנו האר פניך ונושע:

זה המזמור אמרו בכה"מ כר"ה שבעה נוח היום כמו נוסים לישראל:

פא * למנצח על הגתית לאסף:
 ב הרנינו לאלהים עזנו הריעו לאלהי
 יעקב: ג שאו זמרה ותנו תף בנור

נעים

ביאור המלות

וארוה לקטור: (ד) יכרסמנה יכרת ויכלה: וזיו שדי רמש הסדה ע"ש שוא
 זו ממקומו נקרא זיו ושדי כמו שדס: (טו) נא עתה: ופקדו וסגנית: (טז) וכנה
 מול' כן ונסים: אמצת חזקת: (יז) כסודה כרותה: (יט) נסוג נחזור אחור:
 פא (א) הגתית כלי שיר היא מנת: (ג) נעים מתוק וערב:
 נכסס

נעים עם נבל : ד תקעו בחדש שופר
בכסה ליום חגנו : ה כי חק לישראל
הוא משפט לאלהי יעקב : ו עדות
ביחוסף שמו בצאתו על ארץ
מצרים שפת לא ידעתי אשמע :
ו הסירותי מסבל שכמו בפיו מהוד
תעברנה : ח בצרה קראת ואחלצך
אענה בסתר רעם אבחה על מי
מריבה סלה : ט שמע עמי ואעידה
בך ישראל אם תשמע לי : י לא
יהיה בך אל זר ולא תשתחווה
לאל נכר : יא אנכי יי אלהיך המעלה
מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו :
יב ולא שמע עמי לקולי וישאל

לא

ביאור המלות

(ד) בכסה בזמן המיועד ; (ו) עדות מל' עדי וקשט או לבן עד יום זה הוא
לעד ; שפת לבון עס ; (ז) כסבל ענין טעונת משא ; שכמו כתפיו ; מדור כלי
בישול כקדירה ; (ח) ואחלצך הולאתוך ; אעך מל' ענה ר"ל השבותי לך
תשובה. רעם בקול רעם או הסתרותך מקול הרעם ; אבחה מל' בחינה ;
(ט) ואעידה ענין התראה שהוא בעדים. (יב) לא אבה לא רלה ; (יג) כשרירות
לכם

לא אבה לי : י ואשלקהו בשרירות
לבם ילכו במועצותיהם : יא לו עמי
שמע לי ישראל בדרכי יהלכו :
יב במעט אויביהם אנניע ועל צריהם
אשיב ידי : יג משנאי יי יבחשו לו
ויהי עתם לעולם : יד ויאכילהו מחלב
חטה ומצור רבש אשביעה :

זו המזמור מנצח מוסר גדול על אותם הדיינים המעוותין את הדין לדל
ותוס ולבאת פני עשירים ולוקחים שחד ועושים עלמס כאלו לא ידעו ולא
יבינו את הדין :

פב * מזמור לאסף אלהים נצב
בעדת אל בקרב אלהים ישפט :
ב עד מתי תשפטו עול ופני רשעים
תשאו סלה : ג שפטו דל ויתום
עני ורש הצדיקו : ד פלטו דל
ואביון מיד רשעים הצילו : ה לא
ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו

ימושו

ביאור המלות

לבם במראות לבם ; (יד) לו כמו אם ; (טו) כמעט כשיעור מיעוט ; (יז) מחלב
ממוטב תטס ;
פב (ב) חשאו תחטפו ; (ד) שלשו הלילו ; (ה) ימושו מל' הטיה ;
למו (כ)

יִמּוֹזְמוּ בְּלִי-מוֹסְרֵי אֶרֶץ: ^ו אֲנִי אָמַרְתִּי
אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיּוֹן פְּלִקְכֶם:
אֲכֹן בְּאָדָם תִּמְוֹתוֹן וּבְאֶחָד הַשָּׁרִים
תִּפְּלֹו: ^ה קוֹמָה אֱלֹהִים שְׁפֹטָה
הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִּנְחַל בְּכָל-הַגּוֹיִם:

תפלה על המלחמות שהיו על ישראל בימי יוספטט וסוף היו עושין סודות על ישראל

יום יז פג א שיר מזמור לאסף:

^ב אֱלֹהִים אֵל דָּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרַשׁ
וְאֵל תִּשְׁקַט אֵל: ^ג כִּי הִנֵּה אֲוִיבֶיךָ
יִהְיִיוּ וּמִשְׁנֵיכֶךָ נִשְׂאוּ רֹאשׁ:
^ד עַל עַמּוֹךְ יַעֲרִימוּ סוֹד וַיִּתְּעֶצּוּ
עַל צְפוּנֶיךָ: ^ה אָמְרוּ לָכֵן וַנִּכְחִידֵם
מִגּוֹי וְלֹא יִזְכַּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד:
^ו כִּי נוֹעְצוּ לֵב יַחְדוֹ עֲלֶיךָ בְּרִית
יִכְרְתוּ: ^ז אֱהִי אָדוּם וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
מוֹאָב וְהַגֵּרִים: ^ח וַבָּרַךְ וַעֲמוּן וַעֲמֹלֶךְ

ביאור המלות פלשת

פג (ב) דמי ענין שתיקה; תשקוט ענין מנוחה; (ג) יהיון מלי המים; (ד) יערישו מלי ערמה; (ה) ונכחידם ונכרותם;

נלוה

פְּלִשְׁת עִם יִשְׁבִּי צוּר: ^ט גַּם אֲשׁוּר
נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוּעַ לְבִנֵי לוֹט סֶלָה:
עֲשֵׂה לָהֶם כְּמִדּוֹן כְּסִיסְרָא כִּיבִין
בְּנַחַל קִישׁוֹן: ^י נִשְׁמְדוּ בְּעֵין דָּאֵר
הָיוּ דָמֵן לְאֲדָמָה: ^{יב} שִׁיתָמוּ נְדִיבָמוּ
כְּעֶרֶב וּכְזָאֵב וּכְזֹבַח וּכְצִלְמִנְעַ כְּלִי-
נְסִיכָמוּ: ^{יג} אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה
לָנוּ אַתְּ נְאוֹת אֱלֹהִים: ^{יד} אֱלֹהֵי
שִׁיתָמוּ כִּנְלִנְלָה בְּקֶשׁ לִפְנֵי רוּחַ:
^{טו} כְּאֵשׁ תִּבְעֵר יַעֲר וּכְלֶהֱבָה תִּלְהַט
הָרִים: ^{טז} כִּן תִּרְדֹּפֶם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפִתֶךָ
תִּבְהַלֵּם: ^{יז} מֵלֵא פְּנִיָהֶם קָלוּן וַיִּבְקֶשׁוּ
שִׁמָּה יי: ^{יח} יִבְשׁוּ וַיִּפְּחֲלוּ עֲדֵי עַד
וַיַּחֲפְרוּ וַיִּאֲבְדוּ: ^{יט} וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה

שמך

ביאור המלות

עח (ט) נלוה נתחבר; (יא) דמין לאשפה; (יב) נדיבמו: הכרים; (יג) נירשה מלי ירושה; נאות מדור; (יד) שיתמו ענין שימה; ככלל הם ראשי קוליים המתגלגלים ע"י סרות; בקש הוא תנן הדק; (טו) וכלהבה שלהבת: חלהט תשריף; (טז) בסערך ובסופך רוח חזקה; (יז) קלוון ענין בזיון; (יח) ויחפרו ענין בושם; (יט) וידעו ענין בושם;

הגתית

שְׁמֵךְ יי לְבַנְךָ עֲלִיוֹן עַל כָּל־הָאָרֶץ:

כו מנצח תפלות ובקשות והמבורר מאוין ומקוין כמר נפש ממעמקי הלב על חורבן כהמ"ק וכמה ברכות והכשתות שיהיו ככנינו ואשרי לגבר שיבטח שיבנה ואינו מייאש עלמו בגלל אורך הגלות:

פד * לְמַנְצֵחַ עַל הַגְּתִית לְבְנֵי קָרַח

מְזֻמָּר: ב מה ידירות מְשַׁכְּנֹתֶיךָ

יי צְבָאוֹת: ג נְכֻסְפָה וְגַם כְּלָתָה

נִפְשֵׁי לְחֻצְרוֹת יי לְבִי וּבְשָׂרֵי יִרְגָנוּ

אֵל אֵל חַי: ד גַּם צִפּוֹר מִצְּאֵה בַּיִת

וְדָרוֹר קָן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרַחֶיהָ

אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ יי צְבָאוֹת מַלְכֵי

וְאֱלֹהֵי: ה אֲשֶׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד

יִהְלָלוּךָ סֵלָה: ו אֲשֶׁרֵי אָדָם טוֹו לֹו

בְּךָ מְסֻלוֹת בְּלִבָּבָם: ז עֲבָרֵי בְעַמָּה

הַבְּכָא מַעֲיִן יִשִׁיתוּהוּ גַם בְּרֻכּוֹת

יַעֲטָה מוֹרָה: ח יִלְכּוּ מִחֵיל אֵל חֵיל

יראה

ביאור המלות

פד (א) הגתית כלי שיר הכא מנת: (ב) ידירות. אהכות: (ג) נכוספה נתמדה: כלה נתאסה: (ד) דרוור שם עוף: קן קן נקרא מדור העוף: שמה: אפרוחים בניס קטנים: (ו) מסילות מלי: מסילה ובביל: (ז) בעסק הבבא בעומקה של גיהנם בככי או הככא שם אילן קוץ: יעטה

יִרְאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן: ט יי אֱלֹהִים

צְבָאוֹת שְׁמֵעָה תַפְלֹתֵי הָאֲוִינָה

אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה: י מְגַנְנוּ רֵאֵה

אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: יא כִּי טוֹב

יוֹם בַּחֲצִרֶיךָ מֵאַלְפָּה בְּחַרְתִּי הַסְּתוּפָף

בְּבֵית אֱלֹהֵי מְדוּר בְּאֱהָלֵי רִשְׁעֵי:

יב כִּי שָׁמַשׁ וּמִגֵּן יי אֱלֹהִים חָן וְכְבוֹד

יִתֵּן יי לֹא יִמְנַע טוֹב לַהֲלָכִים

בְּתַמִּים: יג יי צְבָאוֹת אֲשֶׁרֵי אָדָם

בְּיַחַד בְּךָ:

זוה המזמור מנצח תפלה על ארבות הגלות המר ומתפלל לגאלנו ויקיים הכשתתו במהרה. ומפני מה זה הגלות ארוך יותר מלאשונים. וכל יחד יתפלל אותו בלרומיו:

פה * לְמַנְצֵחַ לְבְנֵי קָרַח מְזֻמָּר:

ב רְצִיתֵי יי אֲרֻצֶּךָ שְׁבֵת שְׁבֵת יַעֲקֹב:

ג נִשְׂאֵת עוֹן עַמָּךָ בְּסִית כָּל־חַטָּאתָם

סֵלָה: ד אֶסְפֵּת כָּל־עֲבֻרֹתֶיךָ הַשִּׁיבוֹת

ביאור המלות

יעשה יעסוף: מורה המורה להם דרך הטוב; (א) הסתופף מלי סף ומזוה ר"ל על סוף ומזוה לשקוד: מדר מלי דיכה: פה (ב) רצית מלי רצון: נשאת מחלת עונם; (ד) אספת הכנסת: עבדתך

מחרון אפך: ה שובנו אלהי ישענו
והפר בעסק עמנו: ו הלעולם תאנה
בנו תמשך אפך לדר ודר: ז הלא
אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו
בך: ח הראנו יי חסדך וישעך תתן
לנו: ט אשמעה מה ידבר האל יי
כי ידבר שלום אל עמו ואל חסדיו
ואל ישובו לכסלה: י אף קרוב
ליראיו ישעו לשכן כבוד בארצנו:
יא חסד ואמת נפגשו צדק ושלום
נשקו: יב אמת מארץ תצמח וצדק
משמים נשקף: יג גם יי יתן הטוב
וארצנו תתן יבולה: יד צדק לפניו
יהלך וישם לדרך פעמיו:

תפלה

ביאור המלות

עברתך כעסק: (ה) והסר ובטל: (ו) האנה תקלוף: (ז) לכסלה מלי
כסיל ושעות ור"ל לחטוא: (ח) נגשר ענינו פגיעה: נשקו מלי נשקה:
(יב) נשקף ענין הכטה: (יג) יבולה תבואתה: (יד) פעמיו פסימותיו:

השח

כמה וכמה תפלות על לכותיו ונגד טגליו דואג ואחיתופל וכמה תארי
שכחים להקב"ה וכל יחיד יכול להתפלל בעת לכותיו:

פו א תפלה לדרך הטה יי אנה
ענני כי עני ואביון אני: ב שמרה
נפשי כי חסיד אני הושע עבדך
אתה אלהי הבורח אליך: ג חנני
אדני כי אליך אקרא כל־היום:
ד שמח נפש עבדך כי אליך אדני
נפשי אשא: ה כי אתה אדני טוב
וסלח ורב חסד לכל־קראיך:
ו האזינה יי תפלתי והקשיבה בקול
תחנונותי: ז ביום צרתי אקראך כי
תענני: ח אין כמוך באלהים אדני
ואין כמעשיך: ט כל־גוים אשר
עשית יבואו וישתחוו לפניך אדני
ויכבדו לשמך: י כי גדול אתה
ועשה נפלאות אתה אלהים לבדך:

הורני

ביאור המלות

פו (ד) אשא חסין: (ו) האזינה פטה לזון לשמוע: והקשיבה ושמע:
סורני

י' הורני יי ברכך אלהיך באמתך
יחד לבבי ליראה שמך: י' אודך
אדני אלהי בכל לבבי ואכבדה
שמך לעולם: י' כי חסדך גדול
עלי והצלת נפשי משאול תחתיה:
י' אלהים יודים קמו עלי ועדת
עריצים בקשו נפשי ולא שמוך
לנגדם: י' ואתה אדני אל רחום
וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת:
י' פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך
והושיעה לבן אמתך: י' עשה עמי
אות למובה ויראו שנאי ויבשו כי
אתה יי עזרתני ונחמתני:

מוזמר זה נתיסד לאמרו בבהמ"ק ומשבת כבוד וירושלים והלך מגדלת תכמים
רכים וגדולים בעלי שם ואנשי מעשה וכמה טובות לעתיד לבא:

פז א לבני קרח מוזמר שיר יסודתו

בדררי

ביאור המלות

(ט) הורני למדני: יחד מלי אחד: (יג) תחתיה ענין פומך וספלות:
(יד) עריצים חוקים: (יז) אות סימן ומופת:
פז (ח) יסודתו יסוד השיר: הרי קודש לזון וירושלם:
רהב

בחררי קדש: ב אהב יי שערי ציון
מכל משכנות יעקב: ב נכבדות
מדבר בך עיר האלהים סלה:
י' אזכיר רהב ובבל לידעי הנה
פלשת וצור עם בוש זה ילד שם:
י' ולציון יאמר איש ואיש ילד בנה
והוא יכוננה עליון: י' יספר בכתוב
עמים זה ילד שם סלה: י' ושירים
בחללים בלמעני בך:

שמעורר מואון ומקוון כהספד מר על התלים והיסורים שסובלן ישראל
בגלות ומוזיקי הכל כפרשות:

יום יח פח א שיר מוזמר לבני קרח
למנצח על מחלת לענות משביל
להימן האזרחי: ב יי אלהי ישועתי
יום צעקתי בלילה נגדך: ב תבוא
לפניך תפלתי הטה אונך לרנתי:

כי

ביאור המלות

(ד) רהב היא מלכים: לידעי אסוני: (ו) ושירים מלשון שירה:
בחללים שם כלי שיר:
פח (ה) מחלת לענות תולת אהבה ומעוטה ביסורים: או מחלת
סס (כא)

ד כי שבעה ברעות נפשי וחי
 לשאול הגיעו: ה נחשבת עם ירדי
 בור הייתי כגבר אין איל: ו במתים
 חפשי כמו חללים שכבי קבר
 אשר לא זכרתם עוד והמה מידך
 נגזרו: ז שתני בבור תחתיות
 במחשכים במצלות: ח עלי סמכה
 חמתך וכל משבריה ענית פלה:
 ט הרחקת מידעי ממני שתני
 תועבות למו בלא ולא יאצא:
 י עיני דאבה בני עני קראתי יי
 בכל יום שפחתו אליך כפי:
 יא הלמתים תעשה פלא אם רפאים
 יקומו יודוך פלה: יב היספר בקבר
 חסדך אמונתך באבדון: יג היודע

ביאור המלות

שם כלי שיר: לענות. להרים קול: (ה) איל ענין כח: (ו) עד כמו
 פדיון: נגזרו כרתו: (ח) סמכה נשענה: בשבריד גלי הים: ענות לי
 עינוי: (ט) מידעי אוכני: למו להם: כלוא נחשבו: (י) דאבה טלכס:
 שפתי פקשתי: (יא) רפאים עכ"ס ברפו ידיכם מפכותך או מתים
 שגרפו

בחשך

בחשך פלאך וצדקתך בארץ נשיה:
 י ואני אליך יי שועתי ובפקר
 תפלתי תקדמך: יא למה יי תונח
 נפשי תסתיר פניך ממני: יב עני
 אני וגוע מנער נשאתי אמיה אפונה:
 יג עלי עברו חרונך בעויתך צמתתוני:
 יד סבנני כמים כל היום הקיפו עלי
 יח: יט הרחקת ממני אהב ורע
 מידעי מחשך:

זס המזמור נאמר על מלכות בית דוד והמזמור היה מוקנן על מלכות בית
 דוד כי היה כטל ממנו כמה וכמה שנים ונת ומאס אותו:

פט א משביר לאיתן האורחי:
 ב חסדי יי עולם אשורה לדר ודר
 אודיע אמונתך כפי: ג כי אמרתי
 עולם חסד יבנה שמים תכן

אמונתך

ביאור המלות

שגרפו ע"י מה"מ: (יג) נשיה שכתה ר"ל בהקבר: (טו) תונח תעוכב:
 (טז) טוער מנעורתי או מלי חביטה כמו וינער ה' (שמות): אסיד מלי
 אימה: אמונה אכיה פנוי מעסקי או על מכוני כמו דבור על אופניו
 (משלי): (יז) בעויתך חרונה: צמתתוני כרתה אותי: (יח) הקיפו סבבו:
 (יט) מידעי אוכני: מחשך נחלל או מלי מושך:

יעקב

אֲמוֹנַתְךָ בָּהֶם: י כָּרַתִּי בְרִית לְבַחֲרֵי
 נִשְׁבַּעְתִּי לְדוֹר עַבְדֵי: ה' עַד עוֹלָם
 אֲכִין זְרַעְךָ וּבְנֵי־תִי לְדוֹר וָדוֹר כִּסְאֲךָ
 סֵלָה: ו' וַיֹּדוּ שָׁמַיִם פְּלֹאֲךָ יי אֵף
 אֲמוֹנַתְךָ בִּקְהַל קִדְשִׁים: ז' כִּי מִי
 בִשְׁחַק יַעֲרֹךְ לִי יְדָמָה לִי בַבְּנֵי
 אֱלֹהִים: ח' אֵל נַעֲרֵץ בְּסוּד קִדְשִׁים
 רַבָּה וְנֹרָא עַל כָּל־סִבִּיבָיו: ט' יי
 אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי כִמּוֹךָ חֲסִין יְהוָה
 וְאֲמוֹנַתְךָ סִבִּיבוֹתֶיךָ: י' אֵתְּהָ מוֹשֵׁל
 בְּנִאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלְיֹו אֵתְּהָ
 תִּשְׁבַּחֵם: יא' אֵתְּהָ דַבְּאֵת כְּחַלָּל
 רָהֵב בְּזָרוּעַ עֵזְךָ פִּזְרֵת אֵיבִיךָ:
 יב' לָךְ שָׁמַיִם אֵף לָךְ אֶרֶץ תִּבְלָה
 וּמְלָאָה אֵתְּהָ יִסְדָּתָם: יג' צַפּוֹן וַיִּמִּין

אתה

ביאור המלות

פט (ו) יעד יוה נערך כמותו מלי ערך וסווי: אלים חוקים ר"ל מלאכים:
 (ח) נערץ אמין בסוד באסיפת: (ט) חסין סחוק: (י) בשוא כהנשא:
 חשבנם תשפילם: (יא) דבאח סכרת: (יג) חבור וחרשון שמות הרים
 גבוהים

אֵתְּהָ בְּרֵאתָם תְּבוֹר וְחֶרְמוֹן בְּשִׁמְךָ
 יִרְנְנוּ: יד' לָךְ זְרוּעַ עִם גְּבוּרָה תַעֲזוּ
 יִדְּךָ תְּרוֹם יִמִּינְךָ: טו' צִדְק וּמִשְׁפָּט
 מִכּוֹן כִּסְאֲךָ חֶסֶד וְאֱמֶת יִקְדְּמוּ
 פְּנֵיךָ: טז' אֲשֶׁר־י הָעַם יִדְּעֵי תְרוּעָה
 יז' בְּאוֹר פְּנֵיךָ יִתְלַכּוּן: יח' בְּשִׁמְךָ
 יִגִּילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקַתְךָ יִרְוִמוּ:
 יט' כִּי תִפְאֶרֶת עֲזָמוֹ אֵתְּהָ וּבְרַצוֹנְךָ
 תְּרוֹם קִרְנֵנוּ: כ' כִּי לִי מִגִּנְנוּ וְלִקְדוּשׁ
 יִשְׂרָאֵל מִלְּכֵנוּ: כא' אִזְ דַּבְּרַת בְּחֻזּוֹן
 לְחִסִּידְךָ וְתֹאמַר שְׁוִירֵי עֶזְרַע
 גְּבוּר הַרִימוֹתֵי בְּחוֹר מַעַם: כב' מְצִאתִי
 דָּוִד עַבְדִּי בְּשִׁמּוֹן קִדְשֵׁי מִשְׁחָתֵנוּ:
 כג' אֲשֶׁר יָדֵי תִבּוֹן עֲמּוֹ אֵף זְרוּעֵי
 תֹאמְצֵנוּ: כד' לֹא יֵשִׂיא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן

עולה

ביאור המלות

גבוהים: (טו) תרועה תרועת שופר כר"ה או מלי ריעות ר"ל יודעים
 להתחבר לחוקים: (יז) יגילון ישמחו: (כ) בחזון כמראה גבוהה: הרישתי מלי
 הרמה והתנשאות: (כג) תאמצנו תחזקנו: (כד) ישיא ענין הלואה ר"ל לא
 יקח

עוֹלָה לֹא יַעֲנֵנוּ: ^{כד} וּכְתוּתִי מִפְּנֵי
צָרָיו וּמִשְׁנֵאָיו אֲנוּף: ^{כה} וְאֲמוּנָתִי
וְחֶסְדִּי עִמּוֹ וּבִשְׁמֵי תְרוּם קָרְנוּ:
^{כו} וְשִׁמְתִי בַיָּם יָדוּ וּבִנְהָרוֹת יָמִינוּ:
^{כז} הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אַתָּה אֱלֹהֵי וְצוּר
יִשׁוּעָתִי: ^{כח} אֵף אָנִי בְכוֹר אֶתְנַהּוּ
עֲלִיּוֹן לְמַלְכֵי אֶרֶץ: ^{כט} לְעוֹלָם אֲשַׁמְרֶ-
לּוֹ חֶסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמָנֶת לֹא:
^ל וְשִׁמְתִי לְעַד זָרְעוֹ וּכְסָאוֹ בְיַמֵּי
שָׁמַיִם: ^{לא} אִם יַעֲזוּבוּ בְנֵי תוֹרָתִי
וּבְמִשְׁפָּטֵי לֹא יִלְכוּן: ^{לב} אִם חִקְתִּי
יִחַלְלוּ וּמִצוֹתַי לֹא יִשְׁמְרוּ:
^{לג} וּפְקַדְתִּי בְשֶׁבֶט פִּשְׁעֵם וּבִנְנֵעִים
עוֹנֵם: ^{לד} וְחֶסְדִּי לֹא אֶפִיר מֵעַמּוֹ
וְלֹא אֲשַׁקֵּר בְּאֲמוּנָתִי: ^{לה} לֹא אֶחַלֵּל

בֵּיתִי

ביאור המלות

יקח עשרו ממנו כנוסה: יענו מלי עוי: (כד) וכתוּתִי ואשכור, מלי מפסד:
(כז) וצוּר והוֹק: (כח) בכור גדול: (כט) ופקדתי ואשקוד או ואחסור
מהם המלוכה: (לד) לא אפיר לא אכשל: (לו) אבִיב מלשון כוב ושקר:
התעברת

בְּרִיתִי וּמוֹצֵא שְׁפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה:
^{לו} אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְּקִדְשֵׁי אִם לְדוֹד
אֲכַזֵּב: ^{לז} זָרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וּכְסָאוֹ
כְּשִׁמְשׁ נִגְדִי: ^{לח} כִּירַח יִפּוֹן עוֹלָם
וְעַד בְּשֶׁחַק נֶאֱמַן סֵלָה: ^{לט} וְאַתָּה
זִנְחָתָ וּתְמָאִם הִתְעַבְרַת עִם מְשִׁיחֶךָ:
^מ נִאֲרַתָּה בְּרִית עֲבָדֶיךָ חִלַּלְתָּ לְאֶרֶץ
נִזְרוּ: ^{מא} פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שְׁמֹתָ
מִבְּצֻרָיו מִחֲתָה: ^{מב} שִׁפְהוֹ כָל־
עֲבָרֵי דָרְךָ הָיָה חֲרָפָה לְשִׁכְנָיו:
^{מג} הָרִימוֹת יָמִין צָרָיו הִשְׁמַחְתָּ כָל־
אוֹיְבָיו: ^{מד} אֵף תָּשִׁיב צוּר חֲרָבוֹ וְלֹא
תִּקְמָתוֹ בַּמִּלְחָמָה: ^{מה} הַשִּׁבְתָּ מִטְּהָרוֹ
וּכְסָאוֹ לְאֶרֶץ מִגְרָתָה: ^{מו} הַקְּצַרְתָּ
יָמֵי עֲלוֹמָיו הֶעֱטוֹת עָלָיו בּוֹשָׁה

סֵלָה

ביאור המלות

התעברת מלי עכרו: (מ) נארת בטלת או הרחקת: נזרו כתרו: (מא) נדרתי המחולות:
מחתה מושכר: (מב) שוהו רמסו: (מד) צוּר חָדוּד: (מס) השבת בטלת:
מטהרו מורחתו וזוהרו: טגרתה הטפלת או הפלת: (מו) עלושי עוריו:
העטית

סָלָה: ^{טו} עַד מָה יִי תִפְתָּר לְנֶצַח
תִּבְעַר בְּמוֹ אֵשׁ חַמְתָּךְ: ^{טז} זְכַר־אֲנִי
מָה חָלַד עַל מָה שָׂוֵא בְּרֵאת כָּל־
בְּנֵי אָדָם: ^{טז} מִי גִבֹר יַחֲה וְלֹא
יִרְאֶה מוֹת יִמְלֹט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׂאוֹל
סָלָה: ^{יז} אֵיךְ חִסְדֶּיךָ הֶרְאֵשְׁנִים
אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בְּאַמוֹנָתְךָ:
^{יח} זְכַר אֲדֹנָי חֶרְפַת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי
בְּחִיקִי כָל־רַבִּים עַמִּים: ^{יח} אֲשֶׁר
חָרְפוּ אוֹיְבֶיךָ יִי אֲשֶׁר חָרְפוּ עַקְבוֹת
מְשִׁיחֶךָ: ^{יח} בָּרוּךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן:

ספר ליום חמישי רביעי

תפלה זו מלאה דוד כתובה כך והיתה קבלה אללו שמשו רבינו אמרה
יסדה בספרו ומדבר מוסרים גדולים מקולר ימיו של אלם ומעורר אדם
לתשובה בפרטות שלא יתגאה בזה העולם:

יום יט צ א תַּפְלָה לְמִשְׁה אִישׁ

האלהים

ביאור המלות

העשית העטפת: (מת) חלד וקנה או ענין זמן: שוא תנס: (גא) שאתי נוסח
סגלם כל רבים עמים כמו כל עמים רבים: (גכ) עקבות ענין התאחרות:
משון.

הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אֶתָּה הָיִיתָ
לָנוּ בְּדָר וְדָר: ^א בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ
וְתַחֲוִילֵל אָרֶץ וְתִבְלַ וּמַעוֹלָם עַד
עוֹלָם אֶתָּה אֵל: ^ב תָּשֵׁב אָנוּשׁ עַד
דִּבְרָא וְתֹאמַר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם:
^ג כִּי אֵלֶּךָ שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם
אֶתְמוּל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בְּלִילֶיךָ:
^ד זְרַמְתָּם שָׁנָה יִהְיוּ בַּבֶּקֶר כַּחֲצִיר
יִחַלְף: ^ה בַּבֶּקֶר יִצְיִן וְחַלְף לָעָרֵב
יִמּוֹלֵל וַיִּבֶשׁ: ^ו כִּי כָלִינוּ בְּאַפֶּךָ
וּבְחַמְתְּךָ נִבְהַלְנוּ: ^ז שִׁתָּה עוֹנֵתֵינוּ
לִנְגָה עַל־מַנּוּ לְמֵאוֹר פְּנֶיךָ:
^ח כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ כָּלִינוּ

שנינו

ביאור המלות

צ (א) ענין מדור: (ב) ותחולל ותגלה: איין ותבל כשהם סמוכים יורה
ארץ על מקום הכלתי מיושבת ותכל על מקום המיושבת:
(ד) ואשמורה חלק משלבה חלקי לילה קרואים אשמורה: (ה) זרמתי שטיפתם
או מורלתם כמיש כזרם מים (ישעיה כת): יחלוף ענין התחדשות כמו
יחליפו כת: (ו) יציון יפריח: יטולל יכרות: ויבש ר"ל וכבר נעשה יבש:
(ח) עלוטנו נעורינו ר"ל חטאת נעורינו או עלומנו מלי העלם והסרון
ידועה: (ט) פנו הלכו: כמו הגה כדבור: (י) ויהבם הגדולה והסדרה או
ענין

(כב)

שָׁנִינוּ כְּמוֹ הַגֶּהֱ: יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ
בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרַחֲבָם עָמַל וְאֲנִי כִי
גָזַח חֵישׁ וְנִעְפָּה: " מִי יוֹדֵעַ עֵז
אֶפְדֶּה וְכִירֹאתֶךָ עֲבָרְתֶךָ: " לְמִנּוֹת
יָמֵינוּ בֵּן הוֹדֵעַ וְנָבֵא לִבִּב חֲכָמָה:
" שׁוֹכֵה יי עַד מָתִי וְהִנָּחֵם עַל
עֲבָדֶיךָ: " שִׁבְעֵנוּ בְּבִקְרַח חֲסָדֶךָ
וְנִרְנָנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל יָמֵינוּ:
טו שְׁמַחְנוּ בַיָּמֹת עֲנִיתָנוּ שְׁנוֹת
רָאִינוּ רָעָה: טו יִרְאֶה אֵל עֲבָדֶיךָ
פְּעָלֶךָ וְחֲדָרֶךָ עַל בְּנֵיהֶם: " וַיְהִי
נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנֵנָהוּ:

וישב

ביאור המלות

ענין התחזקות: גז' העברה או כדומה: חיש מהם: (יב) ונביא מל'
הכאה: (טו) יחדוך הסדר והיופי: (יו) נעם ענין מתקנות וערכות:
כוננה סכן עלינו:

יתלונן

זה המזמור הוא לעורר לב העם לחסות תחת כנפי שכינה. גם יש בו ענין
לרכוש תקופות ומי הם אשר מושלים עליהם וכל שומר נפשו ירחק מהם:

צא " יֹשֵׁב בְּסִתְרֵי עֲלִיוֹן בְּצֵל שְׁדָי
יִתְלַוֵּן: " אָמַר לַיִּי מַחְסֵי וּמְצוֹדֹתַי
אֱלֹהֵי אֲבֹתַי בּוֹ: " כִּי הוּא יִצִּילֶךָ
מִפֶּחַ יָקוּשׁ מִדְּבַר הַגּוֹת: " בְּאֶבְרֹתָיו
יִסָּךְ לֶךָ וְתַחַת כְּנָפָיו תִּחְסֶה צְנִיחָה
וְסִחְרָה אֲמַתּוֹ: " לֹא תִירָא מִפְּחָד
לַיִלָה מִחֵץ יַעֲוֹף יוֹמָם: " מִדְּבַר
בְּאֶפְרַיִם יִהְיֶה מִקְטָב יִשׁוּד צְהָרִים:
" יִפֹּל מִצִּדֶּךָ אֶלְפֶךָ וְרַבָּבָה מִיָּמִינֶךָ
אֶלְפֶיךָ לֹא יִנָּשׂ: " רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְיֹט
וְשִׁלַּמְתָּ רַשְׁעִים תִּרְאֶה: " כִּי אֲתָה
יְיָ מַחְסֵי עֲלִיוֹן שְׁמֹתָ מְעוֹנֶךָ:
" לֹא תֵאָנֶה אֶלְפֶיךָ רָעָה וְנָגַע

ביאור המלות

צא (א) יתלונן. ענין התמדה: (ב) ושעורתי ענין מכלל חוק: (ג) ספח מרשת:
יקיש מל' מוקש: הוות ענין סכרון: (ד) באברתי ככנפיו:
יסך יסוך: תחסה תתכסה: צנה וסחרה הוא מגן המקפת האדם וסחרה ל'
סחור סחור כלומר סכין: (ו) טרבר עם מניק הוא: באופל בחושך:
טקטב עם מניק הוא: ישוד מל' שדידס וגוילס: (ז) יפול ל' תניס כמו
על פני כל אחיו נפל או יפול ר"ל אף אם יפלו אנשים רבים בעת הדבר
מלך: (ח) ושלבת כליון: (ט) בעידך מדוכך: (י) האנעה תקרה:
לך

לא יקרב באהלה: כי מלאכיו
יצוה לך לשמרך בכל דרכיך:
על כפים ישאוניה פן תגף באבן
רגלה: על שחל ופרתן תדרוך
תרמס כפיר ותנין: כי בי חשק
ואפלטתו אשגבהו כי ידע שמי:
יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה
אחלצהו ואכבדהו: ארץ ימים
אשביעהו ואראהו בישועתי:

זה המזמור אמרו הלויים עבור על הדוכן ככהמ"ק כיום הכתה ומדבר
בענין הטובה ומדבר על לב המדוכאים כסורים:

צב * מזמור ישיר ליום השבת:
ב טוב להודות ליי ולומר לשמך
עליון: להגיד בבקר חסדך
ואמונתך בלילות: עלי עשור ועלי
נבל עלי הגיזן בכנור: כי

ביאור המלות ישמחתני

(יא) לך עליך: (יב) תגוף תכשל: (יג) שחל כס משמות הארצה:
וסתן מין נחש: כסיר ארזי כחור: והגין מין נחש: (יד) אשגבהו אחוקהו:
(טו) אחלצהו אוליאהו:

צב (ד) הגיזן ענין דבור: (ו) בער טוטה ככהמה: (ח) ויצו ויפריחו:
כראם

שמחתני יי בפעלה במעשי ידך
ארנן: מה גדלו מעשיך יי מאד
עמקו מחשבתך: איש בער לא
ידע וכסיל לא יבין את זאת:
בפרח רשעים כמו עשב ויצו
כל פעלי און להשמדם עדי עד:
ואתה מרום לעלם יי: כי הנה
איבך יי כי הנה איבך יאבדו
יתפרדו כל פעלי און: ותרום
כראים קרני בלתי בשמן רענן:
י ותבט עיני בשורי בקמים עלי
מרעים תשמענה אזני: צדיק
כתמר יפרח בארז בלבנון ישנה:
ישתוללים בבית יי בחצרות אלהינו
יפריחו: עוד ינובון בשיבה

ביאור המלות דשנים

(יא) בראם כס חיה ראם: בלותי מל' כלול כמו כלול בשמן ענין
לחות ודשן: (יב) בשורי כעווי ר"ל המכוס כעין רע: (יג) ישנה יתרכה
גדלו: (יד) שתולים בטועים: (טו) ינובון ילמוחן: דשנים שנים:
ורעננים ענין לחות ורטיבות:

שחור

דְּשָׁנִים וְרַעְנָנִים יְהוָה: טו לַהֲגִיד כִּי
יִשְׂרָאֵל יִצְוֶי וְלֹא עֲוֹלָתָהּ בּוֹ:

זס המזמור נאמר על ימות המשיח שכלותו פסס ילכס הקב"ה גלות:
צג א יי מלך גאות לבש לבש יי
עז התאזר אף תכון תבל כל תמוט:
ג נכון בסאך מאז מעולם אתה:
ג נשאו נהרות יי נשאו נהרות קולם
ישאו נהרות דכים: ד מקלות מים
רבים אדירים משברי ים אדיר
במרום יי: ה עדתך נאמנו מאד
לביתך נאווה קדש יי לארץ ימים:

הפלה נוראה ונפלאה לכל יחיד על הגולה ומוסר גדול:
צד א אל נקמות יי אל נקמות
הוֹפִיעַ: ב הַנְּשֵׂא שִׁפְט הָאָרֶץ הַשֵּׁב
נְמוֹל עַל גְּאִים: ג עַד מְתֵי רְשָׁעִים
יִי עַד מְתֵי רְשָׁעִים יַעֲלוּ: ד יִבִּיעוּ

ידברו

ביאור המלות

צג (א) התאזר מלי' אזור ותגורה: (ג) דכים גלים: (ד) אדירים. תוקים:
משברי ים כס גלי הים: (ה) נאווה מלשון נוה ומדור או מלשון נאס ופסס:
צד (ב) הוֹפִיעַ סאיר: (ג) יעלוו ישתחו: (ד) יבשו ידברו:
יחאמנו

יִדְבְּרוּ עִתְּךָ יִתְּאָמְרוּ כָּל־פְּעֻלֵי אֱוֹן:
עֲמֹד יִי יִדְבְּאוּ וְנַחֲלֶתְךָ יַעֲנוּ:
אֲלֻמְנָה וְגַר יִהְרְגוּ וִיתוּמִים יִרְצְחוּ:
וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יְהוָה וְלֹא יִבִּין
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ח בִּינוּ בְּעֵרִים בְּעַם
וּבְסִירִים מְתֵי תִשְׁבִּירוּ: ט הַנְּטַע אֱוֹן
הֲלֹא יִשְׁמַע אִם יִצַּר עֵינֵי הֲלֹא יִבִּיט:
י הַיָּסַר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמַּלְמֹד
אָדָם דָּעַת: יא יִי יִדַּע מַחֲשָׁבוֹת אָדָם
כִּי הִמָּה הַבֵּל: יב אֲשֶׁרֵי הַנֶּבֶר אֲשֶׁר
תִּיַסְרְנוּ יְהוָה וּמַתּוֹרֶתְךָ תִלְמַדְנוּ:
יג לַהֲשָׁקִיט לוֹ מִיְמֵי רַע עַד יִכְרֶה
לְרִשָּׁע שָׁחַת: יד כִּי לֹא יִטֵּשׂ יִי עַמּוֹ
וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: טו כִּי עַד צַדִּיק
יִשׁוּב מִשִּׁפְט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵב:

כי

ביאור המלות

יחאמרו ישתכחו: (ס) ידבאו יסכרו: יענו מלשון עינוי:
(ג) לחשקש פנין הכתה: יכרה ומסור: שדה טור: (יו) דוטח כמס
דושיש

יז מי יקום לי עם מרעים מי יתניב
לי עם פעלי און: יי לולי יי עזרתה
לי במעט שכנה דומה נפשי:
יח אם אמרתי מטה רגלי חסדך יי
יסעדני: יט ברב שרעפי בקרבי
תנחומיך ישעשעו נפשי: כ היחברך
בסא הוות יצר עמר עלי חק:
כא יגוהו על נפש צדיק ודם נקי
ירשיעו: כב ויהי יי לי למשגב ואלהי
לצור מחסי: כג וישב עליהם את
אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם
יי אלהינו:

מדבר על העתיד היך אש אל אחיו ידבר לכו נרננה לה' על הניסים שעשה לנו:

צה א לכו נרננה ליי נריעה לצור
ישענו: ב נקדמה פניו בתודה

ביאור המלות בזמרות

דומים ענין שחוק; (יח) טה מלי הטוב; יסעדני מלי סעד וסמיכה;
(יט) שרעפי מהשבותי; ישעשעו מלי ששעט ושמתה; (כ) היחברך וכי
יחבר טמך; הוות סכר; (כג) למשגב לחוק; (כד) אונם כחם וחוים;
יצמיתם יצמיתם;
צה (ה) לכו ענין ירוח; נריעה מלשון תרועה; (ד) טחקרי מלי חקירה
והיפוש

בזמרות נריע לו: ג כי אל גדול יי
ומלך גדול על כל אלהים: ד אשר
בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים
לו: ה אשר לו הים והוא עשהו
ויבשת ידיו יצרו: ו באו נשתתחה
ונברעה נברכה לפני יי עשנו: ז כי
הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן
ידו היום אם בקלו תשמעו: ח אל
תקשו לבבכם במריבה כיום מסה
במדבר: ט אשר נסונו אבותיכם
בחגוני גם ראו פעלי: י ארבעים
שנה אקוט בדור ואמר עם תעי
לבב הם והם לא ידעו דרכי: יא אשר
נשבעתני באפי אם יבאון אל
מנוחתי:

שירו

ביאור המלות

והיפוש; ותועפות כהמות; (ס) עשהו ענין תיקון; (ו) נברכה לי ויכרך את
הגמלים; עשנו המגדל ומרוטם אותנו; (ז) אם כאלה; (ח) חקשו מלשון
קסה; (י) אקוש מלי קטעה ומריבה; חיע ענין הפנים מדרך הישר;
כשרו (כג)

עוד יאמרו לֹב אֵל אֱמִי וְנֹכַח אֵל ה' :
צו א שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה
ב כָּל־הָאָרֶץ : ב שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְבוּ שְׂמֹ
בְּשִׁירוֹ מִיּוֹם לַיּוֹם יִשׁוּעָתוֹ : ג סִפְרוּ
בגוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו :
ד כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֵרָה מְאֹד נֹרָא הוּא
עַל כָּל־אֱלֹהִים : ה כִּי כָל־אֱלֹהֵי
הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה :
ו הוֹד וְהָדָר לִפְנֵי עֵץ וְתַפְאֶרֶת
בְּמִקְדָּשׁוֹ : ז הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים
ח הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד וְעֹז : ט הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד
שְׂמֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבְאוּ לְחִצְרוֹתָיו :
ט הַשְׁתַּחֲוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ חֵילוֹ
מִפְּנֵי כָל־הָאָרֶץ : י אָמְרוּ בְּגוֹיִם יְיָ
מָלַךְ אֶף תִּבְּוֹן תִּבְּל בַּל תִּמְוֹט יָדִין
עַמִּים בְּמִי־יִשְׂרָאֵל : יא יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם

ותגל

ביאור המלות

צו (ב) בשרי ענינו השמעות חדשות : (ג) אלילים מלי אל ולא ר"ל דבר
מכלי תועלת : (ד) הבו תנו ור"ל כפי : (ה) חילו מלי חיל זרע :
ועלו

וְתִגַּל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוּ :
יב יַעֲלוּ שָׁדַי וּכְל־אֲשֶׁר בּוֹ אִזּוּ יִרְנְנוּ
כָּל־עַצְמֵי יַעַר : יג לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי
בָּא לְשֹׁפֵט הָאָרֶץ יִשְׁפֹט תִּבְּל
בְּצַדִּיק וְעַמִּים בְּאִמּוֹנָתוֹ :

יגענ לעבדי פסל המתהללים באלילים. ונפשו תגיל כה' כי בחר בניו
וישקב חבל נחלתו :

י"ב כ צו א יי מלך תגל הארץ ישמחו
איים רבים : ב ענן וערפל סביביו צדק
ומשפט מכון כסאו : ג אש לפניו
תלך ותלהט סביב צריו : ד הארץ
ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ :
ה הרים בהונג נמסו מלפני יי מלפני
אדון כל הארץ : ו הגידו השמים
צדקו וראו כל העמים כבודו :
ז יבשו כל עבדי פסל המתהללים

באלילים

ביאור המלות

(יב) יעלו ישמח : שדי כמו שדה :
צו (ב) וערפל הוא עב הענן : (ג) צריו חוביו : (ד) וחל ותרעד :
(ה) בהונג כשטוף : נמסו ענין התכה : (ו) המתהללים מלבן היגל
ושגח

בְּאֵלֵי־לַיִם הִשְׁתַּחֲוּ לֹא כָל־אֱלֹהִים׃
" שְׁמַעַה וְתִשְׁמַח צִיּוֹן וְתִגְלָלָהּ בְּנוֹת
יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יי׃ כ׃ כִּי אַתָּה
יי׃ עָלִיוֹן עַל כָּל־הָאָרֶץ מֵאֵד נִעְלִית
עַל כָּל־אֱלֹהִים׃ אֲהַבִּי יי׃ שְׁנֵאֵל רַע
שָׁמַר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד רֹשָׁעִים
יִצִּילֵם׃ י׃ אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי
לֵב שִׁמְחָה׃ י׃ שְׁמַח צַדִּיקִים בְּי
וְהוֹדוּ לְיֹכֵר קֹדְשׁוֹ׃

טו יוסף הירך ישראל יתנו שבת לסקייה על הגלגל:

צח ׀ מְזִמּוֹר שִׁירֵי לַיִ שִׁיר חֲדָשׁ כִּי
נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לֹא יִמִּינוּ
וְזָרַע קֹדְשׁוֹ׃ ב׃ הוֹדִיעַ יי׃ יִשׁוּעָתוֹ
לְעֵינֵי חַגּוּזִים גִּלָּה צַדִּקְתּוֹ׃ ג׃ זָכַר
תְּסִדּוֹ וְאַמוֹנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רְאוּ

כל

ביאור המלות

ושבת: (ח) בעת יחיה כפרי יסודם: טששׂך נקמתך: (ט) געלית מלשון
מעלס ושבת:
צח (ד) עזרו פתחו פה: (ו) בחוצרות סס כלי ניגון: (ח) יחאיו עין
הכלה לשמות:

יבגו

כָּל־אֲפָסֵי אָרֶץ אֶת יִשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃
ד הָרִיעוּ לַיִ כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרִנְנוּ
וְזַמְרוּ׃ ה׃ זַמְרוּ לַיִ בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל
זַמְרָה׃ ו׃ בְּהַצְצֹרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יי׃ ז׃ יִרְעַם הַיָּם וּמִלֵּאוּ
תִבֵּל וַיִּשְׁבִּי בָהּ׃ ח׃ נְדָרוֹת יִמְחֲאוּ
כַף יַחַד הָרִים יִרְנְנוּ׃ ט׃ לִפְנֵי יי׃ כִּי בָא
לְשַׁפֵּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תִבֵּל בְּצַדִּק
וְעַמּוּם בְּמִישְׂרִים׃

זה המזמור נאמר על מלחמת גוג ומגוג:

צט ׀ יי׃ מֶלֶךְ יִרְנְנוּ עַמּוּם יֹשֵׁב
כְּרוֹבִים תִּנּוּט הָאָרֶץ׃ ב׃ יי׃ בְּצִיּוֹן נִדְוֹל
וְרָם הוּא עַל כָּל־הָעַמּוּם׃ ג׃ יוֹדוּ שִׁמְךָ
נִדְוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃ ד׃ וְעוּ מֶלֶךְ
מִשְׁפָּט אֲהַב אֶתָּה בּוֹנֵנָת מִישְׂרִים
מִשְׁפָּט וְצַדִּקָּה בְּיַעֲקֹב אֶתָּה עֹשִׂית׃
ה׃ רוֹמְמוּ יי׃ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּ לַיהוָה׃

רגליו

ביאור המלות

צט (ח) ירנו ירעדו: (ה) להיום הוא שפרק הכסה היתן תחת רגלי
היושב

הַגְּלוּ קְדוֹשׁ הוּא : מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
בְּכַהֲנֵינוּ וּשְׂמוֹאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ קְרָאִים
אֵל יי וְהוּא יַעֲנֵם : בְּעַמּוּד עָנָן יִדְבֹר
אֲלֵיהֶם שֹׁמְרוּ עֲדֹתָיו וְחַק גַּתֵּן לָמוֹ :
ה יי אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נִשְׂא
הַיִּיתָ לָהֶם וְנָקָם עַל עֲלִילוֹתָם :
ט רֹמְמוּ יי אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לְתֹר
קְדִישׁוֹ בִּי קְדוֹשׁ יי אֱלֹהֵינוּ :

זה המזמור נאמר לעורר לנבות האנשים אשר הם ביסורים בעוה"ז מ"ט
יעבדו את ה' בשמחה שכל הוא לטובתם ע"ד כי את אשר יאמרו ה' יוכיח
וכל הקרבנות יהיו כטילים חוץ מקרבן תודה :

ק * מְזֻמָּר לְתוֹדָה תְּרִיעוּ לַיי כָּל־
הָאָרֶץ : ב עֲבַדוּ אֶת יי בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ
לְפָנָיו בְּרִנָּה : ג דַּעוּ בִּי יי הוּא אֱלֹהִים
הוּא עֲשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עִמּוֹ וְצֹאן
מִרְעִיתוֹ : ד בְּאוֹ שִׁעְרָיו בְּתוֹדָה
חֲצֵרֹתָיו בְּתִהְלֵה הוֹדוּ לוֹ בְּרִכּוֹ שְׁמוֹ :

כי

ביאור המלות

היושב : (ח) עלילות מעשה :

ק (ג) עשו גדלו ורוממו : (ד) בעוה"ז כבוד :

דבר

ה כי טוב יי לעולם חסדו ועד דר
ודר אמונתו :

זה המזמור מואל ה' דוד התבדל מכ"ח וכמה מדות טובות וישרות
שסיה מתנהג כביתו :

קא * לְדוֹד מְזֻמָּר חֶסֶד וּמִשְׁפָּט
אֲשִׁירָה לָךְ יי אֲזַמְרָה : ב אֲשַׁכֵּלָה
בְּדַרְךְ תָּמִים מְתִי תָבֹא אֵלַי אֲתַחֲלֶךְ
בְּתַם־לִבִּי בְּקִרְבֵי בֵּיתִי : ג לא
אִשִּׁית לְנֶגֶד עֵינֵי דָבָר בְּלִיעַל עֲשֵׂה
סָטִים שִׁנְאַתִּי לא יִדְבַק בִּי : ד לִבִּי
עֵקֶשׁ יִסּוֹר מִמֶּנִּי רַע לא יִאָדַע :
ה מְלַשְׁנִי בְּסִתְרֵי רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אֲצַמִּית
גְּבֵה עֵינַיִם וְרַחֵב לִבִּי אֲתוֹ לא אוֹכֵל :
ו עֵינֵי בְּנֵאֲמָנֵי אָרֶץ לְשֶׁבֶת עַמִּדֵי
הַלֶּךְ בְּדַרְךְ תָּמִים הוּא יִשְׁרָתֵנִי :
ז לא יֵשֵׁב בְּקִרְבֵי בֵּיתִי עֲשֵׂה רַמְיָה

דבר

ביאור המלות

קא (ב) דבר בליעל מעשה איש בליעל : סט"ו עינו דברים סט"ו

מזכך הנכותה : (ד) עקש עקוס : (ה) שלשני משכן והו"ל

יתורה : אצמית אכרית : אוכל מל' יכולת כ"ל לא יוכל לסבול :

יעשוף

דבר שקרים לא יבון לנגד עיני:
ח לבקרים אצמית כל רשעי ארץ
להכרית מעיר יי כל פעלי און:

תפלה נראה על בני הגולה וכל אדם יוכל לומר זה המזמור בעת לכותיו כדרך תפלה:

קב א תפלה לעני כי יעמה ולפני
יי ישפך שיחו: ב יי שמעה תפילתי
ושועתי אליך תבוא: ג אל תסתר
פניך ממני ביום צר לי הטה אלי
אזנה ביום אקרא מהר ענני: ד כי
כלו בעשנימי ועצמותי כמוקד נחרו:
ה הוזה בעשב ויבש לבי כי שכחתי
מאכל לחמי: ו מקול אנתתי דבקה
עצמי לבשרי: ז דמיתי לקאת מדבר
הייתי בכוס חרבות: ח שקדתי
ואהיה בצפור בודד על נג: ט כל

היום

ביאור המלות

קב (א) יעוף מלי עטיפה ולבושה ר"ל סנפסס תעטף בעת לרה:
שיחו סיפור תלואותיו: (ד) כשוקד הוא מקום העכרת אש:
נחרו נתייבשו: (ז) לקאת כבוס שנות עופות המליון במדבר ובהרבות:
שקדתי

היום חרפוני אויבי מהוללי בי
נשבעו: כי אפר בלקחם אכלתי
ושקני בכבי מסכתי: א מפני ועמה
וקצפה כי נשאתני ותשליכני: ב ימי
כיצר נטוי ואני בעשב איבש: ג ואתה
יי לעולם תישב וזכרה לדר ודר:
ד אתה תקום תרחם ציון כי עת
לחננה כי בא מועד: ט כי רצו
עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו:
טו וייראו גוים את שם יי וכל מלכי
הארץ את כבודך: י כי בנה יי ציון
נראה בכבודו: יא פנה אל תפלת
הערער ולא בזה את תפלתם:
יב תקתב זאת לדר אחרון ועם נבוא

יהלל

ביאור המלות

(ח) שקדתי התבוננתי או מהרתי: בודד נדד יחודי: (ט) טחוללי לשון
הוללת המתלוללים כי: (י) ושקני מלי מסקה: טסכתי מוגתי: (טו) רצו אהבו:
(יב) הערער הזועק או המעורר: (כ) השקוף הכיט: (כא) אנתק זעקת
אנחה (כד)

יְהַלֵּל יְיָ: ב כי השקיף ממרום קדשו
י משמים אל ארץ הבית: כא לשמע
אנקת אסור לפתח בני תמותה:
בב לספר בציון שם יי ותהלתו
בירושלם: ב בהקבץ עמים יחדו
וממלכות לעבד את יי: ב ענה
בהרף בתי קצר ימי: ב אמר אלי
אל תעלני בחצי ימי בדור הזרים
שנותיך: ב לפני הארץ יסדת
ומעשה ידיך שמים: ב המה יאבדו
ואתה תעמד וכלם כפגד יבלו
כלבוש תחליפם ויחלפו: ב ואתה
הוא ושנותיך לא יתמו: ב בני
עבדיך ישכנו וזרעם לפניה יבון:

לדוד

ביאור המלות

אנחה: לשח להתיך קשר: בני תמותה הנמסרים למיתה: (כז) ענת מלכון
עמו: (כח) העלני תסלקני: (כז) לפני מתלה: (כז) יבלו ירקבו:
(כח) ואתה הוא ר"ל דבר העומד בהוויתו ובקיומו: יתמו מל' תם והשלמה:
(כט) יבון ר"ל יבון:

קרכי

ה הנומור אמרו דוד כשהיה חולה וטוב להתפלל על החולה. מ"ג החולה
עלמו בעוד נשמתו נגופו אז יבול לדרך להקב"ה נגופו ונפשו פס הקרבים.
עיון ותמלא מרגוע לנפשו:

קג א לדוד ברכי נפשי את יי וכל
קרכי את שם קדשו: ב ברכי נפשי
את יי ואל תשכחי כל גמוליו:
הסלח לכל עונכי הרפא לכל
תחלואיכי: ה הנואל משחת חייכי
המעשרכי חסד ורחמים: ה המשביע
במזב עדך תתחדש בנשך נעורכי:
ו עשה צדקות יי ומשפטים לכל
עשוקים: ו יודיע דרכיו למשה לבני
ישראל עלילותיו: ח רחום וחנון יי
אך אפים ורב חסד: ט לא לנצח
יריב ולא לעולם יסור: י לא בחטאינו
עשה לנו ולא בעונתינו גמל עלינו:

כי

ביאור המלות

קג (א) קרכי הם אנשים הפנימים: (ב) עונכי תחלואיכי חייבי העשרכי
נעורכי כולם היו"ד ויתרה: (ד) המשביע מל' עטרם:
(ה) עדך הקצט שלך או זקנותך או הפס: (ו) עשוקים הנזולים:
(ז) עלילותי מעשיו: (ט) יסור וסמור השנאה כלב: (י) גמל ענין תשלום
שכר

א כי כנבנה שמים על הארץ גבר
 חסדו על יראיו: ב ברחק מזרח
 ממערב הרחיק מפניו את פשעינו:
 ג ברחם אב על בנים רחם יי על
 יראיו: ד כי הוא ידע יצרנו וזכור כי
 עפר אנחנו: ה אנוש כחציר ימיו
 כציון השדה בן יצוין: ו כי רוח
 עברה בו ואיננו ולא יבירונו עוד
 מקומו: ז וחסד יי מעולם ועד עולם
 על יראיו וצדקתו לבני בנים:
 ח לשמרי בריתו ולזכרי פקדיו
 לעשותם: ט יי בשמים הכין כסאו
 ומלכותו בכל משלה: י ברכו יי
 מלאכיו וגברי כח עשי דברו לשמוע
 בקול דברו: יא ברכו יי כל צבאיו
 משרתיו עשי רצונו: יב ברכו יי כל

ביאור המילות
 סכר: (יד) יצרנו יולדתנו: (טז) רוח חולי: (יח) ביותו תורתו:
 מעשיו
 וטוה

מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכו
 נפשי את יי:

זו יוספר שבת של מעשה בראשית ומה שנכרח בכל יום ויום ויהיך הס
 נוראים ונפלאים וחסד ה' שמפרנס מקדני ראעים ועד בילי כנים:

יום כא קד א ברכו נפשי את יי
 אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת:
 ב עטה אור בשלמה נוטה שמים
 ביריעה: ג המקרה במים עליותיו
 השם עבים רכובו המהלך על בנפי
 רוח: ד עשה מלאכי רוחות משרתיו
 אש להט: ה יסד ארץ על מכוניה
 כל תמוט עולם ועד: ו תהום כלבוש
 כסיתו על הרים ועמדו מים: ז מן
 גערתך ינוסין מן קול רעמך יחפזין:
 ח יעלו הרים ירדו בקעות אל מקום
 זה יסדת להם: ט גבור שמת כל

יעברון

ביאור המלות

קד (כ) עטה עוטף: כשלמה כמלטו: כוריעה כוילון: (ג) התקרה ענין
 כיסוי הבית: עליותיו מל' עליוס והוא חדר ממעל לחדר:
 עבים עננים: (ד) להט שורף: (ז) יחפזין ימסרו: (יב) עפאים ענפי האילנות
 לו

יִעְבְּרוּן בַּל יִשְׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ:
הַמְשַׁלַּח מַעֲנִינִים בְּנַחֲלָיִם בֵּין הַרְיִם
יִהְיֶה לָבוֹן: י' יִשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׂדֵי יִשְׁבְּרוּ
פְּרָאִים צְמָאִם: י"ב עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם
יִשְׁבּוּן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ קוֹל:
י"ג מִשְׁקֵה הַרְיִם מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרֵי
מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: י"ד מִצְמִיחַ
חֲצִיר לִבְהֵמָה וְעֵשֶׂב לְעִבְדַת הָאָדָם
לְהוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ: י"ה וַיֵּן
יִשְׁמַח לֵבִב אֲנוּשׁ לְהַצְחִיל פָּנִים
מִשְׁמֵן וּלְחֶם לֵבִב אֲנוּשׁ יִסְעַד:
י"ז יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי י"א אֲרָזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר
נָטַע: י"ב אֲשֶׁר שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ
חֲסִידֵהּ בְּרוּשִׁים בֵּיתָה: י"ג הַרְיִם
הַגְּבֹהִים לִיעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֵה

לשפנים

ביאור המילות

או הפלים: (יג) מעלייתו מלשון עליה: (טו) להצחיל להאיר: יסעד ישטן:
(יז) צפרים שם כולל כל העופות: יקננו מל' קן: חסידה שם עוף:
ברזשים שם אילן: (יח) ליעלים לשפנים שמות מיני החיות: מחסה ל' כל ומחכא:
תרמש

לְשַׁפְּנִים: י"א עֲשֵׂה יְרַח לְמוֹעֲדִים
שָׁמֶשׁ יִדַּע מְבוֹאוֹ: י"ב תִּשְׁתַּחֲשָׁד
וַיְהִי לַיִלָּה בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל־חַיְתוֹ יַעַר:
י"ג הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לְטָרְף וּלְבִקֵּשׁ
מֵאֵל אֲכָלָם: י"ד תִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ
יֵאֱסֹפוּן וְאֵל מַעֲוֹנֹתָם יִרְבְּצוּן: י"ה יֵצֵא
אָדָם לַפְעֵלוֹ וּלְעִבְדָתוֹ עַדֵי עָרֵב:
י"ז מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ י"י כָּל־סֶ בְּחִכְמָה
עֲשִׂיתָ מִלְּאֵה הָאָרֶץ קִנְיִנְךָ: י"ח זֶה
הַיּוֹם גָּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שָׁם רָמַשׁ
וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדֹלוֹת:
י"ט שָׁם אֲנִיּוֹת יִהְיֶה לְוִיָּתָן זֶה יִצְרַף
לְשַׁחֵק בּוֹ: כ"ו כָּל־סֶ אֲלֵיךָ יִשְׁבְּרוּן
לְתַת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: כ"ז תִּתֵּן לָהֶם

ילקמן

ביאור המילות

(כ) תרמש פניו הכולל הרוחש וזו מנקום למקום: (כב) ואל מעונתם כמו
במעונתם: ירבעון הוא השכיבה לנות: (כד) טח רבו מה מאוד רבו מלת
מה באה לכהנות הדבר: רבו גדלו: (כה) ידים ר"ל מקום: רמש הרוחשים:
(כז) ישברון יקוו: (כט) חוסף לשון כליון כמו ספו תמו או כמו ותאסף
וטיא פניו מיתה והכנסת הרוח אל מקום גנייתו: יגיען פניו מיתה:
יכר

יִלְקָטוּן תִּפְתַּח יָדָהּ יִשְׁבְּעוּן מוֹב :
כט תִּסְתִּיר פְּנֵיהָ יִבְהַלּוּן תִּסְפֵּה רוּחָם
יִגְוַעוּן וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן : ל תִּשְׁלַח
רוּחְךָ יִבְרָאוּן וְתִתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה :
לא יִהְיֶה כְבוֹד יי לְעוֹלָם יִשְׁמַח יי
בְּמַעֲשָׂיו : לב הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וְתִרְעַד
יַע בְּהָרִים וַיַּעֲשֶׂנוּ : לד אֲשִׁירָה ליי
בְּחַי אֲזַמְּרָה לַאלֹהִי בְּעוֹדֵי : לה יַעֲרַב
עַלְיֵי שִׁיחֵי אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח בְּיֵי : לו יתִּמְנו
חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד
אֵינָם בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת יי הַלְלוּיָהּ :

זה המנוח אמר דוד כשהעלה הארון לעיר דוד והיו משוכר אותו לפני הארון ואומר כל הניסים שעשה ה' במלכיו והאין שלח לפניו יוסף ובא לבית האסורים והוציא אותו עד שבא למעלה גדולה לאסור שרי פרעה עלי רשות פרעה :

קה * הודו ליי קראו בשמו הודיעו
בַּעֲמִים עֲלֵי לֹתֵינוּ : ב שִׁירוּ לוֹ זַמְרוּ
לוֹ שִׁיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו : ג הַתְּהַלְלוּ

ביאור המלות בשם
(לד) יערב ענין מתקוות שירו זכרו : (לה) יהיו מל' תס והשלמה :
אינם אין להם :
קה (ל) עליותיו מעליו : (ג) והתהללו התפארו : (ט) לישחק כמו לישחק :
תכל

בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ יִשְׁמַח לֵב מִבְּקִשֵׁי יי :
ד דִּרְשׁוּ יי וַעֲזוּ בִּקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד :
ה זָכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מִפְּתֵיו
וּמִשְׁפְּטֵי פִיו : ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ
בְּגֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו : ז הוּא יי אֱלֹהֵינוּ
בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפְּטָיו : ח זָכַר לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ דָּבָר צוּה לְאֵלֶּה דוֹר : ט אֲשֶׁר
בָּרַת אֵת אֲבָרָהֶם וּשְׁבוּעָתוֹ לַיִּשְׁחָק :
י וַיַּעֲמִידָהּ לַיַּעֲקֹב לְחֹק לַיִּשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם : יא לֵאמֹר לָךְ אֵתָּן אֵת
אָרֶץ פְּנֵעַן חֶבְלֵ נַחֲלַתְכֶם : יב בְּהִוֹתָם
מְתֵי מִסְפָּר בְּמַעַט וַגְּרִים בָּהּ :
יג וַיִּתְחַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל
עַם אֲחֵר : יד לֹא הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם
וַיּוֹבֵחַ עֲלֵיהֶם מְלָכִים : טו אֶל תִּגְעוּ

במשיחה

ביאור המלות

(א) חבל מחוץ ותלך : (ב) מתי מספר אנשי מספר : כטעש כחשבון
היותר מעט : וגרים בה והיו בה כגרים : (ד) לעשקם לגולם :
במשיחי (כה)

בְּמִשְׁיַחִי וּלְנִבְיָאֵי אֵל תִּרְעֵנִי: ^{טו} וַיִּקְרָא
רָעַב עַל הָאָרֶץ כֹּל מִשָּׂה לֶחֶם שָׁבַר:
י שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכָּר
יֹסֵף: ^{יז} עָנּוּ בִּכְבֹּד רָגְלוֹ בְרוּל בָּאָה
נִפְשׁוּ: ^{יח} עַד עַתָּה בָּא דְבָרוֹ אִמְרַת
יִי צָרַפְתֵּהוּ: ^{יט} שָׁלַח מַלְאֲךְ וַיִּתִּירְהוּ
מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ: ^כ שָׁמוֹ אֲרוֹן
לְבֵיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ: ^{כא} לְאִסָּר
שָׂרָיו בְּנִפְשׁוֹ וּזְקִנָיו יַחֲבֵם: ^{כב} וַיָּבֵא
יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם:
כד וַיִּפְּרֵן אֶת עַמּוֹ מֵאֵד וַיַּעֲצֵמְהוּ מִצְרָיו:
כה הִפְךָ לָבֶם לְשֵׁנָא עַמּוֹ לְהִתְנַגֵּל
בְּעַבְדָּיו: ^{כו} שָׁלַח מֹשֶׁה עֲבָדוֹ אֶהֱרֹן
אִשָּׁר בָּחַר בּוֹ: ^{כז} שָׁמוֹ בָּם דְּבָרֵי
אֲתוּתָיו וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: ^{כח} שָׁלַח

ביאור המלות

(טו) במשיחי כל משיחה לי סכרה וגדולה: (טז) טעה לחם השענת לחם
והושאל מלת מטה על השענה יען כי הדרך להשען כמטה: (יח) עני מלשון
עניו: בכבל בשלשלאות: (יט) צרפחה עניו זכור: (כ) ויתירו ויפתחו עניו
התרת קשרי המאסר: (כג) בנפשו בלוגו: (כד) ויפר הסכה והפירה:
להתנכל

חֲשֵׁךְ וַיִּחַשֶׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ:
כט הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם לָדָם וַיָּמַת אֶת
דְּגָתָם: ^ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרֹדַעִים
בְּחֻדְרֵי מַלְכֵיהֶם: ^{לא} אָמַר וַיָּבֵא עָרַב
בָּנִים בְּכָל־גְּבוּלָם: ^{לב} נָתַן וַשְׁמִיָּהֶם
בְּרָד אֵשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶץ: ^{לג} וַיִּדְּ
נִפְנָם וּרְתִיבָתָם וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם:
לד אָמַר וַיָּבֵא אֲרֶבָה וַיִּלְקֹוּ אִין מִסְפָּר:
לה וַיֵּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ וַיֵּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: ^{לו} וַיִּדְּ כָל־בְּכוֹר
בְּאֶרֶץ רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנֵם: ^{לז} וַיִּוִּצֵאֵם
בְּכֶסֶף וַיִּזְבֹּה וַאִין בְּשִׁבְטָיו בּוֹשֵׁל:
לח שָׁמַח מִצְרַיִם בְּעֲזָאתָם כִּי נִפְלַ
פָּחַדָם עֲלֵיהֶם: ^{לט} פָּרַשׁ עָנָן לְמִסְפָּד
וַיֵּאֵשׁ לְהֵאִיר לַיִלָּה: ^מ שָׁאֵל וַיָּבֵא

שלי

ביאור המלות

(כה) להתנכל עניו מתעבה רעה: (כח) טרו מרדו: (ל) שרץ עניו הולדת
עם הרבוי: צפרדעים שרץ המים: (לז) אונם כחם: (לז) נושל עניו נפילת
ההתנכרות ורפוי הכח: (לט) למסד כן יקרא הסכך כממעל וגם מחילה
לפניו

שָׁלוֹנוֹ וְלֶחֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֵם: ^{מא} פֶּתַח
צוּר וַיִּזְבְּנוּ מַיִם הִלְכּוּ בַצִּיּוֹת נָהָר:
מב כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ אֶת
אֲבֹתָהֶם עֲבָדוּ: ^{מג} וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן
בְּרָנָה אֶת בְּחִירָיו: ^{מד} וַיִּתֵּן לָהֶם
אֲרָצוֹת גּוֹיִם וְעַמֵּל לְאֲמִים יִירָשׁוּ:
מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ
יִנְצְרוּ הַלְלוּיָהּ:

זה המזמור קאי על הקודש ואמר המסורד הודו לה' על שעשה לנו עוד נסים
מה שלא זכרנו מקודם כאשר מי ומלל גבורות ה' אם באלו לספר מי ויכל
למלל הכל:

יום כב קו א הַלְלוּיָהּ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: ^ב מִי יִמְגַד גְּבוּרוֹת
יְיָ יִשְׁמִיעַ כְּלִיתֵהֶלְתּוֹ: ^ג אֲשֶׁר־יִשְׁמְרוּ
מִשְׁפָּט עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל־עֵת:
ד זָכְרֵנִי יְיָ בְּרִצּוֹן עֲמָךְ פְּקֻדֹתֵי
בִישׁוּעָתֶךָ: ^ה לְרֵאוֹת בְּטוֹבֵת בְּחִירֶיךָ

לשמוח

ביאור המלות

לפנים כן יקרא: (מ) שליו מין עוף: (מא) ויזבו ונטפו: בציות בלחץ לים:
(מד) ועטל עושר האדם יקרא עמל כי באה בעמל:
סו (ב) יטלל ידבר: (ד) ברצון בהלכותך: פקדני ענין השגחה וזכרון:
וימרו

לְשִׁמְחָה בְּשִׂמְחַת גְּיוּרָה לְהַתְהַלֵּל עִם
נְחֻלָּתֶךָ: ^י חֲמָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ
הִרְשָׁעֵנוּ: ^{יא} אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרִים לֹא
הִשְׁכִּירוּ נַפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת רַב
חֲסָדֶיךָ וַיִּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף:
י" וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת
גְּבוּרָתוֹ: ^{י"ב} וַיַּגְעֵר בְּיַם סוּף וַיַּחַרֵּב
וַיִּזְלִיכֵם בְּתַהֲמוֹת בַּמֶּדְבָּר: ^{י"ג} וַיּוֹשִׁיעֵם
מִיַּד שׁוֹנֵא וַיַּגְאֵלֵם מִיַּד אֹיִב:
י"ד וַיִּכְסּוּ מַיִם צְרִיפָהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא
נֹתַר: ^{י"ה} וַיִּאֱמִינוּ בְּדִבְרֵי יִשְׁרָאוֹל
תַּהֲלֵתוֹ: ^{י"ו} מָה־רוּ שִׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא
חֲבוּ לַעֲצָתוֹ: ^{י"ז} וַיִּתְּאוּ תַאֲוָה בַּמֶּדְבָּר
וַיִּנְסוּ אֶרֶץ בִּישׁוּמוֹן: ^{י"ח} וַיִּתֵּן לָהֶם
שְׂאֵרֹתָם וַיִּשְׁלַח רְזוּן בְּנַפְשָׁם:

ויקנאו

ביאור המלות

(ז) ויטרו וימרו: (ט) ויחרב ויחיסב: (יג) לא חבו לא קוו או לא
המתונו: (יד) בישומון כמדבר שומם: (טו) רזון רזות וכתבות:
ויקנאו

טו וַיִּקְנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחְנֶה לְאַהֲרֹן
קְדוֹשׁ יי' : י" תִּפְתַּח אֶרֶץ וְתַבְלַע דָּתָן
וְתַכֵּם עַל עֵדֶת אַבְיָרִים : י" וְתַבְעַר
אֵשׁ בַּעֲדָתָם לְהַבִּיחַ תְּלֵמֵי רְשָׁעִים :
י" יַעֲשֵׂנוּ עֵגֶל בְּחֶרֶב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְמִסְכָּה :
י" וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדֵם בְּתַבְנִית שׁוֹר
אֲכַל עֵשָׂב : י" שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעֵם
עֲשָׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרַיִם : י" נִפְלְאוֹת
בְּאֶרֶץ חָם נוֹרְאוֹת עַל יַם סוּף :
י" וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לוֹלֵי מֹשֶׁה בַּחִירוֹ
עָמַד בַּפָּרִץ לִפְנֵינוּ לְהַשִּׁיב חַמְתּוֹ
מִהַשְׁחִית : י" וַיִּמְאַסּוּ בְּאֶרֶץ חֲמֹרָה
ל" הָאֱמִינִי לְדַבְּרוֹ : י" וַיִּרְגְּנוּ
בְּאַהֲלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יי' :
י" וַיִּשְׁאֲיֵדוּ לָהֶם לְהַפִּיר אֹתָם בַּמִּדְבָּר :

ולחפיל

ביאור המלות

(טו) ויקנאו הכעיסו : (י) תלהש תשקף : (יט) לשכח דבר הניתך ממתכת :
(כ) ויטירו וחליפו : (כא) וירגנו ויתלוננו : (כב) וישא ידו כשכועס :
ולורוס

כו וְהִפִּיר זֶרַעַם בְּנוֹיִם וּלְזִרְוֹתָם
בְּאַרְצוֹת : כ" וַיִּצְמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר
וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים : כ" וַיִּכְעִסוּ
בְּמַעַלְלֵיהֶם וּתְפָרִץ בָּם מִגִּפְהָ :
ל' וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלֵל וַתַּעֲזַר הַמַּגִּפָּה :
ל" וַתַּחֲשֹׁב לוֹ לְצַדִּיקָה לְדוֹר וָדוֹר עַד
עוֹלָם : ל" וַיִּקְצִיפוּ עַל מִי מְרִיבָה
וַיִּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם : ל" כִּי הִמְרוּ
אֶת רוּחוֹ וַיִּבְטֹא בְּשַׁפְתָּיו : ל" לֹא
הִשְׁמִידוּ אֶת הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יי'
לָהֶם : ל" וַיִּתְעַרְבוּ בְּנוֹיִם וַיִּלְמְדוּ
מַעֲשֵׂיהֶם : ל" וַיַּעֲבְדוּ אֶת עֲצָבֵיהֶם
וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ : ל" וַיִּזְכְּחוּ אֶת
בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם לְשָׂדִים :
ל" וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נְקִי דָם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם

ביאור המלות

(כו) ויפיר זרעם לפורס : (כח) ויצמדו ויחברו : (כט) ותפרץ ותתקוק :
(ל) ויפלל ר"ל עשה דין ומשפט כמו ונתן כפלילים או מל' ויתפלל :
ותעזר ותמוע : (לג) ויקצפו ויכעיסו : (לד) הטרז מרדו : רוחו דברו :
ויבטא וידבר : (לס) ויתערבו מל' תערובות : (לו) עצבוהם כן יקראו העכו"ם :
ותתקן

אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצָבִי כִנְעֵן וַתִּחַנֵּף הָאָרֶץ
בְּדָמִים: ^{לט} וַיִּטְמְאוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ
בְּמַעֲלֹתֵיהֶם: ^מ וַיַּחַר אֵף יי בְּעַמּוֹ
וַיִּתְעַב אֶת נַחֲלָתוֹ: ^{מא} וַיִּתְּנֵם בְּיַד
גֹּזִים וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שְׁנֵאֵיהֶם:
מב וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכְנְעוּ תַּחַת
יָדָם: ^{מג} פְּעָמִים רַבּוֹת יִצִּילֵם וְהַמָּה
יִמְרוּ בַעֲצָתָם וַיִּמְכוּ בַעֲוֹנָם: ^{מד} וַיִּרְא
בְּצַר לָהֶם בְּשָׁמְעוּ אֶת רִנָּתָם:
מה וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּתֵם כָּרֹב
חֶסֶדָיו: ^{מו} וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לְפָנָי
כְּלִשְׁוֵבֵיהֶם: ^{מי} הוֹשִׁיעֵנִי יי אֱלֹהֵינוּ
וּקְבֹצֵנוּ מִן הַגּוֹזִים לְהוֹדוֹת לְשֵׁם
קֹדֶשְׁךָ לְהִשְׁתַּבַּח בְּתִהְלֶתְךָ: ^{מז} כְּרוּךְ
יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד

העולם

ביאור המלות

(לח) ותחנף ותכסע: (לט) ויזנו ויסירו: (מ) ויתעב מלשון תועבה:
(מב) וילחצום מלי לחץ ודוחק: (מג) יטרו ימדרו: ויטמו נעשו שפלים:
(מו) שוביהם מלשון שביה: (מז) חסדו חסדו:

ממלוקותיהם

הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעַם אָמֵן הַלְלוּיָהּ:

ספר ליום ששי חמישי

זה המזמור נאמר על ד' שיאלו מזרה לרוחה להודות לה' כי בעונת תשס"ח
היו בלילה ובחסד אל נאלו ומהלאו לשבת ולספר בפני רבים:

קו א הָדֹן לַיְי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חֶסֶדוֹ: ב יֹאמְרוּ גְּאוּלַי יי אֲשֶׁר גָּאֵלֵם
מִיַּד צָר: ג וּמֵאֲרָצוֹת קִבְצָם מִמִּזְרַח
וּמִמְעַרְב מִצָּפוֹן וּמִיָּם: ד תָּעוּ בַמִּדְבָּר
בִּישִׁימוֹן הַרְדֵּךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מִצְאוּ:
ה רַעֲבִים נָם צִמְאִים נַפְשָׁם בָּהֶם
תִּתְעַטֵּף: ו וַיִּצְעֲקוּ אֵל יי בְּצַר לָהֶם
מִמִּצְוֹקוֹתֵיהֶם יִצִּילֵם: ז וַיִּדְרִיכֵם
בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לְלֶכֶת אֵל עִיר מוֹשָׁב:
ח יוֹדוּ לַיְי חֶסֶדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו לְבָנֵי
אָדָם: ט כִּי הִשְׁבִּיעַ נַפְשׁ שִׁקְקָה
וּנְפֶשׁ רַעֲבָה מִלֵּא טוֹב: י יֹשְׁבֵי חֶסֶד
וְצִלְמוֹת אֲסִירֵי עֲנִי וּבְרוּל: יא כִּי

ביאור המלות

המרו

קו (ו) בטענותיהם מלכותיהם: (ז) וידריכם ענין הלך: (ט) שיקקה ענין
תשוקה ותאוס: (י) וצלמות חשך כחשכת הקבר: (יא) חסרו מדרו:
(כ) נאלו

הִמְרוּ אִמְרֵי אֱלֹהִים וְעֲצַת עֲלִיּוֹן נִאֲצוּ׃
י' וַיִּכְנַע בְּעַמָּל לִבָּם כְּשָׁלוּ וְאִין עִזֹר׃
י"ג וַיִּזְעֻקוּ אֱלֹהִים וַיִּבְצַר לָהֶם מִמְצוּקוֹתֵיהֶם
וַיִּשְׁיַעֵם׃ י"ד וַיִּצְיֵאֵם מִחֶשֶׁךְ וּצְלָמוֹת
וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יִנְתַק׃ י"ה יוֹדוּ לַיְיָ חֶסֶדּוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ י"ו כִּי שָׁבַר
דַּלְתוֹת נִחֲשֶׁת וּבְרִיחֵי בְרוֹזַל גִּהַע׃
י"ז אֱוֹלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעֵם וּמַעֲוֹנֹתֵיהֶם
יִתְעַנּוּ׃ י"ח כָּל־אֶכָּל תִּתְעַב נַפְשָׁם
וַיִּגְיַעוּ עַד שַׁעְרֵי מוֹת׃ י"ט וַיִּזְעֻקוּ אֱלֹהִים
י"י בִּצְרָר לָהֶם מִמְצוּקוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁיַעֵם׃
כ' יִשְׁלַח הַבָּרוּ וַיִּרְפָּאֵם וַיִּמְלֵט
מִשְׁחִיתוֹתָם׃ כ"א יוֹדוּ לַיְיָ חֶסֶדּוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ כ"ב וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי
תוֹדָה וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃ כ"ג יוֹרְדֵי

הים

ביאור המלות

נאצו כ"ו : (יד) וטוסייתיהם קשרי רצועות מאכרם: יחזק ענין העתק מצדקם
ד"ל יפסור ממאכרם : (טו) וברחיו כעין מטה היתן לרוחם הדלת לסגור :
בדע כרת : (יז) אוילים ר"ל חוטאים : יתענו מל' פנינו : (כ) טשחיתותם מל'
שחת

הַיָּם בְּאַנְיֹת עֵשָׂה מִלְּאֲכָה בְּמַיִם
רַבִּים׃ כ"ד הִמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְיָ וְנִפְלְאוֹתָיו
בְּמִצּוֹלָה׃ כ"ה וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה
וַתְרוֹזֵם גְּלִיו׃ כ"ו יַעֲלוּ שָׁמַיִם יִרְדּוּ
תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוּנָה׃
כ"ז יִחוּגּוּ וַיִּנּוּעוּ כַּשָּׁבוֹר וְכַל־חֲכַמְתָּם
תִּתְבַּלַּע׃ כ"ח וַיִּצְעֻקוּ אֱלֹהִים וַיִּבְצַר לָהֶם
וּמִמְצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃ כ"ט יָקָם סְעָרָה
לְדַמְמָה וַיִּחַשּׁוּ גְלִיהֶם׃ ל' וַיִּשְׁמְחוּ כִּי
יִשְׁתַּקּוּ וַיִּנְחַם אֱלֹהִים מַחֲזוּ חַפְצָם׃ ל"א יוֹדוּ
לַיְיָ חֶסֶדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
ל"ב וַיִּרוּ מְמוּהוּ בְּקִהַל עַם וּבְמוֹשֵׁב
זַקְנִים יִהְיֶה לְלוֹהוּ׃ ל"ג יִישֵׁם נְהָרוֹת לְמַדְבָּר
וּמִצְאֵי מַיִם לְצִמְאוֹן׃ ל"ד אֶרֶץ פְּרִי

למלחה

ביאור המלות

שחת וכזר : (כד) במצולה בעומק הים : (כו) התמוגג תמוס ותמוג :
(כז) יחוגו ל' שבר או ענין ריקוד : תחבלע ענין השחתה ר"ל נשחת :
(כט) לדממה ענין שתיקה : ויחשו ויחשקו : (ל) וינחם וינחם : מחזו גבול :
(לג) לצמאון למקום למא ויוכס : (לה) לאנם שם מקום כניסת המים :
זים

למלחה מרעת יושבי בה: לה ישם
מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי
מים: לו יושב שם רעבים ויכוננו עיר
מושב: לי ויזרעו שדות וימעי כרמים
ויעשו פרי תבואה: לה ויברכם וירבו
מאד ובהמתם לא ימעים: לה וימעמו
וישחו מעצר רעה ויגון: מ שפק בוז
על נדיבים ויתעם ברתו לא דרה:
מא וישב אביון מעוני וישם בצאן
משפחות: מב יראו ישרים וישמחו
וכל עולה קפצה פיה: מג מי חכם
וישמר אלה ויתבוננו חסדי יי:

המזמור הזה נאמר על קנון הגליות בעת שישובו ישראל לארץ הקדושה
לימות המשיח במהרה בימינו אמן:

יום כג קח שיר מזמור לדוד: ב נכון
לבי אלהים אשרה ואזמרה אה

כבודי

ביאור המלות

ציה שממה: (לט) וישחו ויכפפו: מעצר ענין עיכוב: (מ) נדיבים שרים:
(מב) קפצה סתמה:
קח (ב) כבודי הנשמה: (ג) שדר בוקר: (ד) בלאושים בלאמות:
יחלצון

כבודי: ג עורה הנבל וכנור אעירה
שחר: ד אודה בעמים יי ואזמרה
בלאמים: ה כי גדול מעל שמים
חסדה ועד שחקים אמתה: ו רומה
על שמים אלהים ועל כל הארץ
כבודה: ז למען יחלצון ידידיה
הושיעה מינה וענני: ח אלהים דבר
בקדשו אעלה אחלקה שכם ועמק
סבות אמרד: ט לי גלעד לי מנשה
ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי:
י מואב סיר רחצי על אדום אשליה
נעלי עלי פלשת אתרועע: יא מי
יבלני עיר מבצר מי נחני עד אדום:
יב הלא אלהים ונחתנו ולא תצא

אלהים

ביאור המלות

(י) יחלצון יאלו: (ח) שכם חלק: (ט) מחקקי הכרים נקראים
מחוקקים: (י) סיר קדרה: נעלי מלי מנעול הסוגר: עלי כמו עלי:
אתרועע ארבע: (יא) יובילני יביאני: גחני נהג אותי: (יב) נחתנו עזבתנו:
כלכלאותינו

אלהים בצבאתינו: י הבה לנו עזרת
מצר ושוא תשועת אדם: י באלהים
נעשה חיל והוא יבוס צרינו:

זה המזמור תכרו דוד כנחתו מפני סאול וכחותו פעם היו לו הכנה סגלים
סמיו מדברים רק רע עליו והיו מתראים אליו כאילו היו אויביו לכך היה
מקלס כמר נפשו:

קט * למנצח לדוד מזמור אלהי
תהלתו אל תחרש: ב כי פי רשע
ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי
לשון שקר: ודברי שנאה סבבוני
ויחמוני תנם: י תחת אהבתי
ישמנוני ואני תפלה: ה וישיומו עלי
רעה תחת טובה ושנאה תחת
אהבתי: י הפקד עליו רשע ושטן
יעמד על ימינו: י בהשפטו יצא
רשע ותפלתו תהיה לחטאה: ה יהיו

ביאור המלות

בצבאותינו כלכל הוולא במלחמה: (ג) חבה תנה: עזרת כמו עזרה:
(ד) חיל כח: יבוס ירמוס:
קט (א) חדרש תחוק: (ד) ישענוני מל' סענה וענינו שגה:
(ו) הפקד ענין מגוי וגזברות: (ז) סודתו גדולתו כמו ויפקד
הפלך

ימיו מעטים פקדתו יקח אחר:
י יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה:
י ונזע ינועו בניו ושאלו ודרשו
מחרבותיהם: י ינקש נושה לכל
אשר לו ויבזו זרים יגיעו: י אל יהי
לו משך חסד ואל יהי חונן ליתומיו:
י יהי אחריתו להכרית בדור אחר
ימח שמם: י יזכר עון אבתיו אל
י וחטאת אמו אל תמח: טו יהיו נגד
י תמיד ויכרת מארץ זכרם: טז יען
אשר לא זכר עשות חסד וירדה
איש עני ואביון ונכאה לבב
למותת: י ויאהב קללה ותבואתו
ולא חפץ בברכה ותרחק מפניו:
י וילבש קללה כמדו ותבא כמים

בקרכו

ביאור המלות

המלך פקודים: (יא) ינקש לשון מתנקש כלו' מטקף או יבוס סח יקוש:
נושה המנוח: ויבזו מלשון ביזס ושלל: יגיע העושר הכל ע"י יגיעה:
(יב) אחריתו סופו או בנו: ימח ענין מחיקה: (טז) ונכאה ונשכר:
כמדו

בְּקִרְבִּי וּבִשְׁמֹן בְּעֲצֻמוֹתַי: י תְּהִי
לִי כְּבֹד יַעֲטֶה וּלְמִזַּח תָּמִיד
יִחַנְּנֶה: כ זאת פִּעֲלַת שְׁמֵנִי מֵאֵת יי
וְהִלְבְּרִים רַע עַל גַּפְשִׁי: כג וְאַתָּה
יְהוָה אֲדֹנָי עֲשֵׂה אֵתִי לְמַעַן שְׁמַד
כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ הִצִּילָנִי: כד כִּי עָנִי
וְאֲבִיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי:
כה כִּי צָלַל כְּנִמְוֹתַי נִהְלַכְתִּי נִנְעַרְתִּי
כז בְּאַרְבָּה: כז בְּרַכִּי כְּשָׁלוֹ מִצּוֹם
וּבְשָׂרִי כַחַשׁ מִשְׁמֵן: כח וְאֲנִי הָיִיתִי
חֲרָפָה לָהֶם יִרְאוּנִי יִנְיַעוּן רֵאשִׁים:
כט עֲזַרְנִי יי אֱלֹהֵי הוֹשִׁיעֵנִי כְּחֶסֶדְךָ:
ל וַיִּדְעוּ כִּי יָדְךָ זֹאת אֲתָה יי
עֲשִׂיתָה: לו וְקָלְלוּ הַקְּמָה וְאַתָּה
תְּבַרַךְ קָמוּ וַיִּבְשׂוּ וְעִבְדְּךָ יִשְׁמַח:

ילבשו

ביאור המלות

(יח) כמדו כמלכבושו: (יט) יעשה יעטוף: ולטוח ולתנודס: (כ) שושני אויבי:
(כג) ננערתני ענינו התנועה החוסה: (כד) כחש רזות: (כה) יישון מלשון
תנועה

כט וַיִּלְבְּשׂוּ שׁוֹמְנֵי בְּלִמָּה וַיַּעֲטוּ
כמ מעיל בְּשֵׁתָם: ל אוֹדָה יי מְאֹד
בְּפִי וּבִתְהוֹךְ רַבִּים אֶהְלֵלְנֹו: לא כִּי
יַעֲמֹד לְיָמִין אֲבִיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשְׁפָּטִי
נִפְשׂוּ:

כו יסופר ה'אך שאלו לחליעור עמד אברהם ויספר ה'אך הכג אברהם
מלכוס גדולוס וחילול עיון כפניס ותמלא סכל המזמור ה'אך על אברהם
כשכיל שסכור את בוראו בילדותו לכן זכה לשם:

קי « לָדוֹד מְזֻמֹּר נָאִם יי לֵאדֹנָי
יֵשֵׁב לְיָמֵינִי עַד אֲשִׁית אֵיבֶיךָ הַדָּם
לְרַגְלֶיךָ: כ מַטָּה עֲזָה יִשְׁלַח יי מִצִּיּוֹן
רִדָה בְּקִרְבִּי אֵיבֶיךָ: ג עֲמָךְ נִדְבַת
כִּיּוֹם חִילְךָ בְּהִדְרֵי קֹדֶשׁ מִרְחֹם
מִשְׁחַר לָךְ טַל יִלְדָּתְךָ: ד נִשְׁבַּע יי
וְלֹא יִנָּחֵם אֶתָּה כִּהֵן לְעוֹלָם עַל
דְּבַרְתִּי מִלִּבִּי צִדְקָ: ה אֲדֹנָי עַל

ימיך

ביאור המלות

תנועה: (כט) כמעיל סס מלכבוש:
קי (ח) הדום כסא הניתן תחת רגלי ה'ושב: (ג) מטה ר"ל משען כמטה
כששען עליו: רדה מושל: (ג) חילך כחך: משחר ענין דריסה
כמו משחתי לטרף: (ד) על דברתי כמו על דברת וה'וי"ד יתורה:

מתן

(כז)

יְמִינֶךָ מֶחֶץ בַּיּוֹם אֲפֹ מְלָכִים :
יָדִין בַּגּוֹיִם מִלֵּא גְבוּיֹת מֶחֶץ רֹאשׁ
עַל אֶרֶץ רַבָּה : מִנְחַל בְּדָרְךָ יִשְׁתָּה
עַל בֶּן יָרִים רֹאשׁ :

זה המזמור נאמר בא"ב ובכל פסוק שתי אותיות וכו' פסוקים אחרונים שלש והמזמור קצר וככד ידבר כמנשה הקב"ה וא"ך גדולים מעשי ה' :

קִיב * הַלְלוּיָהּ אֹדָה יי בְּכָל־לֵבָב
בְּסוּד יִשְׂרָיִם וְעֵדָה : ב גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי
יְיָ הַרוֹשִׁים לְכָל־חַפְצֵיהֶם : ג הוֹד
וְהִדְר פִּעְלֹו וְצִדְקָתוֹ עֲמֶדֶת לְעַד :
ד זָכַר עָשָׂה לְנַפְלְאוֹתָיו חֲנוּן וְרַחֲמִים
יי : ה טָרַף גִּתָּן לִירְאָיו יִזְכַּר לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ : ו כַּח מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ
לְתֵת לָהֶם גַּחֲלַת גּוֹיִם : ז מַעֲשֵׂי יָדָיו
אֲמֶת וּמִשְׁפָּט נְאֻמָּנִים בְּלִי־פִקּוּדָיו :
ח סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם

ביאור המלות באמת

(ה) טחץ ענין הכאה : (ו) מלא לי אסיפה : גיית גופים מפגרים מתים ; רבה גדולה :

קיא (א) בסוד בעלת או הוא מלי יסוד כי העלה הוא כמו יסוד לכנין : (ה) טרף ענין מזון :

יכלכל

בְּאֲמֶת וַיִּשָּׂר : ט פְּדוֹת שְׁלַח לְעַמּוֹ
צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא
שְׁמוֹ : י רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת יי
שָׂבַר טוֹב לְכָל־עֲשִׂיהֶם תְּהַלְּתוּ
עֲמֶדֶת לְעַד :

גם זה המזמור נאמר בא"ב ובכל פסוק שתי אותיות וכו' פסוקים אחרונים שלש ומספר מדות טובות שיכור לו האדם והא"ך יתן לזקק ובכרו שלא יטעך לבריות :

קִיב * הַלְלוּיָהּ אֲשֶׁרִי אִישׁ יִרְא
אֵת יי בְּמִצּוֹתָיו חֲפִץ מְאֹד : ב גְּבוּר
בְּאֶרֶץ יִהְיֶה זֶרְעוֹ הוֹר יִשְׂרָיִם יִבְרָךְ :
ג הוֹן וְעֶשֶׂר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֲמֶדֶת
לְעַד : ד זָרַח בַּחֲשֶׁךְ אֹר לַיִשְׂרָיִם
חֲנוּן וְרַחֲמִים וְצַדִּיק : ה טוֹב אִישׁ
חוּנָן וּמְלִוָּה יִכְלָכֵל דְּבָרָיו בַּמִּשְׁפָּט :
ו כִּי לְעוֹלָם לֹא יִמוּט לְזָכַר עוֹלָם
וְיִהְיֶה צַדִּיק : ז מִשְׁמוּעָה רָעָה לֹא
יִירָא נִכּוֹן לְבֹו בְּטַח בְּי : ח סְמוּךְ

ביאור המלות לבו

קיב (ה) יכלכל ענין סיפוק האורך : (ח) סמוך ענין השענה : מנוחה

לָבוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה
בְּצָרָיו : ט פֶּזַר נָתַן לְאֲבוֹנִים
צִדְקָתוֹ עֲמַדַת לְעַד קָרְנוֹ תְרוֹם
בְּכָבוֹד : י רָשָׁע יִרְאֶה וְכַעַס שְׁנָיו
יִחַרֵק וְנַמֵּס תְּאוֹת רָשָׁעִים תֹּאבֵד :

בו יוספר נפלאות מויליאת מלכים:

יום כד קיג א הללויה הללו עבדי יי
הללו את שם יי: ב יהי שם יי
מְבָרַךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : ג מְמוֹרַח
שָׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֵלֵל שֵׁם יי:
ד רֵם עַל כְּלָיוֹת יי עַל הַשָּׁמַיִם
כְּבוֹדוֹ : ה מִי כִּי אֶלְהִינוּ הַמִּגְבִּיהוּ
לְשָׁבֵת : ו הַמְשִׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בַּשָּׁמַיִם
וּבְאָרֶץ : ז מְקִימֵי מַעַפְרֵי הַלַּיְלָה מֵאֲשַׁפֵּת
יָרִים אֲבוֹנוֹ : ח לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים
עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ : ט מוֹשִׁיבֵי עֲקָרֹת הַבַּיִת

אם

ביאור המלות

קיג (א) טורה שש ממקום זריחתו: עד טבואו עד מקום שקיעתו והוא פאת מערב: (ב) הטוביחו הששילי טקוטי מושיבי הוודיין יתורה: לועז

אם הבנים שמחה הללויה:

בו מוכאר מפני מה זכה יסודה למלכות:

קיד א בצאת ישראל ממצרים בית
יעקב מעם לעז: ב היתה יהודה
לקדשו ישראל ממשלותיו: ג הים
ראה ויגם הירדן יסב לאחור:
ד ההרים רקדו כאילים נבעות כבני
צאן: ה מה לך הים כי תגוס הירדן
תסב לאחור: ו ההרים תרקדו כאילים
נבעות כבני צאן: ז מלפני ארון
חילי ארץ מלפני אלוה יעקב:
ח ההפכי הצור אגסמים חלמיש
למענינומים:

תפלה על אריות הגלות שיטפה למען שמו שלא יתחלל:

קמו א לא לנו יי לא לנו כי לשמך

תן

ביאור המלות

קיד (א) לועז כל שפת לשון אחר שאינו לה"ק תקרה לועז: (ג) יסוב מל' סביב: (ד) רקדו קפלו: (ז) חילי יולר או מל' תחלה: (ח) החוספי הויד יתורה: אגס טים מקום כניסת המים: חלמיש הוא סלע קשה: למעינו מל' מעין וכו' יתורה: קמו (ב) נא עתה: (ד) עצבוהם כן תקרה העז: (ו) ירוחן מל' רוח:

תן כבוד על חסדך על אמתך:
ב למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם:
ג ואלהינו בשמים כל אשר חפץ
ד עשה: ד עצביהם כסף וזהב מעשה
ה ידי אדם: ה פה להם ולא ידברו
ו עינים להם ולא יראו: ו אזנים להם
ז ולא ישמעו אף להם ולא יריחון:
ח ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא
יחלכו לא יהנו בגרונם: ח כמותם
ט יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם:
י ישראל בטח בני עזרם ומגנם
יא הוא: י בית אהרן בטחו בני עזרם
יב ומגנם הוא: יב יראי יי בטחו בני
יג עזרם ומגנם הוא: יג יי זכרנו יברך
יד יברך את בית ישראל יברך את

בית

ביאור המלות

(1) ימישון מל' מושב ונגיעה כמו ימושיני חבי: יהנו ענינו קול לפזוף:
בגרונס

בית אהרן: י יברך יראי יי הקטנים
ב עם הגדלים: ב יסף יי עליכם
ג עליכם ועל בניכם: ג ברוכים אתם
ד ליי עשה שמים וארץ: ד השמים
ה שמים ליי והארץ נתן לבני אדם:
ו לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי
ז דומה: ז ויאנחנו נברך יה מעתה
ח ועד עולם הללויה:

שמים גדולים להקב"ה ואיך דוד אמר שדין הוא לזהוב אותו על כל הטובות
שעשה לו וכמה ניסים ואינו יודע מוס גמול ישלם לו שאלו חסדך לזהוב לו
על כל הגמול שעשה עמו:

קמו « אהבתי כי ישמע יי את
קולי תחנוני: ב כי הטת אזנו לי
ג ובימי אקרא: ג אפפוני חבלי מות
ד ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון
ה אמצא: ד ובשם יי אקרא אנה יי
ו מלטה נפשי: ה חנון יי ועדימ

ואלהינו

ביאור המלות

בגרונס כלארס: (1) דושה טיה הקבר שיה מקוס דממה:
קמו (2) אספוני סכפוני: חבלי טות לי תכורות כמו חבל נשיאים וכו'
תכורת אויבים הטבקים להמיתני או ענינו מכאובים כמו לורים
ותכלים

וַאלֹהֵינוּ מֵרַחֵם: ו' שִׁמְרֵם פְּתָאִים יי
 בְּדַוְתֵי וְלֵי יְהוֹשִׁיעַ: ז' שׁוּבֵי נַפְשֵׁי
 לְמִנוּחֵיכִי כִי יי גַּמְלֵם עַל־יָכִי: ח' כִּי
 חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינֵי מִן
 הַמָּוֶה אֶת רַגְלֵי מִדְּחֵי: ט' אֶת־הַלֶּבֶךְ
 לִפְנֵי יי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: י' הָאֲמֵנֹתִי
 כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲנִיתִי מְאֹד: יא' אֲנִי
 אֶמְרֹתִי בְּחַפְזִי כִּלְיֵהָאָדָם בְּזָב: יב' מִה
 אֲשִׁיב לֵי כִּלְיֵהָתַגְמוּלוֹהִי עָלַי: יג' בּוֹם
 יִשׁוּעוֹת אִשָּׁה וּבִשְׁם יי אֶקְרָא:
 יד' נְדָרֵי לֵי אֲשַׁלֵּם נְגִידָה נָא לְכָל־
 עַמּוֹ: טו' יִקַּר בְּעֵינֵי יי הַמְּוֹתָהּ
 לְחִסְדֵי־ו': טז' אָנָּה יי כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ
 אֲנִי עַבְדְּךָ בְּן־ אִמְתְּךָ פִּתְחָתְךָ

למוסרי

ביאור המלות

וחבלים: ומצרי גבולי או מל' לרה: (ד) אנה ענין בקשה והודאה: (ו) פתאים מל'
 פתי וסכל: (ז) למטוהיכו עליכו הו"ד יתירה: (ח) הוצאת הולאת: (יא) בחפזי
 מל' חפזון: כוזב משקר: (יב) התגמולותי תגמוליו: (יד) נא עתה: (טו) יקר
 קשה ר"ל דבר קשה: (טז) אנה ענינו בקשה והודאה: פתחת ענין התרה
 הקשר: למוסרי קשורי רזעו המאכר: (טז) בתוככי הו"ד יתירה:
 המלך

לְמוֹסְרֵי: י' לֵךְ אֲזַבְּחָ וּבַח תּוֹדָה
 וּבִשְׁם יי אֶקְרָא: יא' נְדָרֵי לֵי
 אֲשַׁלֵּם נְגִידָה נָא לְכָל־עַמּוֹ:
 יב' בְּחִצְרוֹת בַּיִת יי בְּתוֹכִי יְרוּשָׁלַם
 הַלְלוּיָהּ:

מוזמר משני פסוקים קמו על ימות המשיח וישראל נתפארתם ולכן יתגלויה
 כולם כי או כולם יקראו בשם ה':

קוה « הִלְלוּ אֶת יי כָּל־גּוֹיִם
 שֶׁבְּחִוְהֵוּ כָּל־הָאֲמִים: ב' כִּי נִבְרָא
 עֲלֵינוּ חֶסֶדוֹ וְאַמֵּת יי לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

כו יסופר גדול הכתונן שהיה ללוד והכמה תהנות להשיי שקיים לנו מה
 שהכתיוב אותנו:

קוה « הוֹדוּ לֵי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
 חֶסֶדוֹ: ג' יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי
 לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: ד' יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֱהֲרָן
 כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: ה' יֹאמְרוּ נָא יְרֵאֵי
 יי כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: ו' מִן הַמִּצֵּר
 קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה: ז'

ל

ביאור המלות

קוה (ה) הוצר מל' לך ודחוק: (ז) בדבורים הם מין העופים דבש:
 (בכ)

דופכו

לִי לֹא אִירָא מֶה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם :
 ז יי לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי :
 ח מוֹב לַחֲסוֹת בֵּי מִבְּטַח בְּאָדָם :
 ט מוֹב לַחֲסוֹת בֵּי מִבְּטַח בְּגִבּוֹיִם :
 י בְּלִצְנוֹיִם סִבְּבוֹנֵי בְּשֵׁם יי כִּי
 אֲמִלֵּם : יא סִבְּבוֹנֵי גַם סִבְּבוֹנֵי בְּשֵׁם
 יב כִּי אֲמִלֵּם : יג סִבְּבוֹנֵי כַדְבָּרִים
 דַּעְבוּ בְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יי כִּי
 אֲמִלֵּם : יד דָּחָה דְחִיתָנִי לִנְפֹל וַיִּי
 עֲזָרְנִי : יו עֲזֵי וְזָמַרְתָּ יְהוָה וַיְהִי לִי
 לַיְשׁוּעָה : יז קוֹל רִנָּה וַיִּשְׁוֹעָה
 בְּאֶחָדִי צַדִּיקִים יָמִין יי עֲשֵׂה חֵיל :
 יח יָמִין יי רוֹמְמָה יָמִין יי עֲשֵׂה חֵיל :
 יט לֹא אָמוֹת כִּי אֶחָיָה וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי
 יָהּ : יי יִסַּר יִסְרָנִי יְהוָה וְלִמּוֹת לֹא

נתנני

ביאור המלות

דוּסְבוּ עֲזוּן קַפְיוֹה וְהִיא כְּבוֹי הָאֵשׁ שֶׁשֶׁלֹּהֶבֶת קוֹפֶלֶת מְמוּנָה : (יד) עֵי עֵינַיִן
 חוֹזֵק וְהַיּוֹדֵד יִתְרִיעַ : וְזָמַרְתָּ מַלְּי זָמַר וְשָׁבַח : וַיְהִי לִי כְמוֹ הַיָּם
 לִי : (טו) חֵיל כַּח וְאוֹמֵץ : (כא) עֵינַיִן מַלְּי עֵינַיִן וְתִשׁוּבָה : (כב) שִׁנָּה זְיוֹת :
 כְּפֹלֶת

נִתְּנֵנִי : יא פִּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק אָבִא
 בָּם אֹדְדָה יְהוָה : יב זֶה הַשַּׁעַר לַיְי
 צַדִּיקִים יִבְאֹו בּוֹ : יג אֹדְדָה כִּי
 עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לַיְשׁוּעָה : יד אֲבָן
 מֵאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה :
 טו מֵאֵת יי הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת
 בַּעֲיֵנֵינוּ : יז זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה יי נְגִילָה
 וְנִשְׂמַחְתָּ בּוֹ : יח אָנָּה יי הוֹשִׁיעָה
 נַא אָנָּה יי הַצְּלִיחָה נָא : יט בְּרוּךְ
 הַבָּא בְּשֵׁם יי בְּרַבְנוּכֶם מִבֵּית יי :
 כו אֵל יי וַיֵּאָר לָנוּ אֶסְרוּ חַג בַּעֲבַתִּים
 עַד קַרְנוֹת הַמְּזוֹבָח : כז אֱלֹהֵי אֲתָה
 וְאוֹדְדָה אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ : כח הוֹדוּ לַיְי
 כִּי מוֹב כִּי לַעֲוֹלָם חֲסִדוֹ :

אשרי

ביאור המלות

(כג) נִפְלְאוֹת מְכוֹסָה וְנִעְלָם : (כד) נְגִילָה מַלְּי גִילָה וְשִׂמְחָה : (כו) אֶסְרוּ קִשְׁרוֹ :
 חַג הַקִּרְבֵּן תִּקְרָא חַג עַל כִּי רֹב הַקִּרְבָּנוֹת כְּאִישׁ חַג : בַּעֲבוֹתִים כְּתוּבִים
 עֲבוֹת : קִרְוֹת הַסּ בְּלִיטוֹת שֶׁכְּרָאֵם הַמְּזוֹבָח :
 אֲשֵׁרִי

זה המזמור נכתב מאלד וחכרו על שמנה איש וכל אות ה' פסוקים ובכל פסוק יש בו דרך או תורה עדות פקודים מזה המורה דבור ומשפט לדק וחוקים כל המזמור הוא מוסר ובקשות גדולות שמן הראוי לכל אדם לאומרה בכל יום והוא הכנה גדולה לעבודת הקב"ה :

יום כה קיט א אשרי תמימי דרך
ההלכים בתורת יי : ב אשרי
נצרי עדתיו בכל לב ידרשוהו :
ג אף לא פעלו עולה בדרךיו הלכו :
ד אתה צויתם פקדיך לשמר מאד :
ה אחלי יבנו דרכי לשמר חקך :
ו אז לא אבוש בהביטי אל בלי
מצותיך : ז אודה בישר לבב בלמדי
משפטי צדקה : ח את חקך אשמר
אל תעזבני עד מאד : ט במה יזכה
נער את ארחו לשמר בדברך :
י בכל ליבי דרשתיה אל תשגני
ממצותיך : יא בלבי צפנתי אמרתך
למען לא אחטא לך : יב ברוך אתה

ביאור המלות
קיט (ח) אשרי ענינו הלול ושבת : תשישי מלי תס : (ב) נצרי בומרי :
עדותי הם המלות שהם לעדות על חדוש העולם כמו שבת וכיוצא :
(ה) אחלי חכמם : (ז) תשגני מלי שגג : (ח) צפנתי טמנתי : (ט) אשתעשע
ענינו

יא למדני חקך : יב בשפתי ספרתי
בל משפטי פיך : יג בדרך עדותיך
ששתי בעל בליון : יד בפקודיך
אשיחה ואביטה ארחתי : טו בחקתיך
אשתעשע לא אשכח דברך :
טז גמל על עבדך אחיה ואשמרה
דברך : יז גל עיני ואביטה נפלאות
מתורתך : יח גר אנכי בארץ אל
תסתר ממני מצותיך : יט גרסה נפשי
לתאבה אל משפטיך בכל עת :
כ גערת זדים ארורים השגים
ממצותיך : כא גל מעלי חרפה ובז
כי עדתיך נצרתני : כב גם ישבו שרים
בי נדברו עבדך ישית בחקך : כג גם
עדתיך שעשעי אנשי עצתי :
כד דבקה לעפר נפשי חגי בדברך :

ביאור המלות
ענינו הסתעסקות כדבר לשמות : (ית) גל מלי גלוי : (כ) גרסה משתכרת :
להאבה כמו לחאס : השגים מלי שגג : (כב) גל מלי גלגל וסנוב : ובז ובזיון :
דלס

כו דרכי ספרתי ותענני למדני חקיה :
 כז דרך פקודיה הבינני ואשיחה
 כח בנפלאותיה : כח דלפה נפשי מתוונה
 כט קימני בדברך : כט דרך שקר הסר
 ל ממני ותורתך חנני : ל דרך אמונה
 לא בחרתי משפטיה שויתי : לא דבקתי
 לב בעדותיה : יי אל תבישני : לב דרך
 לד מצותיה ארוץ כי תרחיב לבי :
 לה הורני יי דרך חקיה ואצרנה
 לו עקב : לד הבינני ואצרה תורתך
 לה ואשמרנה בכל לב : לה הדריכני
 לז בנתיב מצותיה כי בו חפצתי :
 לו הט לבי אל עדותיה ואל אל
 לז בצע : לו העבר עיני מראות שוא
 לח בדרךך חניני : לח הקם לעבדך

ביאור המלות אמרתך

(כת) דלפה עיני הספת טיפין כ"ל נחסרת והולכת : טהונה מלי יגון :
 (לג) ארוץ ארדוף : (לג) הורני למדני : עקב עד סוף ע"ש שהעקב היה סוף
 הגוף ור"ל ככל נתיבות המורה או עד סוף ימי : (לה) בנתיב בשביל ומסולה :
 (לו) בצע אהבת ממון :

יגורתי

א אמרתך אשר ליראתך : אט העבר
 א חרפתי אשר יגורתי כי משפטיה
 א טובים : א הנה תאבתי לפקודיה
 א בצדקתך חניני : א ויבאני חסדך
 א תשועתך באמרתך : א ואענה
 א חרפי דבר כי בטחתי בדברך :
 א ואל תצל מפי דבר אמת עד
 א מאד כי למשפטך יחלתי :
 א ואשמרה תורתך תמיד לעולם
 א ועד : א ואתה לכה ברחבה כי
 א פקודיך דרשתי : א ואדברה
 א בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש :
 א ואשתעשע במצותיך אשר
 א אהבתי : א ואשא כפי אל מצותיך
 א אשר אהבתי ואשיחה בחקיה :
 א זכר דבר לעבדך על אשר

ביאור המלות

(לט) יגורתי פחדתי : (נג) חצל תכליל יחלתי קווייתי : (מה) ברחבה ר"ל כסליכה
 מרווחת : דרשתי בקשתי : (נא) הליצוני מתלווצים : (נג) ולעשה כעשה :
 חלתי

יחַלֶּהֱנִי : נ זאת נַחֲמָתִי בְעַנְיִי כִּי
אִמְרַתְךָ חִיתָנִי : נז וְדִים הִלְיַצְנִי
עַד מָאֵד מִתּוֹרַתְךָ לֹא נִמְיָתִי :
נח זְכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יי
וְאַתְּנַחֵם : נח זלַעֲפָה אֲחֻזְתָּנִי מִרְשָׁעִים
עֲזָבִי תוֹרַתְךָ : נד וְזִמְרוֹת הַיָּי לִי
חֲקִיךָ בְּבֵית מְגוּרָי : נה זְכַרְתִּי
בְּלִילָה שְׂמֵךְ יי וְאַשְׁמְרָה תּוֹרַתְךָ :
נו זאת הִתָּתָה לִי כִּי פִקְדֶיךָ נִצַּרְתִּי :
נז חֲלָקִי יי אִמְרָתִי לְשֹׁמֵר הַבְּרִיָּה :
נח חֲלִיתִי פָּנֶיךָ בְּכָל־לַיִל חֲנֻנִי
כְּאִמְרַתְךָ : נט חֲשַׁבְתִּי דַרְכֵי וְאַשִׁיבָה
רַגְלִי אֶל עֲדֹתֶיךָ : ס חֲשַׁתִּי וְלֹא
הִתְמַהֵמְהֵתִי לְשֹׁמֵר מִצְוֹתֶיךָ :
סא חֲבָלֵי רִשְׁעִים עֻדְנִי תּוֹרַתְךָ לֹא
שָׁבַחְתִּי : סב חֲצוֹת לַיִלָּה אֶקְוִם

ביאור המלות להודות
(נת) הליתי בקשתי : (ס) חשתי נסכתי : התמהמהתי ענין התעככות :
(סא) חבלי חבורות : ערני שללני או כמו לי עוד נוספו עלי : (סז) אענה לי
שונה

לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה :
סג חֲבַר אֲנִי לְכָל־אֲשֶׁר יִרְאוּךָ
וְלִשְׁמֵרֵי פִקְדֹתֶיךָ : סד חֲסִדְךָ יי מִלֵּאָה
הָאָרֶץ חֲקִיךָ לַמִּדְנֵי : סה טוֹב עֲשִׂית
עִם עֲבָדֶיךָ יי פִּדְבְּרָה : סו טוֹב טַעַם
וְדַעַת לַמִּדְנֵי כִּי בְּמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמַנְתִּי :
סז מָרַם אֶעֱנֶה אֲנִי שִׁגְגָה וְעַתָּה
אִמְרַתְךָ שְׁמַרְתִּי : סח טוֹב אַתָּה וּמְטִיב
לַמִּדְנֵי חֲקִיךָ : סט טַפְּלוּ עָלַי שִׁקָּר
וְדִים אֲנִי בְּכָל־לַיִל אֶצַּר פִּקְדֹתֶיךָ :
ע טַפַּשׁ בְּחֲלֵב לֶבָם אֲנִי תּוֹרַתְךָ
שַׁע שְׁעָתִי : עא טוֹב לִי כִּי עֲנִיתִי לְמַעַן
אֶלְמַד חֲקִיךָ : עב טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ
מֵאֲלֹפֵי זָהָב וּכְסָף : עג יְדִיךָ עֲשׂוּנִי
וַיְכַוְנֵנוּנִי הַבִּינְנִי וְאַלְמַדָּה מִצְוֹתֶיךָ :
עד יִרְאוּךָ יִרְאוּנִי וַיִּשְׂמְחוּ כִּי לִדְבַרְךָ

יחלתי
ביאור המלות
שונה וכונה כמו תען או מל פיוני : (סט) טפלו חכרו : (ע) טפש ענין טומן
(כט)

יחלתי: עה ידעתי יי כי צדק משפטיך
 ואמונה עניתי: עו יהי נא חסדך
 לנחמני באמרתך לעבדך: עו יבאוני
 רחמיך ואחיה כי תורתך שעשעי:
 עו יבשו זדים כי שקר עותוני אני
 אשיח בפקדיך: עט ושובו לי יראיך
 וידעי עדתך: פ יהי לבי תמים
 בחקך למען לא אבוש: פא בלתי
 לתשועתך נפשי לדברך יחלתי:
 פב ברו עיני לאמרתך לאמר מתי
 תנחמני: פג כי הייתי כנאד בקיטור
 חקך לא שבחתי: פד כמה ימי
 עבדך מתי תעשה ברדפי משפט:
 פה ברו לי זדים שיחות אשר לא
 בתורתך: פי בל-מצותיך אמונה

ביאור המלות שקר

ר"ל לכס נעשה שומן כחלב: (עד) יחלתי קויתי: (עת) עותוני מלי טון:
 (פא) בלתי אמותה: (פב) כלו מלי כליון המלפה לדבר ומתאחרת לבא
 נקרא כליון עינים ור"ל כלו עיני על איתור חמדת הכערתך: (פג) כנאד שם
 כלי שמשימים בו יין: בקיטור בעשן: (פה) כרו חפרו: שיחות בורות:
 קו

שקר רדפוני עורני: פו כמעט בלוני
 בארץ ואני לא עזבתי פקדיך:
 פח כחסדך חניני ואשמרה עדות פיך:
 פט לעולם יי דברך נצב בשמים:
 צ לדר ודר אמונתך בוננת ארץ
 ותעמד: צא למשפטיך עמדו היום כי
 הכל עבדיך: צב לולי תורתך
 שעשעי אז אבדתי בעניי: צג לעולם
 לא אשבח פקדיך כי בם חיותני:
 צד לך אני הושיעני כי פקודיך
 דרשתי: צה לי קוו רשעים לאבדני
 עדתך ארתבונן: צו לכליתכלה
 ראיתי קץ רחבה מצותך מאד:
 יום בו צו מה אהבתי תורתך בל-
 היום היא שיחתי: צח מאיבי
 תחבמני מצותך כי לעולם היא לי:

ביאור המלות

מכל

(אה) קיו מלי תקוה: (אז) לכל תכלה לכל סיוס דבר: (קא) בלאתי מנעתי:
 הורתני

מִכָּל־מַלְאֲמֵדֵי הַשָּׁבָלֶתִי כִי עֵדוּתִיךָ
שִׁיחָה לִי : ק מוֹקֵנִים אֶתְבִּנֶּנּוּ כִי
פִקְדוֹתֶיךָ נִצַּרְתִּי : קי מִכָּל־אַרְחַ רָע
כִּלְאֵתִי רִגְלִי לִמְעַן אֲשַׁמֵּר דְּבָרְךָ :
קכ מִמֹּשְׁפָטֶיךָ לֹא סָרְתִי כִי אֶתָּה
הוֹרַתְנִי : קכ מה נִמְלָצוּ לְחַכֵּי אִמְרֹתֶיךָ
מִדְּבַשׁ לִפִּי : קכ מִפִּקְדוֹתֶיךָ אֶתְבִּנֶּנּוּ עַל
כֵּן שָׁנֵאתִי כָל־אַרְחַ שָׁקֶר : קכ נִר
לְרִגְלִי דְּבָרְךָ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִּי :
קכ נִשְׁבַּעְתִּי וְאַקְוִימָה לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטִי
צַדִּיקָה : קכ נִעַנֵּיתִי עַד מָאֵד יִי חַיִּי
כַדְּבָרְךָ : קכ נִדְּבֹת פִּי רִצָּה נָא יִי
וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמַדְּנִי : קכ נִפְשִׁי בְּכַפִּי
תָּמִיד וְתוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי : קכ נִתְּנִנוּ
רִשְׁעִים פֶּחַ לִי וּמִפִּקְדוֹתֶיךָ לֹא תַעֲזִיבֵנִי :

נחלתי

ביאור המלות

(קב) הורתני למדתני : (קג) נמלצו נמתקו : לחכי למיך : (קה) לנתיבותי
למסילתי : (קו) נענית שם חולי הוא או פנין הכנעה : (קי) סח רשת :
תעיתי

קיא נִחַלְתִּי עֵדוּתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי שִׁשׁוֹן
לְבַי הַמָּוָה : קיב נִטִּיתִי לְבַי לַעֲשׂוֹת
חֻקֶיךָ לְעוֹלָם עֲקֹב : קיג סַעֲפִים
שָׁנֵאתִי וְתוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי : קיד סִתְּרִי
וּמִגְּנִי אֶתָּה לְדַבְרְךָ יִחַלְתִּי : קיט סוֹרוּ
מִמְּנֵי מִרְעִים וְאַצְרָה מִצּוֹת אֱלֹהֵי :
קכ סַמְכֵנִי כְּאִמְרֹתֶיךָ וְאַחִיָּה וְאַל
תִּבְיִשְׁנִי מִשִּׁבְרֵי : קכ סַעֲדָנִי וְאוֹשַׁעָה
וְאוֹשַׁעָה בְּחֻקֶיךָ תָּמִיד : קכ סִלִּית כָּל־
שׁוֹנִים מִחֻקֶיךָ כִּי שָׁקֶר תִּרְמִיחֵם :
קכ סִיגִים הַשִּׁבְתָּ כָּל־רִשְׁעֵי אֶרֶץ לָכֵן
אֶהְבֵּתִי עֵדוּתֶיךָ : קכ סֹמֵר מִפִּחְדֶיךָ
בְּשָׂרֵי וּמִמֹּשְׁפָטֶיךָ יִרְאֵתִי : קכ עֲשִׂיתִי
מִשְׁפָּט וְצַדִּיק בַּל תִּנְיָחֵנִי לְעִשְׂקִי :

ביאור המלות ערב

העיתי סרתי הסר מדרך הישר נקלה תועה : (קיב) עקב ענין סוף ור"ל עד
סוף ימי או עד סוף כל מעגלותם : (קיג) סעפים החושכים מתכבדות און :
(קטו) טרעים רשעים : (קטז) טשברי מתקוטי : (קיו) ואשעה ואתעסק או
ואספד : (קיא) סלית רמסת : שונים מל' שגגה : תרמיחם ענין ערמה :
(קיט) סיגים כמו כסויים והיא פסולת הכסף : השבת נעלת : (קכ) סמר נתקשה
מל' מסמר ויתד : (קכא) לעשקי לגוולי : (קכב) ערוב לשון הללה ר"ל היה
ערב

קכג ערב עבדך לטוב אל יעשקני
 זדים: קכג עיני כלו לישועתך ולאמרת
 צדקה: קכג עשה עם עבדך כחסדה
 וחקיה למדני: קכג עבדך אני הבינני
 ואדעה עדתך: קכג עת לעשות לי
 הפרו תורתך: קכג על בן אהבתי
 מצותיך מזהב ומפז: קכג על בן בלי
 פקודי כל ישרתי בלא ארח שקר
 שנאתי: קכג פלאות עדותיך על בן
 נצרתם נפשי: קל פתח דבריך יאור
 מבין פתיים: קלא פי פערתי ואשאפה
 כי למצותיך יאבתי: קלב פנה אלי
 וחנני במשפט לאהבי שמך:
 קלג פעמי הכן באמרתך ואל תשלט

ביאור המלות

ערב כשבילי שמשור פקודיך או המתק והיטב עבדך: (קכג) כלו מלשון כליון:
 (קכו) על בן על אבר: וטפו הוא זוכה הטוב: (קכח) ישרתי מלי יסר:
 (קכט) סלאות מוכסה ונעלם: (קל) פתח תחלת: פתיים כסולים:
 (קלא) פערתי פתחתי: ואשאפה לי בליעם: יאבתי כמו תלכתי והוא ענין תלוס:
 (קלג) פעמי פסיעותי: אין הטא ועון: (קלו) סלני תלקי נהרי מים:
 צמתני

כי בלא און: קלד פדני מעשק אדם
 ואשמרה פקודיך: קלה פניך האר
 בעבדך ולמדני את חקיך: קלז פלגי
 מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך:
 קלז צדיק אתה יי וישר משפטך:
 קלח צנית צדק עדתך ואמונה מאד:
 קלט צמתתני קנאתי כי שכחו דבריך
 צרי: קמ צרופה אמרתך מאד ועבדך
 אהבה: קמא צעיר אנכי ונבזה פקדיך
 לא שכחתי: קמב צדקתך צדק לעולם
 ותורתך אמת: קמג צר ומצוק מצאוני
 מצותיך שעשעי: קמד צדק עדותיך
 לעולם הבינני ואחיה: קמה קראתי
 בכל לב ענני יי חקיך אצרה:
 קמו קראתיך הושיעני ואשמרה

עדתך

ביאור המלות

צמתני כרתה אותי: קנאתי כעסי: (קמ) צרופה ענין הזכות מפסולת:
 (קמא) צעיר קטן וספל: (קמג) צר וצוק מלי גוקה ולרה: (קמו) בנשף כלילה:
 ואשועה

עֲדַתְיָהּ: קמז קִדְמָתִי בַנִּשְׁף וְאִשׁוּעָה
 לְדַבְרָהּ יַחֲלֵתִי: קמח קִדְמוֹ עֵינַי
 אֲשַׁמְרוֹת לְשִׁיחַ בְּאִמְרָתָהּ: קמט קוֹלִי
 שָׁמְעָה כַחֲסִדָּהּ יי כְּמִשְׁפָּטֶיהָ חִינִי:
 קנ קָרְבוֹ רִדְפֵי זַמָּה מִתּוֹרָתָהּ רַחֲמוּ:
 קנא קָרוֹב אֶתָּה יי וְכֹל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמַת:
 קנב קָדָם יַדְעֵתִי מֵעֲדַתְיָהּ כִּי לְעוֹלָם
 יִסְדָּתָם: קנג רֵאֵה עֵנְיִי וַחֲלִצֵנִי כִּי
 תּוֹרָתָהּ לֹא שָׁכַחְתִּי: קנד רִיבָה רִיבֵי
 וּגְאֹלֵנִי לְאִמְרָתָהּ חִינִי: קנה רַחוּק
 מִרְשָׁעִים יִשׁוּעָה כִּי חִקֶּיךָ לֹא דִרְשׁוּ:
 קני רַחֲמֶיךָ רַבִּים יי כְּמִשְׁפָּטֶיהָ חִינִי:
 קנז רַבִּים רִדְפֵי וְצָרִי מֵעֲדוּתֶיךָ לֹא
 נָמִיתִי: קנח רֵאֵתִי בְּגִדִים וְאֶת־קוֹמְטָהּ
 אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמְרוּ: קנט רֵאֵה כִּי

פקודיך

ביאור המלות

ואשועה ואלעק: (קמת) אשורות חלק מחלק הלילה קרוי אשמורה: (קנ) זמח
 ענין דבר הטוב ורע: (קנג) וחלצני והוליאני: (קנת) ואתקושטה ואריבס:
 שלל

פְּקוּדֶיךָ אֶהְבֵּתִי יי כַחֲסִדָּהּ חִינִי:
 קס ראש דְּבָרָה אֱמַת וּלְעוֹלָם כָּל־
 מִשְׁפָּט צְדָקָה: קסא שְׁרִים רִדְפוּנִי חֲנָם
 וּמִדְּבָרָהּ פָּחַד לִבִּי: קסב שֶׁשׁ אֲנֹכִי עַל
 אִמְרָתָהּ כְּמוֹצֵא שְׁלָל רַב: קסג שְׁקָר
 שָׁנֵאתִי וְאֶת־עֲבֹה תּוֹרָתָהּ אֶהְבֵּתִי:
 קסד שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלְלֵתֶיךָ עַל מִשְׁפָּטִי
 צְדָקָה: קסה שְׁלוֹם רַב לְאֶהְבֵי תּוֹרָתָהּ
 וְאִין לְמוֹ מְכֻשׁוֹר: קסו שְׁבָרְתִי
 לִישׁוּעָתְךָ יי וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי:
 קסז שְׁמֵרָה נַפְשִׁי עֲדַתְיָהּ וְאֶהְבֵם
 מְאֹד: קסח שְׁמֵרְתִי פְּקוּדֶיךָ וְעֲדוּתֶיךָ
 כִּי כָל־דְּרָכֵי נִגְדָה: קסט תִּקְרַב רִנָּתִי
 לְפָנֶיךָ יי כְּדַבְרָהּ הִבִּינֵנִי: קע תְּבוּא
 תַּחֲנָתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתָהּ חֲצִילָנִי:
 קעא תִּבְעֵנָה שְׁפָתֵי תַהֲלָה כִּי תִלְמַדְנִי

חקיך

ביאור המלות

(קסב) שלל רב כיוון גדולס: (קסג) ואתעבה מלי תיעוב: (קסו) שברתי
 ענין תקום ותחלת: (קעא) חבענה תדברנה: (קעב) חען כל עניה לי הכמת
 קול

תהלים ליום ששי קיש קב

חֲקִיךָ : קעב תַּעַן לְשׁוֹנֵי אִמְרֹתֶיךָ כִּי כָל־
מִצּוֹתֶיךָ צָדֵק : קעג תְּחִי יָדְךָ לְעִזְרוֹנֵי
כִּי בִקְוֶיךָ בְּחַרְתִּי : קעד תִּאֲבָתִי
לְיִשׁוּעַתְּךָ יי ותורתך שַׁעֲשְׁעֵי :
קעה תְּחִי נַפְשִׁי וְתִהְיֶה לִלְךָ וּמִשְׁפָּמֶיךָ
יִעְזְרוּנִי : קעי תַּעֲיִתִי כְּשֶׁה אֲבִד בִּקְשׁ
עֲבֹדְךָ כִּי מִצּוֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי :

ליום השבת

זיכור על אונן המדברים לשון הרע והיאך הורגת אף במקום רחוק יותר
מכלי זיון :
יום כז קב א שיר המעלות אל יי
בצרתה לי קראתי ויענני : ב יי
הצילה נפשי משפת שקר מלשון
רמיה : ג מה יתן לך ומה יסוף לך
לשון רמיה : ד חצי גבור שנונים עם
גחלי רתמים : ה אוייה לי כי גרתי
משך שכנתי עם אהלי קדר : ו רבת

שכנה

ביאור המלות

קול : (קעד) חבתי עיני תלויה : קב (ד) שנונים חזודים : (ה) טשך קדר
הם שם אומות :
למעלות

תהלים ליום השבת קבא קכב קיח
שִׁכְנָה לָהּ נַפְשִׁי עִם שׁוֹנֵי שְׁלוֹם :
אֲנִי שְׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הַמָּה
לְמַלְחָמָה :

ידכר ייך הקב"ה משגית עלינו :

קבא א שיר למעלות אשא עיני
אל ההרים מאין יבא עזרי : ב עזרי
מעם יי עשה שמים וארץ : ג אל
יתן למוט בגלגל אל ינום שמרך :
ד הנה לא ינום ולא יישן שמר
ישך אל : ה יי שמרך יי צלך על יד
ימינך : ו יומם השמש לא יכבה
וירח בלילה : ז יי ישמרך מכל רע
ישמר את נפשך : ח יי ישמר צאתך
ובואך מעתה ועד עולם :

מספר המסורר משבת ירושלים וכו' טעמו בירושלים :

קכב א שיר המעלות לדוד שמחתי

ביאור המלות

באמרים

קבא (א) למעלות כמו המעלות : אל ההרים כמו על הכרים : שאין מליוה
מקום : (ג) למוט לשון נטייה : ינום מלי תנומה והיא טינה מעוטס
וקלה : קכב (ו) ישליו מלי טלוס : (ז) בחילך בחומותיך וסוף תומה הנמוכה
טיה

תהלים ליום השבת קכב קכג

בְּאִמְרֵים לִי בֵּית יי גִּלְגָּל: ב עֲמֻדֹת
הָיוּ רִגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵיךָ יְרוּשָׁלַם:
ג יְרוּשָׁלַם הִבְנוּיָהּ כְּעִיר שְׂחֻכָּרָה
לָהּ יַחְדָּו: ד שָׁשִׁם עָלוּ שְׁבָטִים
שְׁבָטֵי יְהוּדָה לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת
לְשֵׁם יי: ה כִּי שָׁמָּה יֵשְׁבוּ כִסְאוֹת
לְמִשְׁפַּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד:
ו שְׁאַלְוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם יִשְׁלַח אֱהֻבֶיךָ:
ז יְהִי שְׁלוֹם בְּחֵילֶךָ שְׁלוֹהַּ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ:
ח לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם
בְּךָ: ט לְמַעַן בֵּית יי אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשֶׁה
טוֹב לָךְ:

המסוכר מקונו על זמן ארוך ורכ שעבר כבר בגלות:

קכג א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶלְיָךְ נִשְׂאֵתִי
אֶת עֵינַי הִישִׁבֵי בְּשָׁמַיִם: ב הִנֵּה
כְּעֵינַי עֹבְדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינַי

שפחה

ביאור המלות

שהיא מחוץ לתומה הגבוה: בארמנותיך עיני היכולת ופלטרין:
קכג (א) הישבי היום יתירה: (ב) נברחה היא אמת האדון: (ד) השאננים עינו
ההשקט

תהלים ליום השבת קכג קכד קכט

שִׁפְחָה אֶל יַד נְבֻרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל
יי אֱלֹהֵינוּ עַד שִׁיחַנְנוּ: ג חָנְנוּ יי חָנְנוּ
כִּי רַב שְׁבַעְנוּ בּוֹז: ד רַבַּת שְׁבַעָה
קָה נַפְשֵׁנוּ הִלְעַג הַשְׂאֲנִים הַבּוֹז
לְנֵאִי יוֹנִים:

המסוכר יספר חסדו ה' עמנו בקום עלינו אויבים לכלותינו בגלותינו והקב"ה
מלינו מידם:

קכד א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לְוִלְי יי
שְׁהִיָּה לָנוּ יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל: ב לְוִלְי
יי שְׁהִיָּה לָנוּ בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם: ג אֲזִי
חַיִּים בְּלַעֲוֵנוּ בַּחֲרוֹת אַפִּם בָּנוּ: ד אֲזִי
הַמַּיִם שְׁטַפוּנוּ נַחֲלָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ:
ה אֲזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַיּוֹדוּנִים:
ו בְּרוּךְ יי שְׁלֹא נִתְּנֵנִי מִרְפָּ לְשִׁנְיָהם:
ז נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ
יּוֹקָשִׁים הִפַּח נִשְׁכָּר וְאַנְחָנוּ נִמְלָטָנוּ:

עורנו

ביאור המלות

ההשקט והמנוחה: הכיו שבו ושללו או עינינו כיוון: לנאויים היא מלה מורכבת
גיא היונים היא ירושלים או מלשון גיאות ואונתה וכל הכוון מהעכו"ם:
קכד (א) בחירות אפם כשתרה אפם: (ד) נחלה מלי תולני:
שכט

ה עֲוֹנוֹ בְּשֵׁם יי עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ :
יוסף לבאר הסגתו ית' עלינו ולא נמוט עוד לעולם :
קכה * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבְּטָחִים
בִּי כָהֵר צִיּוֹן לֹא יִמוּט לְעוֹלָם יֵשֵׁב :
ג יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיִּי סָבִיב
לְעַמּוֹ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם : ג כִּי לֹא
יָנוּחַ שִׁבְט הַרְשָׁע עַל גּוֹרֵר הַצְּדִיקִים
לְמַעַן לֹא יִשְׁלַחוּ הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָתָהּ
יְדֵיהֶם : י הַמִּיבָה יי לַטּוֹבִים וְלַיִשְׁרִים
בְּלִבּוֹתָם : ה וְהַמַּטִּים עַמְלֵק לִדְוֹתָם
יֹלְדֵיהֶם יי אֶת פַּעְלֵי הָאָוֶן שָׂרוּם עַל
יִשְׂרָאֵל :

ידבר על העתיד ונתן הודאה להקב"ה :

קכו * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יי אֶת
שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים : ג אִז
יִמָּלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְלִשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אִז

יאמרו

ביאור המלות

קכה (ג) שבט מושל כי ביד המושל טבע מוסר : טורל ר"ל הנחלה שנופל
בגורלו : (ה) והטשים מלי נעים : עקלקלותם מלי עקמומיות :
קכו (ה) בשוב מלי השכה : שיבת מלי שכי : (ד) שובה מלי השכה : שבתנו מלי שכייה :
כאפיקים

יאמרו בגוים הגדיל יי לַעֲשׂוֹת עִם
אֱלֹהֵי : ג הַגְּדִיל יי לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ
שְׂמִיחִים : ד שׁוֹבָה יי אֶת שְׁבִיתָנוּ
כְּאֶפִיקִים בְּנֶגֶב : ה הַזְרָעִים בְּדַמְעָה
בְּרִנָּה יִקְצְרוּ : ו הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבִכְה
נִשְׂא מִשְׁךְ הַזֶּרַע בֹּא יִבֹּא בְרִנָּה
נִשְׂא אֶלְמָתָיו :

כו מטובל היאך דוד המלך מוכיח בני דוכו ובלאשון מלמד כנו שיהיו כל מעשיו לשם שמים :

קכו * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה אִם
יי לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׂוֹא עֲמָלוֹ בּוֹנֵיו
בּוֹ אִם יי לֹא יִשְׁמְרֵהוּ שְׂוֹא שְׂקָד
שׁוֹמֵר : ג שְׂוֹא לָכֶם מִשְׁפִּימֵי קוֹם
מֵאַחֲרֵי שִׁבְתָּ אֲכָלִי לֶחֶם הָעַצְבִּים
כֵּן יִתֵּן לַיְדֵיהֶם שֶׁנָּא : ג הִנֵּה נִחְלַת
יי בָּנִים שְׂכָר פְּרֵי הַבְּטָן : ד כְּחֹצִים

ביד

ביאור המלות

כאפיקים ענינו מים הנגרים בחזק : בנגב במקום יבש : (ו) משך מלי משכיה :
אלויותיו אגודות התכופה : קכו (ה) שקד ענין מהירות והשתדלות :
(ג) מארזי מלי אומר ושככה : שבה מלי ישיבה : העצבים מלי עליון :
לידיו

תחלים ליום השבת קכו קכח קכט

בְּיַד גִּבּוֹר בֶּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: ה' אֲשֶׁר־י
הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת אֲשָׁפְתוֹ מֵהֶם
לֹא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אֹיְבֵיהֶם
בַּשָּׁעַר:

בו מבוחר כמה מעלות לאדם אם נהנה מויגיע כפיו:

קכח * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר־יִבְרַח
יִרְאֵה יי הַחֵלֶד בְּדַרְכָּיו: ב' יִנְיַע בַּפִּיךָ
כִּי תֹאכֵל אֲשֶׁר־יָדָה וְטוֹב לָךְ: ג' אֲשֶׁתֶּךָ
כְּגִפְסֵן פְּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתְךָ בְּנִיךָ
בַּשָּׂתֵלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשַׁלְּחָנֶךָ:
ד' הִנֵּה כִּי בֶן יִבְרַךְ גִּבּוֹר יִרְאֵה יי:
ה' יִבְרַכְךָ יי מִצִּיּוֹן וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: ו' וְרֵאָה בָנִים לְבְנֵיךָ
שְׂרָוִים עַל יִשְׂרָאֵל:

המשורר מתאונן על הזכות:

קכט * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנֵי

מנעורי

ביאור המלות

לידידו מלי נדידה: שנה כמו שנה: אשפתו הוא הנרתק שמסומים בו החלים:
בשער דרך חממים ושופטים לשבת כשער: קכח (ג) בירכתי ביתך כלל
ביתך: כשתילי כנטיפוי: קכט (ב) יבלו מלי יכולת: גבי כן יקרא אחורי
הגוף

תחלים ליום השבת קכט קל מכא

מִנְעוּרֵי יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל: ב' רַבַּת
צְרָרוּנֵי מִנְעוּרֵי גַם לֹא יִכְלוּ לֵי:
ג' עַל גְּבֵי חֲרָשׁוֹ חֲרָשִׁים הֶאֱרִיכוֹ
לְמַעַנְיָתָם: ד' יי צְדִיק קִצֵּץ עֲבוֹת
רָשָׁעִים: ה' יִבְשׁוּ וַיִּפְּגוּ אַחֲזֹר כֹּל
שְׂנְאֵי צִיּוֹן: ו' יִהְיוּ כַּחֲצִיר גִּנּוֹת
שֶׁקָּדְמָת שָׁלַף יָבֵשׁ: ז' שְׂלֵא מֵלֵא
כַּפּוֹ קוֹצֵר וְחֲצָנוֹ מְעַמֵּר: ח' וְלֹא אָמְרוּ
הָעֹבְרִים בְּרַבַּת יי אֵלֵיכֶם בְּרַכְּנוּ
אֶתְכֶם בְּשֵׁם יי:

תפלה על מחילת עונות:

קל * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים
קְרֵאתֶיךָ יי: ב' אֲדָנִי שְׁמַעְהָ בְּקוֹלִי
תְּהִינֶנָּה אֲזַנֶּיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תְּחִנּוּנָי:
ג' אִם עֲזוֹנוֹת תִּשְׁמַרְיָהּ אֲדָנִי מִי

יעמד

ביאור המלות

הגוף: לשעיתם. הוא סקו שהחורש יחרוש בהשדה לארכה נקרא מענה:
(ד) קצין. הכרית: (ה) יסנו אחורי. יתורו לאחור: (ו) כחציר. כעשב:
שקדמת. מלי קדם: שלף. תלש: (ז) וחצנו. שולי הכגד יקרא חולין:
מעמר. הגדות השבלים:
קל (ב) קשבות. ענין שמעיה: (ד) תורא. מלי מורא: (ו) משוטרים. מלי
שומר (לא)

יִעֲמֹד: י כִּי עִמָּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן
תִּזְכָּר: ה קִיַּיְתִי יי קִוְיָה נַפְשִׁי
וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלְתִי: י נַפְשִׁי לֵאדֹנָי
מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר:
י יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יי כִּי עִם יי הַחֶסֶד
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: ה וְהוּא יִפְדֶּה אֶת
יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

כו יוספר שפלות דוד ויהיך לא גבה לבו כל ימיו ולא עשה לו גדולות ותענוגי בני אדם:

קלא * שִׁיר הַמַּעֲלֹת לְדָוִד יי לֹא
גָבַהּ לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא הִלַּכְתִּי
בְּגִדְלוֹת וּבִנְפִלְאוֹת מִמֶּנִּי: ב אִם לֹא
שׁוֹיַתִּי וְדוּמַמְתִּי נַפְשִׁי בְּגִמְלָ עֵי
אִמּוֹ בְּגִמְלָ עָלַי נַפְשִׁי: ג יַחַל יִשְׂרָאֵל
אֵל יי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

שיר

ביאור המלות

סומר או עיני תקוס והמתנה:

קלא (ב) שויתי. מלי שיה: ודוטתי. מלי דמיון או שתיקה: כגול. תימק
הנעתק מקרוב משדי אמו:

לאביר

זה השיר חכרו דוד כשהיה דבר בעולם וסיה הוא וזקני ישראל מתכסים
בשקיס והמשכן היה רחוק מהם לכך היה מתעלם בתפלות גדולות ששקיס
יזכור מה שעשה דוד הטרחות ועושים על כה"מ:

קלב * שִׁיר הַמַּעֲלֹת זְכוּר יי לְדָוִד
אֶת כָּל־עֲוֹנוֹתָי: ב אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לִי
נָדָר לֹא־אֲבִיר יַעֲקֹב: ג אִם אָבֹא בְּאֶהָל
בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עַרְשׂ יְצוּעֵי:
ד אִם אֶתֵּן שְׁנַת לַעֲיִנִי לַעֲפַעֲפֵי־תַנּוּמָה:
ה עַד אֶמְצֵא מָקוֹם לִי מִשְׁכְּנֹת
לֹא־אֲבִיר יַעֲקֹב: ו הִנֵּה שָׁמַעְנוּהָ
בְּאַפְרַתָּה מִצְּאֲנוּהָ בְּשָׂדֵי יַעַר:
ז נְבוֹאָה לְמִשְׁכְּנֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה
לְהַדָּם רַגְלָיו: ח קוּמָה יי לְכַנּוּחַתְךָ
אֶתָּה וְאַרְוֹן עֶדֶךָ: ט כַּהֲנִיף יִלְבָּשׁוּ
צַדִּיק וְחַסִּידֶיךָ יִרְנְנוּ: י בַּעֲבוּר דָּוִד
עַבְדְּךָ אֵל תָּשֵׁב פָּנַי מִשִּׁיחָה:
יא נִשְׁבַּע יי לְדָוִד אֶמֶת לֹא יִשׁוּב

ממנה

ביאור המלות

קלב (ב) לאביר. לחוק: (ג) ערש. מטס: (ד) יצועי. מלי מלעות המטס:
לעשעי הוא אישון העיני: חנוטה. היא שינה קלה: (ז) להדום. הוא
הכסף

תהלים ליום השבת קרב קלג

מִמְנֶה מִפְרֵי בְטֻנְהָ אִשִּׁית לְכֶסֶף
לָךְ: י' אִם יִשְׁמְרוּ בְנֵיךָ בְרִיתִי וְעֵדוּתִי
זו אֲלַמְדֵם גַּם בְּנֵיהֶם עִדִי עַד יֵשְׁבוּ
לְכֶסֶף לָךְ: י"ב כִּי בָחַר יי בְּצִיּוֹן אֹהֶה
לְמוֹשֵׁב לָו: י"ד זֹאת מְנוּחָתִי עִדִי עַד
פֹּה אֲשֵׁב כִּי אֹתִיהָ: טו צִדְדָה בָרַךְ
אֲבָרְךָ אֲבִיוֹנֶיהָ אֲשַׁבֵּעַ לָחֶם:
טז וְכִהְיֶה אֲלֵבִישׁ יֵשַׁע וְחִסְדֶּיהָ רֵיחַ
יִרְגְנוּ: י"ז שֵׁם אֲצַמִּיחַ קָרְן לְדָוִד
עַרְכָתִי נֹר לְמִשִּׁיחִי: י"ח אֹיְבָיו אֲלֵבִישׁ
בְּשֵׁת וְעָלְיוּ יְצִיץ נֹרוֹ:

בזה המנוח יכוין ויתפלל על מלכות ישראל:

קלג א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הַגֵּה
מֵה מִזֵּב וּמֵה נְעִים שָׁבֶת אֲחִים גַּם
יַחַד: ב בְּשֵׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יִרְדַּ

על

ביאור המלות

הכסף הניתן תחת רגלי אדם כשהוא יושב: (יג) אוה אִוְיִתִּיהּ מַלְשׁוֹן
תלוש: (טו) צִדְדָה מוֹנֵס: (יז) קָרְן עֵינַן מַמְשֵׁלָה: עַרְכָתִי סִדְרָתִי:
(יח) יְצִיץ יֹאדֵר: נֹרוֹ כְתָרוֹ:
קלג (ט) נעים עֵינַן מַתִּיקוֹת: (ב) סִדְרָתִי מַלְבוּשֵׁי:
לסגולתו

תהלים ליום השבת קלג קלד קלה קכג
עַל הַזְקֹן זְקוֹן אֲהָרֹן שִׁירָד עַל פִּי
מִדְּוֹתָיו: ג כְּטַל חֶרְמוֹן שִׁירָד עַל
הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יי אֶת הַבְּרָכָה
חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

המשורר מעורר לב החכמים והחסידים שיעמדו מנעמם כלילה ללכת לבית
ה' להתפלל והשכר מנואר בתוכו:

קלד א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַגֵּה בָרְכוּ
אֶת יי כָּל־עַבְדֵי יי הָעֹמְדִים בְּבֵית
יי בְּלִילוֹת: ב שְׂאוּ יַדְכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ
אֶת יי: ג יְבָרְכֵךָ יי מִצִּיּוֹן עֲשֵׂה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

המשורר ידבר לעומת אלה אשר יבואו להשתחוות בבית ה':

יום כח קלה א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת שֵׁם
יי הַלְלוּ עַבְדֵי יי: ב שְׁעֵמֻדִים בְּבֵית
יי בְּחִצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: ג הַלְלוּיָהּ
כִּי טוֹב יי זְמָרוֹ לְשִׁמּוֹ כִּי נְעִים:
ד כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לָו יְהִי יִשְׂרָאֵל
לְסִגְלָתוֹ: ה כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי נִדְוַל

ביאור המלות

קלה (ד) לסגולתו עֵינַן אֹלֵר נַחֲמֵד: (ו) תְּהוֹמֹת עוֹמֵק הַמַּיִם:
נְשִׂאִים

י' וְאֵדְגִינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: י כֹּל אֲשֶׁר
חָפֵץ י' עָשָׂה בַשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיָּמִים
וּכְלֵי־תְהוֹמוֹת: י מַעַלְה נְשָׁאִים מִקְצֵה
הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא
רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו: י שֶׁהִבֵּה בְכוֹרֵי
מִצְרַיִם מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה: י שְׁלַח
אֶתוֹת וּמִפְתִּיּוֹת בְּתוֹכֵי מִצְרַיִם
בְּפִרְעֹה וּבְכָל־עַבְדָּיו: י שֶׁהִבֵּה גִוִּים
רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים:
י לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְלַעֲזֹג מֶלֶךְ
הַבְּשָׁן וְלָכֹל מַמְלָכוֹת בְּנַעַן: י וְנָתַן
אֲרָצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:
י י' שִׁמְךָ לְעוֹלָם י' וְכִרְךָ לְדֹר וָדֹר:
י כִּי יִדִּין י' עַמּוֹ וְעַל עַבְדָּיו יִתְנַחֵם:
י עֲצָבֵי הַגִּוִּים כָּסַף וְזָהָב מֵעֵשִׂי יְדֵי

אדם

ביאור המלות

(י) נשיאים. ענינים: (ט) בתוכי כמו בתוך וכו' י' יתיר: (יא) לסיון.
כמו את סיון: (יז) יתחם. ר"ל יתשוב מתשכח אחרת להטיב: (טו) עצבי.
כן יקרא הע"ז: (יז) יאויני. ענין שמיטה:
לרוקע

אָדָם: י' פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ עֵינִים
לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ: י' אֵזְנֵים לָהֶם וְלֹא
יֵאֱזִינוּ אֵף אֵין יֵשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם:
י' כְּמוֹתָם יִהְיוּ עֹשִׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר
בְּיַמְתָּ בָהֶם: י' בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ
אֶת י' בֵּית אֱהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת י':
י' בֵּית הַלְוִי בָרְכוּ אֶת י' יֵרְאִי י':
י' בָּרְכוּ אֶת י': י' בָּרוּךְ י' מִצִּיּוֹן שְׁבוֹן
יְרוּשָׁלַם הַלְלוּהָ:

כזה המזמור יש כ"ו פסוקים כנגד כ"ו דורות שהיו ממריאת עולם עד
שישראל קבלו את התורה וזו אותם הקב"ה בתום בלא שום שבר מלות
ענין ומראה מה היו החסדים:

קרו * הודו ל'י' כי טוב כי לעולם
חסדו: י' הודו לאלהי האלהים כי
לעולם חסדו: י' הודו לאדני האדנים
כי לעולם חסדו: י' לעשה נפלאות
גדלות לברו כי לעולם חסדו:
י' לעשה השמים בתבונה כי לעולם

חסדו

ביאור המלות

קרו (י) לרוקע. ענין שמיטה ופריסה: (יג) לגור. ענין כריתת: לגורים.
לקרעים

חסדו: א לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם בִּי
לְעוֹלָם חֶסֶד: ב לְעֵשֶׂה אֲוָרִים גְּדֹלִים
בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: ג אֶת הַשָּׁמַשׁ
לְמַמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד:
ד אֶת הַיָּרֵחַ וּבֹכָבִים לְמַמְשֶׁלֶת
בַּלַּיְלָה בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: ה לְמַכֵּה
מִצְרַיִם בְּבִכּוּרֵיהֶם בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד:
ו וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מֵתוֹכֶם בִּי לְעוֹלָם
חֶסֶד: ז בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעֵ נְטוּיָה בִּי
לְעוֹלָם חֶסֶד: ח לְגִזְרֵ יַם סוּף לַגִּזְרִים
בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: ט וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל
בְּתוֹכֹ בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: י וְנָעַר
פְּרַעֲהַ וַחֲיָלוּ בָיִם סוּף בִּי לְעוֹלָם
חֶסֶד: יא לְמוֹלִיךְ עִמּוֹ בַּמִּדְבָּר בִּי
לְעוֹלָם חֶסֶד: יב לְמַכֵּה מְלָכִים
גְּדֹלִים בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: יג וַיַּהַרְגֵ

לְעֵשֶׂה: (טו) ונער ענין תנועה חזקה: וחילו מלשון חיל וכח:
(טז) ויסקנו ווישיענו ופדה אתנו:
מלכים
ערכים

מְלָכִים אֲדִירִים בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד:
יד לְסִיחוֹן מִלֶּךְ הָאֱמֹרִי בִי לְעוֹלָם
חֶסֶד: טו וְלַעֲזוֹג מִלֶּךְ הַבְּשָׁן בִּי
לְעוֹלָם חֶסֶד: טז וְנָתַן אֲרָצָם לְנַחֲלָה
בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: יז נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל
עֲבָדָו בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: יח שֶׁבַשְׁפָּלָנוּ
זָכַר לָנוּ בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: יט וַיַּפְּרֶקְנוּ
מִצְרַיִנוּ בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: כ נָתַן
לָחֶם לְכָרֶם בְּשֶׁשֶׁר בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד:
כא הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם בִּי לְעוֹלָם
חֶסֶד:

נאמר על חורבן הבית הלאך נלך היה שאל מהם שישיכו הלויים נשביה כמו
על הדוכן וחס אמרו הלאך נשיב את שיר ה' על אדמת נכר ורות הקודש
היה מנתם להם:

קלו א על נהרות בבל שם ישבנו
גם בכינו בזכרנו את ציון: ב על
ערבים בתוכה תלינו בנרותינו: ג כי

שם
ביאור המלות
קלו (ב) ערבים. שם חילין סרק הגדל אלל נחלים: תלינו מלי תלויה:
(ג) שובינו מלי שבי: ותוללינו מלי הוללות ולעג או מין כלי זמר:
על (לב)

תהלים ליום השבת קלו קלח

שם יִשְׁאֲלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ הַבְּרִי שִׁיר
וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר
צִיּוֹן: י אִיהַ נְשִׁיר אֶת שִׁיר יי עַל
אֲדַמַּת נֶבֶר: ה אִם אֲשַׁכְּחֶה יְרוּשָׁלַם
תִּשְׁכַּח יְמֵינִי: ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לְחֻבֵי
אִם לֹא אֲזַכְּרֶנּוּ אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת
יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחַתִּי: ז זְכֹר
יי לִבֵּנִי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם
הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיּוֹסוּד בָּהּ:
ח בַּת בָּבֶל הַשְׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלַם
לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שֶׁגְּמַלְתְּ לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי
שִׁיאֲחֻזְנִיפִן אֶת עוֹלְלָךְ אֶל הַסַּלַּע:

שכחים נוראים נתן דוד להקב"ה על התסד שעשה עמו וקיים הכעתתו ונתן לו המלוכה:

קלח * לְדוֹד אוֹדָךְ בְּכַל־לִבִּי נִגַּד
אֱלֹהִים אוֹמְרָךְ: ב אֲשֶׁתִּחַוֶּה אֶל

ביאור המלות היכל

(ו) על ראש כמו כראש: (ז) עיר, ל' חורבן: (ח) בת בבל. עדת ככל: השדודה. ר"ל סופר להיות שדודה וגזולה: שנמלת. לפעמים יאמר ל' גמול על תחלת המעשה: (ט) ויפין, וירצן ויפסד: עלילת. כניך הקטנים: קלח (ג) תרהיבני. גדלתי או התוקמתי: (ו) ידע, ייסר: (ח) ישיר. יסכים

תהלים ליום השבת קלח קלט קכו

הַיִּכַל קְדֹשְׁךָ וְאוֹדָה אֶת שְׁמֶךָ עַל
חַסְדְּךָ וְעַל אֱמֻנָתְךָ כִּי הִגְדַּלְתָּ עַל
כָּל־שְׁמֶךָ אֲמַרְתָּךְ: * בְּיוֹם קָרָאתִי
וְתַעֲנֵנִי תִרְהַבְנִי בְּנַפְשִׁי עוֹ: ד יוֹדוּךָ
יי כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אֲמָרֵי
פִּיךָ: ה וַיִּשְׁירוּ בְּדַרְכֵי יי כִּי גָדוֹל
כְּבוֹד יי: ו כִּי רַם יי וְשָׁפַל יִרְאֶה
וְגָבוֹה מִמָּרְחָק יִידַע: ז אִם אֶלְךָ
בְּקָרֵב צָרָה תִּחְיֶנִּי עַל אַף אֵיבִי
תִּשְׁלַח יָדְךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינְךָ: ח יי
יִגְמַר בְּעַדִּי יי חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי
יְדִיךָ אֶל תִּרְפֶּה:

זה המזמור נכבד מאד ואין ככל החמשה ספרים מזמור המיוסר לאדם כדרכי השם כמו זה המזמור, ומורה נפלאות בלידת הולד, ואשרי לאדם האומר זה בכל יום:

קלט * לַמְנַצֵּחַ לְדוֹד מְזֻמֹּר יי
חִקְרָתֵנִי וְתַדַּע: ב אֶתְּהָ יַדְעַת שְׁבַתִּי

ביאור המלות וקומי

יסכים או מלשון גמר והשלמה: בערי. עלי: תרף. מלי רפיון: קלט (ב) בנתה מלי בינה: לרעי. לחכמי אליך יאלו ענין מחשבות: ארמי

וקומי בנתה לרעי מרחוק : ג ארחי
ורבעי זריתי וכל דרכי הסבנתה :
ד כי אין מלה בלשוני הן יי ידעת
בלה : ה אחור וקדם צרתני ותשת
עלי בפכה : ו פליאה דעת ממני
נשגבה לא אוכל לה : ז אנה אלה
מרוחק ואנה מפניך אברח : ח אם
אסק שמים שם אתה ואציעה שאור
הנה : ט אשא כנפי שחר אשגבה
באתרית ים : י גם שם ידך תנחני
ותאחזני ימינה : יא ואמר אף חשך
ישופני ולילה אור בעדני : יב גם
חשך לא יחשך ממך ולילה ביום
יאור פחשיכה באורה : יג כי אתה

קנית

ביאור המלות

(ג) ארחי דרכי : ורבעי רבולתי : זריתי סככת כור : הסככה למדת
או הוכגלת : (ד) טלה ענין דבור : (ה) צרתני מלי מלור מסכוכ : והשת
ותשים : (ו) פליאה מכוסה : נשגבה חזקה : אוכל מלי יכולת : (ז) אנה
לכוכב : טרוחך מוכסך : (ח) אסק אעלה : ואציעה מלי מלע ומסככ :
הנה הנה אתה : (ט) שחר כמו כשחך : (י) תנחני תנחני : (יא) ישופני
לי נשף חשך : בעדני נגדי : (יג) קניתי רעל קניוס המה לך כי אתה
בראתם

קניית כליתי תסכני בבטן אמי :
ד אודך על כי נוראות נפליתי
נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד :
טו לא נכחד עצמי ממך אשר
עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות
ארץ : טז נלמי באו עיניך ועל ספרך
כלם יכתבו ימים יצרו ולו אחד
בהם : יז ולי מה יקרו רעך אל מה
עצמו ראשיהם : יח אספרם מחור
ירבון הקיצתי ועודי עמך : יט אם
תקטל אלוה רשע ואנשי דמים
סורו מני : כ אשר ימרוך למזמה
נשוא לשוא עריך : כא הלוה
משנאריך יי אשנא ובתקוממך

אתקומט

ביאור המלות

בראתם : כליותי הסוועלים לאדם : תסכני מלי סכך וכסוי : (יד) נפליתי
מלי פלא : (טו) לא נכחד לא נעלם : עצמי ענין עלמות הדבר ותכונתו :
עשיתי מלי עשיה : רקמתי מלי מעשה רקמה : (טז) גלטי ענין דבר שלא
נגמר מלאכתו : (יז) יקרו מלי יקר וחשוב : רעך כנסת ישראל או מלי
רעיון ומחשבה : עצמו רבו : (טח) תקטל תהרג : (כ) ימרוך מלי תמורה או
מלי רוממות : לטויעה דבר תעוב : נשוא מרומם : עירך שגאוך :
כתנני

אתקוטט: כג תכלית שגאה שנאתים
לאויבים היו לי: כג חקרני אל ודע
לבבי בחנני ודע שרעפי: כד וראה
אם דרך עצב בי ונתני בדרך עולם:

זה המזמור חיבר דוד על המלסגים ובפרטות על דואג סהיה ראש לכל
הקושרים לכך היה אומר יהי לזון שאלהים מן השמים יגא ויפיל ברק עליו
עד שיאא מן העולם. ותפלה זו יאמר כל יחיד שיש לו מלסגים:

יום כש קמ א למנצח מזמור לדוד:
ב חלצני יי מאדם רע מאיש חמסים
תנצנני: ג אשר חשבו רעות בלב
כל יום יגורו מלחמות: ד שנגנו
לשונם כמו נחש חמת עכשויב תחת
שפתיו סלה: ה שמרני יי מידי
רשע מאיש חמסים תנצנני אשר
חשבו לדחות פעמי: ו טמנו גאים

פח

ביאור המלות

(כג) בחנני ענין חקירה כלורף הכותן הכסף לחקור הטובה היא:
שרעפי מתשבותי: (כד) ונחני נהגני: בדרך שלם המיתס נקרא כן:
קמ (כ) חלצני הולצני: (ג) יגורו יאספו או ידורו: (ד) שנגנו חדרו:
חמת חרס: עכשויב הוא מין פתן ונתש: (ה) פעמי רגלי:
ותכלים

פח לי וחבלים פרשו רשת ליד
מענל מקשים שרתו לי סלה:
ו אמרתי ליי אלי אתה האזינה יי
קול תחנוני: ח יהודה אדני עז
ישועתי סבותה לראשי ביום נשק:
ט אל תתן יי מאויי רשע וממו אל
תפק ירומו סלה: י ראש מסבי עמל
שפתיו יכסימו: יא ומומו עליהם
נחלים באש יפלם במהמרות בל
יקומו: יב איש לשון בר יכון בארץ
איש חמס רע יצודנו למדחפת:
יג ידעתי כי יעשה יי דין עני משפט
אבינים: יד אך צדיקים יודו לשמך
ישבו ישרים את פניך:

מזמור

ביאור המלות

(ו) וחבלים מיתרי הפס: ליד אלל: טענל סביל: שרתו שמו: (ח) סבותה
משון סכך: נשק כלי זיון: (ט) מאויי תלוותי: וטמו מתשבותי: חסך תוליא:
(יא) ימומו מל' נטיה: בטחורות כמלחמות או בשותות פמוקות:
(יד) את פניך לפניך:

חוושה

מוסר גדול שמן הראוי לאדם להתפלל להקב"ה שיעורנו שלא ידבר בפיו
ולשונו מה שאין בלבו. וכמו שומר השער לא ינית לפתוח הפתח רק לזוכר
כן יהיו שפתיו עיין בפנים ותראה דברים המעוררים האדם לתשובה:

קמא א מְזִמּוֹר לְדָוִד יי קְרֵאתֶיךָ
חִוְשָׁה לִי הָאֵזוּנָה קוֹלִי בְקָרְאֵי לְךָ:
ב תִּבּוֹן תִּפְלְתִי קָטְרֵת לְפָנֶיךָ מִשְׂאֵת
כִּפִּי מִנְחַת עָרֵב: ג שִׁיתָה יי שְׁמֵרָה
לְפִי נִצְרָה עַל דֵּל שְׁפָתַי: ד אֵל תִּמְט
לְבִי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עַל־לוֹת
בְּרָשָׁע אֵת אִישִׁים פְּעָלֵי אָוֶן וְבַר
אֲלֶחֶם בְּמִנְעֵמֵיהֶם: ה יִהְלֹמְנִי צְדִיק
חֶסֶד וְיִזְכִּיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אֵל יְנִי
רֹאשֵׁי כִי עוֹד וְתִפְלְתִי בְרַעוּתֵיהֶם:
ו נִשְׁמָטוּ בִידֵי סֹלַע שִׁפְמֵיהֶם
וְשִׁמְעוּ אֲמָרֵי כִי נַעֲמוּ: ז כָּמוֹ פִּלְחַן
וּבִקְעַ בְּאֶרֶץ נַפְזָרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי

שאל

ביאור המלות

קמא (א) חושה מסר: (ב) טנחת תשורת: (ג) דל שפתי כמו דלתות
שפתי או הרמת שפתי: (ד) להתעלל עלילות לעשות מעשים:
את אישים עם אנטים: אלהם כל דבר מאכל נקרא בשם לחם: בטנעטיהם
מל' נעימות ועינוו מתיקות: (ה) יהלמי יכני: יני יסיר: (ו) נשטמו
ענין הסרה ממקומו: שופטיהם הם הסרים והדיונים: (ז) פולח לשון ביקוע
ור"ל

שְׂאוֹר: ח כִּי אֲלִיךָ יְהוָה אֲדָנִי עֵינֵי
בְּכָה חֲסִיתִי אֵל תֵּעַר נַפְשִׁי:
ט שְׁמֵרְנִי מִיַּד פֹּחַ יִקְשׁוּ לִי וּמִקְשׁוֹת
פְּעָלֵי אָוֶן: י יִפְלֹוּ בְּמִכְמָרָיו רְשָׁעִים
יַחַד אֲנֹכִי עַד אֶעְבּוֹר:

תפלה נוראה ונפלאה כשהיה במערה וכרת כנף המעיל. וכן היה חומר אזה
אפנה ואזה חכרת חין לי אלא ללעוק אליך:

קמב א מִשְׁכִּיל לְדָוִד בְּהִוְתוֹ בְּמַעְרָה
תִּפְלָה: ב קוֹלִי אֵל יי אֲזַעַק קוֹלִי
אֵל יי אֶתְחַנֵּן: ג אֲשַׁפֵּךְ לְפָנָיו שִׁיחִי
צָרְתִי לְפָנָיו אֲגִיד: ד בְּהִתְעַטֵּף עָלַי
רוּחִי וְאַתָּה יִדְעֵתָ נְתִיבְתִי בְּאַרְחֵי זֶו
אֶתְלַךְ טָמְנוּ פֹּחַ לִי: ה הִבִּיט יָמִין
וְרֵאָה וְאִין לִי מִכִּיר אֲבִד מְנוּס מִמֶּנִּי
אִין הוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי: ו זַעַקְתִּי אֲלִיךָ

ביאור המלות

ור"ל בוקע עינים: (ח) תער תשפור ותריק: (י) בטכטרויו עינוו פח:
קמב (א) בשיחי כסיפור תלאתי: (ד) בהתעטף כשאלם בלדה הוא כסוף
וכאלו מעוטף קאת הגוף בקלתו וכוונו בקרבן ג"כ כאלו תתעטף:
נתיבתי המסילה: (ה) הבט ימין כמו הכט ומין ושמהל ואחו דרך קלרה:
אמנו

י' אָמַרְתִּי אֶתְּה מַחְסֵי חַלְקִי בְּאֶרֶץ
הַחַיִּים : ז' הַקְּשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי יְיָ כִּי
דַלּוֹתִי מְאֹד הִצִּילֵנִי מִרְדְּפֵי כִּי אֲמַצּוּ
מִמֶּנִּי : ח' הוֹצִיאָה מִמִּסְגָּר נַפְשִׁי
לְהוֹדוֹת אֶת שִׁמְךָ בִּי יִכְתְּרוּ צַדִּיקִים
בִּי תִגְמַל עָלַי :

גס זה המזמור מהענין אשר לפניו :

קמג « מְזֻמָּר לְדָוִד יְיָ שָׁמַע תַּפְלָתִי
הֶאֱזִינָה אֶל תַּחֲנוּנֵי בְּאִמְנַתְךָ עֲנֵנִי
בְּצַדִּיקְתֶּךָ : י' וְאֵל תְּבוֹא בְּמִשְׁפַּט אֶת
עַבְדֶּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לִפְנֶיךָ כְּלִי חַי :
י' בִּי רַדְף אוֹיֵב נַפְשִׁי דְבֹא לְאֶרֶץ
חִירְתִּי הוֹשִׁיבֵנִי בְּמַחְשָׁכִים בְּמִתִּי
עוֹלָם : י' וְתַתְּעַטְּףָ עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי
יִשְׁתַּוְּמֵם לְבִי : י' זְכַרְתִּי יָמִים מִקִּדְמָה

הגיתי

ביאור המלות

(י) אֲמַצּוּ חֹזֵק : (ח) יִכְתְּרוּ מְלִי כֶּתֶר :
קמג (ג) דְּבֹא סֶכֶר : חִירְתִּי הוּא הַנֶּפֶשׁ : (ד) יִשְׁתַּוְּמֵם לִשׁוֹן תַּמְסוּן :
(ה) הַגִּיתִי עֵינַי מִתַּשְׁבֵּס : אִשׁוּחָה מְלִי שׂוֹמֵה וְדִיבּוֹר : (ו) עִיפָה כִּי ל' הַלְמָה

חִירְתִּי בְּכָל־פְּעֻלָּה בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ
אִשׁוּחָה : ז' פָּרַשְׁתִּי יָדַי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי
בְּאֶרֶץ עֵיפָה לָּךְ סִלָּה : י' מִהֵרָ עֲנֵנִי
י' בְּלָתָה רוּחִי אֶל תִּסְתַּר פְּנֶיךָ מִמֶּנִּי
וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יָרְדֵי בּוֹר : י' הִשְׁמִיעֵנִי
בְּבִקְרַת חֶסֶדְךָ כִּי בָּךְ בְּטַחְתִּי הוֹדִיעֵנִי
דָּרְךָ זֶה אֵלֶיךָ כִּי אֵלֶיךָ נִשְׁאַתִּי נַפְשִׁי :
ט' הִצִּילֵנִי מֵאִיְבֵי יְיָ אֵלֶיךָ כִּסִּיתִי :
י' לְמַדְנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ כִּי אֶתְּה
אֶלֹהֵי רוּחְךָ מוֹבִיחָה תִנְחַנֵּנִי בְּאֶרֶץ
מִישׁוֹר : י' לְמַעַן שִׁמְךָ יְיָ תַחֲיֵנִי
בְּצַדִּיקְתֶּךָ תוֹצִיאַ מִצָּרָה נַפְשִׁי :
י' וּבְחֶסֶדְךָ תִצְמִית אִיְבֵי וְהֶאֱבַדְתָּ
כָּל־צָרָרִי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ :

זה המזמור חיבר דוד כאשר נלה כל המלחמות וראה ישראל יושבים בטח ונתן שבת להקב"ה :

קמד « לְדָוִד בְּרוּךְ יְיָ צוּרֵי הַמְּלָכִים

ביאור המלות

הַלְמָה לְמוֹס כְּאֵלֶם עוֹף וְלִמָּה לְמוֹס : (ז) כִּלְתָה רוּחִי הַמִּתְלַוֵּה וְלִינוּ מִשִּׁיג קְבוּי
כְּלִיִּן עֵינַי וְכִלְיוֹן רוּחִי : (ח) רוּחְךָ לְלוֹנֵךְ : (יב) תַּצְמִית תַּכְרִית : קמד (ה) צוּרֵי
כִּלְ

יְדֵי לַקָּרֵב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה׃
ב חֲסָדַי וּמִצִּדּוֹתַי מִשִּׁגְבִי וּמִפְלִטֵי
לִי מִגִּבֵי וּבֹ חֲסִיתִי הִרְדַּד עָמִי
תַחְתִּי׃ ג יי מָה אָדָם וְתִדְעֶהוּ בֶן
אָנוּשׁ וְתַחֲשִׁבְהוּ׃ ד אָדָם לַהֲבֵל דָּמָה
יָמָיו כְּצֶלַע עוֹבֵר׃ ה יי הֵט שִׁמְךָ
וְתִרְדַּד גַּע בְּהָרִים וַיַּעֲשֵׂנִי׃ ו בְרוּךְ
בָּרַק וְתַפִּיצֵם שְׁלַח חֲצִיךָ וְתַהַרְמֵם׃
ז שְׁלַח יְדֶיךָ מִמְרוֹם פְּצָנִי וְהַצִּילֵנִי
מִמָּוִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נָכָר׃ ח אֲשֶׁר
פִּיהֶם דִּבַּר שׂוֹא וַיִּמְנָם יָמִין שִׁקֵּר׃
ט אֱלֹהִים שִׁיר חֲדָשׁ אֲשִׁירָה לְךָ
בְּנִבְלָ עֲשׂוֹר אֲזַמְּרָה לְךָ׃ י הַנּוֹתֵן
תְּשׁוּעָה לַמַּלְכִים הַפּוֹצֵה אֶת הַיָּד
עֲבָדָו מִחֲרֵב רָעָה׃ יא פְּצָנִי וְהַצִּילֵנִי

מיד

ביאור המלות

כ"ל חוקי לקרב למלחמה : (ב) ומצודתי מכלל חסדך ; היודר
שבטת או המחלים ; (ג) ותדעהו מסכנו ; (ד) דמה מלי דמיון ;
(ו) ברוך ברק ר"ל שלח ברק ; ותפיצם ותפורם ; ותחום מלי מחומה ; (ז) פצני
פתח

מִיַּד בְּנֵי נָכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבַּר שׂוֹא
וַיִּמְנָם יָמִין שִׁקֵּר׃ י אֲשֶׁר בְּגִינוּ
בְּנִטְעִים מִגִּדְלִים בְּנִעֲוִירֵיהֶם בְּנוֹתֵינוּ
כְּזוּיֹת מַחֲטָבוֹת תִּבְנֶינָה הַיִּבְלָ׃
יב מְזוּיְנֵי מַלְאִים מְפִיקִים מִזֶּן אֵל זֶן
צִאֲנָנוּ מֵאֲלִיפוֹת מְרַבָּבוֹת בְּחוֹצוֹתֵינוּ׃
יג אֲלֹפִינֵנוּ מִסְבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין
יוֹצֵאת וְאֵין צוֹחָה בְּרַחֲבֵתֵינוּ׃
יד אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁכְבָּה לֹא אֲשֶׁרֵי הָעַם
שִׁיחֻהוּ אֱלֹהֵי׃

כל האומר זה המוזכר ג' פעמים ככל כוונתו מוכחה שהוא כן עו"כ ולגודל
תהלתו חכרו כ"כ :

יום ל קמה א תהלה לדוד ארוממה
אלוהי המלך ואברכה שמך לעולם
ועד : ב בכל יום אברכה ואהלה
שמך לעולם ועד : ג גדול יי ומהדר

ביאור המלות מאד

פתח אותו מהמחבר או הוליו : (ב) טוהבות ענין כריתת והיותך ;
תבנית דמות : (ג) מווינו מלי : זווית : מסיקים מוליוס : מין מלי מוון ;
(ד) אלוסינו הגדולים או השוורים מלי סגר אלפוך : טובלים ענין טענית משא ;
פרץ מלי פרצה ; צוחה זעקה : (טו) אשרי ענין סכה ;
אביחה

מֵאֵד וְלִגְדֹלְתוֹ אֵין חֶקֶר : י הוֹר לְהוֹר
יִשְׁבַּח מֵעֲשִׂיָהּ וּגְבוּרֹתֶיהָ יִגְדֹּהוּ :
ה הֵדֵר כְּבוֹד הוֹדֶה וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיהָ
אֲשִׁיחָהּ : י וְעִזּוֹנוֹ נוֹרְאוֹתֶיהָ יֹאמְרוּ
וּגְדֹלְתָהּ אֲסַפְּרָנָהּ : י וְזָכַר רַב מוֹבְדָהּ
יִבְיַעוּ וְצִדְקָתָהּ יִרְנְנוּ : ה חַנּוּן וְרַחוּם
יִי אֲרֹךְ אַפִּים וּגְדֹל־חֶסֶד : ט טוֹב יִי
לְכֹל וְרַחֲמָיו עַל כָּל־מַעֲשָׂיו : י יוֹדוּךָ
יִי כָל־מַעֲשִׂיָהּ וַחֲסִידֶיהָ יִבְרְכוּכָהּ :
י מְלֹכֹתָהּ יֹאמְרוּ וּגְבוּרֹתֶיהָ
יִדְבְּרוּ : י בִּלְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם
גְבוּרָתוֹ וּכְבוֹד הֵדֵר מְלֹכֹתָו :
י מְלֹכֹתָהּ מְלֹכֹת כָּל־עֲלָמִים
וּמִמִּשְׁלֹתָהּ בְּכָל־הוֹר וְדֹר : י סוֹמֵךְ
יִי לְכָל־הַנְּפִלִים וְזוֹקֵף לְכָל־
הַכְּפוּפִים : טו עֵינֵי כָל־אֲרֶץ יִשְׁבְּרוּ

קמה (ס) אשיחה חלכה : (ו) ועזו מלי עזו : (ז) יביעו ידברו : (ח) וזקף וזקף
וגרומם : הכפופים ענין השחיה למטה : (ט) ישברו יקוו :
ואתה
שעתם

וְאִתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ :
טו פֹּתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי
רְצוֹן : י צְדִיק יִי בְּכָל־יְהִרְבּוּ וַחֲסִיד
בְּכָל־מַעֲשָׂיו : י קָרוֹב יִי לְכָל־קְרָאֵיו
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֵמֶת : י רְצוֹן
יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְאֵת שׁוֹעֲרֵתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם : כ שׁוֹמֵר יִי אֶת כָּל־אֲהַבָּיו
וְאֵת כָּל־הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד : כא תַּהֲלֵת
יִי יְדַבֵּר פִּי וַיְבָרֵךְ כָּל־בֶּשֶׂר שֵׁם
קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

זה המנומר מעורר לאדם לעשות תשובה ומעשים טובים בחיים תורתו בעוד
שיש נשמתו בו ואל יבטח בבני אדם שאינם יכולים להשיע לעלמם כי כפתע
פתאום תלא רוחם מהם לכך מן הראוי לנטות בהקב"ה שבדוד לקיים מה
שרוצה לעשות :

קמו « הַלְלוּ־יָהּ הַלְלוּ נַפְשֵׁי אֶת יִי :
ב אֲהַלְלָהּ יִי בְּחַי אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי
בְּעוֹדֵי : ג אֵל תִּבְטְחוּ בַּגְּדִיבִים בְּכֵן
אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה : ד תִּצַּא רוּחוֹ

קמו (ב) בעודי בעוד חני : (ג) עשתותיו מתשבותיו : (ד) שברו
תקותו
ביאור המלות
שוער = לעקתם :
ישב

יֵשֶׁב לְאֲדָמָתוֹ בַּיּוֹם תְּהוּא אֲבָדוֹ
עֲשֵׂת־נִתְיוֹ: ^ה אֲשֶׁר־יִשְׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ
שָׁבְרוּ עַל־יְיָ אֱלֹהָיו: ^ו עֲשֵׂה שָׁמַיִם
וְאָרֶץ אֶת תַּיִם וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר בָּם
הַשָּׁמַיִם אָמַת לְעוֹלָם: ^ז עֲשֵׂה
מִשְׁפָּט לְעֲשׂוֹקִים נִתֵן לָחֵם לָרְעִיבִים
יְיָ מִתִּיר אֲסוּרִים: ^ח יְיָ פִקַּח עֵוִרִים יְיָ
זָקַף כְּפֹופִים יְיָ אֲהַב צְדִיקִים: ^ט יְיָ
שָׁמַר אֶת גֵּרִים יְתוֹם וְאֶלְמָנָה יַעֲזֹדֵד
וְדָרַךְ רִשְׁעִים יַעֲוֹת: ^י יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם
אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן לְדָר וְדָר הַלְלוּיָהּ:

כמה מעלות למקום מה שמן הראוי לומר לו. עיין ויועט לך:

קמו ^א הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב זְמַרְהָ אֱלֹהֵינוּ
כִּי נַעֲשִׂים נְאוֹהַתְהִלָּה: ^ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם
יְיָ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנֶם: ^ג הַרְוֵפֵא

לשבורי

ביאור המלות

תקותו: (ז) לעשוקים לנגזלים: (ח) סוקה פותח: (ט) יעודד לי כת או
ירומם: יעות יעקם:
קמו (א) נאוו מלי גאה: (ב) יכנס יאסוף: (ג) ויחבש ענין קשירות המטלות
על

לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמַחֲבֵשׁ לְעַצְבוֹתָם:
י מוֹנֵה מְסַפֵּר לְכּוֹכְבִים לְכָל־שְׁמוֹת
יִקְרָא: ^ה גְּדוֹל אֲדֹנֵינוּ וְרַב כְּחַ
לְתַבּוּנָתוֹ אֵין מְסַפֵּר: ^ו מְעוֹדֵד עֲנּוּיִם
יְיָ מִשְׁפִּיל רִשְׁעִים עַד־יִ אָרֶץ: ^ז עֲנּוּ
לְיְיָ בְּתוֹדָה וּזְמֹר: ^ח לְאֱלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר:
י הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמְבִיז
לְאָרֶץ מָטָר הַמְצַמֵּחַ הָרִים חֲצִיר:
י נוֹתֵן לְבַהֲמָה לְחֶמְדָּה לְבִנְיָ עֵרֵב
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: ^י לֹא בְּגִבּוֹרַת הַפֹּסֵם
יִחַפֵּץ לֹא בְשׂוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: ^{יא} רֹוֹצֶה
יְיָ אֶת יִרְאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ:
יב שִׁבְחֵי יְרוּשָׁלַם אֶת יְיָ הַלְלוּ אֱלֹהֵיךָ
צִיּוֹן: ^{יג} כִּי חוֹק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ בְּרֹךְ
בְּנֵיךָ בְּקִרְבֶּךָ: ^{יד} הַשֵּׁם גְּבוּלֶךָ יִשְׁלֹם

חלב

ביאור המלות

על המכה: (ד) מונה מלי מניין: (ו) מעודד מרומם: עדי כמו עד:
(ז) ענו הרמת קול: (ח) בעבים בעננים: חציר עשב: (ט) לחמה מאכלה:
(י) בשוקי שוק הרגל: (יא) הטיחלים המקוים: (יב) בריחי כעין מטה המשימים
(לד)

כרוב

חֲלָב חֲטִיִּים יִשְׁבִּיעֶנָּה: ^{טו} הַשְּׁלַח אֲמַרְתָּ
אֶרֶץ עַד מְהֵרָה יִרוּץ דְּבָרָךְ: ^{טז} הַנְּתַן
שִׁלְגָךְ בְּצִמְרֵךְ כַּפּוֹר כְּאֶפֶר יַפּוֹר:
י' מִשְׁלִיךְ קָרְחוֹ כַּפְתִּים לִפְנֵי קָרְתוֹ
מִי יַעֲמֹד: ^{יח} יִשְׁלַח דְּבָרָךְ וַיִּמְסַם יִשָּׁב
רוּחוֹ וַיִּזְלוּ מַיִם: ^{יט} מִנִּיד דְּבָרָיו לִי־עַקֵּב
חֲקָיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: ^כ לֹא עֲשָׂה
כֵּן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בָּרַ יַדְעוּם
הַלְלוּהָ:

המשורר התחיל מהעולם הגדול ועד הקטן עיין נוראות מכריאת הקב"ה העליונים והתחתונים וכולם עומדים בכוחו:

קמו ^א הַלְלוּהָ הַלְלוּ אֶת יי מִן
הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהָ בַּמְרוֹמִים: ^ב הַלְלוּהָ
כְּל־מְלֶאכֶיִו הַלְלוּהָ כְּל־צְבָאוֹי:
ג הַלְלוּהָ שֶׁמֶשׁ וַיִּרַח הַלְלוּהָ כְּל־

כוכבי

ביאור המלות

כרוחב השער לסגרו: (יד) חלב מויטב: (טו) ירוץ ענין מהירות הליכה:
(טז) כפור הוא כעין השלג הנופל בשחר בימי הקור: (יז) קרוי הוא הגליד
הנקדש על פני המים בימי הקור: כפתים חתיכות כמו פתות אותה פתים:
קריתו מלי קור: (יח) וימסם מלי המסה: ישב מלי נשיבה: יזלו מלי הולס:
(כ) כל כמו לא:

קמו (ג) כוכבי אור כוכבי לילה או המאזרים ביותר: (ו) לעד לעולם כפל המלה

כוכבי אור: י הַלְלוּהָ שָׁמַי הַשָּׁמַיִם
וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם: י' הַלְלוּ
אֶת שֵׁם יי כִּי הוּא צִוָּה וּנְבָרָאוּ:
י' וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חֶק נָתַן וְלֹא
יַעֲבֹר: י' הַלְלוּ אֶת יי מִן הָאָרֶץ
תַּנְיִנִים וְכָל־תְּהוֹמוֹת: ^ח אֵשׁ וּבְרֹד
שִׁלְגָךְ וְקִיטוֹר רוּחַ סַעֲרָה עֲשָׂה דְבָרָךְ:
^ט הַהָרִים וְכָל־נְבִעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־
אֲרָזִים: י' הַחִיָּה וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׁ
וְצִפּוֹר כָּנָף: ^{יח} מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים
שָׂרִים וְכָל־שְׁפָטֵי אֶרֶץ: ^{יג} בַּחֲוָרִים וְגַם
בְּתוֹלַת זִקְנִים עִם נְעָרִים: ^{יב} י' הַלְלוּ
אֶת שֵׁם יי כִּי נִשְׁגָּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ הוֹדוּ
עַל אֶרֶץ וּשְׁמַיִם: ^{יד} וַיָּרֶם קָרְנוֹ לְעַמּוֹ
תְּהַלְלָה לְכָל־חַסִּידָיו לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל

עם

ביאור המלות

המלה: חק גזירת: (י) תנינים הם דגים גדולים שבים: תהויות
עומק הים: (ח) יקשור הוא חד העולה מהארץ ודומה לעשן: (י) רמש
הם הדוחשים וזוים ממקום למקום: (יא) לאשים עמים: (יד) קרן ממשלה:
בעשוי

עם קרבן הַלְלוּיָהּ:

זה המזמור סוכב על מלחמת גוג ומגוג אשר ה' ילחם בו וישפילנו עדי ארץ. ואז יעלו וירגנו ויתנו כבוד לשמו כל הכותמים בו:

קמט א הַלְלוּיָהּ שִׁיר לַיְי שִׁיר חֲדָשׁ
תִּהְיֶה בְּקֹהֶל חֲסִידִים: ב יִשְׁמַח
יִשְׂרָאֵל בְּעֲשׂוֹי בְּנֵי צִיּוֹן יִגְלוּ
בְּמִרְבָּם: ג יִהְיֶה שְׁמוֹ בְּמַחֹל בְּתַף
וּכְנֹר יִזְמְרוּ לוֹ: ד בְּי רֹצֵחַ יִי בְּעַמּוֹ
יִפְאֵר עַנּוּיִם בִּישׁוּעָה: ה יַעֲלוּ
חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכַּבֹּתָם:
ו רֹמְמוֹת אֵל בְּגִרְוֹנָם וַחֲרַב פִּיפּוּת
בְּיָדָם: ז לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּגוֹיִם תּוֹכַחֹת
בְּלְאָמִים: ח לְאָסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקּוּם
וּנְכַבְּדֵיהֶם בְּכַבְּלֵי בְרוֹז: ט לַעֲשׂוֹת
בָּהֶם מִשְׁפָּט בְּתוֹב הַדָּר הוּא לְכַלֵּי

חסידיו

ביאור המלות

קמט (ב) בעשיו בהמגדל ומרומם אותו; יגלו ושמחו: (ג) במחול ותוף וכנור שמות כלי זמר: (ד) יסאר מל' פאר: (ה) יעלו ושמחו: (ו) בגרונם בלזוהרם: יסיית הדוד החרב נקרא פה: (ז) תוכחות משפט יסורים: (ח) לאסור ענין קשירת המאסר: בויקים כששלאות: בכבלי כעין שלשלאות: (ט) הדר ענין יופי:

במיניפ

חֲסִידוֹ הַלְלוּיָהּ:

מזמור זה יש בו י"ג הלולים רמו לשלש עשרה מדות שבהם מנהיג הקב"ה את העולם:

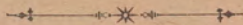
קנ א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ
הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֻזוֹ: ב הַלְלוּהוּ
בְּגִבּוֹרָתוֹ הַלְלוּהוּ בְּרֹב גְּדֻלוֹ:
ג הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ
בְּנִבְלָ וּכְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַף וּמַחֹל
הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִנּוּב: ה הַלְלוּהוּ
בְּצִלְצְלֵי שִׁמְעַ הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּתְלַל יְהוָה
הַלְלוּיָהּ:

חזק בנל"ך ואע"י

סכום הפסוקים של תהלים אלפים וחמש מאות ועשרים ושבעה א"א כו"ך והציו ויפתוהו בפיהם. וסדריו י"ט ומזמוריו ק"ן:

ביאור המלות

קנ (ד) במינים וענב שמות כלי שיר: (ה) בצלצלי שטע הם שני כלי נחשת המקושבים זה בזה ומשמיעים קול גדול בהקשתם: בצלצלי תרועה החלוצרות המשמיעים הרעשת קול:

יהי רצון אחר תהלים

אחר סייס תהלים יאמר ג' פסוקים אלו.

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יי שבות עמו וגל יעקב
ישמח ישראל: ותשענת צדוקים מיי מעומם בעת צרה: ויעזרם
יי ויפלטם ויפלטם מרשעים וישיעם ביי חסו בו:

נוסח אשכנז

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ברכות ספר

ראשון שני שלישי רביעי תמישי

שבתהלים שקראנו לפניך שהוא כנגד ספר

בראשית שמות ויקרא במדבר דברים

וברכות מזמורי וברכות פסוקי וברכות תבותיו וברכות שמותיה
הקדושים והטהורים היוצאים ממנו שתכפר לנו על כל חטאתינו
ותסלח לנו על כל פשעינו שהטאנו ושעונו ושפשענו לפניך
ותחורנו בתשובה שלמה לפניך ותדריכנו לעבודתך ותפתח
לבנו בתלמוד תורתך ותשלח רפואה שלמה לחולי עמך (וקחולה
פכ"ס) ותקרא לישבויים רחוק ולאסירים פקח קוץ ויכלל החלבי
דרכים ועוברי ימים ונהרות מעמך ישראל תצילם מפל צער ונגז
ותגיעם למחוז חפצם לחיים ולשלום. ותפקוד לך חשויי בני
מזרע של קמא לעבודתך וליראתך ועפרות של עמך בית ישראל
תצילן שלא תפלה ולחזיתיהן. והיושבות על המשבר בהמיה
הרבים תצילן מפל רע. ואל המניקות תשיע שלא יחסר חלב
מדדיהן. ואל ימשול אספיהן ושדן ורחין ולילין וכל פגעים ומרעין
בישין בכל יקדי עמך בית ישראל ותגדלם לתורתך לתלמוד תורה
לשמה ותצילם מעון הרע ומדבר וממנה ומישטן ומיצר הרע.
ותבטל מעלינו ומכל עמך בית ישראל בכל מקום שהם כל

גזרות

יהי רצון אחר תהלים קלו

גזרות קשות ורעות. ותטה לב הפלכות עלינו לטובה ותגזור עלינו
גזרות טובות. ותשלח ברכה וברכה בכל מעשה ידנו. והבן
פרנסתנו מידך הרחבה והמלאה ולא יצטרכו עמך בית ישראל
זה לזה ולא לעם אחר ותן לכל איש ואיש די פרנסתו ולכל
גנה וגנה די מהסוכה. ותסתר ותחיש לנו ותקנה בית
מקדשנו ותפארתנו. ובכזות שלש עשרה מדותך של רחמים
התתיבים בתורתך כמו שאמר יי אל רחום וחנון ארך אפים
ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע ותמחה
ונקה שאגן הזרות ריקם מלפניך. עורנו אלהי ישענו על דבר
כבוד שמך ותצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך. בריך יי
לעולם אמן ואמן:

נוסח ספרד

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתרחם עלינו ויהא

חשוב לפניך קריאת ספר

ראשון שני שלישי רביעי תמישי

שבתהלים שהוא מכין כנגד ספר

בראשית שמות ויקרא במדבר דברים

ואם קראו כלם יאמר ויהא חשוב לפניך קריאת המשה ספרים
שבתהלים שהם כנגד המשה חומשי תורה:

כאלו פגנו בכל הפיגות הראויות דבון וככה המזמורים והפסוקים
בתבותיהם ולמען שמותיה הקדושים והטהורים התתיבים בהם
ותשמות היוצאים מהם מראשי תיבות וסופי תיבות וחלופי תיבות
תכפר לנו עד כל חטאתינו וסלח לנו עד כל פשעינו שהטאנו
ושעונו ושפשענו לפניך ותחורנו בתשובה שלמה לפניך

והדריכנו

והדריבנו לעבודתך ותפוח לפני כתלמוד תורתך ותשלח רפואה
שלמה לחולי עמך ולחולה פלוגי כר פלוגי ותקרא לשכויים דרוד
ולאסורים פקח קוח. יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו שיקבשו בחמך את בעסקה וגילו כח מידך על
מדותיך ותמתקו דינין ותבטל מעלינו ומעל כל ישראל היושבים
בעיר זו (פלוגי) כל גזרות קשות ורעות ותקבע רוע גזר דינו
(יכיון כס קרע שמן) ותגזור עלינו גזרות טובות ותקניע
ותשפיל את כל אויבנו וכל מבקשי רעתנו תפול עליהם אימתה
ופחד (יכיון כס תעאו) בגדול ורועה ודמו פאבן. ותמן בלב
המלך והשרים עצה נכונה לישוב העיר הזאת ולטובת ישראל
ותישקוט הארץ. ותצילנו ממלחמה וממגזר ומשבי ראבנה ומגל
הפסד ומגל פחד ולא ישמע שוד ושבר בעיר זו יקום אלהים
פיוצו אויביו ויגוסו משנאיו מפניו (יכיון כס יאיאומם)
ומאוצר מתנת הנס תחון עלינו ויבנה מזמורי תהלים שקרינו
לפניך וסודותיהם תרחם עלינו ותצילנו מפל רע ומגל פחד ומגל
הפסד. ותפיר עצת אויבנו וקלקל מחשבתם ולא תעשינה ידיהם
תוישיה. אויבנו ילבשו בושת ועלינו תרחם. אל מלא רחמים עשה
למען החמך ובזכות דוד המלך עליו השלום שאמר מזמורים
אלו לפניך תצילנו מגל צרה ונהיה מיושבים שקמים ושאינים
בעבודתך. ולכל הולכי דרכים ועוברי ימים ונהרות מעמך ישראל
תצירם מגל צער ונזק ותגיעם למחוז הפנים לחיים ולשלום ותקוד
לכל השויבי בנים בנרע של קומא לעבודתך וליראתך. ועזרבות
של עמך בית ישראל תצילן שלא תפלה נלדותיהן. ותישבות
על המשפר בחמך הרבים תצילן מגל צרה ותלדנה לחיים טובים.

ואל

ואל המניקות תשיפע שלא יחסר חלב מדדיהן ואל ימשול אספריה
ושידון וכל פקנים ומרעין בישין לכל גלדי עמך בית ישראל
ותגדלם לתלמוד תורה לשמה. ותצילם מעין הרע ומקבר וממנסה
ומשמן ומצר הרע. ותטה לב המלכות עלינו לטובה. ותגזור
עדינו גזרות טובות. ותשלח ברכה והצדקה בכל מעשי ידינו.
והבו פרנסתנו מידך הרחבה והמלאה. ורא יצטרכו עמך ישראל
זה לזה ולא לעם אחר. ותן רכל איש ואיש די פרנסתו ולכל
גזיה ונהיה די מחסונה. ותמחר ותחיש לגאלנו למען שמך ותבנה
בית מקדשנו ותפארתנו. ובזכות שלש עשרה מדותיך של רחמים
התובתים בתורתך כמו שנאמר יי אל החום והגון ארך אפים
ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשיע ותסאה ונמה
שאינו חזירות ריקם מלפניך עזרנו אלהי ישענו על דבר פכוד
שמך ותצילנו וכפר על חטאתנו למען שמך. וישמע תפלתנו פי
אתה שומע תפלת כל פה (יכיון כס אובונה) ברוך שומע
תפלה. (יכיון כס אובין) ברוך יי לעולם אמן ואמן:

תפלה על הנפטר (אחר הלמוד קודם קדיש)

על איש יאמרו לשון זכר ועל אשה לשון נקבה.

אנא יי מלך מלא רחמים אשר בידך נפש כל
חי ורוח כל בשר איש יהיה נא לרצון
תורתנו ותפלתנו בעבור נשמת (פלוגי או פלוגי)
וגמל נא עמו (עמה) בחסדך הגדול לפתוח לזולת
שערי רחמים וחסד ושערי גן עדן. ותקבל אותו

אותה

תפלה על הנפטר

[אותה] באהבה וחבה. ושלח לו [לה] מלאכך
הקדושים להוליכו ולהושיבו [להולכה ולהושיבה]
תחת עין החיים אצל נשמות הצדיקים והחסידים
[הצדקניות והחסידות] להנות מזיו שכינתך להשביע
מטובך הצפון לצדיקים. והגוף ינוח בקבר
במנוחה נכונה בחדרה ובשמחה ושלוש. כדכתיב
יבוא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכוחו :
וכתיב יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם:
וכתיב אם תשכב לא תפחד ושכבת וערכה
שנתך : ותשמור אותו [אותה] מחבוט הקבר
ומרמה ותולעה. ותסלח ותמחל לו [לה] על כל
פשעיו [פשעה] כי אין צדיק בארץ אשר יעשה
טוב ולא יחטא. וזכר לו [לה] זכותיו וצדקותיו
[זכותיה וצדקותיה] אשר עשה [עשה] ותשפיע לו [לה]
מנשמתו [מנשמתה] לדשן עצמותיו [עצמותיה] בקבר
מרב טוב הצפון לצדיקים. דכתיב מה רב טובך
אשר צפנת ליראיך : וכתיב שומר כל עצמותיו
אחת מהנה לא נשברה : וישכון בטח בדרך
ושאנן מפחד רעה. ואל יראה פני גהינם.
וגשמתו [וגשמתה] תהי צרורה בצרור החיים
ולהחיותו [ולהחיותה] בתחית המתים עם כל מתי
עמך ישראל ברחמים. אמן :

